מעריב • معاريف • MAARIV

לגליון זה מצורף: סופשבוע · את · שווקים · מעריב ת"א

80	היום 186 עמוד	דחפון
יום ו' 19.12.86	י"ז בכסלו תשמ"ז	מודעות לוח ומשפחתיות מעריב
גליון מס' 11904 – שנה ל"ט		לוח מעריב
המחיר 80 אג' (כולל מע"מ) המחיר באילת (ללא מע"מ) 70 אג'		לבעלי כרטיס אשראי
המייסד והעורך הראשון ע. קרליבך ז"ל		03-611001

כל הזכויות שמורות ל"מעריב" © 1986

הובלות פיקדלי
אחריות וביטוח מלאים
הובלת דירות, משרדים
עסקים
בכל רחבי הארץ
מחירים מיוחדים
סיסמתנו: אנו אוספים לקוחות מרוצים.
משרד: נגבה 84, רמת־גן 03-770698, 762574

מזג אוויר
נשמים מלווים מדי פעם בסופות רעמים ורוחות ערות. תשקיף לשבת: השתפרות במשך היום.
● הטמפרטורות: – ירושלים 7–8; תל־אביב 10–17; חיפה 10–16; אילת 8–20. הטמפרטורות בארץ ובעולם בעמוד 11.

נסים מצפה כי שמיר יפעיל את כל כובד משקלו כדי להביא את הרפורמה לאישור כבר בישיבת הממשלה ביום א'

רבין: אלה שסיבכו אותנו בבוץ הלבנוני רוצים עתה לקצץ בבטחון; זה לא יהיה

גדעון פת: עד היום אנו משלמים בגלל הטעות הפטאלית שעשו מנהיגי מפלגתו של רבין ב־1973 ★ נסים: לא אשנה את מסגרת התכנית; אולי יוכנסו בה שינויים קלים, למשל בתחום הרפורמה במס, אך לא מעבר לזה; התכנית היא אחת ואין בילתה ★ חוגים כלכליים: בגלל עמדת המערך התובע שיתוף והתייעצויות נוספות עם ההסתדרות והתעשיינים לא ניתן יהיה לכפות בממשלה הצבעה על פרטי התוכנית ★ קיסר: אם הממשלה תאשר את התוכנית – ההסתדרות לא תהיה השוטר שירסן את העובדים כאשר הם ינחיתו את תביעות השכר ★ כדי למנוע קיצוצים בחינוך ובבריאות החליט האוצר להטיל אגרת חינוך שנתית בסך 100־410 שקל לילד ואגרת ביקור אצל רופא בסך 3 שקלים לכל ביקור

מאת עודד שורר, גבי קסלר, אלי דנון, מנחם רהט ויוסף ולטר

לראשונה מאז החלו הדיונים בנושא התכנית הכלכלית, יצא אתמול שר האוצר משה ניסים בהתקפה חריפה על אלה המותחים ביקורת על התכנית, האשים אותם במתיחת ביקורת לשם הביקורת ובכך שאינם מציעים כל תכנית חלופית שתאפשר למנוע את גלישת המשק לאינפלציה ולקפאון מחודש. מכל מבקריו תקף בחריפות הגדולה ביותר את התעשיינים. (כתבה בעמוד 3).

השר ניסים אמר כי יציג את הצעת התקציב והתכנית הכלכלית כפי שהיא ביום א' בישיבת הממשלה והוא מקווה שבסיומו של הדיון תתקבל החלטה. "יכול להיות שיתחילו לדון ביום א' ויצביעו ביום ג'. כבר היו דברים מעולם", רמז השר.

שר האוצר אמר, כי אינו מתכוון לשנות את מסגרת התכנית. הוא מוכן להכניס בה שינויים פנימיים פה ושם תוך שמירת המסגרת, למשל

(סוף בעמוד 11)

ח"כ דן תיכון זועם:

שכר השרים עולה ב־40% ובינואר ב־18% נוספים

קובל: בעוד שר האוצר מגיש תכנית שאחד מעקרונותיה הוא הקפאת השכר מבקשים תוספת לנבחרים ולצמודים להם; הטמטום חוגג

מאת גבי קסלר

"בעוד שר האוצר מגיש לממשלה תוכנית כלכלית שאחד מעקרונותיה הוא הקפאת השכר במשק, נדונה בכנסת הצעה להעלות את שכר השרים, והמקבילים בשרות הציבורי. יד ימין לא יודעת מה עושה יד

(סוף בעמוד 11)

„ראיתי אותו מנחית את הגרזן על ראשי וצועק: ,פלשתין'"

סיפר אתמול אריאל האוסלר, חייל בן 19 מכרמיאל, שהותקף בעת סיור ברמאללה בידי מחבל שניסה לערוף את ראשו ★ מצבו מוגדר קל עד בינוני ★ התוקף נלכד ★ זו הפעם השניה בתוך חמישה חודשים שהטרור מכה במשפחת האוסנר: הבת אידית בת 22 נפצעה קשה מרימון שהוטל אל קבוצת רוכבי האופניים בירידו ביולי ★ האם: ,זה נס, נולדו לי שני ילדים מחדש'

מאת אריה בנדר, אילן בכר יהודה גורן ויוסף הכר

„הייתי יחד עם חבר בסמרטוט וסיירנו רגלית באזור כיכר מנרה, במרכז רמאללה. הרחוב היה הומה ולא הבחנתי בתכונה מיוחדת. לפתע הרגשתי מכה חזקה בראשי. מישהו פגע בי מאחור. הכאב היה גדול. המתגבבתי זריזותי את התוקף שוב מניף לעברי גרזן. בפעם שניה נחת הגרזן בחלק האחורי של ראשי ושפשף לי במצח. נעשיתי מטושטש מהמכה ומהדם שנזל לי" – סיפר אתמול אריאל האוסלר, חייל בן 19 מכרמיאל, שהותקף בשעה 11.30 בידי צעיר ערבי שניסה לערוף את ראשו בגרזן.

„התנפלתי עליו ותפסתי אותו חזק כדי שלא יוכל להכות אותי שוב. גם הכר שלי שהיה איתי בסיור התנפל עליו. הספקתי עוד לראות שהגרזן שהיה לו ביד נפל על הארץ. התוקף היה בחור בריא, בערך בן 18. הוא צעק כל מיני צעקות בערבית. משהו כמו פלסתין. אני קיבלתי טיפול במקום, חבשו אותי בראש. תחילה פינו אותי בג"פ לטרפאה צבאית. אחר־כך העבירו אותי באמבולנס לבית־החולים הדסה בהר־הצופים" – הוסיף אריאל. הבשרת בנה ו־4 חודשים בצה"ל, בצאתו מחדר המיון לאחר שהרופאים תפרו את החתכים בראשו. מצבו מוגדר קל עד בינוני.

זו הפעם השניה בתוך חמשה חודשים שהטרור מכה במשפחת

(סוף בעמוד 11)

● אריאל האוסלר אתמול בחדר המיון של בי"ח ,הדסה' בהר הצופים (צילום: סקופ 80)

ייתכן שלג בגליל

(ע). ייתכן שהיום יירד שלג בחרמון ובהרי הגליל – מסרה לאחר חצות התחזית בשירות המטאורולוגי בבית דגן.

הדלקת נרות

פרשת השבוע – וישלח

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.02	5.18
תל־אביב	4.20	5.19
חיפה	4.10	5.16
באר־שבע	4.18	5,17
אילת	4.22	5.24

ישראל ואורי אייזנברג יוכלו לחזור לישראל

ביהמ"ש דורש ערבות של ישראל כי אם השניים יסרבו להתייצב למשפט יוצא נגדם צו הסגרה

מאת רן הנרני

ניל הורביץ, פרקליטם של ישראל ואורי אייזנברג הגיע להסדר עם התביעה שלפיו יוכלו השניים לחזור לישראל ולהמתין בה לתחילת המשפט.

(סוף בעמוד 11)

מקפארלין מעיד: רייגן ידע ואישר משלוחי הנשק מישראל לאיראן

האיש שהיה מעורב במגעים מראשיתם ומילא תפקיד מרכזי בעסקות סותר מה שנאמר בשם הנשיא

מאת עפרה ישועה־ליית, סופרת „מעריב" בוושינגטון

רוברט מקפארלין, יועצו לשעבר של הנשיא רייגן לענייני בטחון לאומי, חזר אתמול בפעם השלישית לפני ועדה של הקונגרס האמריקני על עדותו כי הנשיא רונאלד רייגן ידע ואישר משלוחי נשק מישראל לאיראן בקיץ 1985.

עדות זו עומדת בסתירה לכל מה שנאמר בשמו של הנשיא ועל ידי עוזריו המקורבים, ובראשם ראש מטה הבית הלבן דונאלד ריגאן.

רוברט מקפארלין, שהיה מעורב במגעים עם שליחים איראניים מראשיתם, המשיך למלא תפקיד מרכזי בעיסקות הנשק עם איראן גם אחרי שהתפטר מתפקידו בבית הלבן, ואף נסע בשליחות הנשיא לטהראן, כשמצטרפים אליו, בין השאר, איש הבית הלבן אוליבר נורת ויועצו של ראש ממשלת ישראל לענייני טרור, עמירם ניר. בניגוד לאוליבר נורת ולג'ון פוינדקסטר, שירש את מקפארלין בתפקידו כיועץ לבטחון לאומי ופרש מתפקידו בעקבות גילוי השערוריה האיראנית, אין מקפארלין מסרב להעיד, ואתמול בילה קרוב לארבע שעות כשהוא משיב על משר הא

(סוף בעמוד 11)

בעקבות דחיית הדיון בקהיר בערעור בעלה על גזר דין המוות

ויולט טחן מחבקת ילדיה ובוכה: „אני מקווה שנזכה לרחמים"

מאת שמי גבאי ועזרא יהב

„אני מקווה כי נזכה לרחמים", אמרה ויולט טחן כששמעה כי בית המשפט העליון לערעורים בקהיר – שהתכנס אתמול לדון בערעורו של האזרח הישראלי יוסף טחן על גזר דין המוות שהוטל עליו בערכאה ראשונה – החליט לדחות החלטתו ל־22 בינואר.

בית המשפט לערעורים התכנס בהרכב של שלושה שופטים. משפטנים מצריים סבורים כי בית המשפט מבקש לעיין לעומק בטיעוני הסניגוריה על תומרת גזר הדין. גם עורך הדין המצרי של טחן היה אופטימי עקב דחיית ההחלטה של בית המשפט העליון לערעורים עד לחודש הבא. במצב כזה

(סוף בעמוד 11)

נשר תעופה בע"מ וש. קובי יוזמות בע"מ
מבצע חנוכה
חוויה מרגשת במחיר מפתיע 27.– ש"ח
טוס בשמי ירושלים
לפרטים נוספים והרשמה למיסות בתאריכים 28.12.86 – 2.1.87
אנא פנה לטלפונים 02-233005, 02-352519, 02-851345, 02-851346
מספר המקומות מוגבל – אנא הבטח מקומך

חגיגת השבוע במצאי־שבת ב„דימור"
● פינת ישיבה מקסימה 3+2+1 900 ש"ח.
● מזרונים „סילי", „עמינח", „מפי", „פרדייז", „גומאוויר" במחירים הזולים בארץ ובאספקה מיידית.
„דימור" – ארלוזורוב 53 תל־אביב, פתוח במוצ"ש מ־18.00.

360 הבזקים (PHOTO-FLASHES) מאותו זוג סוללות?!
ALKALINE UCAR PROFESSIONAL
הסוללה ללא מתחרים! מיוצרת בשויץ, בטכנולוגיה חדשה.
להשיג בחנויות המובחרות. בכל הגדלים לכל השימושים.
מפיץ: אנטל 03-7511388

COMPACTDISC SALE!
לקראת חנוכה כל מלאי הקומפקטדיסקים 27 ש"ח
אלזום, אבן־גבירול 21, תל־אביב

נהג הצל את חייך!
פרטים בעמוד 12 (אחרון)

לפנסיים ופנויות! אני שלום

هكذا من الاصل

ש"ס: סוזן מילר ירדה; לא צריך לרשום אותה כיהודיה

מקורביה: נסעה לבקר את אביה החולה, תחזור ובדעתה להקים בית בירושלים

מאת מנחם רהט

העיתונאית האמריקאית של היהדות הרפורמית שושנה מילר מבצעה בכיבוץ הקליטה „בית ברודצקי" בתל-אביב, הצמיחה בקרב ראשי ש"ס תקוה חדשה להוציאם מהאילוץ שהטיל בג"ץ על שר הפנים, הרב פרץ, לרשום אותה כיהודיה, אף שהגיור שעברה נחשב לדעת ש"ס כ„מעשה ליצנות".

השבוע טענו ראשי ש"ס כי ירידתה של שושנה מילר מהארץ, מעידה כי מאבקה נועד רק לשרת את הרפורמים במאבקם ביהדות האורתודוכסית. בכירים בש"ס טענו כי ירידתה מהארץ תאפשר לרב פרץ להתחמק מביצוע הוראות בג"ץ, הואיל ולא חלה עליו שום חובה להנפיק תעודת-זהות ליורדת.

בטאון ש"ס „יתד נאמן", ציין אתמול בשמחה: „סוזן מילר ירדה מהארץ. עוד בטרם יבש הדיו על החלטת הבג"ץ, נסלה את מיטלטליה ושבה למולדתה הרוחנית". העיתון כותב ש„הבזיון הגדול" הוא בכך שמילר השתמשה בבג"ץ, בתיקשורת וב„אבירי הצדק" הישראליים – לפירסום אישי ולקידום מאוויה. „כתן מילר הצליחה לנער היטב את מדינת ישראל לפני הסיבוב – ולזרוק לאחר הסיבוב", כותב הבטאון.

בברכז הקליטה „בית ברודצקי" טענו כי מילר החזירה את חדרה להנהלה ולא תחזור לשם, אך ידידיה טענו כי אין לראותה יורדת הואיל ובדעתה לשוב בעוד חודשיים-שלושה. הם מסרו כי יצאה לבקר אצל אביה החולה, בן 85, ובדעתה לחזור ארצה ולהקים „בית יהודי כשר" בירושלים. עד לשובה הטילה על התנועה ליהדות מתקדמת לייצגה בפני שר הפנים ולקבל מידיו את תעודת הזהות שלה עם ההגדרה: „יהודיה". ידידיה ציינו כי הם מחפשים עתה עבודה לא רק בית בירושלים אלא גם בעסוקה הולמת.

בצמרת ש"ס מסרבים לקבל הסברים אלה וטוענים בעקשנות כי מילר אכן ירדה את הארץ. „הישועה באה לנו מכיוון לגמרי לא צפוי", הבהירו ראשי ש"ס.

למנוע „מדד עגבניות" נחמקין: לגדל יותר עגבניות בחממות

מאת מרדכי אלקן

„כדי למנוע בעתיד מהעגבניה השפעה מסחררת על מדד המחירים לצרכן, יש צורך בהסכמת משרד האוצר לאשר מיכסות גידול לחקלאים בשיעור של 10 אחוז יותר מצריכת העגבניות של הציבור. במקרה שיהיו עודפים, אפשר ליצאם לחו"ל. כן אני ממליץ להרחיב את שטח גידולי עגבניות סתיו בחממות" – אמר אתמול שר החקלאות, אריק נחמקין.

לדבריו, התנגד עד כה משרד האוצר לאשר לחקלאים הגדלת מיכסות הגידול של עגבניות סתיו, מפני שהדבר חייב הבטחת מחיר מינימום לחקלאים במקרה של עודפים.

שר החקלאות טוען, כי הגדלת מיכסות הגידול ב-10 אחוז מעבר לצריכת העגבניות תאפשר אספקה סבירה גם במקרים של פגעי טבע, כפי שהיו בנובמבר. לדבריו, המחסור בנובמבר היה קטן, ואולי הסתכם רק בשיעור של 10 אחוז מכמות האספקה הרגילה בחודש זה, אך גרם להתייקרות בשיעור של כ-140 אחוז.

הבנקים הנושים כבר ויתרו למנועי בית שמש על 20 מיליון דולר

מתוך תובות של 74 מיליון דולר; גיורא גזית ינהל המו"מ למכירת המפעל

מאת גבי קסלר

ועדת השרים לעניין מנועי בית שמש הטילה על מנכ"ל בנק הפועלים לשעבר, גיורא גזית, לנהל מטעמה את המו"מ למכירת מפעל מנועי בית שמש.

גזית ינהל את המו"מ עם שלושה גורמים שהציעו לרכוש את המפעל ולהמשיך להפעילו: ספק ורטהיימר, מנכ"ל חברת „יסכר"; „אורמת טורבינות" והצעה משותפת של חברת „אלול" ו„ת.א.ת" (תעשיית אבזרי תעופה).

במקביל, הסכימו כבר הבנקים הנושים של מנועי בית שמש לוותר לחברה על 20 מיליון דולר מתוך סך כולל של חובות לבנקים המגיע ל-74 מיליון דולר. ועדת השרים, בראשות ממלא מקום ראש הממשלה שמעון פרס, הורתה לחשב הכללי באוצר, אריה שר, להמשיך במגעים עם הבנקים כדי להגיע לוויתור על חובות בסך 25 מיליון דולר.

הוועדה הציבה אתמול מספר תנאים בפני הקונים הפוטנציאלים: מספר המפוטרים המירבי מהמפעל לא יחרוג מ-25% העובדים (כ-175 איש) וייעשה מאמץ שהעובדים שיפלטו לא יהיו מבית שמש. הקונה יתחייב להפעיל את המפעל לתקופה של חמש שנים לפחות ויידרש לשלם 15 מיליון דולר עבור נכסי המפעל שיועברו לרשותו, או לחילופין לשלם דמי חכירה עבור שימוש בציוד הקיים.

המו"מ על מכירת המפעל אמור להסתיים עד סוף החודש שכן השותף האמריקני, חברת פראט אנד ויטני, הודיעה כי אם עד סוף החודש לא יימצא גורם פרטי עסקי שירכוש את חלקה של הממשלה במנועי בית שמש, תפרוש ממנו גם פראט אנד ויטני, המספקת למפעל כיום את הידע בתחום ייצור המנועים.

„בין העובדים בהיתר בשבת מפעלים עם הכשר בד"ץ"

זועמים בש"ס, לאחר שפורסמה „הרשימה הסודית" של מפעלים בעלי היתר

מאת מנחם רהט

משרד העבודה חשף לראשונה, בפני סיעת ש"ס, את הנתונים העדכניים על היקף היתרי העבודה בשבת שהנפיק המשרד בשנה זו: 7000 עובדים ב-136 מפעלים ברחבי הארץ.

אף שהנתונים מצביעים על ירידה שיטתית בהיקף ההיתרים לעבודה בשבת בשנים האחרונות, הם עוררו זעם בקרב ראשי ש"ס. בשנת 60' קיבלו 500 מפעלים ר-25 אלף עובדים היתרי עבודה בשבת, וב-82' הצטמצם מספרם ל-160 מפעלים עם 8092 מועסקים.

בתוך פוסקי לעובדות בקשר להיתרי העבודה, חרף המאמצים להוהירן חסויות. עורר סערת רוחות חרשה ברחוב הדתי. חוגים דתיים קראו לציבור שומרי השבת „להחרים" מפעלים העובדים בשבת. אישים בש"ס טוענים כי לתדהמתם הוברר שגם מוצרי מזון שקיבלו הכשרי הבד"צים למיניהם על היותם עשויים „בתכלית ההידור ללא חשש ופיקפוק כלל, ויאכלו ענווים וישבעו" – מקורם לעיתים במפעלים המחזיקים היתר לעבודה בשבת...

„הרשימה הסודית" של המפעלים העובדים בשבת הספיקה לעורר מחלוקת נוספת בש"ס. ח"כ הרב יעקב יוסף ביקש בשאילתה בכנסת לקבל מידע בעניין זה, ולא נענה בכנסת באורח ענייני, ועל רקע זה טען כי סגן שר העבודה הרב רפאל פנחסי, מעלים את המידע ממנו. עתה מתברר כי משרד העבודה ביקש שלא להביך את סגן השר הרב פנחסי, ועל כן המציא את הנתונים בכתב לסיעת ש"ס, אך הרב יוסף עדיין תובע לשמוע את הרשימה כמענה לשאילתה שלו מעל דוכן הכנסת – ועודנו טוען כי מעלימים ממנו את הרשימה שהיתה לטענתו ל„סודית ביותר במדינה".

בא לנצח

המנצח והפסנתרן דניאל בארנבוים בא אמש ארצה, לנצח על התזמורת הפילהרמונית הישראלית בשני קונצרטים למנויים ובקונצרט מיוחד לציון יובלה של התזמורת. בארנבוים דחה את בואו ארצה ביום, משום שבעת שהותו בניו-יורק נודע לו, כי הורע מצבה של אשתו, ז'אקלין דה-פרה, הסובלת מטרשת נפוצה. הוא ביטל, איפוא, רסיטל ב„קרנגי הול" וחש ללונדון כדי לראותה. ישר מנמל התעופה מיהר ברנבוים להיכל התרבות בת"א, שם המתינה לו התזמורת לחזרה על הסימפוניה התשיעית של בטהובן. במקום החזרה עם בארנבוים שנועדה לאתמול בבוקר קיימה התזמורת חזרה עם מנהלה המוסיקלי זובין מהטה, שגם הוא הגיע לבמה ישר מנמל התעופה. בתמונה: דניאל בארנבוים וידידתו אלנה אמש בנמל התעופה. (כתבה: חנה ידזור; צילם: ישראל מלובני)

רינה נקש ביקשה גט על תנאי מבעלה ויליאם

אתמול ביקשה גם להצטרף כצד למשיבים בעתירות בפרשת נקש – הרכב של 5 שופטים ידון בבקשה

ברוך מאירי

רינה נקש פנתה אתמול לבית הדין הרבני האיזורי בירושלים בבקשה לקבל גט על תנאי מבעלה, ויליאם נקש. את הבקשה צרפה לחומר שהעבירה לבית המשפט העליון. הפניה לבית הדין הרבני נועדה להבטיח את מתן הגט במקרה ואכן בית המשפט העליון יחליט לגרש את בעלה ויליאם לצרפת. מתן הגט נועד לשחררה מעגינות.

הרכב מיוחד של חמישה שופטים בבית משפט העליון, שידון בשבוע הבא בעתירות בפרשת ויליאם נקש, הוא שיחליט אם לצרף את אשתו, רינה נקש, למשיבים בעתירות.

אתמול פנתה רינה נקש באמצעות עו"ד ש. מירון לבית המשפט העליון, בבקשה להצטרף כצד למשיבים בעתירות. השופט שלמה לוין החליט להעביר את בקשתה לדיון בפני ההרכב המיוחד.

בבקשתה טוענת רינה נקש כי היא עלולה להיפגע אם יחליט בית המשפט העליון לגרש את בעלה לצרפת, מאחר ותהפך לאשה עגונה, ובמצב כזה לא ניתן להוציא לפועל את הגט על תנאי שהגישה לבית הדין הרבני. לכן היא מבקשת לדחות את העתירה נגד בעלה, ולאפשר להם לחיות חיי משפחה תקינים.

כמו כן טוענת רינה נקש, בפנייתה לבג"ץ כי לעותרים, ח"כים וחוקרים מהאוניברסיטה העברית, אין זכות עמידה ולכן עתירתם צריכה להדחות על הסף.

רינה נקש מבקשת מבית המשפט לשחרר את בעלה בערבות עד למתן ההחלטה הסופית בבית המשפט. כאמור פנייתה תידון רק ביום שני, עם היפתח הדיון המשפטי בעתירות שהוגשו נגד החלטת שר המשפטים, אברהם שריר, שלא להסגיר את ויליאם נקש לצרפת.

שמיר: לא לסגור אוניברסיטות בשטחים

מאת אריה בנדר

ראש הממשלה יצחק שמיר מתנגד לסגירת אוניברסיטות או מוסדות חינוך ערביים בשטחים, באמצעי להילחם בגל המהומות שפקד את האזור באחרונה.

בראיון לבטאון תנועת חרות בבירה, „לחרות ירושלים", העומד להופיע ביום א', נשאל שמיר על ידי המראיין, עו"ד אלישע פלג, מדוע אין עוקרים מן השורש את התופעה שבה מהוות האוניברסיטות „מרכז אידיאולוגי לפעילות אש"ף ובית ספר לחבלה ביהודה ושומרון". בדברי תשובתו אמר שמיר: „לעקור מן השורש פירושו של דבר לסגור את בתי הספר והאוניברסיטות, ואינני חושב שזה יפתור את הבעיה. צריך כמובן לא להתפס לבהלה היסטריה. צריך בשקט להדוף את גלי האלימות ולפעול כפי שאנחנו צריכים ופועלים".

מדענים בסין מעוניינים בחילופי ידע עם ישראל

מאת אהרן פריאל

„אנשי מחקר ומדע בסין מעוניינים מאוד בחילופי ידע עם ישראל. הופתעתי לראות, כי אנשי המדע איתם נפגשתי בסין, מכירים ומעריכים את הישגי המחקר החקלאי של ישראל, ואף מודעים למתרחש בה", אמר אתמול ד"ר מנס ויסוקי, מהמחלקה לאנטומולוגיה במרכז וולקני בבית דגן, שהשתתף בסימפוזיון בינלאומי בנושא להדברה ביולוגית.

ד"ר ויסוקי מסר, כי עמד על כך שייכנס לסין בדרכון ישראלי, כאשר הסינים הציעו לו להצטייד בדרכון זר כדי שיוכל להשתתף בסימפוזיון. לאחר שהתברר למארחים, כי החוקר הישראלי העמיד תנאי בל-יעבור ואמר שאינו מוכן לוותר על דרישתו, הוענקה לו בקופנהאגן אשרה, שהוטבעה בדרכונו הישראלי.

ד"ר ויסוקי, חתן פרס קפלן בחקלאות לשנת 1986, אמר כי היה חופשי לסייר בכל מקום בסין, נוסף לסיורים המתוכננים שערכו במכוני מחקר שונים, ובפקין היו באי הקונגרס אורחים של האקדמיה הלאומית למדעים.

מעונות ויצ"ו מושבתים היום; ביום א' – עיצומים

מאת נורית דברת

היום יושבתו כל מעונות ויצ"ו ר-14 אלף ילדים מגיל ½ שנה עד ארבע, ישארו בבית.

אתמול, הושבתו המעונות בכל אזור המרכז מחדרה ועד אשקלון. היום יקיימו הורים וילדיהם המושבתים משמרות מחאה ליד בית ויצ"ו בת"א. ההורים מחו אתמול על שויצ"ו אינה מקיימת דיונים עם השובתות במטרה להגיע לפשרה.

הנהלת ויצ"ו הבהירה כי אין לה סמכות למלא אחר דרישות המטפלות – התובעות קיצוץ בשעות העבודה, תוספת שכר, חופשה בחודש אוגוסט והפחתת מספר הילדים במעונות – שכן שרי האוצר והרווחה הודיעו כי אין להפר את הסכם המסגרת ואין להוסיף לשכר המטפלות. ביום ראשון תתקיים פגישה בין הצדדים. ביום ראשון יפתחו המעונות רק בשעה 11.00, ועל המשך צעדיהן של המטפלות יחליטו לאחר הפגישה המשותפת.

ארבלי ביקשה תוספת תקציב למשרד הבריאות

מאת דליה מזורי

בפגישה שהתקיימה אתמול בין שרי הבריאות והאוצר, הוחלט להקים צוות משותף בראשות נציג האוצר לבדיקת תביעות משרד הבריאות.

שרת הבריאות, שושנה ארבלי אלמוזלינו ביקשה משר האוצר תוספת תקציב של 25 מיליון דולר לשנה הנוכחית, כדי לאפשר למערכת הבריאות להמשיך לתפקד. סוכם כי הצוות יסיים את עבודתו תוך שלושה-ארבעה ימים.

מעריב
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

עורך: עידו דיסנצ'יק
סגן עורך: יובל אליצור
סגן עורך: לוי יצחק הירושלמי
ראש מערכת המוספים: יעקב ארז
ראש מערכת החדשות: אברהם תירוש

יו"ר מועצת המנהלים: עובד בן עמי
מנכ"ל: אמיר דורון
מנכ"ל: שמעון חפץ

עזריאל קרליבך	–	מייסד ועורך	1956–1948
אריה דיסנצ'יק	–	עורך ראשי	1974–1956
שלום רוזנפלד	–	עורך ראשי	1980–1974
שמואל שניצר	–	עורך ראשי	1985–1980

(C) כל הזכויות שמורות ל„מעריב"

בע"ה
כנר־חיה
ארגון לעזרה וסיוע רפואי
רח' ארלוזורוב 2, פתח-תקוה, ת.ד. 806, טלפון 03-9245638

★ השאלת מכשירים רפואיים.
★ שרותי כביסה לגלמודים ומרותקים.
★ הפעלת מתנדבים בבתי־הנזקקים.

המשרד פתוח לקהל: ימי א' עד ה' בין השעות 17.00 עד 19.00
ימי ו' בין השעות 9.00 עד 10.00

תרומתך האדיבה וההולמת תאפשר המשך פעילותנו ונוכל להענות בחיוב לכל הפונים הנזקקים.

התרומות מתקבלות:
בבנק המזרחי – סניף הנשיאים פתח-תקוה – קוד הסניף 481 – חשבון מס' 531222.

מודעה זו מוממנה באדיבות
המנצח בע"מ תעשיות אבן ושיש – אזור התעשיה סגולה – פתח-תקוה.

קורסי ירי להגנה עצמית:
■לנשים ■ גברים ■ מוסדות
הקורסים נערכים ברמות שונות:
■ בסיסי
■ מתקדם
■ לאנשי עסקים
הקורסים נערכים במטווחים מאושרים ברחבי הארץ.
ע"י צוות מדריכים מנוסה
בניהולו של דובי יונג.
לשעבר קצין הקליעה והצלפים של היחידה ללוחמה בטרור.

ירי מבצעי בע"מ
אימוני ירי והפעלת אמצעי אבטחה והתגוננות

פרטים והרשמה:
ירי מבצעי בע"מ
משרד: רח' כהנמן 72 בני ברק ת.ד. 555
טלפונים: 03-767141, 03-773299.

מעריב

בג"ץ מבקר עבירת בר-לב בפרשת...

„אור אדום ה... השר לא פע...

מאיר שמגר

חיים בר-לב

„לפרישת סויסה היה משקל נכבד בהחלטה לא להביאו לדין"

„הניתוח אולי יצ... ...ות או יהיה הר...

בג"ץ מבקר עמדת בר־לב בפרשת נציב שרות בתי הסוהר רפי סויסה

„אור אדום דלק זמן רב" – והשר לא פעל כפי שצריך

„העברת העותרים מתפקידם נעשתה תוך הפעלת סמכות הנציב שלא כדין; אישורו של השר ניתן בלי לבדוק כל הגורמים; הנציב הגיש דוחות לא נכונים פעל תוך הפעלת פרוטקציוניזם, שמוש ברכילות ובהשמצות כלפי כפופים במגמה להשחירם ולהפחידם ועירבב עניינים אינטימיים בתיפקודו"

מאת אילן בכר

• מאיר שמגר

• חיים בר־לב

ביקורת חמורה על דרך תיפקודו של שר המשטרה, חיים בר־לב, בכל הנוגע לפרשת נציב שרות־בתי־הסוהר לשעבר, רפי סויסה, מתח אתמול בית המשפט הגבוה לצדק, בפרסמו את נימוקיו להחלטתו להורות לבר־לב להשיב לאלתר לעבודתם את הקצינים שהתלוננו נגד סויסה.

בית המשפט מביע תמיהה גדולה על החלטת השר בר־לב, אשר למרות המימצאים החמורים של מבקר המשטרה אלוף (מיל.) אברהם אדן נגד סויסה, לא פעל כפי שהיה סביר לפעול למרות ש„אור אדום דלק כאן זמן רב", כלשון בית המשפט.

כזכור החליט בג"צ לפני כשלושה שבועות שיש להחזיר את שלושת המורחים – שמעון מלכה, חיים גליק ודבי שגיא – לתפקידיהם הקודמים, ועתה פורסמו נימוקי ההחלטה הזאת.

קובעים השופטים: „מצאנו כי העברת העותרים מהתפקיד נעשתה תוך הפעלת הסמכות של הנציב שלא כדין, ואישורו של השר ניתן בלי לבחון ולבדוק את כל הגורמים הרלוונטיים שהנסיבות חייבו לבחון. הסדר הציבורי וההיגיינה הציבורית מחייבים כי הם יוחזרו לתפקידיהם. מיותר להוסיף, כי בינתיים עזב הנציב את השרות והטענה של אבדן אימון שוב אינה תופסת".

בנימוקי פסק הדין מביאים הנשיא, מאיר שמגר, והשופטים, משה בייסקי ושושנה נתניהו, לראשונה מימצאים מדו"ח מבקר המשטרה: „המדובר בעשרות מקרים שנבדקו ונמצאו בהם מעשים שאינם תואמים מינהל תקין, מהם מעשים וחריגות בעלי חומרה רבה ובעלי משמעות מהותית.

„מימצאי המבקר העלו כי הנציב הגיש לשר ולאחרים דיווחים בחלקם לא נכונים, בחלקם לא מדוייקים ולא מלאים, נגועים במגמתיות מסוימת, ובחלקם נמסרו בקלות ראש ללא בסיס עובדתי. המבקר קבע כי הנציב פעל בדרך של מעורבות אישית, תוך הפעלת פרוטקציוניזם בקבלת והכנסת מכרים מקורבים לעבודה בשב"ס ומתן הטבות חריגות", קובעים השופטים, בצטטם את מסקנות מבקר המשטרה.

הטבות ופריבילגיות

עוד נאמר בדו"ח המבקר המצוטט בפסק הדין: „ביתנו רשיונות ואישורי כניסה חריגים למקורבים לתוך בתי הכלא, הוענקו הטבות ופריבילגיות לאסירים הקשורים במקורבים. וכן הוענקו חופשות חריגות לביקורי בית, לעתים תוך העלמות מסיכון ולמרות התראות של משטרת ישראל, הכל בניגוד לפקודת שב"ס ולנהלי וכללי מינהל תקין.

„נמצאו מקרים של התנהגות הנציב בדרך שאינה הולמת את מעמדו ותפקידו, בעניינים כגון קבלת החלטות הנוגדות החלטותיו של השר, התנערות מאחריות והטלתה על פקודיו, עשיית שימוש ברכילות ובהשמצות כלפי כפופים במגמה להשחירם ולהפחידם, הזמנת מכתבים מגמתיים מדרגים נמוכים להלבנת מעשיו ולהשחרת מתנגדיו וערבוב עניינים אינטימיים בתפקודו כנציב שרות בתי הסוהר.

השופטים קובעים כי יחסים בין מפקד או מנהל בכיר לבין הסרים למרותו ומצויים בסביבתו הקרובה, חייבים להיות מושתתים על אימון. אך עם זאת, יחסי אימון אינם מילת קסם ויש לבחון כיצד אימון זה נפגע. „אין ספק כי הנציב איבד את אימונו בעותרים משום שלא השלימו עם מעשיו ועוד העזו להתלונן עליו וביקשו להגיע עד השר. הם סברו כי זו חובתם כקצינים, אחרת הם עלולים להחשב כנותני חיפוי בשתיקה למעשים שאסור שייעשו. ואילו הנציב החליט, כי אם יועברו המתלוננים מתפקידיהם שוב לא יהיו עדים למעשיו ויחסל סדר פרשת התלונות", נאמר בפסק הדין.

השופטים קובעים כי ניתן אישור להעביר את העותרים: שמעון מלכה, חיים גליק ודבי שגיא מתפקידיהם, בלי לבדוק בשלב זה מה מקור אי אימונו של הנציב בהם וללא כל התייחסות לתלונות של העותרים נגד הנציב.

ממצאים חמורים

השופטים קובעים כי דברי העותרים לא נשמעו על ידי השר בטרם העברת מתפקידיהם. „רק לאחר מכן נעתר השר לשמוע מה בפיהם וכתוצאה מכך הורה על בדיקת התלונות על ידי המבקר. גדולה יותר התמיהה כי לאחר שהגיע המבקר למימצאים והמסקנות החמורים ביותר ביחס לנציב, לא זו בלבד שלא נמצא צידוק להחזיר העותרים לתפקידיהם, אלא הנציב המשיך בתפקידו כאילו לא אירע דבר". מכך מגיעים השופטים למסקנה כי: „העברת העותרים מתפקידיהם היתה בעוצה בתלונות שהם הגישו לרשויות המשטרה בדבר פעולות חריגות של הנציב במילוי תפקידו".

השופטים מגיעים למסקנה נוספת, כי טעה הנציב היוצא בטענתו שהשלושה הועברו מתפקידיהם בשל אבדן אימון בהם, והצורך לדאוג ליחסי עבודה תקינים היא טענה לא לגיטימית. „ודאי שאין לעודד תלונות סרק או מעשי חתירה תחת מפקד או ממונה, אך כאשר שלושה קצינים מתמידים להלין על מעשים שאין המערכת צריכה לסבול אותם, הרי סילוקם ללא בירור מהווה שימוש לרעה בסמכות", קובעים השופטים.

עוד נאמר בפסק הדין: „משהתברר ממסקנות המבקר כי צודקות היו תלונות העותרים, וכי טובת המערכת ותקינותה היו ביסוד דאגותיהם, מדוע יצא דוקא עליהם הקצף וזו פגיעה בהם, שלאור מניעיהם אינם ראויים לה. בינתיים הגיש נגדם הנציב תלונות שונות, אך טרם התברר ואין לדעת אם יש בהם ממש או זו רק התקפה נגדית".

שר המשטרה חיים בר־לב סירב להתייחס להחלטת הבג"ץ.

„לפרישת סויסה היה משקל נכבד בהחלטה לא להביאו לדין"

כותב היועץ המשפטי לממשלה לשר המשטרה חיים בר־לב: „בהתנהגות הנציב היתה חריגה מדרכי מינהל תקין"

מאת ברוך מאירי ואילן בכר

• רפי סויסה

היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, החליט אתמול לאמץ את המלצת פרקליטות המדינה ולא להעמיד את נציב שירות בתי הסוהר לשעבר, רפי סויסה, לדין פלילי. עם זאת החליט היועץ המשפטי לממשלה להביא לידיעת שר המשטרה, כי בדרך התנהגותו של הנציב לשעבר היתה חריגה מדרכי מינהל תקין, שאינה הולמת עובד ציבור.

בהחלטתו מפרט היועץ המשפטי לממשלה, אחת לאחת, את התלבטויותיו ואת התלבטויות הצוות המיוחד במשרדו, שעסק בפרשת התלונות נגד רפי סויסה: „הגענו בעצה אחת למסקנה כי אין מקום להעמדתו לדין פלילי: מחומר החקירה עולה כי חלק מהמעשים, ששמשו נושא לתלונות, אינם מגלים אשמה כלשהי. או שאין לגביהם חומר ראיות במידה הנדרשת להעמדה לדין בפלילים. ואילו חלקם נוגע לעבירות משמעת".

היועץ המשפטי לממשלה כתב לשר בר־לב כי „דבר פרישתו של סויסה מהשרות היתה שיקול נכבד שהובא בחשבון בקבלת ההחלטה שלא להעמידו לדין".

בהחלטתו מונה היועץ המשפטי את ההתלבטויות שהיו עד לקבלת ההחלטה: כך, למשל, בעניין דיווח הכוזב של רפי סויסה לממונים עליו. היועץ המשפטי לממשלה מציין כי היה כאן ספק אם מגיעה ההתנהגות, כדי עבירה על סעיף שעניינו מרמה והפרת אימונים של עובד ציבור. והשאלה שנשאלה היא: היכן להציב את הגבול בין התנהגות, המהווה סטיה ממינהל תקין, לבין התנהגות שיש בה משום עבירה פלילית:

"קו הגבול" – ציין היועץ חריש – „אינו ברור והמגמה היא לשמור מחד על טוהר המידות בשירות הציבורי ועל תקינותו של המינהל. אך מאידך שלא להחמיר עם עובדי ציבור עד כדי העמדתם לדין. האיזון בין שני שיקולים אלה נוגע בין היתר למדיניות התביעה.

„מכיוון שבעניינים כגון מדובר קיים ספק לגבי מקומו של קו הגבול, שבין עבירת משמעת לבין עבירה פלילית, סבר הצוות כי נוכח פרישתו של הנציב מתפקידו, אין ענין ציבורי בניהול הליכים פליליים".

• אלי ויזל והאמהות של מסורבי העליה (צילום יצחק אלהרר)

„אקח אתי את דמעותיכן לפגישה עם גורבאצ'וב"

הבטיח אתמול חתן פרס נובל לשלום אלי ויזל לאמהות של מסורבי עליה

מאת אינגה דויטשקרון ואריק בנדר

„אינני מבין מדוע האלוהים אינגו מתסתר. אילו היה לי מצפון הוא היה עושה כן", קרא אתמול חתן פרס נובל לשלום, אלי ויזל, בישיבה החגיגית של המועצה הבינלאומית של יד־ושם שנערכה לכבודו.

בנאומו הדגיש ויזל כי פרשת האלוהים, כמו גם ביטבורג, שם חלק הנשיא רייגן בשנה שעברה כבוד לקברותיהם של אנשי ס.ס., היו עבורו אות לכך ששוב נשקפת סכנה לעם היהודי.

ויזל הצהיר הצהרה מרגשת של השתייכות לארץ: „אני חלק מהעם הזה. אני שייך לארץ הזו. אני קשור בחוזקה לעיר ירושלים". לפני הישיבה החגיגית השתתף ויזל בתפילה באוהל היזכרון לזכר ששת המליונים ואמר קדיש.

חתן פרס נובל לשלום נפגש בבית הארחה משכנות שאננים בירושלים עם קבוצה של אמהות של מסורבי עליה: „כשאני שומע אתכן פה, אמהות יקרות, זה שובר אותי. מה אגיד לכן מה עוד אפשר לעשות? אני עובד למען יהודי רוסיה מאז 1965. אולי עכשיו אצליח יותר, אבל מאמצים מרובים הושקעתי גם בעבר. בעוד שבועות אחדים אשוב לרוסיה וקרוב לודאי שאפגוש את מיכאיל גורבצ'וב. לפגישה אקח עמי את דמעותיכן, ואבטא אותן במלותי, ואני מקווה שבפעם הבאה שאפגש אתכן תזכו להיות עם ילדיכן".

הנשים הנרגשות, שישבו ובכו במהלך הפגישה, החזיקו בתמונות יקיריהן שנשארו מעבר למסך הברזל. פאני סלומון, ניצולת מחנה אושוויץ, לא ראתה את בתה המתגוררת במוסקבה זה 13 שנה. „הנכדה שלי היום בת 15. אני זוכרת אותה רק כשהיתה בת שנה וחצי", אמרה בקול חנוק. „אני מבקשת ממך אדון ויזל, אין לנו כבר כח. אנא עזור לנו". אמו של גריגורי למברג, המסתין בריגה לאחר יציאה מברה"מ, ראתה בפעם האחרונה את בנה לפני 14 שנה. „לא נשאר לי עוד הרבה זמן. אנא אל תשכח את סיפורנו הטראגי, עזור לנו".

חיים צ'סלר, מנכ"ל המועצה הציבורית, הגיש לויזל ספר ובו רשימת כל מסורבי העליה ואסירי ציון בברה"מ, וביקש ממנו להשתדל לכבוד.

„כשאחזור בקרוב לרוסיה אגיש לגורבצ'וב בראש וראשונה את הרשימה שנתתם לי", הבטיח ויזל.

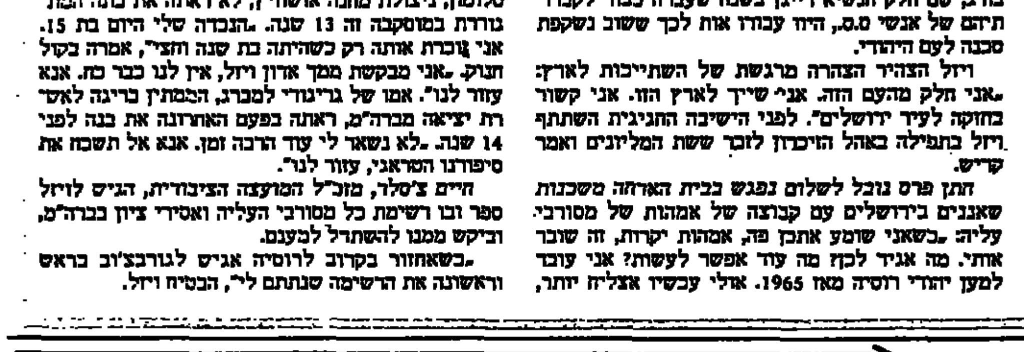

שר הכלכלה דן ברותחין את הרפורמה של האוצר בפורום 'העבודה':

„הניתוח אולי יצליח אבל החולה ימות או יהיה הרבה יותר חולה"

מאת מנחם רהט

„מפלגת העבודה תומכת בנוהל מדיניות כלכלית חברתית חידוש צמיחת המשק, עידוד היצוא, חיזוק היציבות, קידום ענפי המשק ואזורי הפיתוח ועידוד שכבות החלשות. לשם כך יש להנהיג רפורמות במיסוי, בייצוב בשוק ההון, בדי שהישגי התכנית הכלכלית שהפעילה הממשלה בראשות שמעון פרס, לא יבוזבזו" – החליט אמש הפורום העליון של מפלגת העבודה (הלשכה בצירוף הסיעה בכנסת).

הפורום קבע כי „הצעות האוצר אינן בשורות מסורות אלה וה'העבודה' מתנגדת להן. הצעות אלה עלולות להביא לגידול היבוא והצריכה ולפגוע בענפי היצור והיצוא, אזורי הפיתוח ושכבות המצוקה".

הפורום הסעים כי התכנית מעוגנת בהשקפת עולם שאינה מקובלת על 'העבודה' ומתעלמת מסדר עדיפויות לאומי, חברתי וכלכלי, וקרא לעכב את התכנית עד להידברות חברתית־כלכלית עם המעסיקים וההסתדרות.

פתח את הדיון מנכ"ל המפלגה עוזי ברעם, שציין כי הממשלה הקודמת בראשות פרס גילתה עוז רוח בישום תכנית כלכלית קשה, בהסכמת העובדים. קיימת לדבריו הסכמה לכמה מסעיפי התכנית, אך זו עדיין אינה מגובשת ויש להחזירה לאוצר.

שר הכלכלה גד יעקובי אמר כי התכנית פוגעת ביעדים לאומיים בתחומי הבטחון, החינוך, הבריאות ואזורי פיתוח, מחריפה את הפערים החברתיים, פוגעת בחסכון ומגבירה את הצריכה הפרטית. „הניתוח אולי יצליח, אבל החולה ימות, או לכל היותר יהיה חולה יותר", אמר.

יו"ר המפלגה שמעון פרס ניתח את התכנית, וטען שהסכמת שני הפרטנרים העיקריים לרפורמה לשלול אותה, מעידה על ליקוייה. „לא אתן יד לקנות פרוטה מכוייות העובדים בלי הידברות עם ההסתדרות, ולא ניתן יד לקיצוץ נוסף בבטחון".

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר אמר כי תנועת העבודה תשגה אם תתן יד לתכנית זו. אין להסתפק לדבריו בתיקונים קוסמטיים.

ח"כ אדה נמיר טענה כי על אף היותה באגף השמאלי במפלגה, גם היא בוררת לנוכח הקיצוצים המתוכננים שוב בתקציב הבטחון, וטענה כי בשלב זה „אינני רואה הצדקה להמשך השותפות". ימין סוויסה, נציג השכונות, היה אף הוא בדעה שניתן להפיל את הממשלה על רקע זה.

בפורום נכחו גם השרים רבין, צור וברלב, אך הם ויתרו על זכות הדיבור. שר הקליטה יעקב צור, אמר אתמול, כי התכנית הכלכלית שהאוצר מציע מתיימרת בהנמקותיה לייצור תנאים לעידוד העליה ולמניעת ירידה ואולם בה בשעה היא פוגעת, פגיעה קשה, בציבור העולים בכך שהיא מבטלת את נקודות הזיכוי שלהם במס ההכנסה.

גבי קסלר מוסר:

אל שורת המתנגדים לתוכנית הכלכלית שמציע האוצר הצטרפה גם יועצת ראש הממשלה למעמד האשה, ד"ר ניצה שפירא ליבאי שהתלוננה במכתב אל ראש הממשלה על כוונת האוצר לבטל את נקודות הזיכוי לאמהות עובדות.

עודד שורר מוסר:

לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים תומכת בתכנית הכלכלית שהוצגה על ידי שר האוצר, משה נסים. כך מסר אתמול יו"ר ועדת המיסים הכלכלה של לשכת התיאום, רן גילרמן.

גילרמן, נשיא איגוד לשכות המסחר, אמר כי הפרסומים כאילו מתנגדים המעסיקים לתוכנית הכלכלית, בטעות יסודם. עקרונות התכנית הוצגו בוועדת הנשיאים של לשכת התיאום והתקבלו על דעת כל המשתתפים, אם כי הם מחייבים צעדים נוספים כדי לפתור את בעיית רווחיות הייצוא.

גדעון מרון מוסר:

„הצעת האוצר, על פיה יורדו המיסים העירוניים (ארנונה) בערי הפיתוח, עד למחציתם, כתמורה לביטול ההקלות במס הכנסה, מהווה חזרה לימים הראשונים של הקמת המדינה, ולתלות מוחלטת של סקטור זה בממשלה" – כך אמר אתמול יו"ר מרכז השלטון המקומי מר רכ תבורי, בישיבה מיוחדת של המרכז.

בא לנצח

שגריר: לא לסגור אוניברסיטות בשטחים

„מדענים בסין מעוניינים בחילופי ידע עם ישראל"

מעריב

חדירה
וסיוע רפואי
מכשירים רפואיים.
לגלמודים וכרותקים.
מתנדבים בבתי־הנזקקים.
19.00 עד 17.00
10.00 עד 9.00
חשבון בנק 531222

هكذا من الاصل

هكذا من الأصل

טא"ס: „אלמנטים לאומניים" גרמו למהומות בקזחסטאן

הרקע: מינוי רוסי ליו"ר המפלגה ברפובליקה ★ דיווח הסוכנות הסובייטית אינו מציין אם ההתפרעויות הסתיימו

מאת סופר א.פ. במוסקווה

במהומות בקזחסטאן, מוסתים על ידי „אלמנטים לאומניים", התפרעו ביומיים האחרונים בעקבות מינוי רוסי ליו"ר המפלגה הקומוניסטית, במקום היו"ר שבמוצאו היה מן הרפובליקה – מסרה סוכנות הידיעות הסובייטית טא"ס.

הדיווח חסר-התקדים לא ציין אם המהומות באלמה אטא, בירת קזחסטאן, הסתיימו.

דינמוחאמד קונייב, חבר הפוליטביורו בן 74, ששימש מנהיג המפלגה בקזחסטאן במשך 22 שנים, הוצא לגימלאות ביום ג' על ידי הוועדה המרכזית של המפלגה. מחליפו הוא גנאדי קולבין, רוסי בן 59, שהיה קודם לכן בתפקידים אחרים במפלגה באגן הוולגה ובגרוזיה.

„חוליגאנים, פאראזיטים ושאר טיפוסים אנטי-סוציאליים ניצלו את המצב ונגררו לפעילות בלתי חוקית נגד נציגי החוק והסדר" – הודיעה טא"ס. „הם העלו באש חנות מזון, מכוניות פרטיות והעליבו את אנשי העיר".

טא"ס הוסיפה כי אסיפות נערכו בבתי חרושת, בתי ספר וארגונים מפלגתיים, שם גונו „הצעדים הבלתי מוצדקים לחלוטין".

„הפעילות הנעשית בכיוון זה נתמכת על ידי אנשים עובדים", הודיעה הסוכנות.

דיווח טא"ס ציין עם זאת, כי חנויות, מפעלים, בתי ספר והתחבורה ציבורית פועלים כסידרם. טא"ס לא מסרה על נפגעים, או נזקים שנגרמו כתוצאה מהפרעות הסדר.

הדחתו של קונייב היתה צפויה כבר יותר משנה, במסגרת הצעדים שנקט מיכאיל גורבצ'ב נגד תופעת השחיתות. שמו של האיש נקשר בעבר לאי-סדרים כספיים.

משקיפים בקרמל הביעו הפתעתם בתחילת השנה כאשר נבחר קונייב מחדש כמנהיג הרפובליקה. השארתו באותה עת יוחסה לחשש בקרמל כי הדחתו תגרום למהומות.

הקאזחים מהווים כ-51 אחוזים מהאוכלוסייה בקזחסטאן, הרפובליקה השניה בגדלה בבריה"מ אחרי רוסיה.

הוכרעה „מחלוקת הלביא" בבריטניה

תאצ'ר החליטה: עדיף אייווקס מאשר תוצרת בריטית ברמה ירודה

המתנגדים: מאות מיליוני ליס"ט ירדו לטמיון וגם יתווספו 2500 מובטלים ★ עוד הוכחה לכניעת תאצ'ר לארה"ב

מאת מאיר בלייך
סופר „מעריב" בלונדון

בפרשה המזכירה את פרשת מטוס הלביא, כאשר על הממשל להחליט האם להמשיך בפיתוח פרוייקט הדורש הון עתק או לרכוש מוצר אמריקני מן המוכן, החליטה אתמול ממשלת בריטניה לבחור באפשרות השניה, בעוררה זעם מבית.

„זוהי החלטה עצובה שנאלצנו לקבל אבל אין ספק בלבנו שהיא ההחלטה הנכונה," הודיע אתמול בפרלאמנט בלונדון שר ההגנה, ג'ורג' יאנגר.

האווירה היתה קשה, חברי האופוזיציה קראו קריאות בוז ואף אנשי מפלגת השלטון השמרנית ישבו בהבעות חמורות והביעו את מורת רוחם.

ממשלת בריטניה קיבלה את עצתם של מומחי משרד ההגנה וחיל האוויר לרכוש את מערכת ההתרעה האווירית אייווקס, מתוצרת חברת „בואינג", ולוותר על המערכת הבריטית המתחרה „נימרוד", שפותחה במעבדות ג'י אי סי. משמעותה של החלטת הממשלה היא שמאות מיליוני ליס"ט שהושקעו בפרוייקט זה ירדו למעשה לטמיון וכ-2,500 עובדים, מהנדסים וטכנאים עלולים להישאר ללא עבודה.

הממשלה קיבלה את החלטתה למרות הסיכון שרכישת המערכת האמריקנית עלולה לפגוע במוניטין של התעשיה הבריטית. הנימוק העיקרי בעד האייווקס היה שמערכת „נימרוד" אינה עומדת בדרישות חיל האוויר וכי היא עדיין אינה מוכנה, כפי שהבטיחו מפתחיה, העמלים כבר עשר שנים על בנייתה. השלמתה היתה עלולה לעלות לאוצר הבריטי עוד 400 מיליון ליס"ט.

המערכת האמריקנית תעלה כ-600 מיליון ליס"ט אולם היא הוכחה כאמינה. חברת „בואינג", בשיתוף חברת אלקטרוניקה בריטית „פליסי" הבטיחה להשקיע בבריטניה 130% מערך הרכישה כדי לייצר מקומות עבודה במענה על הביקורת החריפה שנשמעה נגד רכישת המערכת האמריקנית.

החלטה זו לא סיפקה את מפלגת הלייבור שבאופוזיציה, שדובריה טענו ש„בריטניה נמסרת לידיה של ארה"ב". גם פעולת הלובי של יצרני „נימרוד" לא עזרה והממשלה מקווה שהופעת חג המולד תרגיע מעט את הדי הסערות בעקבות ההחלטה.

המתנגדים טענו כי זוהי הוכחה נוספת ל„כניעותה הנרצעת" של ראש הממשלה מרגארט תאצ'ר לארה"ב.

מעריב

הסובייטים התירו יציאת חולת סרטן ובעלה לארה"ב

חולת הסרטן הסובייטית רימה בראווה ובעלה ולאדימיר הגיעו אמש לווינה והתאחדו עם אחותה של הגברת בראווה, לאריסה שפירא ובעלה. הם עומדים לצאת היום לארה"ב.

כהגיעה התקבלה הגברת בראווה, בת 32, על ידי הסנאטור האמריקני אלפונס ד'אמאטו, שנאבק זמן רב למען הגירתה של האשה וארבעה חולי סרטן סובייטיים נוספים.

ד'אמאטו אמר כי הקבוצה תיכננה לטוס לרוצ'סטר שבניו-יורק שם חיים בני הזוג שפירא והגברת בראווה מתכוננת לקבל טיפול נגד מחלת הסרטן.

אחת מחולי הסרטן שלה קרובי משפחה במערב, סיטיאנה בוגומולני, קיבלה בחודש שעבר היתר לעזוב את ברית המועצות וטסה לארה"ב דרך רומא.

במסיבת עיתונאים שערך סנאטור ד'אמאטו, אמרה הגברת בראווה: „זהו היום המאושר בחיי". (א.פ.)

● לאריסה שפירא (מימין) מוחה דמעה מעיני אחותה, אתמול בווינה (תצלום א.פ.)

מטוס הוויאג'ר שבר הלילה את שיאו

מטוס הוויאג'ר שבר אתמול את שיאו בטיסה הארוכה ביותר ללא תידלוק כאשר חצה את האוקיאנוס ההודי לאפריקה – מרחק של כ-20 אלף קימ. השיא הקודם נקבע על ידיו ביולי שעבר ועמד על 18,868 קימ.

כידיעה האחרונה שנתקבלה ממנו היה הוויאג'ר בין סרי לנקה והחוף המזרחי של אפריקה.

אתמול היה המטוס צפוי לשבור גם את השיא של טיסה ללא נחיתה, שנקבע על ידי מפציץ מסוג בי-52 בשנת 1962.

הלילה היתה התקשורת עם המטוס לקויה במקצת, ככל הנראה בגלל תנאי מזג-אוויר.

המשך הטיסה צפוי להיות קל יותר לאחר שהמטוס עבר את הסופות העזות מעל לאוקיאנוס ההודי. (א.פ)

„רחרחי את הגבר ותכנסי מיד להריון"

ריחם של גברים הוא גורם חשוב במניעת עקרות אצל נשים, קובע פסיכולוג דני בכתבה שהתפרסמה אמש בקופנהגן.

לנשים המקיימות קשר מיני עם גבר לפחות פעם בשבוע יהיה מחזור חודשי סדיר יותר, פחות בעיות פוריות והן תעבורנה את גיל המעבר תוך פחות קשיים. כתב הדוקטור קורט קיוסום ביומון „יילנדס פוסטן". „מחקר חדש מוכיח ככל הנראה כי חשיפה לפרוזדות ריח – פרומונים – ביחסי מין הוא מרכיב חיוני" אמר.

„בסדרת ניסויים, נמהלה זיעת בית שחי גברית עם אלכוהול והתמצית נמשחה על שפתן העליונה של שש נשים בעלות הפרעות במחזור, שאינן מנהלות חיי מין סדירים.

התוצאה היתה שהמחזור הוסדר לממוצע של 29.5 ימים בעוד שקבוצת ביקורת של שש נשים בעלות בעיה זהה לא הגיבה כלל כאשר ניתן להן חומר ללא זיעה גברית.

החוקרים הגיעו למסקנה כי נוכחותו הפיסית של הגבר תורמת רבות לנשים, אם כי היחסים המיניים עצמם אינם חיוניים להן. (רויטר)

חיוכה של המונה ליזה הוא חיוכו של ליאונרדו דה וינצ'י

טוענת חוקרת אמנות שגילתה את סוד חיוכה של ה„לה ג'וקונדה" בעזרת מחשב ★ הציור המפורסם בעולם הוא למעשה דיוקן עצמי של הצייר

● החיוך המיסתורי – עד אתמול

מומחית למחשבים הגיעה למסקנה כי הציור המפורסם ביותר בעולם, ה„מונה ליזה" שחיוכה המסתורי מסקרן את מומחי האמנות זה מאות בשנים וזהותה היתה נושא לניחושים רבים במשך הדורות – איננה אלא דיוקן-עצמי של ליאונרדו דה וינצ'י. כך מספר כתב העת „אמנות ועתיקות" בגליונו מחודש ינואר.

החוקרת השוותה דיוקן עצמי בגיר אדום של דה וינצ'י עם המונה ליזה ומצאה כי העיניים, קו השיער, הלחיים והאף זהים. לילאן שוורץ, חוקרת במעבדות בל, מצאה כי חיוכה המסתורי של המונה ליזה הוא פשוט בבואתו של חיוכו של דה וינצ'י כפי שצייר בדיוקן העצמי שלו מ-1518.

קשר מיוחד

זהותה של מונה ליזה היתה נושא לניחושים, במיוחד בגלל תווי פניה יוצאי הדופן. „לגברת בעלת פני הספינקס אין גבות ואין תכשיטים שיאפשרו זיהוי. היא לבושה שמלה פשוטה ונצבת בתנוחה משונה" אמר המומחה.

לליאונרדו היה קשר מאוד אל ציור זה אף לא הזכיר מעולם ביומניו, שלא כמו את עבודותיו האחרות. אחרי שהשלים את הציור ב-1504, נשא אותו עמו מפירנצה למילאנו ולרומא, ואחר כך לחצר של פרנסואה ה-1 באמבואז אשר בצרפת, שם הלך לעולמו ב-1519.

הגברת שוורץ היא חוקרת אמנות המועסקת במעבדות בל שזכתה בפרסי „אמי" ו„אוסקאר" על שימוש במחשב ליצירת טכנולוגיות חזותיות חדשות.

תחבולה מתאימה

לפני כשבעה שבועות הפכה הגברת שוורץ את דיוקנו העצמי של דה וינצ'י בעזרת שימוש במראה, והשוותה אותו בקנה מידה זהה למונה ליזה, על ידי כך שכיווצה את המרחקים שבין אישוני העיניים בשתי התמונות למרחק זהה בדיוק. התוצאה, לפי דיווח המגזין, היתה בבואת ראי.

התגלית „היא אולי אחת החשובות ביותר בהיסטוריה של האמנות" אמר דיק אליסון, עורך ומו"ל של כתב העת. „היא מתאימה לכל העדויות הנסיבתיות על חייו של ליאונרדו ולכל הידוע לנו על היסטוריה של התמונה." זאת ועוד, התחבולה מתאימה לאורח חייו של ליאונרדו, שהיה הומוסקסואל, וכמו רבים מבני דורו, אהב לצייר דיוקנים אנדרוגיניים. הוא היה ממציא, מהנדס ומדען, שהתעניין מאוד בתעלולים אופטיים וכתב מימין לשמאל, ב„כתב ראי" המובן רק כשמציבים אותו מול מראה. (א.פ.)

ליפה ואמיל גל
ברכות לבביות
להולדת **הבת**
אחות לאלון וללי
מאחלים:
מנחם ועדה מרקוס
מינה, אבי, רועי ושחר מרקוס

DANISH SENIOR ENGINEER
Hydraulics & hydrodynamics
Rich experiens in IBM computer sys.
High quality (Lazer) printer technology
Office automation, foreign languages
EXCEPTING EMPLOYMENT OFFERS
03-729433 from 14.00
P.O.Box 2240, 52121 Ramat-Gan, IL

העמותה להנצחת הרבנים
ר' יצחק חי"ב ור' יצחק מ"ב זצוקל הי"א
הרינו מתכבדים להזמינכם ל-
טקס „ההילולה" ע"ש הרה"ג הרבי חי מ"ב
המכונה "לו חי",
שתתקיים אי"ה ביום ראשון, י"ט בכסלו תשמ"ז (21.12.86) בשעה 16.00 ב„היכל שלמה" בירושלים.
בהשתתפות:
הרה"ג הרב עובדיה יוסף שליט"א
הרה"ג ממוס עג'יב שליט"א
הה' ניסים זוילי – יו"ר המחלקה להתיישבות
הה' יעקב ישי – חבר הועדה המרכזית
הה' דוד זכות – חבר הועדה המרכזית
הה' יעקב שלום – חבר הנהלת הסתדרות העובדים
הה' יוסף בוחניק – מנהל מדרשת להדרכה
הה' שמעון חדד – יו"ר העמותה להנצחה
אריה עוזר – מזכיר מועצת פועלי אשקלון
שמעון חדד – יו"ר העמותה

הזדמנות אחרונה לאקדמאים!

פנסיה מגרמניה לאו דווקא לנרדפי הנאצים
בגלל איחור ביום אחד אתה עלול לאבד פנסיה לכל החיים!
לאור החלטת ממשלת גרמניה לגבי הרשמת ישראליים לבטוח הלאומי הגרמני, נוכל לטפל בבקשות הרשמה ל„תכנית הפנסיה הגרמנית למשכילים", בתנאי שתגענה **עד מוצ"ש 27.12.86 בשעה 22.00.**

השקעה חד פעמית 375 ש"ח + 7 רנטות בגיל פרישה

הסניפים פתוחים גם במוצ"ש 19.00 עד 22.00.
תל-אביב: בן-יהודה 1 (בנין מגדלור), א' עד ה' 8.00 עד 21.00, ו' 8.00 עד 12.00, טל: 659155/6(03)
ירושלים: בית הרופא, הנביאים 72, א' עד ה' 15.00 עד 21.00, ו' 8.00 עד 12.00, טל: 224083(02)
חיפה: בית המהנדס, שבתי לוי 24, א' עד ה' 15.00 עד 20.00, ו' 8.00 עד 12.00
באר-שבע: בית ההסתדרות רפואית, השלום 20, כ. ד' 15.00 עד 20.00, ו' 8.00 עד 12.00
ראשל"צ: „אודפו", ז'בוטינסקי 65, א' עד ה' 8.00 עד 19.00, ו' 8.00 עד 12.00, טל: 954730(03) במיזוג לתעשיה האווירית
בת-ים: „ביר", שד' העצמאות 52, טל: 860203(03)
סניפים הפתוחים בימי השבוע בשעות המשרד:
באר-שבע: משרד בלבלי (גל) קק"ל 52, טל: 79661(057)
רחובות: „בעודים", לוין אפשטיין 32, טל: 454641(08)
איגוד מקבלי גימלאות מגרמניה / בנין מגדלור

פריאל תקשורת

לחברנו יגאל בן אריה
שפע ברכות
להוצאת ספרך השני
„כמו בשירים"
ועד עובדי חברת החשמל
מרחב ירושלים

שלום ראש
המעבדות להעתקי צבע
• צילום מקור צבעוני במספר רב של עותקים
• שירות ללא מגע
• באיכות גבוהה ומיידי!
• על גבי צילום או שקף!
גודל 22-30 עד 60-80 ס"מ
• הגדלות והקטנות 400%-25%
רנ"ק 15, ת"א 242355/6, 222383

מושב תלמי יוסף
קולט משפחות חדשות
לקבלת פרטים נא לפנות לטל': 057-82911, 057-82957 בערב. או בכתב יד אל ועדת קליטה, מושב תלמי יוסף, ד.נ. הנגב.

קבלת מודעות!
לוח מעריב
מ-8.00 עד 20.00 מבצע מיוחד!!!
738707, 739297, 03-727630 לבעלי כרטיסי אשראי

סיוד וצבע
במחירים זולים
עבודה יפה ובאחריות
טל. 03-881520

הכינוס הירושלמי הבינלאומי הראשון על האשה והיהדות:
האשה וההלכה
ייערך בחנוכה בירושלים כ"ז-כ"ט בכסלו תשמ"ז, 28-31 בדצמבר 1986
בחסות משרד המשפטים
לפרטים נוספים טל. 02/244317, ת.ד. 3888 י-ם 91035

רופא שיניים!
מבצע חסר תקדים לסוף שנת הכספים, **זותיים דנטליים** עד 6 תשלומים
טל. 03-621186

חידוש תאום של מעליות
• בפורמאיקה ושטיחים
רק ע"י חברת
„המרטון G"
טל' 03-375916, 03-373668

צביעת מעליות
בצבע מקורי

„תנועת המושבים מתנערת מאחריות לנעשה במת"ם"

טוענים עובדי מת"ם ★ אם יש להנהלת תנועת המושבים כסף למשכורותיהם ולמכוניות פאר – שידאגו גם לנו

מאת מיכל הולצמן

„תנועת המושבים מתנערת מכל אחריות לנעשה בחברת מת"ם," מאשימים 100 עובדי החברה.

„לא הודיעו לנו אפילו שהסניפים נסגרו. בוקר אחד מצאנו את מקום עבודתנו נעול על בריח. עכשיו אנחנו מגלים שכבר שלושה חודשים לא הפרישה החברה את חלקה לקרנות העובדים, וגם חלקנו לא הגיע ליעדו. לא יתכן שיתנערו מאתנו – אנחנו עובדי תנועת המושבים – כולנו התקבלנו לעבודה דרך מחלקת כח אדם של התנועה, וקבלנו משכורת במדור משכורת, ועכשיו אומרים לנו שמת"ם היא חברה בערבון מוגבל, שלתנועת המושבים אין התחייבות כלפיה."

יעקב שרון, אמר אתמול בשם עובדי החברה כי „אם יש כסף לשלם לאנשי הנהלת תנועת המושבים משכורת החודש, והוצאות למכוניות הפאר שלהם צריך להיות לה גם כסף לעובדי מת"ם. שיתחילו להגיע בעגלה וסוס אם אין להם כסף. חשבנו שתנועת המושבים היא מוסד סוציאליסטי."

העובדים האשימו אתמול גם את נציגי ההסתדרות שאינם ממהרים להתערב. „כולם מחכים לאיזה גשר שיעזור לעבור את הבעיה ואנחנו נופלים למים", אמרו. יעקב שרון אמר כי יו"ר הנהלת מת"ם, שהוא גם מנהל המוסדות הכלכליים של תנועת המושבים, נחמיה גנות, נפגש עם העובדים אך נתן להם להבין כי התנועה לא יכולה לעשות דבר, וכי מת"ם היתה גוף נפרד, שהסתבך. „מת"ם היתה פרה חולבת הרבה שנים" אומר שרון, „היא כשלה בהטעם הפשוט שהעבירו אליה את כל חובות המוסדות האחרים של התנועה, שהסתבכו. כאב הלקוחות קשה לנו, אנחנו מרגישים ששיתפו אותנו בקשר נגרם, כבלי סידענו". עובדי מת"ם דורשים שתנועת המושבים תטפל בהם מידית ולא תוסיף להתעלם מהם.

עובדי אמישרגז שבו אתמול לעבודה סדירה

מאת אלי דנון

420 עובדי חברת „אמישראגז" שבו אתמול לעבודה סדירה בתום 13 ימי עיצומים לאחר סיכסוך שפרץ בין העובדים להנהלת החברה.

מאות העובדים החלו אתמול, לאחר חתימת הסכם העבודה הקיבוצי לשנתיים הקרובות, באספקת גז סדירה. העובדים מקווים שיצליחו להדביק את הפיגור באספקת הגז תוך מספר ימים.

הסכם העבודה החדש נחתם בתיווכו של, מרדכי גרוברג המזכיר הארצי של עובדי חברות הגז בהסתדרות הפקידים. בהתאם להסכם שנחתם יקבלו כל עובדי החברה 7 אחוז תוספת שכר ברוטו ועוד 2 אחוזים בתנאים סוציאליים לפי הסדר שיקבע בין ההנהלה לנציגי העובדים.

מחר – הנסיעה האחרונה של הכרמלית בחיפה

מאת ראובן בקיצבי

הכרמלית בחיפה, הרכבת התחתית היחידה במדינה, תפסיק את פעילותה במוצאי שבת. ההחלטה על כך קיבל ראש עירית חיפה אריה גוראל. לא נקבע מועד לחידוש פעילותה.

ההחלטה על הפסקת הפעלת הכרמלית באה בשל הצורך לקבל חוות דעת מקצועית של מומחים מחו"ל על מצבה הנוכחי וכל הכרוך בשיפוצה של הכרמלית, שנחנכה לפני 28 שנה. כל עוד איני יודע את מצבה המדויק של הכרמלית מכל ההיבטים האפשריים, איני מוכן להמשיך בהפעלה, אמר גוראל.

הכרמלית מסיעה כיום למעלה משמונת אלפים נוסעים ביום. הפסקת פעילותה תכביד על המשתמשים בתחבורה הציבורית.

בדעת עירית חיפה לשקם ולשפץ את הכרמלית ולהוסיף לה שני קווי נסיעה. פרוייקט זה נאמד בלמעלה מ־400 מליון דולר ולביצועו תוכנן פרסום מיכרז בינלאומי. לאחרונה נפגש ראש עירית חיפה עם מנהלי חברה ספרדית ממשלתית, שהביעה רצונה לשקם את הכרמלית ואף לדאוג למימון הפרוייקט, כולל הוספת הקווים. החברה הספרדית הבטיחה מימון ממשלתי זול לפרוייקט והודיעה כי היא דנה גם באפשרות ליטול על עצמה את הפעלת הכרמלית לתקופה ארוכה.

פוטר רס"ר משטרה החשוד בקבלת שוחד

רס"ר מיכאל שטיינהרדט, מלשכת התנועה של משטרת ירושלים, פוטר אתמול מעבודתו במשטרה. הוא חשוד בקבלת שוחד מנהגים, תמורת ביטול דו"חות תנועה שנרשמו להם.

כמו כן החליטה המשטרה להשעות את השוטרת סימה אליאב, גם היא בלשכת התנועה של משטרת ירושלים, שנחשדה בעבירות דומות.

שני השוטרים נעצרו לפני שבוע על ידי חוקרי המפלג חקירות פנים של המשטרה, וביום ג' שוחררו בערבות מכעצרם בתום חקירתם. באגף כוח האדם של המשטרה הוחלט גם להשעות רס"ר שנחשד בעבירות פליליות.

השוטר עבד בלשכת ההוצאה לפועל, והוא חשוד כי באחד הביקורים שלו אצל תושבת אזור הצפון עשה בה מעשה מגונה בכוח. דובר המשטרה מסר, כי בתום החקירה הועבר חומר החקירה לפרקליטות והוחלט להשעות את השוטר. (עתי"ם)

מטוס ממרציפן

● 34 ק"ג של עוגת מרצפן, שגובהה מטר וחצי ועליה דמות מטוס של ק.א.ל, הוטסו מנמל התעופה של קלן לנמל התעופה בן־גוריון כמתנה לחברת ק.א.ל. שחגגה אתמול עשור לקיומה בטקס חגיגי. בנמל התעופה של קלן נמצא בסיס מטעני היצוא והיבוא הראשי של ק.א.ל. באירופה ונציגים של שלטונות נמל קלן באו אתמול לטקס. השרים קורפו ונחמקין צינו בברכותיהם את הצלחתה של החברה. בצילום: השרים מתכבדים בפריסת העוגה.
(כתב: דן ארקין; צילם: ראובן קסטרו)

KODAK

ח"כ מתי פלד מתריע:

„בתי הסוהר הם חממה להתפשטות האיידס"

מאת מנחם רהט

ח"כ מתי פלד מהרשימה המתקדמת לשלום הזהיר אתמול, מפני התפרצות מחלת האיידס בבתי הסוהר בישראל, מחמת הצפיפות השוררת בהם. וטען כי לאחר שהאסון הזה יתרחש, לא יוכל שום כוח שבעולם לעצור את המחלה מפני התפשטותה בקרב הציבור הרחב בישראל.

ח"כ פלד טען כי בתנאי הצפיפות התת־אנושית, נעשים בתי־הסוהר לחממה להתפשטות האיידס. החברה שמחוץ לבתי־הסוהר טרם השכילה להבין כי התפשטות המחלה הקטלנית בבתי הסוהר תפגע בסופו של דבר גם בה, אם לא יינקטו מיד צעדים להקלת המצב.

לדבריו יש להמשיך במדיניות הליברלית שבה החל הנציב הקודם. יש גם להבטיח „שטח מחיה" סביר לכל אסיר ולהשקיע את מירב המאמצים לסיכול סכנת האיידס בבתי הסוהר.

8 עובדי מוסד „רוחמה" כופרים בכל האשמות

מאת אהוד דביטוביץ

שמונה עובדי מוסד רוחמה כפרו בהאשמות המיוחסות להם בכתב האישום בפתיחת משפטם אתמול בבית המשפט בכפר סבא.

חשיפת הפרשה שעוררה עניין ציבורי רב, בסוף החודש שעבר, ריכזה אתמול רק קומץ בני משפחה ועתונאים באולם בית המשפט.

את הדיון הקצר פתח השופט יהודה סרגו, בהקראת כתבי האישום, בהם פורטו 24 מקרים של תקיפות ואיומים כלפי החוסים. כמו כן, האשמו בהפרת הוראה חקוקה מכוח חוק הפיקוח על המעונות. הנאשמים: מזל אהגונה; אליס סויסה; מריאנה גבק; רחל ביטון; רותי רייך; זכיה זוסו; מוחמד ניסרת וזהני מרכוס; כפרו בעובדות ובהאשמות שיוחסו להם בכתב האישום.

עורך דין אלי כהן, המייצג חמש מהנאשמות, ביקש את השופט לבקר במוסד טרם יחל בדיון לשמיעת הראיות, על מנת שיתרשם מהחוסים שעליהם, כביכול, נעברו העבירות, ואת אופן הטיפול שניתן להם. לבקשתו, הצטרפו גם עורכי הדין של הנאשמים האחרים. התביעה מצידה לא התנגדה.

השופט יהודה סרגו, נענה לבקשתם ודחה את הדיון לחודש פברואר. השופט הודיע, כי במסגרת ביקורו במוסד, יעיין גם בתיקים האישיים והרפואיים של המטופלים. 8 העובדים מושעים בינתיים מעבודתם.

גתית: עדיף לי כלא נווה־תרצה מלטאטא החצר באבו־כביר

מעצרה של גתית איזראלוב הוארך עד תום ההליכים

מאת איה אורנשטיין

„תגיד לעולם שאני לא מדוכדכת, אני מרגישה חזקה. המעצר עד תום ההליכים לא מטריד אותי ואני מתכוננת לקראת המשפט", כך אמרה אתמול גתית איזראלוב לסניגורה, עו"ד מאיר זיו, דקות אחדות לאחר שמעצרה הוארך על ידי השופטת ויקטוריה אוסטרובסקי־כהן עד תום ההליכים.

הדיון בבית המשפט המחוזי בתל־אביב בבקשת התביעה להאריך את מעצרה של גתית עד תום ההליכים – היה קצר. הסניגור הצהיר לפרוטוקול שהוא הגיע להסכמה עם התובע, עו"ד אברהם טל, כי לא יתנגד בשלב זה למעצר. אולם הוא שומר לעצמו את הזכות להגיש בקשה לעיון חוזר בהחלטה במידה שיראה לו.

עו"ד זיו הסביר כי קו ההגנה הוא כפירה מוחלטת בכתב האישום המייחס לגתית את רצח בעלה. בכוונתו ללמוד באופן יסודי את חומר הראיות, הדבר דורש עבודת הכנה. ולכן בינתיים הסכמתי. רק מבחינה טכנית, להארכת מעצרה עד תום ההליכים.

גתית עצמה לא הועלתה כלל לאולם. עו"ד זיו ירד למתחם העצורים בבית המשפט ונפגש שם עם גתית. הנאשמת אמרה לו כי היא מקווה שהתביעה תביא את כל עדיה מחו"ל. „עדים אלה – כך אמרה – יוכלו להוכיח את חפותי". היא שאלה את הסניגור אם אפשר לחייב את התביעה להביא את העדים הללו מחו"ל. „אם הם לא יבואו אצטרך להביא אותם על חשבוני כעדי הגנה" אמרה. גתית אמרה לפרקליטה כי אינו צריך להיות לחוץ בקשר ללוח הזמנים של המשפט, ואין מה למהר למרות שהיא עצורה בינתיים. „כאשר נהיה מוכנים נעלה את הטיעונים שלנו".

כן ביקשה גתית מעו"ד זיו שיעשה מאמץ להעביר אותה מבית המעצר באבו־כביר אל כלא הנשים נווה־תרצה, שם האווירה חופשית יותר, ושם יהיה לה נוח יותר להתכונן איתו למשפט. בינתיים נודע כי גתית מועסקת בעבודות נקיון בבית המעצר.

„בני טובים" צרכו סמים במדרשה הצבאית לחינוך

בין 9 העצורים: סגנית מפקדת המדרשה, בתו של רב, בנו של מרצה באוניברסיטה ובתו של פקיד בכיר ממשרד החוץ

מאת סופרו הצבאי של „מעריב"

סגנית מפקדת המדרשה הצבאית לחינוך, קצינה בדרגת סגן, ושמונה חיילים המשרתים תחת פיקודה, כמה מהם מדריכים, נעצרו בידי המשטרה הצבאית כחשודים באחזקת סמים.

הם נעצרו לאחר שהמשטרה הצבאית בירושלים פשטה על המדרשה לחינוך בהר גילה בעקבות מידע לפיו חיילים שמשרתים במקום משתמשים בסמים. תחילה נעצרו החיילים בלבד ולאחר שכמה מהם סיפרו כי גם סגנית המפקדת מחזיקה סמים, עצרה המשטרה הצבאית גם אותה.

שמונת העצורים, חיילות וחיילים, הם בני טובים, וכהם בתו של פקיד בכיר במשרד החוץ, בתו של רב ידוע ובנו של משפטן, מרצה בכיר באוניברסיטה בירושלים.

בעקבות חשיפת הפרשה קיים קצין חינוך ראשי, תת אלוף נחמיה דגן, פגישה עם כל סגל המפקדים והמדריכים במקום והוא הודיע כי תערך בדיקה מקבילה לחקירת מצ"ח על הנסיבות שהובילו לחדירת הסם למדרשה לחינוך.

המשטרה תטען היום בבית המשפט:

אין להתיר למנכ"ל דובק לחזור לעבודתו במפעל

מאת איה אורנשטיין

היחידה הארצית לחקירות הונאה במשטרה הגישה אתמול לבית המשפט המחוזי בתל־אביב ערר על החלטת בית משפט השלום לאפשר ליהודה גהל, מנכ"ל „דובק" לחזור לעבודה במפעל. הדיון בערר יתקיים היום.

לפני שלושה ימים נעתר שופט בית משפט השלום ראובן זיו לבקשת פרקליטיו של גהל, עוה"ד ד"ר אמנון גולדנברג, ד"ר יואב בדרדור וד"ר נתן קנת, וקבע כי גהל, ששוחרר לא מכבר בערבות, יוכל שוב להכנס לכל מתקני חברת „דובק" ולקיים קשרים עם העובדים. השופט קבע כי ההגבלה היחידה שתשאר בתוקף היא זו האוסרת על מנכ"ל „דובק" לקיים מגעים עם הספקים בחו"ל.

אתמול עירערה המשטרה על החלטה זו. סנ"ץ שמואל גרינבאום החתום על הבקשה טוען כי ההשלכות של החלטה זו עלולות להביא לשיבוש החקירה נגד גהל. מנכ"ל „דובק" חשוד בניפוח מחירי טבק, בגניבת כספים מ„דובק" ובהברחת מטבע חוץ לחו"ל.

הושעו 3 עובדי ביטוח לאומי החשודים במעילה

מאת גבי קסלר

מנכ"ל הביטוח הלאומי הישעה 3 מעובדי המוסד בנצרת, לאחר שבבדיקת ביקורת פנים התעוררו חשדות לפיהם השלושה זייפו תביעות לביטוח הלאומי והעבירו קיצבאות לחשבונות בנקים פיקטיביים.

לאור הממצאים העביר המוסד לביטוח לאומי את המשך החקירה למשטרה. דוברת הביטוח הלאומי הבהירה כי אין מדובר במעילה מכספי קיצבאות המשולמות למבוטחים וכי מנהלת המוסד רואה בחומרה את המקרה.

כרומגן
קיבוץ שער העמקים
הודעה
לציבור הלקוחות והמפיצים
לאור פניות הרינו מבהירים כי בהתאם לתנאי האחריות איננו אחראים לנזק שיגרם לדודי שמש וחשמל אשר בהם הותקנו מחממי מים מהירים מלבד:
ה־חמם המקורי
שפותח ע"י הקרן למחקרים מדעיים באוניברסיטת ירושלים.
(על החמם מוטבע מס' פטנט רשום 59569 וחותמת היצרן: חמם אודיס בע"מ)
פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון. 04-939444
תפרה

הסובייטים התירו יציאת חולת סרטן ובעלה לארה"ב

מטוס הוויאג'ר שבר הלילה את שיא

„רחרחי את הגבר ותכנסי מיד להריון"

ליפה ואמיל גל
מנחם ועדה מרקוס
דינה, אבי, רועי ושחר מרקוס
להברינו יגאל בן אריה
„כמו בשירים"
קבלת מודעות!
הכנס הירושלמי הבינלאומי הראשון על האשה והיהדות:
האשה וההלכה
בחסות משרד המשפטים
DANISH
EXCEPTING

هكذا من الاصل

هكذا في الأصل

פתרון בחינת הבגרות בלשון עברית, חורף תשמ"ז

אתמול נערכה בארץ בחינת המשנה ב„ידיעת הלשון" במועד חורף תשמ"ז. אנו מביאים בזה פתרון מלא לשאלות. אין זה הפתרון הרשמי של משרד החינוך. זו הצעת פתרון של המורה מרדכי רוזן.

חלק ראשון – שאלות סגורות

פרק א': גזרות הפעלים

הפועל	השורש	הבניין
הֵרִיעַ	1. רוע	2. הפעיל
נִבְלִים	3. נבל	4. קל
נִשָּׂאִים	5. נשא	6. נפעל
נִדְלְדְלוּ	7. דלדל	8. התפעל
הֻעֲנוּ	9. ענה (עני)	10. נפעל

		פועל בבניין אחר
בסיד	11. סוד	12. יִסֵּד
הוחל	13. חלל	14. הֵחֵל
מתגוררים	15. גור	16. גָּרִים
מִקְוֶה	17. קוה (קוי)	18. קִוָּה
טע	19. נטע	20. נְטָעִים

גזרות השמות

השם	השורש	שם באותו המשקל ובאותה הגזרה
תּוֹצָרָה	21. יצר	22. תוֹחֶלֶת
תְּגוּבָה	23. גוב	24. תְּנוּפָה
בִּנְיָה	25. מנה (מני)	26. רוֹעָה

		שם באותו המשקל בגזרת השלמים
מַצָּב	27. יצב	28. מִסְמָךְ
צַוָּאָה	29. צוה	30. קַבָּלָה

פרק ב': דיוקי הגייה
31. בחוברת יש שבעה עשר תרגילים ושישה פרקי קריאה.
32. בשנים בתכה תיפתח הועידה החגיגית.
33. בבוצר זה בצויים ארבעה אחוזים וחצי שוכן.
34. האוכלוסיה גדלה בתשעת אלפים מָאתַיִם וְאֶחָד גברים.
35. שלושת הבחורות ביוונים בודעה פי שמונה מבתים המכשי.
36. בשורה הַחָמֵשׁ עֶשְׂרֵה יש ארבעה תאים.

חלק שני – שאלות פתוחות

פרק ג': תחביר וחיבור
37. א. לתלמיד זה שתי בחינות.
לתלמיד זה = נשא (שמני).
ב. נתנו לתלמיד זה שתי בחינות.
לתלמיד זה = מושא עקיף.
ג. גישתו לתלמיד זה נעימה מאד.
לתלמיד זה = לוואי.
38. רבים יודעים כי האקדמיה ללשון העברית מפרסמת מילונים למונחים בתחומים שונים אלה: בימאות, בצילום, בפרסום, ביציקה ועוד.
משפט מורכב.
המשפט העיקרי: רבים יודעים.
פסוקית מושא: כי האקדמיה ללשון העברית מפרסמת מילונים למונחים בתחומים שונים אלה: בימאות, בצילום, בפרסום, ביציקה ועוד.
ניתוח מלים:
רבים – נושא.
39. המומחה קבע בחוות דעתו, כי לא ברור לו, מדוע נבחר מועמד זה ולא מתחרהו.
משפט מורכב.
המשפט העיקרי: המומחה קבע בחוות דעתו.
פסוקית מושא: כי לא ברור לו, מדוע נבחר מועמד זה ולא מתחרהו.
בתוך פסוקית המושא יש פסוקית נושא (כוללת): מדוע נבחר מועמד זה ולא מתחרהו.
ניתוח המלים:
ברור – נשוא.
מתחרהו – נושא (יחידה אחת מחלק כולל) ולוואי.
40. לדעת רבים, עשויה לצמוח טובת הנאה מרובה מהסכם השלום בינינו לבין מצרים.
משפט פשוט.
ניתוח המלים.
לדעת רבים – תמגר.
טובת הנאה – נושא.
41. א. עץ זה יפה, ולכן (ולפיכך, מסיבה זו) אני נהנה להסתכל בו.
ב. מאחר שעץ זה יפה, אני נהנה להסתכל בו.
ביטויי סיבה נוספים (במקום – מאחר ש...): כיון ש... היות... והואיל ו...
42. א. נודע, שירד גשם מחר.
ואפשר גם: נראה, ש... נאמר, ש...
ב. ברדיו הודיעו: „ירד מחר גשם".
או: החזאי אמר: „ירד מחר גשם".
ג. אם ירד גשם מחר, לא נצא לטיול. (או כל השלמה אחרת, שהיא תוצאה צפויה בגלל ירידת גשם).
43. א. מבקר התיאטרון יצא מן האולם זועם (או: יצא זועם מן האולם).
ב. הקהל ישב מוקסם כן המחזה, על אף שמבקר התיאטרון יצא מן האולם בזעם.
או: המשכנו לצפות במחזה, על אף (או אעפ"י) שמבקר התיאטרון יצא מן האולם בזעם.
ג. הקהל גילה עניין רב במחזה, ואעפ"י כן יצא מבקר התיאטרון מן האולם בזעם.
או: מבקר התיאטרון יצא מן האולם בזעם, ואעפ"י כן המשיך הקהל לגלות עניין רב במחזה.

פרק ד': שאלות בתחומים שונים
44. א. הבדלים בין שני הקטעים בתחום אוצר המלים:

לשון מקרא	לשון חכמים
רעב	רעבון
עולם	אר"ן
לָגוּר	לָדוּר
הִקְרִיב לבוא	הגיע קרוב
יפת-מראה	נאה

ב. הוזן כפועל „ידעתי" בלשון המקרא הוחלף ל„יודע אני" בלשון חכמים, משום שבלשון המקרא לא שימש הבינוני (ההווה) כפועל; לכן, באלץ גם הכותב המקראי להוסיף מלים המרמזות להווה לפני הפועל „ידעתי" („הנה־נא").
ג. הבדלים בדקדוק הקטעים:
(1) בלשון המקרא יש שימוש בו"ו ההיפוך מעתיד לעבר: וַיֵּרֶד לעומת יָרַד; וכן: וַיֹּאמֶר לעומת אָמַר.
(2) בלשון המקרא יש שימוש בה"א המגמה: מִצְרַיְמָה, לעומת שימוש כ-ל המגמה בלשון חז"ל: למצרים.
(3) בלשון המקרא יש שימוש במלת הזיקה „אשר", לעומת מלת הזיקה ש' בלשון חכמים.
(4) בלשון חז"ל יש הקדמה של מלת היחס הנטויה (כינוי מוסב) לאותה מלת יחס המצטרפת לשם העצם הרגיל: „אמר לה לשרי", בניגוד למלת יחס המופיעה רק פעם אחת לפני שם העצם בלשון המקרא.
(5) מלת היחס המצטרפת אחרי הפועל „אמר" בלשון המקרא היא ל (אמר לה לשרי...) ואילו מלת היחס המצטרפת אחרי הפועל „אמר" בלשון חז"ל היא אל (ויאמר אל...).
45. א. תקופת התחייה של הדיבור העברי בארץ ישראל מתחילה, למעשה, לאחר בואו של אליעזר בן יהודה לארץ (בשנת 1881), כאשר החל ללמד את בנו איתמר עברית.
ב. הדמות המרכזית בפעולה לחידוש הדיבור העברי בא"י היא, כמובן, אליעזר בן יהודה. פעולותיו החשובות בתחום הלשון הן:
(1) יצר את הבית העברי הראשון. לימד עברית בבית הספר החדש, סילבוד עברית. במסגרת מאבקו להפצת העברית שילם מחיר יקר, בגלל התנגדותם של החוגים החרדיים לפעולתו. אלה לא רצו להפוך את העברית מלשון קודש ללשון חול, ובשל ריבתם נאסר.
(2) אבל יצר עברית משוטה ועממית במסגרת הגלות כמליצות גבוהות. הוא תרגם סיפורים מלשונות-שונות. בין השאר תרגם מצרפתית את הרומן של אמיל זולא „המסך".
(3) בן־יהודה היה חלוץ במחדשי מלים. הוא עשה זאת בהתמדה ובאופן שיטתי, מתוך הבנה מעמיקה של צורכי הלשון המדוברת ברחוב ובשוק, והעברית הכתובה – בעיתונות, במדע ובספרות.
ואלה אחדות מן המלים שחידש: אווירון, אופנה, אופניים, אמנות, בובה, גלידה, גרוטאות, גננת, הפתעה, ועדה, דוד, חביתה, חיידק, חייל, יוזמה, כַּתָּבָה, מברק, מברשת, מגבת, מטוס, מסריה, ממחטה, מסעדה, מספרה, מצחייה, מקלחת, משאבה, משטרה, משקפת, משרד, נולת, נקניק, עירייה, עיתון, מצבה, קציצה, ריהוט, רצינות, תחיית, תפנית, תרגיל.
בן יהודה המיר צירופים במלים בודדות: „בית עקד ספרים" – ספרייה; „ספר מלים" – מילון.
(4) המפעל הגדול של חייו הוא המילון, שקרא לו „מילון הלשון העברית הישנה והחדשה". למילון זה קדם מילון ראשון קצר (ב-1903). למילון הגדול קיבץ את כל המלים העבריות, שהיו ידועות בכל מקור עברי שהוא, והמילון ערוך עפ"י התבונות של המילונים האירופיים, לא עפ"י שורשי המלים, כפי שנהגו המילונאים העבריים לפניו. אבל השמיט מלים ארמיות ומלים לועזיות, שאינן שמיות. לעבודה המילונית הקדיש בן יהודה שמונה עשרה שעות בכל יממה, בתנאים ששום מילונאי שפוי בדעתו לא היה מסוגל לעמוד בהם, בהתחשב עם מצב בריאותו הרופף של מחדש הדיבור העברי.
(5) בן יהודה חולל מהפכה של ממש בשדה העיתונות העברית. הוא הוציא שבועון עברי, שנתגלגל ליומון: „האור" או „הצבי", היה העיתון האירופי הראשון בעברית.
(6) בן־יהודה היה בין מקימי ועד הלשון (1889), שבעתיד כיוון את התפתחות הלשון.
אישיות אחרת, שפעלה רבות בתקופת התחייה של הדיבור העברי בא"י – היה דוד ילין. האיש היה חוקר שירת ספרד, פרשן המקרא והלשון. פעולותיו העיקריות:
(1) ב-1889 נמנה עם מייסדי ועד הלשון. מ-1912 ועד יום מותו ב-1941 שימש נשיא לוועד זה.
(2) ב-1900 פרסם את שיטתו „עברית בעברית", שלימים הפכה לשיטת ההוראה המקובלת באולפנים לעברית.
(3) הנהיג קבוצת מורים לעברית בהתוויית תוכנית לקביעת מלים בשביל מקצועות שלמים, החל ממונחי אריגה, בינוי, כבאות, קדרות וכלה במונחי פסיכולוגיה, אנאטומיה וכדומה. המשך התכנית הזו – היה גם מפעולותיה המחודשות של האקדמיה, שנוסדה ב-1953.
דוד ילין היה פעיל בעצמו בוועדות לקביעת המונחים הנ"ל.
(4) בין השנים 1904 ועד 1910 היה מורה בסמינר „עזרא" (שהיה לאחר מכן בית המדרש העברי למורים) וכן לחם על זכותה של הלשון העברית לשמש כלשון הוראה. בתקופה זו החל בחיבור ספרים בדקדוק העברית והמילונות. ביחוד נתפרסם בחיבוריו „דקדוק הלשון העברית" ו„תולדות והתפתחות הדקדוק העברי".
(5) דוד ילין עסק גם במילונאות וחיבר עם יהודה גור מילון עברי.
(6) דוד ילין היה ממעצבי כללי הפיסוק וניסוח כללי הכתיב חסר הניקוד (הכתיב המלא).
46. א. המלה חָזוֹן – שורשה חזה/חזי, בניגוד למלה שָׂשׂוֹן, ששורשה שׂישׂ.
שמות רבים, ששורשם מגזרת ל"י נושאים את הצורן -ון. השווה: שעון (מן שעה) רָאוֹן (מן ראה) גָּאוֹן (מן גאה). השם חָזוֹן נוצר מבסיס חָזָה + -ון, כדוגמת רָאוֹן (צירוף של רָאָה + -ון).
בדרך תצורה דומה נוספה הסיומת -ון לשורש שיש במלה ששון.
השם מָלוֹן, ששורשו „לון" – שקל במשקל מִפְעָל (מִקְטָל), שהוא משקל המקומות. השווה: מָכוֹן, מָעוֹן ועוד.
השם עֶלְיוֹן בנוי מהצטרפות הצורן -ון לבסיס עֶלְיָה (שמשמעו רוֹם).
ב. השמות „חִזּוּקִי" ו„שְׁלוּמִי" הם שמות מופשטים.
כשם „עֶלְיוֹן" מציינות הסופיות -ון כתב עת. השווה שנתון, רבעון, ירחון, שבועון, יומון.
47.

	הפועל	השורש	הבניין
א.	היד הֻשְׁטָה	ישט	הופעל
	הרזגית הֻשְׁטָה	שוט	הופעל
ב.	התלמיד מַשְׁלִים את החומר	שלם	הפעיל
	יש מַשְׁלִים את עצמם	שלה/שלי	הפעיל
ג.	האוקרה נִבְצַר	בצר	קל (בינוני פָּעוּל)
	בָּצוּר על העיר	צור	קל

48. א. (1) השינוי, שחל בהגיית מְאֻשָּׁר הוא תנועת קיבוץ בפה"פ לחולם חסר (תשלום דגש).
(2) השינוי, שחל בהגיית מְסֻמָּר הוא משוא נח בפה"פ לחטף קמץ (הנחשב לשוא נע).
(3) השינוי, שחל בהגיית קֹשֶׁטֶת הוא מסגול בלה"פ וסגול בעה"פ שלפניה לפתח בשתי האותיות.
ב. (1) המלה מְאֻשָּׁר נהגית בחולם חסר בגלל תשלום דגש הבא לפני א'. לפי צורה מקבילה, כמו למשל – „מְסֻפָּר", שהיא צורת יחיד, בהווה של פֻּעַל היה צריך לדגש את הא' (עה"פ) ולנקד את פה"פ שלפניה בקיבוץ, אך כיוון שהא' אינה מקבלת דגש, יהפוך הקיבוץ באות שלפניה לחולם חסר בכל בניין פועל.
(2) המלה מֻסְמָר נהגית בחטף קמץ ב-ע', משום שקשה להגות שוא נח ב-ע (עפ"י צורה מקבילה בהֻפְעַל כמו מֻלְבָּשׁ, היינו צריכים להגות מֻסְמָר). חל כאן תהליך של הידמות בין תנועות. בהשפעת הקמץ הקטן בתחילית נתגוון השוא לחטף הקרוב לו בהגייה (חטף קמץ).
(3) המלה קוֹשֶׁטֶת נהגית בפתח ב-ע' וגם ב-ס שלפניה. תהליך זה שכיח כשורשי ל"ג, הוא חל בגלל קירבתה המנכסית של הע' הגרונית לתנועת הפתח.
כידוע, הפתח הוא תנועה נמוכה ובהגייתו הולך הפעיל בלשון נמוך, ולכן קרוב לעיצורי הגרון.
עפ"י צורות מקבילות כמו „כּוֹתֶבֶת", היינו צריכים לומר קֹשֶׁטֶת, אך להה"פ השפיעה על תנועת הסגול הגלוית אליה והפכה את הסגול לפתח, ובהשפעת הפתח ב-ע' הפך הסגול גם ב-ס שלפניה לפתח.
49. א. עפ"י סֵפֶר היינו צריכים לומר *סְפֵרָם, אולם כאן נבנה לפעולה חוק השיפוט הקובע, כי קמץ בהברה פתוחה המרוחקת שתי הברות, לפתוח, מלפני הטעם יהפך לשווא.
ב. צורת העתיד של גוף נסתר בבניין נפעל היתה צריכה להיות *יִנָּשֵׁבֵר, אך הנ' בבואה בשוא נח (כלומר בלא תנועה) נוטה להישמט. למעשה, לתהליך היעלמותה קודם תהליך של הידמות מלאה, כלומר היא מידמה לפה"פ, ומקבלים תחילה *יִשְׁשָּׁמֵר. ואחר כך כך חל תהליך של הבלעה (מיזוג) *יִשְׁשָּׁמֵר ← יִשָּׁמֵר.
ג. עפ"י הִתְלַבֵּשׁ היינו צריכים לומר *הִתְזַמֵּן. בהשפעת העיצור הקולי ז הפך העיצור האטום ת' לד' קולי. זה תהליך של הידמות חלקית.
50. א. הידיעה במפלס הכנרת נובעת גם מפשאיבת-יתר.
ב. אילו היתה הפקידה בקיאת ידע בשפות, היינו מקבלים אותה לעבודה.
ג. כשהגעתי (או: כאשר, בזמן ש...ברגע ש...הגעתי) לתחנה, ראיתי אתכם עולים לאוטובוס.
51. א. 4. (צ"ל: הֲלָכוֹת).
ב. 7. (צ"ל: קְרָאתָם).
ג. 16. (צ"ל: מַשֶּׁה).

למריאל הפרסומאי שלנו
אתך באבלך על פטירת
אביך ז"ל
שלומית ודוד ידיד
אגוד מקבלי גמלאות מגרמניה בע"מ
ס.מ.ל. סוכנות מרכזית לביטוח בע"מ

במלאת ארבע שנים לפטירתו של יקירנו
בוריס פינסברג
ז"ל
תתקיים אזכרה, ביום ראשון, י"ט בכסלו תשמ"ז, 21.12.86, בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת-ים.
נפגשים ליד השער החדש.
המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו
סרג'יו פלוריאן ז"ל
(זיליג רוזנברג) ואסלוי – הרצליה
נעלה לקברו, ביום ראשון, 21.12.86, בשעה 15.00, בבית העלמין בהרצליה, רח' פינסקר. אוטובוס ייצא מבית המשפחה, רח' אליעזר בן יהודה 68/2, הרצליה, בשעה 14.30.
המשפחה

לדני ברטפלד
תנחומינו על מות
האב ז"ל
ביוטכנולוגיה כללית
(ישראל) בע"מ
ההנהלה והעובדים

תודה מקרב לב
לבית דורות
ולכל אלה שהיו איתנו באבלנו הכבד
על מות אבינו
חיים רון ז"ל
המשפחה

לאריה שנקר
אתך באבלך
על מות **אמך** ז"ל
תכנון המים לישראל בע"מ
ההנהלה והעובדים

בני העיר סטופניץ
אבלים על מותו הפתאומי של בן עירנו
אלתר איזנברג
ז"ל
ומשתתפים בצער המשפחה

למשפחת בוידסקי
משתתפים באבלכם על מות האב
מרדכי ז"ל
מוותיקי עובדי המשרד
החברים באגף לשמור קרקע וניקוז
משרד החקלאות/נציבות המים

לסא"ל אריה טל
משתתפים בצערך על פטירת
אמך ז"ל
מפקד החיל ופקודיו

ביום שלישי ה-23.12.86, בשעה 15.00,
תתקיים בקבוץ פלמ"ח צובה אזכרה
הצ"ד
יוסף ושרה זריצקי ז"ל
אוטובוס יעמוד לרשות המשתתפים, בשעה 14.00, מרחוב פנקס 50, תל-אביב.
המשפחה
וקבוץ פלמ"ח צובה

עברו 5 שנים
מאז פטירת אהובנו
יחזקאל דגן
ז"ל
נתייחד עם זכרו ביום ראשון, י"ט בכסלו תשמ"ז, 21.12.86, בבית העלמין בקרית שאול, בשעה 3.00 אחה"צ
המשפחה

במלאת שנה לפטירת בעלי, אחי, אבינו וסבנו היקר
ר' יחיאל ז'ידל הכהן דז'בנסקי ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו, ביום ראשון, י"ט בכסלו תשמ"ז (21.12.86) בשעה 15.00 אחה"צ.
נפגשים ליד השער החדש בחולון.
אוטובוס יצא מבית המנוח ברחוב אבן-גבירול 115, תל-אביב, בשעה 14.10.
המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו
צבי פוטרסמן
ז"ל
תתקיים אזכרה וגלוי מצבה ביום ראשון, י"ט בכסלו תשמ"ז, 21.12.86, בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין סגולה, פ"ת.
המשפחה

במלאת ארבע שנים לנפילת יקירנו
משה סלע ז"ל
נעלה לקברו בבית-העלמין קרית-שאול ביום ראשון, 21.12.86, בשעה 11.00 לפנה"צ.
נפגשים ליד הכניסה.
המשפחה

ביום שלישי, כ"א בכסלו תשמ"ז (23.12.86), ימלאו שלושים יום לפטירתה של יקירתנו
צפורה (ציפי) ויס ז"ל
נעלה לקברה לגילוי המצבה, בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין „הדרום" (בגבול חולון בת-ים)
נפגשים ליד השער הישן של בית העלמין.
המשפחה
תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובע"פ

במלאת שלושים למותה של
פני לובינגר ז"ל
תערך אזכרה וגילוי מצבה
ביום שני, כ' בכסלו תשמ"ז, 22.12.86, בשעה 2.30 אחה"צ, בבית העלמין ברחובות.
נפגשים ליד השער.
המשפ[חה]

מודעות אבל גם בעמודים 9, 10.

הפיינליסטי...
וייט עשה שחו...
להפועל חול...
שלום לנד...
מה חושב בני... המשחק מכבי... ביה"ד ירושלי... קרא בעמוד

הפיינליסטית חולון – מחוץ לגביע

נוצחה אמש בגליל ברבע־גמר גביע הכדורסל ★ בקרב מרתק העיפה אליצור נתניה את הפועל ת"א ★ הדאבליסטית מכבי ת"א דילגה בקלילות על־פני בית"ר ת"א ★ הצדעת־פרידה להפועל נהריה מהארצית שנכנעה למכבי חיפה

מרדכי רוזנבלום

ב־12 בפברואר 1987, בהיכל הספורט ביד־אליהו, ייערכו שני משחקי חצי הגמר בגביע המדינה בכדורסל. האלופה ומחזיקת הגביע, מכבי ת"א, תתמודד מול מכבי חיפה ואילו הפועל גליל עליון עם אליצור נתניה, על הזכות להופיע ב־9 באפריל 1987, בגמר גביע המדינה.

המאבק המרתק אתמול היה בנתניה, שם התקשתה אליצור לגבור על הפועל ת"א, ללא הקפטן מייק לארגי, ורק בסיום מרתק עלה בידי שחקני נתניה לנצח בהפרש של סל, 72–74!

במצב עניינים רגיל, היינו מגדירים את הפסדה של הפיינליסטית מן העונה שעברה, הפועל חולון, בגליל, 76–84, כהפתעה. אבל אחרי המשחקים הצולעים של חולון בליגה, נראה כי גם הדחתה מהמשך משחקי הגביע מתקבלת בטבעיות.

קל יותר היה מצבה של האלופה, מכבי ת"א, שהציגה במחצית אחת טובה (השניה), את היכולת העדיפה שלה על בית"ר ת"א, כדי לנצח בסיום 81–105. מכבי חיפה, התקשתה מאד מול הנציגה הארצית היחידה ברבע הגמר, הפועל נהריה, אך בסופו של משחק עלתה הקבוצה הלאומית לחצי הגמר, אחרי ניצחון 97–86.

משחקי רבע הגמר הבטיחו לפחות גמר מעניין. אם נצא מן ההנחה שמכבי ת"א תחלוף על פני מכבי חיפה, הרי שבגמר תצטרך לפגוש את אליצור נתניה, או את גליל עליון. בשני המקרים יהיה זה גמר טוב לגביע המדינה.

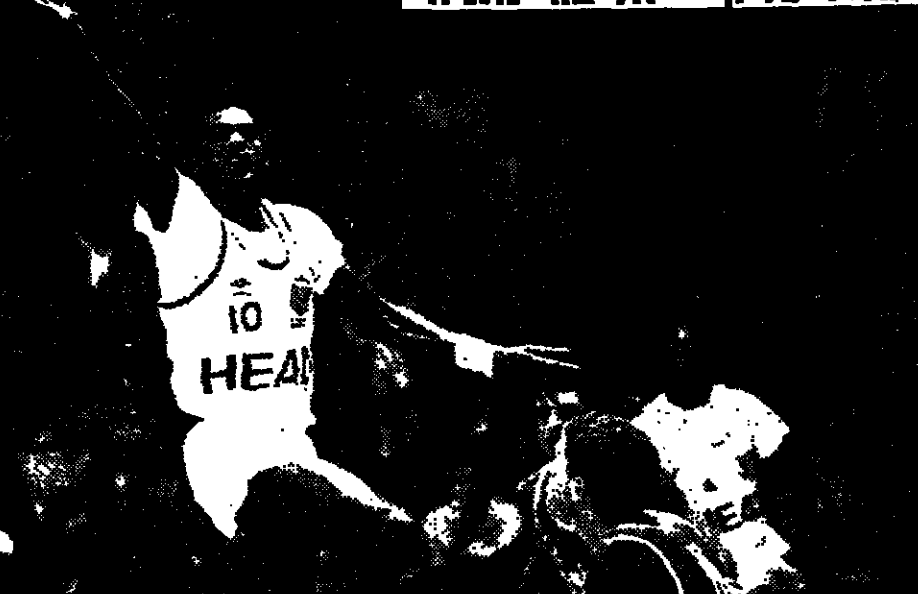

הנתנייתי קארל נברסון מתעופף מעל התל־אביבים עזריאל קאליש (מימין) ועמוס פרישמן (מוסתר)
צילום עדי אבישי

וייט עשה שחור להפועל חולון

אלברט מנחם

הפועל גליל־עליון הלפה אמש על משוכה נוספת וגבוהה, כדמות הפועל חולון, בדרכה ליד־אליהו. שחקניה ניצחו בצורה משכנעת את החולונים 84–76.

לא היתה זו אותה קבוצה שהופיעה מול מכבי ת"א. אמש היתה גליל שונה לחלוטין. הקבוצה תיפקדה היטב, בפרט במחצית השניה. שובם של קרטיס ודיסמן השיבה אווירת בטחון, על כך יעידו דקות הפתיחה.

עד הדקה השמינית היו החולונים שרויים בהלם מול תנופת הגליל (19–8). מדקה זו ואילך התאוששו החולונים, כאשר באניסטר התעורר לחיים והחל לקלוע. שוויון 26. רפיון־מה בגליל איפשר לאלימלך להעלות את קבוצתו ליתרון 31–26. כאן נטל מליניאק פסק־זמן ראשון, הוציא את דיסמן שעדיין לא התאושש ממחלתו והכניס את גרב הנפלד, כאשר ליס מרכז בתבונה את משחק הגליל. סל של שלוש נקודות של ליס חידש את תנופת הגליל שנמשכה עד לסיום המשחק.

טרי וייס, עם 17 ריבאונדים ו־21 נקודות, היה גיבור הנצחון. את עיקר עבודתו ביצע בהגנה ומול באניסטר ידו היתה על העליונה. גם ליס לא טמן ידו בצלחת, עת ניווט את משחק חבריו בהצלחה מרבית.

החולונים, במשחק עצבני ואגרסיבי, במיוחד של באניסטר, רק עודדו את רוחם של שחקני הגליל. הבולט בין שחקני חולון היה קני באניסטר, שקלע 27 נקודות וקלט עשרה ריבאונדים. אכזבת חולון היתה יכולתו הדלה של ג'יימס טרי (6 נקודות בלבד), ובגבהים הותיר את באניסטר לבדו מול ווייט ודרעי. גם ברמור לא היה בשיאו, בגלל השמירה ההדוקה של הנפלד.

בדקה ה־25 החולונים נשמו לרווחה, כאשר קרטיס ברי ביצע את העבירה החמישית. אך משחק הקרבה של ווייס מתחת לסלים חיפה על יציאתו.

מכבי ת"א 105 (55)
בית"ר ת"א 81 (41)
קלעו למכבי: מגי 31, ברקוביץ' 26, ג'מצ'י וג'נסון 16 כ"א, לאסוף 6, קרנליוס 5, ליפין 3, ארדאסטי 2.
קלעו לבית"ר: דייויס 31, ג'ונס 22, חזן 18, סלינס 6, קולהוס 4.
שופטים: עובדיה ועמית, 200 צופים ביד־אליהו.

אליצור נתניה 74 (41)
הפועל תל אביב 72 (41)
קלעו לאליצור: סימס 21, ג'ונסטון 18, ברכה 16, נברסון 14, פייר 5.
קלעו להפועל: רובינזון 27, מרסר 16, ויליס 8, פרישמן 7, קאליש ודיקמן 6 כ"א, פליישר 2.
שופטים: וורזניק והלל, 1000 צופים בנתניה.

הפועל גליל־עליון 84 (43)
הפועל חולון 76 (38)
קלעו לגליל: ליף 22, וייס 21, באריי 16, חזן 13, הנפלד 7, דיסמן 5.
קלעו לחולון: באניסטר 27, אלימלך 18, בארמור 15, בורנץ 8, טרי 6, יעקובי 2.
שופטים: ויזנבליק והרמן, 1000 צופים בכפר גילעדי.

מכבי חיפה 97 (40)
הפועל נהריה 86 (31)
קלעו לחיפה: ארי רוזנברג 21, פלאוארס 17, שפע 16, ידין רוזנברג וגורדון 12 כ"א, שלאכטר 11, גולדשמידט וגידמן 4 כ"א.
קלעו לנהריה: רוקח 25, דוברבני 21, דוד 16, גולדשטיין 11, ועקנין 10, סופר 3.
שופטים: ספיר וזלינגר, 500 צופים בנהריה.

שלום לנהריה

אהרון ארנן

הפועל נהריה, הנציגה האחרונה של הליגה הארצית, הודחה אמש מהמשך משחקי הגביע בידי מכבי חיפה. האחרונה הגיעה לנהריה ללא שני שחקני החמישיה שלה, ג'ונסון הפצוע ושטיינהאור הסובל משפעת. למרות זאת הצליחו החיפנים להוביל במשך כל דקות המשחק ולנצח 86–97.

גם לחימה מצויינת של רוקח וחבריו לא הועילה מול נסיונם של שלכטר, רוזנברג ושפע. המחצית הראשונה היתה שקולה ויתרון חיפה נע בין 2 נק' ל־10 נק' בדקה ה־16 (22–32). דוברבני צימצם ל־9 הפרש לפני המחצית.

במחצית השניה נחלשו מעט המקומיים ואיפשרו לפלאוארס ולאחים רוזנברג לחגוג, ולהגיע בדקה ה־30 להפרש שיא בן 20 נק' (53–73). למרות זאת, המשיכו הנהריינים בלחימתם והצליחו לסיים את המשחק בתוצאה מכובדת.

לצופים בנתניה נגמרו הציפרניים

בן כספית

1,000 צופים באו אתמול לאולם אליצור נתניה לראות את הפועל ת"א (ללא מייק לארגי) מקבלת טיפול דומה, או אפילו מכאיב יותר, מזה שזכתה לו הפועל חולון 3 ימים קודם לכן.

המציאות טפחה על פניהם. המטופל הראשי בהצגה אתמול היה הקהל, שחזה במותחן מורט עצבים. פנים רבות החווירו וציפרניים רבות יותר נכססו ביציעים עד שהצליחה אליצור נתניה לעלות לחצי הגמר. ואת זה עשתה רק בשניית הסיום כשניצחה 74–72.

שתי דקות ו־29 שניות קודם לכן הובילו הנתנייתים 68–66. ואז איבד מרסר כדור. לכדור הזה לקח מעט מאד זמן להפוך להסבעה של קרל נברסון. התקפה נוספת של האדומים מסתיימת בצורה דומה – איבוד של מרסר והתקפת בזק נתנייתית שנחסמת רק ע"י עבירה רביעית של ... מרסר. על מי? נכון, נברסון. שבירה?

נברסון מחטיא את העונשין. וילים מקטין ל־70–68, סימס מחזיר. מרסר קולע, ברכה מחזיר. דון רובינזון קובע 72–74 לנתניה 22 שניות לסיום. הקהל כולו על הרגליים. הכדור של אליצור, הפועל לוחצת על כל המגרש. קארל נברסון מאבד את הכדור רק בשניית הסיום. זהו – אליצור עולה לחצי הגמר, אוהדיה צונחים באפיסת כוחות אל מושביהם.

דון רובינזון, כוכב המשחק, קלע 27 נקודות וקטף 11 ריבאונדים. בדקה ה־6 החטיא סימס זריקת עונשין שניה אותה דחק רובינזון בטעות פנימה, 2 נקודות לזכות אליצור (נרשמות לסימס הקפטן לפי החוקה). בדיעבד – נקודות הנצחון.

אטרקציה: מיקי ודורון שיתפו פעולה

טובי פולק

שתי עובדות: מכבי ת"א בחצי הגמר (אחרי ניצחון 105–81 על בית"ר ת"א), וזו לא חדשה מרעישה; השניה – מיקי ברקוביץ' לא פתח אמש בחמישייה הראשונה, וזה חידוש. גרג קורנליוס עלה בחמישייה, בעיקר כדי לעצור את הקלע מספר 1 של הליגה השנה, רון דייוויס. ב־10 הדקות שבהן שיחק במחצית הראשונה, עשה ה'שחקן השישי' של מכבי את עבודתו היטב. אחר־כך, כשעל דייויס המבריק הוצב דורון ג'מצ'י – הוא הצליח איכשהו לסיים עם מנת הנקודות הרגילה – 31.

מאמן מכבי, צבי שרף, ניצל את המשחק הקל, בעיקר לתרגילי התקפה והגנה, לקח בלתי נמנע מהיכולת האירופית הלא משכנעת של מכבי באחרונה. אם היה פותח עם חן וגרג בחמישייה הראשונה מול מילאנו... אז מול בית"ר הם ניסו כל מיני תרגילים וחסימות, וכשזה הלך – זה הלך. הבעייה היא שלא היה להם מתנגד רציני. דיירים אחד לא מספיק, אפילו הוא נעזר ביכולת לא רעה של ג'ונס.

המחצית הראשונה היתה פושרת, פרס להברקות של ברקוביץ' (החל מהדקה ה־10), שקלע ארבעה סלים רצופים של 3 נקודות. בשניה התרגילים עשו את שלהם, ובכמה מתפרצות הזכירה מכבי שהיא בעצם התחילה את העונה ביכולת גבוהה.

האטרקציה של המשחק: שיתוף פעולה מופלא ונדיר בין מיקי לדורון. אולי קראו מעט עיתונים בעת האחרונה, התרשמו. בכל אופן, על קצה המזלג הם הגישו כמה שילובים שרק עוררו תיאבון אצל מי שנואש מהאפשרות לראות משניהם כדורסל טוב בו־זמנית.

במכבי רוצים זרים ב...כדוריד

ברוריה ביגמן

ראשי הכדוריד במרכז מכבי, בשיתוף עם נציגי הקבוצות בליגת הבכירות, גיבשו החלטה שלפיה יש לאפשר שילוב כדורידנים זרים בליגה, החל בעונה הקרובה.

נציגי מכבי, המודעים לנסיגה שקיימת בליגה הלאומית, מעריכים כי שילוב זרים יעניק לכדוריד תנופה גדולה בדומה לתנופה שקיבל הכדורסל מהאמריקנים. בימים הקרובים יכנסו ראשי מכבי למו"מ עם ראשי הפועל ובאיגוד הכדוריד תוקם ועדת־בדיקה בנושא זה.

מפגן אהדה של שחקני מכבי ת"א: ביקשו מהיו"ר לדחות ביצוע עונשו של אבי כהן

אלכס פרלסמן

כדורגלני מכבי ת"א התייצבו אתמול למיפגן אהדה יוצא דופן לטובת בלם הקבוצה אבי כהן, שהושעה שלשום משני משחקים בידי ועדת המשמעת של מכבי בגלל החרמת המשחק נגד בית"ר ירושלים בשבת האחרונה. אבי, ששב אתמול לאימוני מכבי, הביע חרטה באזני השחקנים על החלטתו להעדר מהמשחק הנ"ל ולדבריו הרה לו כי לא יכול היה לסייע לחבריו מול המובילה, מסיבות אישיות, חלקן מוצדקות. השחקנים קבעו: אנו זקוקים לאבי השבת.

משלחת של 6 מהבכירים שבהם – אלי דריקס, מנשה שמעונוב, משה גריאני, חיים גולדברג, דוד אזולאי ועודד מכנס – יצאה לשוחח עם יו"ר המחלקה, גדעון בריקמן. הם שטחו בפניו בקשה לדחות את ביצוע העונש לאבי לשבת אחרת ולאפשר את שיתופו במשחק נגד שמשון מחר. השחקנים הבהירו כי בקבוצה שחקנים רבים אינם בקו הבריאות (כולל השוער בוני גינזבורג, הסובל מפגיעה בציפורן), וכי מכבי זקוקה לאבי כדי לחזור למסלול נצחונות לאחר שני הפסדיה האחרונים. הם גם הבהירו כי אם חלילה תנוצח הקבוצה השבת עלול להיווצר מצב שבו קהל אוהדיה ינטוש אותה.

בריקמן הבהיר לשחקנים כי הוא צריך להתייעץ עם גורמים שונים באגודה לפני שיקבל את ההחלטה. מבחינת ועדת המשמעת, אין מניעה כי העונש של אבי יוחל במשחקים אחרים.

נשיא קלן התפטר בגלל שערוריית הכספים

זיגמונד שפיגלר, גרמניה

שערוריית הכספים, כפי שקוראים לכך עתוני גרמניה, שבה סורבב שמו של דוד פיזנטי שנרכש בידי פ.צ. קלן ממכבי נתניה, ממשיכה להכות גלים בקלן. שלשום הודיע נשיא המועדון הגרמני, פטר וויאנד, באסיפת הנהלה מיוחדת, על התפטרותו מתפקידו בשל פרשת הכספים ששילמה קלן עבור "פיזה", מורטן אולסן הדני ומספר שחקנים נוספים. ההתפטרות תקפה, אך לפי התקנון בקלן ימשיך הנשיא לכהן במשרתו עד לשלושה באפריל 1987.

נסתיימה השביתה בהפועל ראשל"צ

יצחק פרי

השביתה בהפועל ראשון לציון מליגה א' דרום הסתיימה אתמול לאחר שהכדורגלנים ומנהלי הקבוצה נפגשו לשיחה שבה התחייבו השחקנים לחזור לאימונים סדירים ואילו ההנהלה מצידה תכין הסכמים כפי שהתחייבה בתוך השבוע הקרוב. היום יתקיים אימון מיוחד ומחר תצא הקבוצה לירוחם למשחק הליגה.

★ באולם ביוהנסבורג שבו עשה עמוס מנסדורף היסטוריה, הלכה אילנה ברגר בעקבותיו. אתמול היא ניצחה בשלב רבע הגמר את הדרום אפריקנית קולט רוקס 6–2, 6–4. היום תשחק אילנה בחצי הגמר נגד המדורגת הראשונה ה־55 בעולם, הדרום אפריקנית הלנה רייכמן.

מה חושב בני לם על המשחק מכבי נתניה – בית"ר ירושלים מחר? קרא בעמוד 34

הופיע!
בטאון חיל האויר
גליון מספר 54 (155)

הסיפור המלא
הביתה!
החילוץ מלבנון
הטייסים מדברים
שיחזור המיבצע בצילומים
3 ש"ח • להשיג בכל דוכני העיתונים

הגיעו דגמי 1987!
מחבטי טניס "האד"
HEAD
היחידים בעולם עם בולם זעזועים
גם בידית המחבט בשיטת ויבריישן קונטרול סיסטם
יבואן: בש-גל ספורט בע"מ טל. 03-251121

גבר שישב ביום 10.11.86
בשעה 8.00 בערב בהצגת חנוך רוזן בבית "לסין" בתל-אביב,
בשורה 7 כסא 32,
מתבקש לצלצל
052-553091

ציוד ומתקני ספורט
ישירות מהיצרן
החודש במבצע:
שולחנות פינג־פונג אולימפיים
רק 199.– ש"ח
"ספורט הנגב בע"מ"
03-658773, 057-74119, 057-39149

ציפוי אמבטיות וכיורים באמאיל
רק ע"י חברת "השחר"
באחריות
03-377116, 03-373668, ובירושלים: 02-416621

هكذا في الاصل

هكذا في الأصل

שערי המניות

■ בנקים מסחריים

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] ש	20000	50.8	-700	-3.4	-58.0
[illegible] 0.1	1130	706	-17	-1.5	-1281
[illegible] א 0.1	800	1500			+542
[illegible] 3	778	1500			+852
[illegible]	22100	62.8	+50	+.2	+133
בנק [illegible] 1	— הפסקת מסחר —				
בנק [illegible] 5	— הפסקת מסחר —				
[illegible]	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 5.0	3475	1148			+376
[illegible] 0.5	4415	1582			-774
המזרחי [illegible]	15475	7.0			-7.0
הפועלים [illegible]	105900	1.5	-100	-.1	-5.7
הפועלים ש	56520	2451	+110	+.2	+2944
הפועלים [illegible]	56100	176			-38.0
כללי א 1.0	143900	127	+1100	+.8	+259
כללי [illegible] 5	113637	2.8	-3500	-3.0	-82.0
כללי [illegible] 7	6650	50.0	-100	-1.4	-125
[illegible] 100.0	55920	1649	+103	+.3	+1698
[illegible] 11	13530	640	+70	+.5	+976
[illegible] 1.0	47999		-201	-.4	-2.0
[illegible] 5.0	24400		-207	-.8	-25.0

■ בנקים בהסדר ההצמדה

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 100.0	83060	982	+100	+.1	+470
[illegible] 100.0	83100	15.0			-15.0
[illegible]	81620	394	+100	+.5	+520
[illegible]	106000	64.8	+1000	+1.0	+210
[illegible]	105886	325	+606	+.6	+607
[illegible]	13489	37.8			-37.0
[illegible]	34200	821			-1088
[illegible]	34150	5.0			-5.0

■ בנקים למשכנתאות

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 0.1	28999	51.0	-306	-1.0	-51.0
לאומי למשכנתא ש	6640	43.0			-43.0
לאומי למשכנתא ב	6640				
[illegible]	— הפסקת מסחר —				
[illegible]	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 5.0	7266	7.0	-264	-3.5	-155
[illegible]	2280	45.0	+20	+.9	+494
[illegible]	2500	80.0	+51	+2.1	+993
[illegible] 0.1	4739				
[illegible]	17200 הב		+1200	+7.5	+157
[illegible]	17410 הב	251	+1500	+9.4	+541
[illegible] 1	8535				
[illegible] 2	4510	113			-113
[illegible] 1.0	2750	387			+260
[illegible] 5.0	1981	1542			-1042
[illegible] 1.0	6180	29.0	-220	-3.4	-45.0

■ מוסדות מימון ענפיים

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] א ש	584	3155			-693
[illegible]	— לא נסחר —				
[illegible]	— לא נסחר —				
[illegible]	8750	154	+180	+2.1	+228
[illegible]	— לא נסחר —				
[illegible]	— לא נסחר —				
[illegible]	— לא נסחר —				
[illegible]	— לא נסחר —				
[illegible]	— לא נסחר —				
[illegible]	— לא נסחר —				
[illegible] 5.0	1271	5168			-1160
[illegible]	— לא נסחר —				
כלל ליסינג 0.1	19340	8.0	-50	-.3	-8.0
כלל ליסינג 0.5	13600	77.0			-9.0
כלל ליסינג אג"ח	12390	29.0	-10	-.1	-19.0

■ חברות ביטוח

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible]	272	23188	+7	+2.6	+22511
[illegible] 0.1	1400 הב	1007	+87	+6.6	+2625
[illegible] 0.5	725	1717	+12	+1.7	+1196
[illegible] 0.1	525	95.0	-6	-1.1	-95.0
[illegible] 0.5	188.0	2718	+3.0	+1.7	+2212
[illegible]	582	900	+6	+1.1	+1000
[illegible]	225	5673	+8	+3.7	+4815
[illegible]	335	12344	+2	+.6	+20024
[illegible] 0.1	703	5395			+286
[illegible] 0.5	658 הב	2085	+31	+5.0	+1965
[illegible] 1.0	6860	40.0	+60	+.9	+12.0
[illegible] 5.0	3710	191	+70	+1.9	+191
[illegible] 1.0	2160	1.0			-1.0
[illegible] 5.0	1090	290			-90.0
[illegible]	5640	281			-26.0
[illegible]	840	469	-5	-.6	-600
[illegible]	336	3175	-2	-.6	-1022
[illegible] 1.0	8730				+5.0
[illegible] 5.0	2479				

■ מסחר

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 1.0	5301	255	+1		+210
[illegible] 5.0	2991	109			-7.0
[illegible] 1.0	1272	1912	+12	+1.0	+18.0
[illegible] 1	7181	40.0			-52.0
[illegible] 1.0	256	12996			-1034
[illegible] 1.0	860	2862	-5	-.6	-1576
[illegible] 0.1	34000				-2.0
[illegible] 0.5	10400	20.0			-15.0
[illegible] 2.0	8000	1490	+155	+2.0	+1460
[illegible] 10.0	6410	1891	+110	+1.0	+1531

■ שרותים

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 1.0	3211	2068			+554
[illegible] 1.0	3400	69.0	-67	-1.9	-69.0
[illegible] 5.0	2496	52.0	-30	-1.2	-398
[illegible] 0.1	14100	6.0	-564	-3.9	-36.0
[illegible] 0.5	5000	93.0			-131
[illegible] 0.1	2810	348			+153
[illegible] 1.0	396	22726	+2	+.7	+21766
[illegible] 0.1	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 0.1	4450	171	-3	-.1	-185
[illegible] 0.5	2340	400	-10	-.4	-562
[illegible] 0.1	4165	250			-95.0
[illegible] 0.5	3290	592	-10	-.3	-133
[illegible] 1.0	3511	59.0			-25.0
[illegible] 1	2658	62.0	-80	-2.9	-533

■ מלונות ושרותי תיירות

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 1.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 5.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 1.0	1580	225	-50	-3.2	-121
[illegible] 5.0	1063	142	-15	-1.4	-142
[illegible] 0.1	5069	60.0			-30.0
[illegible] 1.0	2320				-40.0
[illegible] 1.0	2651				+70.0

■ מחשבים ושרותי מחשב

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible]	1900	1441	+50	+2.7	+1258
[illegible] 1.0	7100	176	-100	-1.4	-209
[illegible] 1.0	24700	14.0	-1200	-4.6	-24.0
[illegible] 1.0	7851	196	+100	+1.3	+46.0
[illegible] 1.0	12812	90.0	-199	-1.5	-117
[illegible] 1.0	20000	12.0	-200	-1.0	-12.0
[illegible] 5.0	6970	287	+50	+.7	+47.0
[illegible] 1.0	805	2609			+776
[illegible] 1	682	208	+40	+6.2	+125
[illegible]	19000	20.0	+684	+3.7	+56.0
[illegible]	12872	62.0			-41.0
[illegible] 1.0	1099	853	-1	-.1	-132
[illegible] 1	18500	10.0	+300	+1.7	+30.0

■ נדל"ן בינוי ופיתוח

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 1.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 5.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 1.0	844	827	-1	-.1	-960
[illegible] 5.0	362	2064	+1	+.3	+9336
[illegible]	830	4860			-4212
[illegible] 1	522	6185			-3681
[illegible] 3	168.0	52000			-5433
[illegible] 1.0	521	14656	+5	+1.0	+11705
[illegible] 1.0	1197	3184	-63	-5.0	-3852
[illegible] 1.0	3229	41.0	+29	+.9	+21.0
[illegible]	35920	40.0			-24.0
[illegible]	30720	47.0	+120	+.4	+120
[illegible] 5	17000	28.0	+196	+1.2	+72.0
[illegible] 1.0	2380	291	-1		-291
[illegible]	2695	287			-235
[illegible]	1470	782	-39	-2.6	-1088
[illegible] 1.0	4250	114			-98.0
[illegible]	3140	202	+40	+1.3	+409
[illegible]	2180	334			-229

קרנות נאמנות

נכון ליום 18/12/86

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים
ברוזה	–	–		
אב	4314.97	4259.01	9.93	0.23
אבטבה	376.66	369.32	0.59	0.16
אביב	–	–	–	–
אגוז	204.45	203.47	1.14	0.56
אדיר	1401.04	1373.58	0.58	0.04
אורים	2041.28	2001.68	8.52	0.42
אופיר	1684.28	1663.68	2.65	0.15
אור	391.04	384.87	0.47	0.12
אור לי	226.74	225.03	0.55	0.24
אורנין	143.70	142.93	0.30	0.21
אורן	649.15	646.02	1.71	0.36
אייל	3316.62	3251.37	3.74	0.11
איילת	4087.56	4000.96	11.84	0.29
איריס	4336.66	4243.36	17.73	0.41
איתן	621.77	609.15	0.68	0.11
אלון	518.37	515.23	1.10	0.21
אלמוג	616.16	604.15	1.47	0.24
ארז	520.34	514.17	2.11	0.41
אש	125.81	123.14	0.50	0.40
אשל	167.27	166.47	0.27	0.16
אתרוג	201.26	200.27	0.59	0.29
בדולח	2037.06	1997.71	3.96	0.19
ברוש	421.98	420.04	1.83	0.43
ברק	415.83	413.65	1.90	0.46
ברכה	768.74	764.88	1.67	0.21
גביש	1250.55	1226.36	2.67	0.21
גבע	906.30	892.52	2.92	0.32
גורן	634.98	622.65	1.79	0.28
גיא	8256.53	8133.99	23.93	0.29
גיל	2609.10	2559.57	8.56	0.33
גלית	530.86	528.34	1.54	0.29
דובדבן	325.06	323.61	1.48	0.45
דוכיפת	583.27	571.82	1.87	0.32
דולב	193.57	192.28	0.36	0.18
דורון	1295.63	1270.67	1.49	0.11
דותן	227.29	223.09	0.03	0.01
דליה	450.38	442.43	1.52	0.34
דקל	321.43	319.94	2.45	0.77
דרור	361.28	354.74	1.49	0.42
הדס	322.77	319.66	1.47	0.46
הדר	443.02	434.71	1.05	0.24
זהבית	2592.25	2537.03	0.04	0.00
זוהר	17474.03	17214.84	63.32	0.36
זיו	16263.13	16022.05	50.74	0.31
זמיר	771.15	761.80	3.92	0.51
חמנית	132.70	130.91	0.04	0.03
חליפין	118.54	118.01	0.21	0.17
חלמיש	574.33	571.39	1.14	0.19
חץ	119.38	118.90	0.30	0.25
טופז	1217.24	1188.77	-0.29	-0.02
טל	4662.25	4599.09	6.45	0.14
יובל	710.60	702.27	1.64	0.23
יהלום	1840.56	1804.58	11.32	0.63
יהודה	358.51	355.17	1.32	0.37
יערה	606.05	593.02	0.70	0.11
כוכב	922.78	904.77	4.26	0.47
כחל	118.60	116.27	0.37	0.31
כלנית	499.79	490.96	1.30	0.26
כנפית	645.83	642.42	6.33	0.99
כרמל	124.78	122.30	0.26	0.21
כתר	974.93	956.47	2.87	0.30
להב	3822.83	3749.30	11.07	0.29
למשקיע	103477.46	101637.89	–	–
לפיד	307.94	301.96	0.50	0.16
לבב	1556.58	1524.98	2.95	0.19
לשם	865.21	860.54	1.64	0.19
מאור	–	–	–	–
מבחר	1054.29	1033.35	2.32	0.22
מבטח	3077.04	3007.42	7.19	0.23
מגור	200.87	197.94	0.16	0.08
מגוון	2823.89	2796.27	10.53	0.37
מגל	664.89	657.38	1.52	0.23
מור	1412.34	1392.20	6.43	0.46
מורן	751.80	744.75	3.54	0.47
מטח	25499.64	24973.85	1.19	0.00
מיטר	783.82	768.03	2.05	0.26
משוף	3373.52	3308.29	12.63	0.38
מעיין	672.17	658.99	1.41	0.21
מקשה	900.49	896.10	1.98	0.22
מרגלית	1115.17	1093.46	3.48	0.31
מרום	1030.22	1009.72	2.31	0.22
נגוה	22930.08	22590.01	82.21	0.36
[illegible]	732.74	729.65	3.79	0.52
[illegible]	420.66	412.49	1.13	0.27
נילי	4880.44	4808.67	26.84	0.56
[illegible]	500.06	490.77	2.16	0.44
[illegible]	122.22	120.68	0.20	0.16
סלע	884.71	880.06	1.91	0.21
סנונית	619.68	612.05	1.68	0.27
[illegible]	673.49	660.79	2.71	0.41
ספיר	504.32	504.32	3.37	0.67
עדיף	735.30	721.36	2.58	0.35
עדית	1911.17	1901.46	11.85	0.62
עידן	6336.16	6243.29	25.79	0.41
ענבר	1126.33	1101.58	0.09	0.00
ענת	2084.27	2064.87	4.73	0.22
עפרוני	595.85	582.70	1.41	0.24
ערמון	134.11	133.48	0.31	0.23
[illegible]	1352.09	1325.35	3.96	0.29
צבר	510.94	500.84	0.67	0.13
צופית	550.04	549.05	1.04	0.18
צוק	105.62	105.62	0.56	0.53
צמיר	900.03	887.39	0.95	0.10
[illegible]	6948.79	6846.77	33.88	0.49
[illegible]	1577.35	1546.33	3.41	0.22
קלע	1870.29	1860.95	5.99	0.32
רונית	15630.87	15483.76	24.62	0.15
[illegible]	108.71	108.49	0.19	0.17
רקפת	604.08	594.34	0.93	0.15
רשף	673.46	659.11	-0.05	-0.00
שביט	703.86	690.18	1.73	0.25
שחם	833.93	826.39	-1.09	-0.13
שירה	347.50	345.02	1.44	0.41
שמיר	336.28	332.27	0.68	0.21
שנהב	688.04	678.34	4.50	0.66
שקד	663.21	647.07	5.55	0.86
שקף	165.07	164.25	0.34	0.20
תאנה	199.85	198.90	0.83	0.41
תבור	–	–	–	–
תדהר	427.72	427.72	2.41	0.56
תהילה	445.85	443.74	–	–
תירוש	195.49	194.61	-247.75	-56.00
תמר	180.36	179.13	-15.10	-7.77
תפוח	1314.03	1298.0[illegible]	1119.40	626.69
תרשיש	419.67	413.[illegible]6	-879.87	-68.01
תשרי	419.67	413.86	0.83	0.20

* השינוי חושב לפי מחיר הפדיון

(ללא כותרת)

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 1.0	4400	180	+150	+5.5	+262
[illegible] 1.0	338	423			+27.0
[illegible] 5.0	276	1641	+2	+.7	+218
[illegible] 0.1	7020	24.0	-20	-.3	-24.0
[illegible] 0.5	4780	219	-50	-1.0	-359
[illegible] 1.0	1656	192	+1	+.1	+192
[illegible] 5.0	1211 קו		+56	+4.9	+3184
[illegible] 0.1	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 0.5	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 1.0	3250	2830	+90	+2.9	+3462
[illegible] 0.1	4400	893			-139
[illegible] 0.5	3130	524	+30	+1.0	+498
[illegible] 1.0	57400	158			-60.8
[illegible] 1.0	3420	865	+20	+.6	+626
[illegible] 1.0	1422	1255			-178
[illegible] 10.0	16100	148	-120	-.7	-173
[illegible] 1.0	10200	98.8	-1		-320
[illegible] 0.1	465	8247	+2	+.4	+4564
לאומי 1.0	4999		-159	-3.1	-135
לאומי 5.0	1640	597	+63	+4.0	+504
[illegible] 1.0	395	28080	-13	-3.2	-32542
[illegible] 2	231	6410	-11	-4.6	-18097
[illegible]	98.0	17137			+6630
[illegible] 1.0	776	9886	+26	+3.5	+23086
[illegible] 5.0	322	3104			-1119
[illegible] 5.0	1590	1885	+63	+4.1	+743
[illegible] 1.0	667	2918	+17	+2.6	+5392
[illegible] 1.0	483		+3	+.8	+280
[illegible] 5.0	150.0	45332			+280
[illegible] 1.0	1810	370	+80	+4.6	+571
[illegible] 5.0	999	3598	+14	+1.4	+3165
[illegible] 0.5	2681	214			+11.8
[illegible] 1.0	835	255			-349
[illegible] 1.0	15838	38.0			+26.8
[illegible] 5.0	9702	67.8	+101	+1.1	+94.0
[illegible] 1.0	6665		-100	-1.5	-51.0
[illegible] 5.0	3275	40.0	-33	-1.0	-100
[illegible] 1.0	841	2442	+30	+3.7	+5544
[illegible] 3.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 0.1	2680	280			-8.0
[illegible] 0.5	1551	1240	+1	+.1	+3032
[illegible]	447	5837			-388
[illegible]	196.0	9934	-2.0	-1.0	-6094
[illegible] 2	1170	1931			+54.0
[illegible]	98.5	23580			+50425
[illegible]	9685	86.0	-1076	-10.0	-117
[illegible]	8153 הב	123	-906	-10.0	-219

■ חקלאות

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 0.1	3000	326	-16	-.5	-443
[illegible] 0.5	2245	245			-58.0
[illegible] 0.1	7400	291			-30.0
[illegible] 1.0	1341	1354	+51	+4.0	+2997
[illegible] 0.5	3010	527	+60	+2.0	+977
[illegible] 0.1	12600	371	-400	-3.1	-427

■ מזון וטבק

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 1.0	1489	72.0	+44	+3.0	+300
[illegible] 1.0	3220				
[illegible] 5.0	1822 הב	857	-203	-10.0	-900
[illegible] 1	1350	132	-50	-3.6	-215
[illegible]	4830	2735	-40	-.8	-768
[illegible]	4825	3678	-45	-.9	-1490
[illegible] 1.0	1665	2346	+30	+1.9	+2466
[illegible] 5.0	665	3659	+30	+4.7	+4178
[illegible] 1.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 5.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 1.0	18990 הב	42.0	+1089	+6.1	+69.0
[illegible] 5.0	15020	23.0	+620	+4.3	+89.0
[illegible]	1520	264			+263
[illegible]	1882	2122	+3	+.3	+2028
[illegible]	14193 הב	50.0	+1290	+10.0	+175
[illegible]	7000 הב	85.0	+400	+6.1	+163
[illegible] 1.0	11800	170	+455	+4.0	+164
[illegible] 0.1	17000	254			-271
[illegible] 0.5	355 הב	8234	+21	+6.3	+31059
[illegible] 1.0	2900	183	-21	-.7	-53.0
[illegible]	5100	170			-49.0

■ טקסטיל והלבשה

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 1.0	545	3082	+5	+.9	+1084
[illegible] 1.0	1463	181	+18	+1.3	+81.0
[illegible] 1	665	936			-328
[illegible] 5	434	1612	+31	+7.7	+1491
[illegible]	16950	116			-10.0
[illegible] 1.0	3875	1472			-972
[illegible] 3.0	2285	645	+20	+.9	+355
[illegible] 1	1650	20.0	+20	+1.2	+130
[illegible] 5	945	238	-5	-.5	-600
[illegible] 1.0	1515	355			+39.0
[illegible] 5.0	950	258	-10	-1.0	-258
[illegible] 1.0	8323	37.0	-80	-1.0	-78.0
[illegible] 1.0	1900	709	+32	+1.7	+419
[illegible] 5.0	1250	3145			-395
[illegible] 0.1	2680	55.0			-80.0
[illegible] 0.4	1341	1950	+10	+.8	+1243
[illegible] 1.0	768	3862	-7	-.9	-4659
[illegible] 1.0	588		-30	-4.9	-678
[illegible] 0.1	5200	425	-100	-1.9	-425
[illegible] 0.5	2701	667	+13	+.5	+351
[illegible] 1.0	15500 הב	173	+1250	+8.8	+446
[illegible] 5.0	8393 הב	486	+763	+10.0	+716
[illegible] 1.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 0.1	3550	447			+87.0
[illegible] 0.4	2413	460	+6	+.3	+552
[illegible] 0.5	8250	180			+355
[illegible] 1.0	3690	210	-10	-.3	-101
[illegible]	15000	50.0			-23.0
[illegible] 1.0	— הפסקת מסחר —				

■ מתכת ומוצריה

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 5.0	2620	371	-100	-3.7	-521
[illegible] 10.0	6080	342	-220	-3.1	-362
[illegible] 50.0	6466 הב	170	+588	+10.0	+169
[illegible] 1.0	6850	41.0	-20	-.3	-21.0
[illegible] 5.0	4300	40.0	-190	-4.2	-40.0
[illegible]	27850	1.0	-100	-.4	-1.0
[illegible] 1.0	8740	4.0			-4.0
[illegible] 5.0	5199	227			-37.0
[illegible]	4220	224			-91.0
[illegible] 1.0	5610				-2.3
[illegible] 5.0	2340	100			-167
[illegible] 1.0	2987	4261	+87	+3.2	+6467
[illegible] 5.0	2600	465			-1.0
[illegible] 1.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 1.0	2300	1442	-100	-4.2	-1625
[illegible] 5.0	1299	3345			-750
[illegible] 3	595	762	-9	-1.5	-650
[illegible] 1.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible]	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 1.0	1775	1706			-419
[illegible] 5.0	1200 הב	6140	+100	+9.1	+11176
[illegible] 0.1	34310	10.0	+10		+5.0
[illegible] 0.5	12001	76.0	+1		+39.0
[illegible] 1.0	14630	78.0	-70	-.5	-68.0
[illegible] 1.0	1120		-12	-1.1	-275
[illegible] 5.0	650	478			-503
[illegible] 1.0	6970	97.0	+70	+1.0	+47.0
[illegible] 5.0	4400	166	+50	+1.2	+105
[illegible] 5.0	6000	155			-140
[illegible] 1.0	1215	126			-89.0
[illegible] 5.0	625	628	-5	-.8	-373

■ אלקטרוניקה ואפטיקה

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 3.0	385500	6.0	+2000	+.5	+2.0

(ללא כותרת)

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 0.1	7700	37.0			-6.0
[illegible] 0.25	3896	317	+40	+1.0	+132
[illegible] 0.25	3979	284			-154
[illegible] 0.1	3850	165	-123	-3.1	-532
[illegible] 0.5	2100	596			+352
[illegible] 3.0	284500	3.0			-3.0
[illegible] 0.02	31600	12.0	+200	+.6	+38.0
[illegible]	5000	1248	-10	-.5	-2092
[illegible] 1.0	2010	1019			-219
[illegible] 5.0	1450	690			-191
[illegible]	529	1328			-1308
[illegible]	340	2253			-40.0
[illegible]	2250	125	+20	+.9	+493
[illegible]	950	762	+40	+4.4	+2961
[illegible] 1	4980	38.8	-20	-.4	-14.0
[illegible] 5	3600				-24.0
[illegible] 1.0	4200	162			-42.0
[illegible] 5.0	2090	2723	+75	+3.7	+2495
[illegible] 1	17540	164	-10	-.1	-184
[illegible] 1.0	7670	51.0			+49.0

■ מוצרי בניה

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 1	970	2761			-426
[illegible]	476	3640			-1034
[illegible]	105.5	15671	+1.5	+1.4	+83829
[illegible] 5.0	11190	131	+190	+1.7	+21.8
[illegible]	841	2690	-17	-2.0	-2400
[illegible]	622	2380	-3	-.5	-3183
[illegible]	350	2090			-1209
[illegible] 1	98.0	62000			-18115
[illegible] 1.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 5.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 1.0	1570 הב	2000	+120	+8.3	+2131
[illegible] 5.0	615	3700			-1143
[illegible] 1.0	6000	9.3	-70	-1.0	-7.3
[illegible] 5.0	2690	378	+30	+1.1	+702
[illegible] 1.0	929	200	+20	+2.2	+400
[illegible] 5.0	583	390			-544
[illegible]	5610 הב	343	+510	+10.0	+673
[illegible] 1	— לא נסחר —				
[illegible] 5	11600				

■ מוצרים כימיים, גומי ופלסטיק

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 5.0	16970	168			+90.0
[illegible] 280.0	2450	270	-6	-.2	-16.0
[illegible] 1.0	10999	45.0			-45.0
[illegible] 5.0	7830	131			-131
[illegible] 1.0	3070	67.0	+20	+.7	+60.0
[illegible] 0.1	5000				-131
[illegible] 0.5	1410	1190	-10	-.7	-790
[illegible] 10.0	452	11121			+15151
[illegible] 0.01	8100	580			-645
[illegible] 1.0	3225	909	-25	-.8	-732
[illegible] 0.1	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 10.0	559	9915			-6622
[illegible] 1.0	6690	50.0	-10	-.2	-60.0
[illegible] 5.0	3260	141			-69.0
[illegible] 1	7151	323			-4.0
[illegible] 1.0	16700	174	-400	-2.3	-75.0
[illegible] 5.0	12400	233			-49.0
[illegible] 1	564	9826			+1154
[illegible] 1	250	10237			+5533
[illegible] 1.0	7300	120	-150	-2.0	-60.0
[illegible] 1.0	3820	55.0			-45.0
[illegible] 5.0	3315	40.0	-35	-1.0	-88.0
[illegible]	9770	45.0	+370	+3.9	+44.0
[illegible] 10.0	13840	7.0			-18.0
[illegible] 5.0	8010	266	+10	+.1	+367

■ עץ ומוצריו, נייר ודפוס

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 1.0	7000				-34.0
[illegible] 5.0	4650				-36.0
[illegible] 1.0	8400	142	-200	-2.3	-180
[illegible] 1.0	4700				-20.0
[illegible] 1	506	1614			+276
[illegible]	879	75.0	-19	-2.1	-150
[illegible] 2	38600	3.0			-3.0
[illegible] 10.0	262000	52.0	+6500	+2.5	+118
[illegible] 1.0	3651	481	+3	+.1	+117
[illegible] 0.1	2440	46.0			-244
[illegible] 0.4	1458	600	+20	+1.4	+112
[illegible] 0.2	14781	12.0	+51	+.4	+8.0

■ תעשיות שונות

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 1.0	7284	96.0			-14.0
[illegible] 5.0	3285	946	+150	+4.8	+2852
[illegible] 1.0	10120	12.0	+120	+1.2	+93.0
[illegible]	1870	715	-40	-2.1	-1265
[illegible]	1128	418			-194

■ השקעות תעשיה

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 0.1	8390	280	+30	+.4	+18.0
[illegible] 1.0	6600000	.5	+40000	+2.2	+4
[illegible] 1.0	1495	5073			-2140
[illegible]	489	4643	-1	-.2	-7191

■ חברות השקעה

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible]	5390	11.0			+54.0
[illegible] 2.0	4860	1373	+40	+.8	+3825
[illegible]	— הפסקת מסחר —				
[illegible]	11300	19.0			-1.0
[illegible]	11199	45.0	-100	-.9	-45.0
[illegible]	3420	1432			+408
[illegible]	3450	128			-128
[illegible] 1.0	— הפסקת מסחר —				
[illegible] 1.0	233	2125	-2	-.9	-3082
[illegible] 5.0	178.0	2161	-2.0	-1.1	-2160
[illegible]	1471	196	+11	+.8	+152
[illegible]	10950	1494			-709
[illegible]	8010	1060	+160	+2.0	+1241
[illegible] 0.1	114000				
[illegible] 1.0	36000	74.0	+250	+1.0	+73.0
[illegible] 0.5	15851	45.0	+1		+4.0
[illegible]	6590	160			-210
[illegible]	2880	2752	+20	+.7	+5075
[illegible]	22970	107			-7.0
[illegible] 124	12600	1.0	-159	-1.3	-1.0
[illegible] 1.0	2890	285	-40	-1.4	-95.0
[illegible] 5.0	1370	1209	-18	-1.3	-1244
[illegible]	261	12102	-4	-1.5	-15626
[illegible]	11150	266			-86.0
[illegible] 0.1	3380	422	-20	-.6	-353
[illegible] 10.0	906	3550	+1	+.1	+1732
[illegible] 50.0	829	480			-408
[illegible] 1	4000	46.0			-52.0
[illegible] 5	1135	681			+56.0
[illegible] 1	715	2413			-1383
[illegible] 5	400	2967			-967
[illegible] 2	340	3453			-2553
[illegible] 1	160.0	3590			+1660
[illegible] 0.1	3650	90.0	+84	+2.4	+410
[illegible] 0.5	2000	6.0			+156
[illegible]	6989	490	+110	+1.6	+842
[illegible] 0.1	10900	82.0			-75.0
[illegible] 0.5	6600	356	+100	+1.5	+298
[illegible] 0.2	4620	370			-71.0
[illegible] 1	660	3105	-5	-.8	-3715
[illegible] 5	546 הב	3950	+32	+6.2	+4680

■ מחקר ופיתוח

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible]	451 הב	2265	+24	+5.6	+9247

(ללא כותרת)

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 5.0	1800	800			-900
[illegible] 0.5	8480	347			-481
[illegible] 1.0	295	1569			-936
[illegible] 5.0	261 הב	3719	+24	+10.1	+2964
[illegible]	1565000	1.0			

■ חיפושי נפט

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 1.0	3220	715			-528
[illegible] 5.0	1800	92.0			+64.0
[illegible] 2	1171	2251			+1944
[illegible]	18850	51.0	+300	+1.6	+63.0
[illegible] 5.0	3800	899	+99	+2.7	+527
[illegible] 1.0	4650 הב	1091	+250	+5.7	+1827

■ מניות הנסחרות במט"ח

המניה	השער	המחזור בשווי ק"ל	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible]	225	38.8	-3	-1.3	-330

מחזורי המסחר בשוק המניות

שם ענף	המחזור באלפי ש"ח
בנקים מסחריים	4,280.4
בנקים למשכנתאות	96.2
מוסדות מימון ענפיים	110.7
חברות וסוכנויות ביטוח	314.6
מסחר ושרותים	687.6
נדל"ן, בינוי ופיתוח	1,382.1
חברות תעשיה	2,758.3
השקעה ואחזקות	855.2
חיפושי נפט	218.6
מניות הנסחרות במט"ח	0.1

המניות הפעילות ביותר לפי ענפים

שם נייר הערך	תמורה בכספים	שינוי ב-%
הפועלים ש	21,380.4	0+
ספנות ר"ג	43.7	+ 9.4
מרכז הקבלנים	65.7	-
הסנה ש	108.4	+ 0.6
שופרסל ב' 10.0	121.2	+ 1.8
מ.ת.מ	110.6	– 3.2
דובק מבר'	177.5	–0.9
חברה לישראל 1	163.6	–
מ.ג.ן. 1.0	50.7	+5.7
גזית מ	0.1	– 1.3

	מ.תופשיות	ב.בהסדר	אג"ח	מק"מ
מחזורי מסחר	6,586.8	4,117.0	6,758.5	3,948.4

שערי איגרות חוב

איגרת	שער	מחזור	שינוי
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

מעריב

שורות בתי הקברות

במלאת 5 שנים לנפילת

סג"ד רוני ביצן ז"ל

בעת מילוי תפקידו

נעלה לקברו עם המשפחה

האזכרה תערך ביום ראשון, י"ט בכסלו תשמ"ז, 21.12.86, בשעה 14.00, בבית העלמין [illegible].

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו

ישראלה קמר (שמרגד) ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום ראשון, י"ט כסלו תשמ"ז, (21.12.86), בשעה 15.30, בבית העלמין סגולה, פתח-תקוה.

המשפחה

במלאת שנתיים לפטירתו של אהובנו היקר

מיכאל ביזונסקי ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, י"ט בכסלו תשמ"ז, 21.12.86, בשעה 13.00 בבית הקברות [illegible].

נפגשים ליד השער הצבאי.

המשפחה

לנורית והילדים

[illegible]

מרדכי הוט ז"ל

ההנהלה, המורים והעובדים של בית הספר [illegible] בורסלה

ההורים וועד ההורים המרכזי בית הספר התיכון העירוני [illegible]

[illegible]

מרדכי הוט ז"ל

[illegible]

נורית והילדים

המכון למחקרי נפט וגיאופיסי[illegible]

מתאבלים על מותו ללא עת של [illegible]

מרדכי הוט

[illegible] לנשפחה

הדירקט[illegible] ההנהלה

במלאת [illegible]

רחל ורון

[illegible] ביום [illegible] בשעה 13.30 [illegible]

לאליעזר בוכהייסטר (סכה)

[illegible]

רעיתך

מכל [illegible]

שרות בתי הסוהר
במלאת 5 שנים לנפילת
סג"ד **רוני ניצן** ז"ל
בעת מילוי תפקידו
נעלה לקברו עם המשפחה
האזכרה תערך ביום ראשון, י"ט בכסלו תשמ"ז, 21.12.86, בשעה 14.00, בבית העלמין קרית שאול, ת"א.

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו
ישראלה קמר
(שמרגד) ז"ל
נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום ראשון, י"ט כסלו תשמ"ז, (21.12.86), בשעה 15.30, בבית העלמין סגולה, פתח-תקוה
המשפחה

במלאת שנתיים לפטירתו של אהובנו היקר
מיכאל ביזונסקי
ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, י"ט בכסלו תשמ"ז, 21.12.86, בשעה 15.00 בבית הקברות בקרית-שאול.
נפגשים ליד השער הצבאי.
המשפחה

לנורית והילדים
אתכם באבלכם הכבד על מותו ללא עת של הבעל והאב
מרדכי הוט ז"ל
ההנהלה, המורים והעובדים
של בית הספר התיכון העירוני בהרצליה

ההורים וועד ההורים המרכזי
של בית הספר התיכון העירוני בהרצליה
הומים על מותו ללא עת של
מרדכי הוט ז"ל
ומשתתפים בצערם הכבד של
נורית והילדים

אזכרה
במלאת ארבע שנים לפטירתו של
רא"ל **חיים לסקוב**
ז"ל
תתקיים ביום רביעי, כ"ב בכסלו התשמ"ז, 24 בדצמבר 1986, בשעה 14.30, בבית העלמין הצבאי בקרית שאול.
איגוד החיילים המשוחררים בישראל
"צוות" אגודת משוחררים משירות קבע בצה"ל

העיר תל-אביב-יפו אבלה
על מותו של
אברהם שכטרמן ז"ל
מי שהיה חבר-כנסת, סגן ראש העיר תל-אביב-יפו וחבר מועצה
האיש שיזם את הקמת החברה לפיתוח יפו העתיקה ועמד בראשה
אדם שמרצו ותושייתו תרמו רבות לעיר.
שלמה להט
ראש העיר

לחבריו וידידיו של יקירנו ואהובנו
ד"ר **רשקוביץ יפים**
(חיים)
מודיעים, שביום שלישי, כ"א בכסלו תשמ"ז, (23.12.86) תערך אזכרה במלאת ארבע שנים לפטירתו בטרם עת. נפגשים בחלקה הצבאית בבית העלמין "סגולה" פתח-תקוה בשעה 15.00.
משפחת רשקוביץ

עמותת הספורט
בני הרצליה
אבלה על מותו ללא עת של
יו"ר העמותה
מרדכי הוט ז"ל
ומשתתפים בצער המשפחה

המכון למחקרי נפט וגיאופיסיקה
מתאבלים על מותו ללא עת של
ידידנו וחבר הדירקטוריון
מרדכי הוט ז"ל
ומביעים תנחומינו למשפחה
הדירקטוריון
ההנהלה והעובדים

במלאת שלושים לפטירתה של יקירתנו
רחל ורון
נעלה לקברה לגילוי המצבה ביום שני, כ' בכסלו תשמ"ז (22.12.86), בשעה 15.30, בקבוץ יקום.
המשפחות: ורון, יעקבי, ברויאר נעמן, ידין
קבוץ יקום

לאליעזר בוכהייסטר (בוכה)
איתך באבלך במות
רעיתך
מכל חבריך
בחברת אויקל בע"מ

שר התחבורה
המנהל הכללי
הנהלת המשרד ועובדיו
אבלים על מותו של
אינג'
אברהם (אברשה)
שכטרמן ז"ל
לשעבר יו"ר המועצה הלאומית למניעת תאונות
ומביעים תנחומים למשפחה

ליושב ראש מועצת המנהלים
מר הרצל שפיד ובני ביתו
משתתפים בצערך
במות עליך
אחיך
אברהם שכטרמן
ז"ל
אוריין שרותי מכס (1985) בע"מ
אוריין משלחי מטען (1985) בע"מ

לג'ודי ולמשפחה
אתכם באבלכם הכבד
על מות הידיד והאדם
אברשה שכטרמן
ז"ל
ויוי ויבי הופמן

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
יצחק קופר
הלויה תערך היום, יום שישי, י"ז בכסלו תשמ"ז, 19.12.86, בשעה 12.00, בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון-בת-ים.
נפגשים ליד השער הראשי.
המשפחה

בתום שנה למות אהובנו
אברהם קליר
ז"ל
תערך אזכרה ביום שלישי, כ"א כסלו תשמ"ז (23.12.86), בשעה 16.00 בבית העלמין בנחלת-יצחק.
המשפחה

בצער רב וביגון אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו
פורטונה קובלסקי
(לבית לחם)
הלויה התקיימה בירושלים אתמול, יום חמישי, ט"ז בכסלו תשמ"ז, 18.12.86.
השבעה בבית משפחת גיל, מבוא פלי"ם 22, ירושלים.
מתאבלים:
בעלה: גדליה קובלסקי
בנותיה: רותי אדלמן, אופירה גיל, זיוה לנדמן
בנה: רם קובלסקי

במלאת שלושים לפטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר
ר' **אברהם הכהן כץ** ז"ל
נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, י"ט כסלו תשמ"ז (21.12.86) בשעה 15.00 בבית העלמין בקרית-שאול. נפגשים ליד השער. אוטובוס יצא מבית הכנסת בשד' סמאטס, תל-אביב, בשעה 14.30.
אשתו: רחל
בנותיו: הניה וסיגל וב"ב

פיוניר קונקריט סרוויסס לימיטד
(אוסטרליה)
אבלה על פטירתו של חבר מועצת המנהלים בישראל
אברהם שכטרמן
ז"ל
ומביעה את תנחומיה למשפחה
סיר טריסטן אנטיקו, יו"ר
מועצת המנהלים
כל מנהלי החברה לשעבר בישראל

פיוניר קונקריט (ישראל) בע"מ
אבלה על פטירתו של חבר מועצת המנהלים
אברהם (אברשה)
שכטרמן ז"ל
ומשתתפת בצער המשפחה
חברי מועצת המנהלים
ההנהלה ועובדי החברה

מועצה אזורית אפעל
אבלה
על מותו של אורח הכבוד של המועצה
אינג'
אברהם (אברשה) **שכטרמן**
ז"ל
ומביעה תנחומיה למשפחה

מרכז מחשבים
"בית הנוער תפארת צבי"
ברמת אפעל
אבלים ומרכינים ראש על מותו של יו"ר העמותה
אינג'
אברהם (אברשה) **שכטרמן**
ז"ל
ומביעים תנחומים למשפחה

קרן וולף • Wolf Foundation
לקידום המדע והאמנות לטובת האנושות
אבלה על פטירתו של
חבר המועצה המסור ורב התרומה
אינג' **אברהם שכטרמן** ז"ל
ומשתתפת בצערה הכבד של המשפחה:
סגן ראש הממשלה
ושר החינוך והתרבות
מר יצחק נבון
יו"ר מועצת קרן וולף
מועצת קרן וולף
חבר הנאמנים
וצוות עובדיה

...די איגרות חוב

هكذا من الاصل

هكذا عن الأصل

חלפה שנה של כאב וגעגועים
לאשתי, אמנו, אחותי וסבתנו

אסתר סטלה רדליך ז"ל

נתייחד עם זכרה ביום ראשון, י"ט כסלו תשמ"ז, 21.12.86, בשעה 14.00, בבית־העלמין „הדרום", בגבול חולון–בת־ים.

נפגשים ליד השער הישן.

אוטובוס ייצא בשעה 13.15 מקופ"ח „לאומית", רחוב הפסמן 4, ויעבור בשעה 13.30 ברחוב בוגרשוב 106, ת"א.

המשפחה

אמנו וסבתנו היקרה

אסתר דרור ז"ל

הלכה מאיתנו בשיבה טובה

הלוויה נערכה ביום חמישי, ט"ז בכסלו תשמ"ז, 18.12.86

אבלים:
בתה: ציונה וישראל שמולביץ
בנה: משה ומלכה דרור
נכדותיה, נכדיה ונינה

יושבים שבעה בבית בתה, רח' יהודה המכבי 41, ת"א.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבינו, אחינו וסבנו היקר

דוד שדרוביצקי

(בן יצחק)

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, י"ז בכסלו תשמ"ז (19.12.86), ותצא בשעה 11.00 מבית הלוויות העירוני, רח' דפנה 5, ת"א, לבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.

המשפחה המתאבלת

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של אבינו וסבנו היקר באדם

ר' צבי (הירש) ליפשיץ

ב"ר שמואל ז"ל

מגרייבה – פולין

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, י"ז בכסלו תשמ"ז, 19.12.86, בשעה 12 בצהריים, בבית העלמין בקרית־שאול.

נפגשים בכניסה לבית העלמין.

השבעה בבית המנוח, רח' שילה 8, תל־אביב.

אבלים מרה:
בתה: שרה בנדר
בתה: דבורה ורובי רוזנברג
נכדיה: מרב, דנה, מיכל, קארן, עירד וליהי

אשתי, אמנו, אחותי וסבתנו היקרה

הלה טייך

איננה

הלוויה תצא היום, יום שישי, י"ז בכסלו תשמ"ז, 19.12.86, בשעה 12.00 בצהריים, מבית הלוויות העירוני, רח' דפנה 5, תל־אביב, לבית העלמין בנחלת־יצחק. אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.
שבעה בבית המנוחה, רח' ארלוזורוב 154, תל־אביב.

אבלים:
בעלה: יעקב טייך
בנה: ד"ר יוסף טייך
בתה וחתנה: רחל וקובי חורין
אחותה: צשה גולדברג
נכדיה: קארין, דניאל, אהוד ומיכל
וכל בני המשפחה

למשפחת טייך

אתכם באבלכם הכבד
על מות

האם ז"ל

משפחת סופר

למשפחות חורין וטייך

משתתפים בצערכם הרב
על מות יקירתכם

הלה טייך

עובדי „חסות" וב"ב

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי, אבינו וסבנו היקר

מיכאל רבזין

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, י"ז בכסלו תשמ"ז (19.12.86), בשעה 10.30 לפנה"צ, בבית העלמין כפר סמיר בחיפה.

המשפחה

בצער רב וביגון קודר אנו
מודיעים על פטירתו של יקירנו

פרופ' יצחק בן דוד מרגולץ

על מועד הלוויה נא להתקשר לטלפון 03־332324.

אבלים:
אשתו: רחל
אחיו: מנואל
ובני המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של
אמנו, אחותי וסבתנו היקרה

צילה בקלצ'וק

הלוויה תצא היום, יום שישי, י"ז בכסלו תשמ"ז, 19.12.86, בשעה 11.30 לפנה"צ מבית המנוחה, רח' סוקולוב 81, חולון, לבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.

אבלים:
משפחות: בקלצ'וק, אופיר, טופל
וכל בני המשפחה

בצער רב וביגון אנו מודיעים על פטירתו של
אבינו, סבנו ואחינו היקר

ר' משה ברוך תגרי ז"ל

הלוויה התקיימה אתמול, יום חמישי, ט"ז בכסלו תשמ"ז, 18.12.86.

יושבים שבעה בקבוץ בארות יצחק.

האבלים:
הבנים: פרופ' חיים ודליה תגרי, הוגסות, סידני
מנוחה ופרופ' עקיבא מרדיטש, ירושלים
אליעזר ומרים תגרי בארות־יצחק
האחים: חיים ומרים תגרי בארות־יצחק
רבקה גליקמן, תל־אביב
הנכדים והנינים

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אשתי,
אמנו וסבתנו היקרה

שרה אינהורן

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, י"ז בכסלו תשמ"ז (19.12.86), בשעה 10.30 לפנה"צ, בבית העלמין „הדרום" (בגבול חולון בת־ים).
אוטובוס יצא מבית המנוחה ברח' הכנסת 33, גבעתיים, בשעה 9.45.

האבלים:
בעלה: יעקב אינהורן
בנה: משה אורן וב"ב
בתה: רבקה רוזנצויג וב"ב

במלאת שלושים לפטירתה של יקירתנו

שרה מנדלברגר ז"ל

(סבתא שרה)

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה, ביום שני, כ' כסלו תשמ"ז (22.12.86), בשעה 15.30 אחה"צ בבית העלמין החדש בכפר־סבא.

המשפחה

יקירתנו

עדה מיז'יריצקי

לבית סטבניצר
הלכה לעולמה

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, י"ז בכסלו תשמ"ז (19.12.86), בשעה 11.00 לפנה"צ, בבית העלמין בנחלת יצחק. נפגשים ליד השער.

ביגונם כי רב
המשפחה המתאבלת

יקירנו האדריכל

גורדון ווייד

הלך מאתנו

הלוויה תתקיים ביום ראשון, י"ט בכסלו תשמ"ז (21.12.86), בשעה 14.00, בבית הקברות החדש ברמת השרון, צומת מורשה.

המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על מותה של חברתנו

מלכה קורנשטיין

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, י"ז בכסלו תשמ"ז (19.12.86), בשעה 13.30, בבית העלמין בקבוצנו.

המשפחה
ובית גבעת חיים איחוד

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על
פטירתה של יקירתנו

טובה (גניה) ולך

לבית פיינגברג
מוילנא

פרטים על מועד ומקום הלוויה בטלפון 03־310979 מיום שישי אחה"צ.

המשפחה המתאבלת

לעדה פרישטק
לשושנה וישראל מלמן

אתכם באבלכם הכבד על מות

משה ז"ל

מרים וחיים קצמן
אסתר וסולי בכר
וצוות עובדי גרניט
סוכנות לביטוח בע"מ

חלפו עשרים ושלוש שנה לפטירת יקירנו

יעקב קרצמן ז"ל

ובמלאת עשר שנים למותה של יקירתנו

חיה שטורפר–נאור ז"ל

נעלה לקברם להתייחד עם זכרם, ביום ראשון, י"ט בכסלו תשמ"ז (21.12.86), בשעה 15.30 אחה"צ, בבית העלמין בקרית שאול.
מוקירי זכרם נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

לייבל גיטלמן

ז"ל
מרוקיטנו – פולין

נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה, ביום שני, כ' בכסלו תשמ"ז (22.12.86), בשעה 3 אחה"צ בבית העלמין קרית שאול.
נפגשים ליד השער.

המשפחה

רבין: אלה שסיבכו אותנו

(העברה מעמוד 1)
בתחום הרפורמה במס, אך לא מעבר לזה, שהרי אחרת לא תהיה עוד תכנית כלכלית. "לא הבנו קודי נסיגה, או קודי הגנה. התכנית היא אחת ואין בילתה", אמר השר ניסים.

נסים מצפה כי ראש הממשלה יצחק שמיר יפעיל את כל כובד משקלו כדי להביא לאישור תוכניתו הכלכלית כבר בישיבת הממשלה הקרובה ביום ראשון, גם אם תימשך עד לשעות הקטנות של הלילה.

לעומת זאת העריכו אנשי חוגים כלכליים כי בגלל עמדת המערך התובעת שיתוף והתייעצויות נוספות עם ההסתדרות והמעסיקים לא ניתן יהיה לכפות הצבעה על פרטי התוכנית בישיבת הממשלה הקרובה.

אם יתברר לשר האוצר, כי אין בדעת ראש הממשלה לקיים ישיבה מרתונית עד להצבעה על התקציב, ייתכן כי יסתפק בהצגת התוכנית לפרטיה בממשלה, והמשך הדיון יידחה למועד מאוחר.

ממלא מקום ראש הממשלה שמעון פרס נפגש אתמול עם שר האוצר וניסה לשכנע אותו לדחות את ההכרעה בממשלה ולקיים מגעים נוספים עם ההסתדרות והמעסיקים בניסיון נוסף להשיג את הסכמתם לתוכניתו.

שר האוצר אמר כי שמעון פרס שהכחיש בפניו את הפרסומים על כך שכל שרי העבודה החליטו להצביע נגד התכנית הכלכלית. השר ניסים ציטט את שמעון פרס שאמר כי יש לשרי העבודה השגות אך לא היתה שלשום כל הצבעה שקבעה התנגדות מקיר לקיר.

שר האוצר אמר כי אם תתקבל החלטה מחייבת אצל שרי המערך להצביע נגד התקציב, הרי שזה תקדים מסוכן שלא קרה אף פעם בקרב שרי הליכוד בתקופת ממשלת האחדות בראשות פרס. עם זאת הודה נסים כי במקרה שכזה תתעורר בעיה להעביר את התוכנית.

"אם הממשלה תאשר את התוכנית – ההסתדרות לא תהיה השופר של העובדים כאשר יחתמו תביעות שכר. נמנה את מאות אלפי העובדים לממשלה. אנחנו צריכים להיות שותפים בכל ולא רק במה שנוח לממשלה" אמר אתמול מזכיל ההסתדרות, ישראל קיסר.

"בהסתדרות גוברים הקולות הלוחצים של ארגוני עובדים ואיגודים מקצועיים לפעול לאלתר להשבתת המשק "כדי להוכיח לממשלה את כוונותיה של ההסתדרות באם יוחלט על אישור התוכנית הכלכלית".

"אנחנו נוצרים את התותחים. חוסכים תחמושת ולא רוצים לירות באויר. כאשר נתחיל לירות אז האש תהיה מאוד אפקטיבית" אומרים בקרב מה החמישית בוועד הפועל.

שר הבטחון יצחק רבין התבטא אתמול בחריפות רבה ביותר נגד "חברים מסויימים" בממשלה ומתח ביקורת נוקבת על התוכנית הכלכלית החדשה.

בהופיעו לפני חברי סניף "העבודה" בראשון לציון, אמר רבין:

"אלה שסיבכו אותנו בבוץ הלבנוני והכניסו אותנו למשבר הכלכלי שמצאנו עם הקמת ממשלת האחדות הלאומית, רוצים עכשיו לפתור את הבעיה על ידי קיצוץ בתקציב הבטחון. זה לא יהיה."

דבריו אלה של רבין הדהימו את שומעיו. עוזריו הקרובים אומרים, כי שר הבטחון לא התבטא מאז הוחל בכהונתו בממשלת האחדות הלאומית, בצורה כה חריפה, תוך התבטאות במלים "הבוץ הלבנוני".

בתגובה על דברי רבין אמר בראיון רדיו בחצות השר גדעון פת: "אני מאד תמה, שדברים גלויים שכאלה יצאו מפיו של אדם, שאני מאד מעריך אותו.

הפורום העליון של מפלגת העבודה – הלשכה בצירוף הסיעה בכנסת – הטיל אמש על נציגי המפלגה בממשלה ובכנסת, שלא לתמוך בתכנית הכלכלית החדשה במתכונתה הנוכחית.

בדיון הועלתה גם האפשרות לפרק את הקואליציה על רקע זה, אך מרבית הדוברים נמנעו מביטויי "עליהום" נגד הליכוד.

הנהלת סיעת רפ"י־אומץ, הביעה אמש תמיכה בתכנית הכלכלית החדשה, והורתה לשר יגאל הורביץ להצביע בעד אישור התכנית.

אגרת חינוך שנתית בסך 100–410 שקל לילד תוטל כשרוב השנים הבאות. בתחום הבריאות תוטל אגרת ביקור אצל רופא בסך 3 שקלים לכל ביקור, וכן תשלום ממוצע של 8 שקלים לכל יום אשפוז בבית חולים.

אלה הצעות האוצר שיובאו לאישור הממשלה ביום ראשון ואשר אמורות להחליף את הקיצוץ בפעולת משרדי החינוך והבריאות.

אתמול הוברר כי בגלל טעות בהדפסה נמסר בטעות לעיתונאים כי מס הנסיעות יעמוד על 250 שקלים, בעוד שלמעשה מציע האוצר להעלותו לסכום של 270 שקלים, לעומת 210 שקל ביום. המס המוגדל יבוא במקום ההיטל של 20% על כרטיסי הטיסה שיתבטל לחלוטין.

בשנתיים הבאות (שנות הלימודים תשמ"ח ותשמ"ט) תיגבה האגרה ב־10 תשלומים.

אגרת ביקור אצל רופא תהיה בסך 3 שקלים לכל ביקור.

מן האגרה יהיו פטורים חולים כרוניים, אוכלוסיות נזקקות וחלק מן הביקורים והתורים. האגרה הזו תכניס לקופות החולים הכנסה של 30 מיליון שקל שתבוא במקום הסיוע הממשלתי לקופות.

ישראל

(העברה מעמוד 1)
להפתעת ההגנה והתביעה גם יחד הודיע השופט, כי הוא דורש ערבות של ממשלת ישראל שאם ישראל וגורי אינברג לא ירצו לחזור למשפט, יוצא נגדם צו הסגרה לארה"ב.

השופט הפדראלי קבע כי הוא מצפה שהתביעה במשפט, בשיתוף עם משרד המשפטים, יתייעצו עם החוקר המיוחד שימונה בקרוב בוושינגטון לחקור את כל ההתפתחויות של פרשיות מכירת הנשק לאיראן.

השופט נענה לבקשה של התביעה לתת לה ארכה נוספת לבחון האם לגילויים האחרונים על עסקות הנשק בין ארה"ב לאיראן יש השלכה על משפטם של ברעם והאייזנברגים.

השופט קבע שהמשפט יחודש ב־5 בינואר.

בתוך כך מסרבים ישראל וגורי אייזנברג לדבר עם עיתונאים. הם גם אינם משתפים פעולה עם החוקרים מטעם התביעה.

שכר

(העברה מעמוד 1)
שמאל, הממסים ותגג" – אמר אתמול ח"כ דן תיכון חבר ועדת הכספים של הכנסת לנוכח ההצעה שהובאה לאישור ועדת הכספים להעלות בכ־40% את שכר השרים, סגניהם, המנכ"לים הצמודים להם.

על פי המתוכנן יבוצע בחודש ינואר עידכון נוסף בשכר השרים והח"כים ושכרם יעלה שוב בכ־18%. ח"כ תיכון אמר כי בעקבות עידכון השכר הגיע לחברי הכנסת, לשרים ולמנכ"לים יש סכנה שייפרצו כל הסכמי השכר, שכן ספק אם שאר העובדים במשק הציבורי יסכימו להסתפק בתוספת השכר של 10–12% שקיבלו כתוצאה מהעלאתם בדרגה, בעוד שהמנכ"לים והשרים מקבלים תוספת של 40% ויותר.

העלאת שכר השרים והמנכ"לים נעשית בעקבות העלאה מקבילה בשכר חברי הכנסת עליה החליטה השבוע ועדת הכנסת. על פי הצעת העידכון החדשה יהיה מהנובמבר שכרם של חברי הכנסת, המנכ"לים וסגני השרים 3,375 שקל. שכרם של השרים יגיע ל־3,600 שקל ושכרו של ראש הממשלה יעמוד על 4,035 שקל.

ועדת הכספים דחתה לפי שעה את המשך הדיון בהעלאת שכר השרים, ולפי שעה שכרם של אלה נמוך משכרם של חברי הכנסת שלהם כבר אושרה העלאת השכר.

גם שכרו של נשיא המדינה אמור להתעדכן ושכרו (שהוא שכר נטו בשל הפטור ממס הכנסה המוענק לנשיא) יגיע בנובמבר ל־2,160 שקל.

מזג האויר

תרמוקד המובילה באספקת נפט וסולר לחימום ביתי
● בגוש דן: 414142, 740188, 03-774422
● בירושלים: 02-527177-8-9
● בחיפה: 04-668282-3 ● בבאר־שבע: 057-30032

בארץ הטמפרטורות החזויות:
ירושלים 7–9; תל־אביב 10–17; חיפה 10–16; נהריה 9–14; באר־שבע 6–17; רמת־הגולן 3–9; צפת 4–6; טבריה 8–15; עפולה 5–14; נצרת 7–10; שומרון 5–11; לוד 10–16; עזה 10–17; יריחו 8–18; אילת 6–20

בחוץ לארץ מזג האויר בערים הגדולות בעולם:
אוסלו 1– עד 1 מעונן; אמסטרדם 5 עד 8 מעונן; אתונה 8 עד 11 מעונן; 0 עד 8 מעונן; בואנוס־איירס 18 עד 24 בהיר; וינה 1– עד 6 מעונן; ז'נבה 3 עד 7 מעונן; יוהנסבורג 11 עד 18 מעונן; לונדון 7 עד 9 מעונן; לוס־אנג'לס 11 עד 23 מעונן; ליסבון 7 עד 13 בהיר; מדריד 0 עד 13 מעונן; ניו־יורק 4 עד 6 מעונן; סטוקהולם 5– עד 0 מעונן; פאריס 7 עד 11 מעונן; פרנקפורט 4 עד 6 מעונן; קאהיר 11 עד 19 בהיר; קופנהאגן 3 עד 4 מעונן; רומא 3 עד 14 בהיר

מקפארלין מעיד: רייגן ידע ואישר

(העברה מעמוד 1)
לותשל חברי ועדת המודיעין של הסנאט. הועדה מתכנסת בחדר בעל בידוד מגן מיוחד מפני האזנות.

גירסתו של מקפארלין על השתלשלות האירועים תואמת בכל את מה שנמסר מירושלים על המשא והמתן עם הבית הלבן בפרשה האיראנית.

ממשלת ישראל חזרה וטענה כי לא ביצעה אפילו משלוח אחד של נשק לאיראן ללא אישורו של הנשיא רייגן.

העתון "וול סטריט ג'רנאל" מסר אתמול, כי עוזריו של הנשיא קיבלו את הנשק האמריקני שנמכר לאיראן ב"מחירי מציאה" מיוחדים מן הפנטאגון – בכוונה מראש לעשות רווחים גבוהים שאותם אפשר יהיה להפנות לתמיכה במורדי ה"קונטראס" בניקראגואה.

במקביל מסר העתון "ניו יורק טיימס" כי חוקרי אף. בי. איי. התחילו בחקירה ישירה על חשד מעורבות אפשרית של שר המשפטים האמריקני אדווין מיז בפרשת הזרמת הכספים ל"קונטראס".

מיז, כפי שפורסם, ביקש בחודש אוקטובר לעכב את חקירת משרד בפרשת שכיר החרב האמריקני יוג'ין האסנפוס, שנתפס אחרי התרסקות מטוסו בניקראגואה. מיז טען שהחקירה עלולה להזיק לבני ערובה אמריקניים בלבנון.

עובדה זו עומדת בסתירה גמורה להודעתו של מיז, כי לא ידע דבר, וכמוהו הנשיא, על הקשר בין עיסקות הנשק האיראניות להזרמת הכספים לניקראגואה.

שכיר החרב יוג'ין האזנפוס, שתפיסתו חי בידי הכוחות הסנדיניסטיים היתה מקור של מבוכה רבה לממשל האמריקני, חזר אתמול לארה"ב לאחר שנשיא ניקראגואה מיגל אורטגה חנן אותו "לקראת חג המולד". האסנפוס נדון למאסר 30 שנה לאחר שהודה כי שיתף פעולה בהספקת נשק לאויביה של ניקראגואה.

תפקידה של סעודיה במימון רכישת הנשק האיראניות מארצות הברית היה נרחב הרבה יותר ממה שפורסם תחילה – טען אתמול "ניו יורק טיימס".

עד עתה היה ידוע רק על מעורבותו של איש העסקים הסעודי עדנאן חאשוגי בעיסקה.

חאשוגי טען בראיון טלוויזיה כי פעל בצורה עצמאית ובלי מעורבות ממשלתו. אולם החקירה המסועפת בחשבונות הבנק השווייציים שדרכם הועברו כספי העסקות עם האיראנים גילתה כי בראש אחת החברות שבשליטתה היה אחד החשבונות האלה עמד איש עסקים סעודי, מוחמד סעיד עייאס, המתואר כמנהל עסקיו של בנו של פאהד מלך סעודיה, הנסיך מוחמד עזית אל סעוד.

ידיעה זו מאשרת פרסומים קודמים, כי משפחת המלוכה היתה מעורבת ברכישת הנשק לאיראן.

בפעם הראשונה בשלושה שבועות שבר אתמול את שתיקתו קולונל אוליבר נורת, האיש המרכזי בפרשת עיסקות הנשק והזרמת הכספים הנחקרת בוושינגטון. הוא הביע רגשי מרירות ותסכול עקב שנראה לו כבגידת חבריו לשעבר, המאשימים אותו כי סיבך את הנשיא בלא ידיעתו.

דובר הבית הלבן לארי ספיקס אמר אתמול כי נורת, בניגוד למה שהקפיץ עצמו נהג לספר למכריו וידידיו, מעולם לא נפגש ביחידות עם הנשיא, והקשר היחידי ביניהם היה ב"פגישות קבוצתיות" ספורות.

ראיתי אותו

(העברה מעמוד 1)
האוסלר מכרמיאל. בסוף חודש יולי שעבר, נזרקו רימונים לעבר קבוצה של רוכבי אופניים ישראליים, חברי חוג המיירות בכרמיאל, בעת שטיילו בירדן. בפיגוע נפצעו אז 13 מטיילים. אידית האוסלר, בת 22, אחותו של סמל אריאל האוסלר, שהיתה אחת המלוות בטיול, נפצעה קשה.

מאז הספיקה אידית להחלים ולהתחתן והיא לומדת כעת בטכניון.

בבית־החולים הבהוגו חתכים לא עמוקים בראשו ושבר קל בגולגולת, אולם פציעתו אינה קשה והוא נזקק רק למספר תפרים. לאחר הטיפול שנמשך כחצי שעה, אמר אריאל כשראשו מכוסה כולו בתחבושת: "אני מרגיש מצויין. עכשיו אני צריך לנוח כמה ימים".

אמש שוחרר מבית־החולים והועבר להמשך הטיפול במרפאה צבאית במחנה שנלר בירושלים.

לסיור ברמאללה יצאו אתמול אריאל ועוד שישה חיילים סמוך לשעה 6 בבוקר. באזור הכיכר התפצל הסיור לזוגות. האוסלר וחייל נוסף, אלי אטיאס, שניהם בשירות סדיר, סיירו בכיכר מנרה כשאירעה התקיפה בשעה 11.30. הרוכש המלוגתי והחייל אחר, אבי שבתאי, חשו לעזרת המפצע והחלו לטפל בו במקום.

המחבל נלכד בידי איש משמר הגבול, דקות ספורות לאחר ביצוע המעשה. לא הרחק מן המקום התקיפה עבר סיור של משמר הגבול. אנשי הסיור הבחינו באירוע ובצעיר הנמלט מהמקום. אחד מהם קפץ מן הרכב והחל לדלוק אחר הנמלט. אחרי מרדף שנמשך כמה דקות הצליח האיש ללכוד את המחבל ולהעבירו לחקירת זרועות הבטחון.

כוחות צה"ל ומשמר הגבול הוזעקו למקום, אולם החיים נמשכו כרגיל ולא הוטל עוצר על האזור.

"כנראה שמישהו שם למעלה שומר עלינו. זהו פשוט פעמיים נס משמיים. רק לפני חמישה חודשים נפצעה קשה הבת שלנו אידית בהתקפת רימוני היד על מטיילים מכרמיאל בירדן. היא היתה מאושפזת כחודשיים, והחלימה, התחתנה והחלה ללמוד בטכניון בחיפה. עכשיו בדרך נס נפצע קל בנינו אריאל. איזה צירוף מקרים ואיזה נס משמיים" – אמרה אמש הלנה האוסלר מכרמיאל, אמו של אריאל.

הלנה האוסלר עוד סיפרה בהתרגשות, כי אתמול אחרי הצהריים צילצל הטלפון בבית בכרמיאל. "על הקו היה הבן אריאל. הוא אמר שהכל בסדר וסיפר כי קיבל מכה בראש מגרזן ונפצע קל בדרך נס, כיון שהמחבל היה נמוך ממנו בהרבה".

"נולדו לי שני ילדים מחדש" הוסיפה האם הנרגשת, רעייתו של רופא העיניים ד"ר זיגמונד האוסלר.

ויולט טחן

(העברה מעמוד 1)
קיימת אפשרות שהערעור יתקבל והתיק יוחזר לערכאה הראשונה למתן גזר דין אחר.

בדרך כלל נוהג בית המשפט העליון לערעורים במצרים להחליט בו ביום, במיוחד כשהמדובר בעבירות חמורות ביותר שבהן נדונו הנאשמים למוות.

יוסף טחן הורשע בתחילת השנה בנסיון להבריח מעט הרואין. הוא נלכד בנמל התעופה הבינלאומי של קהיר כששב מהמזרח הרחוק וטען להגנתו כי לא התכוון לסחור בסם במצרים וכי היה בדרכו לישראל.

לפני חודש לערך גירשה מצרים עשר נערות יפהפיות מסומאליה שנתפסו וברשותן כמויות גדולות של סמים מכל הסוגים ובכללם הרואין. הן נתפסו כשעסקו בסחר סמים בבתים ששכרו בשכונות הפאר של קהיר. הנערות נחקרו ולא הועמדו לדין.

דובר שגרירות ישראל בקהיר, יצחק בר משה, אמר אמש ל"מעריב" כי מצב רוחו של יוסף טחן היה טוב בדיעבד בבית המשפט. השגרירות ממשיכה לסייע לו להתכתב עם משפחתו בדרך זו באשרור, ומטפלת בהעברת התרופות שהוא זקוק להן וחבילות מזון מהארץ.

עורך הדין צבי לידסקי אמר אתמול בשיחה טלפונית מקהיר כי הערעור יידון ב־22 בינואר בפני שבעה שופטים.

גם עו"ד לידסקי סבור כי יש לראות בדחיה זו סימן טוב לגורלו של האיש שנדון למוות ב־6 במרס.

בהיוודע דבר דחיית ההחלטה הביעה אמש אשתו של טחן, ויולט, את תקוותה כי יחול מיפנה לטובה בגורל בעלה.

ויולט טחן סיפרה ל"מעריב" כי כל יום אתמול האזינה לרדיו, בציפיה לשמוע מה החליט בית המשפט לערעורים בקהיר. "דווקא בשעה 5 לא שמעתי דבר ואז דיבר עורך דין לידסקי בגלי צה"ל", אמרה והביעה צער על שלא שמעה במו אוזניה את הבשורה.

בערב, כאשר הודיעו שוב על ההחלטה לדחות את מועד שמיעת הערעור, היא נבהלה כאשר כתבים התקשרו ואמרו לה "הערעור נדחה".

כאשר התברר לה הפירוש לאמיתו, נרגעה עם תקווה חדשה בליבה. "אני מקווה כי נזכה לרחמים" אמרה וחיבקה את ארבעת ילדיה.

עו"ד לידסקי הסביר כי הפרקליט המצרי המגן על יוסף טחן השמיע טיעונים שיש בהם כדי להרשיע את המשפט, משום שנודעו פרטים חדשים שלא הובאו במשפט. כיוון שהדיון המשפטי מורכב מאד ישמע הערעור לפני שבעה שופטים.

נהגו של הרב ברלנד חשוד בפיגועים נגד ערבים

מאת אילן בכור

משטרת ירושלים עצרה אתמול את נהגו של רב ישיבת "שובו בנים" בעיר העתיקה, הרב אליעזר ברלנד, בחשד כי ביצע פיגועים נגד ערבים ודרוזים, ואשר גם שהיה שותף להצתת תנועות אוטובוסים בירושלים. היום הוא יובא בפני שופט לשם הארכת מעצרו.

ביום רביעי אחר חצות נראתה מכונית ב.מ.וו. ובה שלושה חרדים על ידי אנשי הבילוש של משטרת ירושלים, ליד שער מנדלבאום. אנשי הבילוש ביקשו לעצור את המכונית ונוסעיה, אולם הם נמלטו מהמקום במהירות תוך שהם חוצים רמזורים אדומים. נפתח מרדף, אולם המכונית הצליחה להתחמק.

זמן קצר לאחר מכן אותר הרכב חונה בשכונת מאה שערים ללא אנשים. בחיפוש בתוכו נתגלה מיכל ובו דלק, סטרטוסים ומסמכים אישיים.

שלשום הגיע נהגו של הרב ברלנד למשטרת ירושלים וביקש להתלונן על גניבת רכבו. אנשי המשטרה שכבר המתינו לו עצרו אותו מיד ונפתחה חקירה. המשטרה מחפשת עכשיו את שני שותפיו.

חוקרי המשטרה בודקים אם היה קשר בין הצתת הרימונים בשער האשפות השבוע ובין נוסעי המכונית הנמלטת וכן מקרים נוספים של התנכלויות לערבים ודרוזים. כזכור, אליהו אמדי ז"ל, שנרצח לפני למעלה מחודש בעיר העתיקה היה גם הוא תלמיד ישיבת "שובו בנים", וראש הישיבה, הרב ברלנד, קרא אז לנקום את דמו.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פרס מצטבר של מפעל הפיס מס' 51/86 שנערכה אתמול זכה המספר 829506 ב־180,000 ש"ח. סכום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 380,000 ש"ח.

12,000 ש"ח 060216.

6,000 ש"ח 321570; 889731.

300 ש"ח 008976; 035214; 052015; 081526; 084964; 200984; 237678; 260006; 262424; 326530; 416481; 417854; 432836; 450529; 492090; 518582; 525056; 525256; 612471; 619653; 623447; 693843; 707915; 724066; 725853; 750907; 759543; 778367; 787585; 797865; 807406; 853212.

150 ש"ח המסתיימים 3607; 6135.

25 ש"ח המסתיימים 025; 412.

16 ש"ח המסתיימים 061; 528; 861.

כל הכרטיסים שמסתיימים ב־6 זכו ב־2.50 ש"ח.

5 ש"ח התלת־ספרתיים: 014; 054; 064; 127; 198; 220; 235; 369; 390; 500; 570; 599; 606; 636; 657; 678; 730; 754; 756; 804; 806; 853; 854; 941; 956; 961.

2.50 ש"ח הדו־ספרתיים: 00; 03; 05; 08; 09; 14; 15; 21; 22; 27; 28; 34; 45; 46; 47; 64; 74; 75; 79; 80; 83; 85; 92; 94; 98.

רק הרשימה הרשמית של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

דחף 03/611001
24 שעות שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיסי אשראי ויזה, ישראכרט, דיינרס

קבלת מודעות מ־8.00 עד 20.00
לוח מעריב
מבצע מיוחד!!!
03-727630
03-739297
03-738707
לבעלי כרטיסי אשראי

לך על בטוח
לוח מעריב
ראה עמודים 31, 32, 33
ובמוסף "שווקים" עמודים 8–43

בעלי ואבינו היקר
משה יודקביץ
איננו
הלויה תתקיים היום, יום שישי, י"ז בכסלו תשמ"ז, 19.12.86, בשעה 11.30, בבית העלמין בקרית־שאול.
אוטובוס יצא מבית המנוח ברח' קרן היסוד 9, גבעת־שמואל, בשעה 10.30.
אבלים אשתו: צפורה
בניו: ישי ואילן

מודעות אבל גם בעמודים 6, 9

הנהג. עשה לך מנהג קבוע – קח עמך חיל לדרך

נפלה עטרת ראשנו
בצער רב וביגון קודר
אנו מודיעים על פטירתו של היקר באדם
אברהם בן נסים **ראובני**
ז"ל
הלויה נערכה ביום חמישי, ט"ז כסלו תשמ"ז (18.12.86).
"השבעה" בבית המנוח – מלון הדר, צפת.
המתאבלים: אשתו
בניו, בנותיו, נכדיו, נינים
קרוביו ובני משפחתו

שושנה ברנבלום
לבית מאירי
אלמנת עו"ד יוסף ברנבלום ז"ל
נאספה אל אבותיה
תובא למנוחות היום, יום שישי, י"ז בכסלו תשמ"ז (19.12.86), בשעה 11.30 לפנה"צ, בבית העלמין הישן בחוף הכרמל חיפה.
אבלים:
בנה וכלתו: עו"ד עמיהוד ומרים ברנבלום
בתה וחתנה: נעמי וגברא מנדיל
נכדיה ונינה

יקירתנו
לילי מיכאל
איננה
הלויה תצא היום, יום שישי, י"ז בכסלו תשמ"ז (19.12.86), בשעה 10.00 לפנה"צ מבית הלוויות סנהדריה, ירושלים, להר הזיתים.
מבכים את מותה
בתה וחתנה: מלכה ודוד רוזנבלום
נכדותיה: ורדינה ונועם שניידר
גילי רוזנבלום

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירתנו
שרה גרנטשטיין
מומשוב – בת־ים
הלויה תתקיים ביום ראשון, י"ט בכסלו תשמ"ז (21.12.86), בשעה 12 בצהריים בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים. נפגשים ליד השער הראשי.
האבלים: בעלה: פרס גרנטשטיין
בנה וכלתו: מאוריציו וגלדיס שרר וב"ב
בתה: אניטה פוטר וב"ב

هكذا عن الاصل

מעריב

זקן יפצה ילדה על נזק נפשי שגרם לה במעשיו המגונים

„הסוחר ליטף את בתי בכל הגוף" – העידה האם

מאת שרה פרידמן

שופט בית משפט השלום בבת ים דן ארבל פסק אתמול פיצויי נזיקין לילדה שסוחר בן 76 מתל־אביב עשה בה מעשים מגונים.

הנתבע ישלם לילדה 40 אלף שקל – הסכום המירבי שבסמכות בית משפט השלום לפסוק.

השופט אמר בפסק דינו: „כאשר ילדה תובעת את מי שעשה בה מעשה מגונה וגרם לה נזק נפשי קשה, נמצאים אנו בשדה לא חרוש. אך אין זאת אומרת כי על בית המשפט לשבת באפס מעשה ולא לפסוק פיצויים רק משום כך. ענישת האנס או המבצע מעשה מגונה אינה פותרת כהוא זה את בעיית הקורבן, המושאר בצד לבר גורלו.

„לא יעלה על הדעת שבמדינה, שבה כל נפגע תאונת דרכים מקבל פיצוי מלא על נזקיו, יישאר קורבן מעשה אונס או מעשה מגונה ללא פיצוי הולם, רק משום שקשה לאמוד את נזקו. אין חולק שנגרם לו נזק נפשי קשה וכבד".

הסוחר התל־אביבי הורשע בשנת 1984 בביצוע מעשים מגונים בילדה, שהיתה אז בת 5. אמה של הילדה – אשה על סף פיגור שכלי – העידה (ועדותה התקבלה בשעתו על ידי השופטת ברלינר) כי הנתבע לחץ עליה להביא אליו את הילדה לחנות שבבעלותו. היא סיפרה שהוא „היה שם אותה על הברכיים ומלטף אותה בכל הגוף. הוא הוציא את איבר המין ונתן לילדה להחזיק. אמרתי לו שהוא מגעיל ולקחתי מהר את הילדה".

עו"ד יהושע רוזה, שיצג את הילדה ואת אביה בתביעת הנזיקין, דרש לפסוק פיצויים על הנזקים הנפשיים החמורים שנגרמו לילדה, עגמת הנפש, הבושה וההוצאות הטיפול הרפואי שהיא עוברת. לפי חוות דעת של פסיכולוגית, הילדה סובלת מטראומה מינית, יש לה פחדים מגירויי מיני גברי, ובמבחנים תארה את איבר המין הגברי כמפלצת.

טענתו של הנתבע, כי אישפוזה של האם בבית חולים לחולי נפש, הם שגרמו את הנזק הנפשי לילדה, נשללו מכל וכל.

השופט הוסיף: הגיעה העת כי בית המשפט יפסוק על נזקים נפשיים אשר נגרמו לקורבן תקיפה מינית פיצוי ממשי וגבוה אשר ישקף את נזקיו האמיתיים. על פי חוות הדעת, כאן מדובר על פחדים וחרדות קשים עד כדי פוביה, התוקפים את הילדה ואינם מאפשרים לה תיפקוד נורמלי. על אלה, הגורמים אבדן הנאות החיים ומביאים לכך שאינה כפי שהיתה – ילדה בריאה ונורמלית אלא רדופת אימים, אשר כל מגע מיני עם גבר או מחשבה על כך תביא אותה לידי חרדה קשה וימנע ממנה חלק כה חשוב וקרדינלי בחייו של אדם – על הנתבע לפצותה. לו היה הדבר בידי, הייתי פוסק סכום גבוה יותר.

כסף הפיצויים יושקע בתכנית נושאת רווחים, עד שימלאו לילדה 18. לאביה נפסק החזר חלק מהוצאות טיפולים. השופט גם ציווה על הנתבע לשלם 5,000 שקל שכר טרחת עו"ד והוצאות משפט ודחה תביעה נגדית שלו שאבי הילדה תקף אותו וגרם לו אבדן הכנסה.

כבר לא מודדים עומק

• ספינה של רשות הנמלים המשמשת לבדיקת מעמקי הים פגעה אתמול בחוף ונגרם לה נזק כבד. הספינה, שאורכה כעשרה מטרים ועליה ציוד אלקטרוני יקר מאוד המשמש לבדיקות בים, יצאה אתמול בבוקר לסמן נתיבי כניסה למעגן המרינה בנמל יפו. מול הדולפינריום כבה מנועה בגלל סתימת דלק והיא התחילה להיסחף לחוף. שלושת אנשי צוות הספינה הטילו עוגן אך הוא לא ניתפס והגלים הגבוהים סחפו את הספינה לחוף. כל מאמצי הצוות לנתבה חזרה לים עלו בתוהו, והיא התנפצה על הסלעים. בתחתיתה נפער חור גדול. גוררת שהוזעקה מהמרינה בת"א לא הצליחה להשיבה לים. אנשי הצוות קפצו לחוף, ומנוף ענקי שהובא לשם העלה את כלי השיט ליבשה. (כתב ברוך נאה, צילם ראובן קסטרו)

• בני בגין מנחה את הערב למען חולי הסוכרת. (צילם צבי ישראלי)

ד"ר בני בגין בא לסייע למשפחת חולי הסוכרת

„רעייתי ואני נקלענו לפעילות באגודה לאחר שבננו חלה"

מאת ראומה זיסקינד

„ערב טוב, פעם ראשונה. ערב טוב, פעם שניה. ערב טוב פעם שלישית, נמכר". ד"ר בנימין בגין פותח אמש את בימת המכירה הפומבית במלון „דניאל" בהרצליה, בערב שהכנסותיו קודש לאגודה למען חולי סוכרת נעורים בישראל.

שלא כהרגלו, בגין הבן מופיע בחליפה משובצת תכלת־אפורה, עם עניבה, משתלב היטב בין 420 רוכשי הכרטיסים, ביניהם הרבה נשים יפות שהתעטפו בפרוות.

הוא מסתפק בדברי פתיחה הכוללים ברכה לנוכחים על נכונותם לתת יד לפיתוח המחקר על סוכרת הנעורים וגם וידוי אישי על הקשר שלו עם האגודה. בנו אביגדר, בן 12, חלה בסוכרת לפני כשנה.

„אם להתוודות על האמת, רעייתי ואני נקלענו לפעילות באגודה לא בהתנדבות אלא לאחר שבננו לקה בשפעת שלאחריה נג־על הגלגל והרי לך ילד שהצטרף למשפחה הזאת של חולי הסוכרת", הוא אומר. בני בגין מוסיף: „אנו כהורים מנסים לנתום עצמנו בקריאת מאמרים המספרים על החידושים בשדה המחקר על השתלות שנוסו בשפנים וארנבות ובין השאר על חידושים מועילים להגנה בפני המחלה. אלא שערב זה מוקדש להתקפה, לעידוד המחקר על ההשפעות ארוכות הטווח של המחלה. אם לא מקפידים ללחום בה, יכולות להיות למחלה זו, שהיא די זדונית, השלכות שליליות על תיפקוד הלב והכליות בטווח של 10־20 שנה".

את הנחיית המכירה הפומבית מעביר בני בגין למנחה מקצועי. אחר כך תצוגת אופנה.

משפחת בגין היא אחת מ־2,000 משפחות בישראל אשר בניהן מגיל יום עד גיל 16 שנה חלו במחלה זו. ערב זה הוא רק אחד מפעולותיה של האגודה.

נוסף על ארגון תצוגות אפנה ומכירות פומביות למימון המחקר, היא עושה פעולות כגון ארגון קייטנות לילדים החולים. אחת מהן תערך בחנוכה בקיבוץ יהל שבערבה.

„בן 27 ניסה לאנוס בת 7 בבאר שבע"

טענה המשטרה – ושופטת ציוותה לעצור את החשוד

שופטת בית משפט השלום בבאר שבע ציוותה אתמול לעצור את אלחנן חנאוקר, בן 27 מבאר שבע, החשוד בנסיון לאנוס ילדה בת 7.

נציג המשטרה ביקש מבית המשפט לעצור האיש, וטען כי החשד הוא שביום ב' בערב פיתה ילדה לבוא לדירתו וניסה לאנוס אותה. נציג המשטרה טען עוד: „הילדה צעקה אך החשוד סתם את פיה ורק בקושי רב היא הצליחה להימלט מידיו".

חנאוקר הכחיש את החשדות וטען שלא היה זה ביקורה הראשון של הילדה בביתו. השופטת רות אבידע קראה את חומר הראיות שהמשטרה הגישה לה, והחליטה להאריך את מעצרו בחמישה ימים כדי לאפשר למשטרה לסיים את חקירתו. (ע)

הנרות הללו יקרים ב־6%

משרד התעשיה והמסחר קבע מחיר מירבי לצרכן לקופסה ובה 44 נרות חנוכה: 75 אגורות כולל מע"מ. באילת מחירם המירבי לצרכן 65 אגורות.

מחיר זה גבוה בשישה אחוזים מהמחיר אשתקד. לפני שבועות ספורים נקבע מחיר מירבי לסופגניות.

דובר המשרד קרא לציבור לא לשלם יותר מהמחיר המירבי. עקב תחרות בין קמעונאים יתכנו מחירים נמוכים מהמחיר המירבי.

מכירה מיוחדת במוצ"ש

20.12.86 בין השעות 18.00 — 22.00

50%—40% הנחה	שטיחים	שטיחים בקשירת יד פרסית. שטיחי קיר.
50%—40%	תכשיטים	שרשרות זהב. מחרוזות פנינים ואבני חן. טבעות זהב משובצות ביהלומים ואבני חן.
40%—30%	אפנה	סריגים מעודפי יצוא. מעילים וז'קטים בעיצוב ריקי בראורי.
50%—20%	מתנות	מערכות אוכל לפיד ועמק.
50%—30%	מפות	מפות משכית. מפות סריקרפס.

לקראת חג החנוכה – צעצועים לגילאי 5 – 2
בטיב מעולה, עיצוב מיוחד ובמחירים מפתיעים (ת"א בלבד)

2+3+4+5 ש"ח ספרי כיס באנגלית וגרמנית (ת"א בלבד)

חנויות משכית במבצע:

תל־אביב – בית אל על, רח' בן יהודה 32.
ירושלים – רח' הרב קוק 12.

המכירה במזומן בלבד. לא יתקבלו כרטיסי אשראי.

משכית

נהג הצל את חייך!

בעולם זה להיט. רק בחודש האחרון נמכרו כ־600,000 יחידות ביפן. לארץ הגיע המכשיר בימים אלה. מדובר במכשיר זעיר אותו מרכיב הנהג על האוזן (משקלו פחות מ־15 גרם), ובכל פעם שהנהג מטה את ראשו קדימה לכיוון ההגה – פעולה המעידה על הרדמות קרובה – המכשיר מתחיל לצפצף לו באוזן. למכשיר כפתור איתו ניתן להסות את עוצמת קול האזעקה ואת רגישות המכשיר לתנודות הראש. לא מפריע לבעלי משקפיים ופועל על סוללה זעירה, כמו שעון.

הזמנות טלפון 746181, 770729, 03־770803 ישראכרט VISA

סוכן בלעדי: פרימוס־(ישראל) בע"מ יבוא ויצוא הרכסים 34 רמת־גן

נקודות מכירה: חיפה: א. נצר ובניו בע"מ, רח' הנמל 48 טל. 672496. ר"ג: יוסי כהן, קניון אלון, שער הגן. „אריסל", רח' עוזיאל 68 טל. 765471. הרצליה: קורל, רח' השוטר 4, טל. 81466. חדרה: מטוק, רח' הרברט סמואל 30, טל. 38816. טבריה: נוידה אליהו, בניין לב הגליל 28, טל. 22380. עפולה: א. ש. סוכנויות שיווק עפולה, אזור התעשיה, טל. 94715. זכרון יעקב: מוניה שלמה, רח' המייסדים 49. בית שאן: דרעי שמעון, אזור התעשיה הישן טל. 88311. יקנעם: תחנת סיכה יקנעם טל. 893011. אילת: קלנצסקי אהרון, תחנת דלק סונול, חוף אלמוג, טל. 059־73737. עכו: תחנת דלק פז – עכו (צורי) טל. 04־910091 ובכל החנויות לאביזרי רכב.

תבורה בארה"ב
המתמחה בשיווק מוצרים בעלת קשרי־מסחר ענפים בכל רחבי היבשת האמריקאית

מעוניינת לייצג ולשווק מוצרי חברות ישראליות.

לקבלת פרטים נוספים נא לפנות לנציגה בארץ
חברת ש. קובי יזמות בע"מ,
מעלה־אדומים 90610
טל' 02־352519, 02־233005

לחנוכה – השי המדליק!

הופיעה מהדורה חמישית!

מן השידור אל הכתב
הספר הסוחף של
משרד הבטחון – ההוצאה לאור
ו־ספרית מעריב

להשיג בחנויות הספרים ברחבי הארץ, או ישירות בחנות ספרית מעריב, דרך פ"ת 72א', תל־אביב.

בירור למכנסים
„רפי"
Rafi
עודפי יצוא!
חולצות, מכנסיים וחליפות מידע
(סורצ'רים. טרנינגים)
לגברים, נשים וילדים
דרך יפו 9 (בית רומנו)
ת"א 658539, 656458

בית ציוני אמריקה

אבן־גבירול 26, תל־אביב

במסגרת מכון מיל"ה נפתחים חוגים ל:

אנגלית מדוברת

שיעורי הדגמה חינם!

• המעונינים בקורסי הערב מוזמנים בשעה 18.30, ביום א' 21.12 וביום ה' 25.12.
• המעונינים בקורסי יום ו' בבוקר מוזמנים ביום ה' 25.12 בשעה 18.00 וביום ו' 26.12 בשעה 10.00.

אנגלית לומדים במכון מילה 916185

מצלמון קסירר
* המבחר הגדול בארץ למצלמות!
* ציוד צילום חדש ומשומש וידאו־סטריאו
ת"א * כפר אתרים * בפסג' * טל. 280532

בס"ד

לבית הכנסת של הישוב „עפרה" שבשומרון

דרושות תרומות להשלמת הבניה עם אפשרויות הנצחה

נא לפנות: טל. 976888, 02־976910.
כתובת: עפרה, ד.נ. מזרח בנימין, מיקוד 90906.
חשבון בבנק המזרחי, סניף בן־יהודה, ירושלים 249487.

החל מ־26.12.86 בשעה 13.00 יוחלפו מספרי הטלפון של המרכז הרפואי ע"ש שיבא בתל־השומר
למספרים בני 7 ספרות.

מספר הטלפון של מרכזיית בית החולים שהיה 710111

יוחלף ל־**5310111.**

הקידומת שהיתה 710 תוחלף ל־5310
הקידומת שהיתה 711 תוחלף ל־5311

יתר הספרות לא ישתנו.

תנועת הצמחונים והטבעונים בישראל
בית ספר לריפוי טבעי
לרופאים ולרוקחים!
★ הומאופתיה ★ אקופונקטורה ★ תזונה
השתלמויות מיוחדות מתחילות בינואר 87
נותרו עדיין מספר מקומות
בפרטים נוספים לפנות טל. 202577, בין 09.00–17.00
יאיתרית 7549112 מספר מנוי 19521 לצורכי כלכ.

„חורף 87"
מוסף אופנה צבעוני לחנוכה

יצורף ביום רביעי, 24.12.86 ל„כל־ב"

בהשתתפות יצרני האופנה:
גז, הוניגמן, בנטן, לורד'יה, ליז, גורבלטקס, סיק סק, סריגי אמיר, קומודור, ראש איגרלאני, רונלד ששון, שברון, תדמור, הבורסה לתכשיטים, הלנה רובינשטיין

המרכז הישראלי לרפואה משולבת
מציע במרכז תל־אביב בשכר חודשי

קליניקה מרוהטת עם שרותי מזכירות וטלפון לרופאים בכל תחומי הרפואה

* רופאים טבעונים * הומופתים *
פסיכולוגים קליניים * פיזיותרפיסטים

לפרטים טלפון: 03־612223, ת.ד. 36154 ת"א 65115

מושב בצאל בקעת־הירדן

למרות הפרסומים, אנחנו עדיין במצב טוב וממשיכים לקלוט משפחות עם ילדים עד כיתה ג'

לפרטים נוספים – לפנות טלפונית:
02־941121, 02־941134, 02־941587.

הלוואות
לעסקים, חברות ועצמאים
בתנאים נוחים
טל. 03־5461666

שר האוצר:
החלטה מחי

יום ו' י"ז בכסלו תשמ"ז 19.12.86

התכנית הכלכלית: המתנגדים

מי ירוויח ומי יפסיד

בזאנסון: עיר קטנה ואנטישמים רבים

ששים האיראנים של קמחי

סאטירה

ספרות

ספורט

שר האוצר משה נסים: כמעט בודד במערכה לביצוע התכנית הכלכלית, נגד ההסתדרות, התעשיינים ורוב שרי המערך – כתבות בעמודים 14־15־16 (צילם: שמואל רחמני)

שר האוצר: אם מפלגת העבודה תקבל החלטה מחייבת נגד התכנית, תיווצר בעיה

ראיון עם השר נסים □ פרס אמר לי כי המערך לא החליט על שלילה מוחלטת של התכנית הכלכלית □ אנחנו מציעים חבילה שלמה, אם הקיצוץ לא יתקבל, יהיה סימן שאלה לגבי הרפורמה כולה □ גם שר הבטחון חייב להכיר בבעיות המשק, הבטחון ייצא נשכר מעוד שנה של מאמץ תקציבי □ אני רוצה לקוות שהתנגדות ההסתדרות אינה פוליטית, אך כשאני רואה מה דורשים ולמה מתנגדים, יש רושם שרוצים ליהנות מכל העולמות

מאת יצחק דויטש וגבי קסלר

„לדעתי, העם תומך בתכנית והוא רוצה בה יותר ממנהיגיו. מה שנוגע לידים שיצביעו בעד התכנית – ימים ידברו. אבל אם מפלגת העבודה תקבל החלטה מחייבת נגד התכנית, דבר שהליכוד לא עשה, לא בענינים מדיניים ולא בענינים כלכליים, תיווצר בעיה".

שר האוצר משה נסים אומר דברים אלה יום לאחר שהציג בפומבי את תכניתו הכלכלית והודיע שיביאה לדיון ולאישור בממשלה, ביום ראשון.

משה נסים מוסיף לדבר בנחת, זהיר בכל מלה, נזהר שלא לפגוע, אבל מלא רמזים. על אף השלווה הדגיעה ניכרים בו אותות המתח של מי שעשה מהלך נועז ולפי שעה נתקל בחומת התנגדות חזקה של ההסתדרות והמערך.

אך נסים דבק באמונתו כי זו אינה תכנית של גזירות. הוא קובע שהרפורמה תמריץ את הבראת המשק, תביא לתוספת נטו לכל האוכלוסיה, למעט מקרים חריגים, ולא תפגע בשכבות החלשות.

שאלה: האם תוכל לבצע את התכנית נוכח ההתנגדות המוחלטת של המערך?

תשובה: מ"מ ראש הממשלה שמעון פרס אמר לי כי לא היתה במערך החלטה של שלילה טוטאלית. לא היתה הצבעה בישיבת שרי המערך. הם העלו ספיקות לגבי מרכיבים שונים.

ש: ראתה צופה הבעיה בממשלה ביום ראשון או שהדיונים יתמשכו?

ת: דיונים כלכליים הם קשים, מסובכים וארוכים. הנושאים רגישים מאוד. מועד הסיכום תלוי בראש הממשלה.

ש: האם יש חשש שהדיונים יסתיימו במעין „ליל ברווזים"?

ת: אני מציע מדיניות כלכלית. אפשר היה להציע רק תקציב. אבל חשבנו שהתכנית הכלכלית העכשווית אינה ניתנת להארכה לאורך זמן. זה טבעה של מדיניות שאינה לטווח ארוך. ייצוב המשק מותנה במדיניות ארוכת טווח. תקציב לבדו אינו תכנית, אינו מדיניות.

הבעייה אינה של התקדמות או דריכה במקום. אפשר אולי לומר כי מוכנים לקנות דריכה במקום, אינפלציה של 18 אחוז, קפאון משקי וכל שאר הנתונים הקיימים. אבל באותו זמן יש בקשות לסיוע חידוש של התעשייה הקיבוצית, סולל בונה המבקש עכשיו עוד 160 מיליון שקל, מלונאים, חברות בנייה, ועוד אחרים העומדים בתור.

כל זה מתבטא בתוספת בתקציב. שרים יכולים לומר שהם נגד קיצוצים בתקציבי רווחה, שיכון, תעשייה ובטחון, אבל איך הם יפתרו את הבעיות הללו? הרי הם עצמם לוחצים למען תביעות אלה. אם לא יבוצעו הקיצוצים והשינויים נחזור לתקציב גרעוני. התוצאה תהיה אבטלה ואינפלציה.

לכן אינני יכול להבין את המתנגדים לשינויים ולקיצוצים ויחד עם זה לוחצים למלא את הבקשות לסיוע מיוחד. אדרבא, שיציעו איך פותרים את הבעייה הזו. צריך להיות ברור שהתכנית הכלכלית הקיימת כפי שהיא, אינה יכולה עוד להחזיק מעמד זמן רב.

ש: שר הבטחון יצחק רבין מזהיר כי קיצוץ תקציב הבטחון מהווה פגיעה בבטחון ישראל ואף אמר שאיננו רוצה עוד ועדת אגרנט. האם הדברים הללו אינם מביאים אותך להרהור שני לגבי קיצוץ תקציב הבטחון?

ת: אין לי ספק שהערכת שר הבטחון חשובה. אני מכבדו אישית ומעריך את שיקוליו. הוא נושא באחריות על תחום רגיש ועדין. אבל חייבים להכיר בבעיות המשק. שנה נוספת של מאמץ תקציבי בבטחון עדיפה על פני מצב של הרפייה וגידול תקציבים. – גם בשביל הבטחון עצמו.

בגידול תקציבים התוצאות תהיינה הרסניות ביותר. אם נחזור לאינפלציה ואבטלה, האם הבטחון ייצא נשכר? האם החינוך ישתפר? הבריאות תתחזק? יש לראות את הדברים בראייה כוללת ולא של כל משבצת לחוד.

ש: וההסתדרות אינה רואה את הדברים הללו?

ת: צר לי לומר כי בהסתדרות לא ראו את התכנית במעלותיה. דלו ממנה כמה נושאים המטרידים אותם, אך לא ראים את התמונה כולה.

ש: אבל גם מצד עמיתיך, שרי הליכוד, יש ביקורת והתנגדות להצעותיך?

ת: הדברים אינם דומים. אלה שהתבטאו השמיעו הערות מסוימות. דוד לוי העלה משאלה להיטיב יותר עם משפחות מרובות ילדים, אבל הוא הביע תמיכה במרכיבי התכנית. לדוגמה, העלה את הסיוע לעיירות פיתוח. הוא דורש יותר. הערות כאלה אפשר לשקול.

ש: בהתנגדות של ההסתדרות יש אופי פוליטי?

ת: אני רוצה לקוות שלא. אבל כאשר אני רואה מה דורשים ולמה מתנגדים, זה מעורר רושם שרוצים ליהנות מכל העולמות.

ש: האם עמדתו של מ"מ ראש הממשלה שמעון פרס מאכזבת אותך?

ת: אינני רוצה להשיב. על נושאי המדיניות הכלכלית שוחחתי עמו פעמים רבות.

ש: רשימת המתנגדים לתכנית ארוכה. מי בעצם תומך בה? רק הליכוד?

ת: לדעתי, העם תומך בה. אשר לידים בהצבעה, ימים יגידו. אם מפלגת העבודה תקבל החלטה מחייבת נגד, תיווצר בעייה. לא רק של ידים. זו ממשלת אחדות. צריך שתיווצר הבנה, לא כיפוף ידיים. אבל אם תהיה החלטה כזו של מפלגת העבודה, יהיה ברור שהיא לא תוכל לדבר עוד על צמיחה. כי החלטה כזו משמעה אנטי־צמיחה.

ש: החלטה כזו יכולה לזעזע את הממשלה?

ת: לפי נסיון העבר השאלה איננה רלוונטית.

ש: האם אתה זוכה לתמיכת ראש הממשלה בתכנית?

ת: היא הוצגה בשלבים המוקדמים לפני ראש הממשלה והוא תמך בה תמיכה מלאה.

ש: בתכנית הכלכלית שהופעלה ביולי 1985, ראש הממשלה דאז, שמעון פרס, היה יוזם ודוחף. האם גם ראש הממשלה דהיום, יצחק שמיר, ממלא תפקיד כזה?

ת: אני מקוה שכך יהיה.

ש: יש אפשרות שהממשלה לא תאשר את הקיצוצים במלואם. במצב זה, האם תהיה מוכן לפשרה בצורה של חצי קיצוץ – חצי רפורמה?

ת: לא. אנחנו מציעים חבילה שלמה. אם הקיצוץ לא יתקבל יהיה סימן שאלה לגבי הרפורמה כולה.

ש: עפ"י הנתונים שהצגת אין ברפורמה פגיעה בחלשים, אבל החזקים נהנים יותר. האם זו תכנית אידאולוגית?

ת: אין כאן שום אידאולוגיה. מבחינה רעיונית לא היה איכפת לי כלל שיהיו שיעורי מס גבוהים יותר על בעלי הכנסה גבוהה. הבעייה היא של המשק והחברה. בשיעורי המס הקיימים אין מוטיבאציה לעבודה. המשק איננו גדל. יש בריחת מוחות. יש כאילו תמריץ שלא לשלם מס אמת.

בשיעור מס שולי של 60 אחוז, בזמן שבארה"ב השיעור הוא 28 אחוז, אין אפשרות לצפות לעליה מארצות הרווחה. במצב זה לא תהיה אווירה של השקעה, לא יהיו מקורות לכך ולא תהיינה השקעות. העיסוק בפיננסים יהיה אז המוביל ולא העיסוק היצרני.

נכון שכאשר מורידים את המס השולי מ־60 אחוז ל־45, אוכלוסיה מסוימת נהנית יותר. אבל הרפורמה מבטיחה יתרונות גם לאלה שאינם עשירים. היא גם מבטיחה יותר תעסוקה ומניעת אבטלה. מבנה הרפורמה נובע מהמציאות ולא מאידאולוגיה.

ש: הנגיד, פרופ' ברונו, העלה הצעה להשעות את תוספת היוקר לתקופה מוגבלת. האם אתה בעד הצעה זו?

ת: כל דבר הכלול בהסכמי עבודה מחייב מו"מ עם ההסתדרות.

ש: ואתה מציע זאת למו"מ?

ת: אינני מנהל מו"מ עם ההסתדרות בעתונות.

ש: פעמים רבות דיברת על ביטול הצמדות במשק. מה בענין זה?

ת: לא בבת־אחת. יש בתקציב מהלכים בכיוון זה. הוא מבוסס בשקלים נומינאליים והתקשרויות חוזיות יהיו בלי הצמדה. כשהאינפלציה תוסיף לרדת, נמשיך בכיוון של ביטול הצמדות.

ש: כלכלנים אומרים ששער השקל מלאכותי. תלכו לפיחות?

ת: אני סבור שלממשלה אסור ללכת בדרך העלולה לערער את היציבות במשק. שער חליפין קבוע הוא יסוד חשוב לשמירת היציבות.

ש: אם התכנית תתקבל מה יהיה מצב המשק בשנה הבאה?

ת: התקציב והשכר יהיו מרוסנים והשינויים האחרים יביאו להפניית משאבים לצמיחה. במאזן התשלומים יהיה שיפור. האינפלציה תהיה נמוכה יותר. אינני רוצה לנקוב באחוזים. רמת החיים לא תשתנה הרבה.

בגין בא לסייע ... חת חולי הסוכרת

...ירה מיוחדת במוצ"ש
20.12 בין השעות 18.00 – 22.00
שמיחים 40%
תכשיטים 40%
אפנה 30%
מתנות 20%
מפות 30%
ציוריים לגילאי 5 – 2
(ת"א בלבד)
תל-אביב · בית ... בן יהודה 32.
ירושלים · ... קוק 12.
לא יתקבלו כרטיסי אשראי.
משכית

תושב בצאל בקשת ...

מכזא عن الاصل

هكذا عن الاصل

מעריב

„האח הגדול" בשוק ההון

מאת יובל אליצור

בשנים האחרונות וביחוד מאז הפעלת התוכנית להבראת המשק ביולי 1985, הירבו אמצעי התקשורת לראיין תעשיינים, חקלאים, קבלנים ומלונאים, שקבלו ברות על „הריבית הרצחנית", שהם נדרשים לשלם על הכסף שהם לווים להפעלת עסקיהם. חקלאים קבלו על הצורך לשלם ריבית של 60 אחוז לשנה. מפעלים יצרניים קבלו על שנאלצו לשאת בריבית ריאלית של 11 אחוז, כאשר הריבית הנהוגה במערב אינה עולה על 7–8 אחוזים.

אין ספק שהיה בתיאורים אלה משהו מן האמת, אך בוודאי לא כל האמת. אמנם מרבית הענפים היצרניים, ובוודאי החקלאות והתעשיה, נהנו מאשראי מכוון, שניתן להם בריבית נמוכה בהרבה, ריבית שהיתה לרוב נמוכה אף מזו שמשלמים המתחרים בחו"ל, אך הצורך ליטול הלוואות נוספות, בריבית הבנקאית הגבוהה, הכניס אותם בהתחייבויות שהלכו ותפחו.

שוק אשראי מעורב זה, שיש בו אשראי מכוון זול מאוד ואשראי חופשי יקר מאוד, הוא בהכרח גם שוק אשראי לא צודק, שכן גם הבירוקראט המוכשר ביותר יכול לטעות.

יוזמי „התוכנית הכלכלית שלב ב'" רוצים לשים קץ לשוק האשראי „המודרך". לדעתם, צריך להקטין בהדרגה את חלקו של האשראי המכוון בסך כל האשראי במשק ולהגדיל את האשראי החופשי. הריבית הממוצעת אולי לא תוקטן, אך הריבית של האשראי החופשי תרד בשיעור ניכר ותאפשר ליזמים לקבל החלטות המבוססות על מחיר ריאלי של ההון שיעמוד לרשותם.

כדי לבצע תכנית זו, יהיה צורך לבטל מתן אשראי לענפים יצרניים בתנאי ריבית מסובסדת; לבטל את האשראי במטבע חוץ ליצואנים ולאפשר למפעלים לקבל הלוואות בחו"ל.

כן מוצע להשוות את תנאי גיוס ההון על ידי הפירמות הפרטיות, עם תנאי גיוס ההון על ידי הממשלה, כלל השוואת הריבית הדיסקאונט של אגרות החוב. על רקע זה של השוואת התנאים, עלתה גם ההצעה להטיל מס על תוכניות חסכון חדשות, שכן גם מי שחוסך על ידי רכישת אגרות, חייב לשלם מס הכנסה על תשואת אגרות אלה.

אלא שכאן צצו שאלות רבות שהעמידו השבוע בספק את קבלת פרטי תוכנית האוצר ובנק ישראל:

● האומנם אפשר ורצוי לחשוף את הענפים היצרניים, הראויים למעמד מיוחד בסדר הקדימויות הלאומי, לחסדי „משחק השוק"?

● האין מדינות אחרות, ובכללן אפילו ארצות הברית, מסייעות באמצעות ריבית מסובסדת לענפים ולאזורי המדינה הנתונים במצוקה?

● האם דווקא ישראל, שהמשק שלה נמצא בשלבי פיתוח וזקוק להכוונה, כדי שההתפתחות תהיה באפיקים הנכונים, תהיה החלוצה בשחרור שוק האשראי?

לקראת סוף השבוע התקבל הרושם, כי הרפורמה בשוק ההון, שעליה יוחלט לבסוף, תהיה הרבה פחות מרחיקת לכת מזו שתכננו אנשי האוצר ובנק ישראל. יש להניח כי הפער – הן הפער הכמותי והן הפער בשיעורי הריבית – בין האשראי המכוון לבין האשראי החופשי, יצטמצם בקרוב. אולם נראה ששיעור סגירת הפער והקצב שבו יעשה הדבר, יהיה קטן מזה שלו קיוו המתכננים.

קרוב לוודאי שיהיה צורך לוותר על הצעות שונות, צודקות כשלעצמן, אך לחצות על סקטורים שונים, כגון ביטול האשראי במטבע חוץ ליצואנים וההצעה להטיל מס על תוכניות חסכון, שזכתה לביקורת רבה לאחר שלא לוּותה בהטלת מס על ניירות ערך. התוצאה תהיה שהמהפכה המהוללת של הממשלה על שוק ההון והאשראי תצטמצם אך במקצת. הגשמת החלום של „שוק הון חופשי" בישראל תידחה בינתיים.

מבנה תיק הנכסים הכספיים של הציבור (1986)

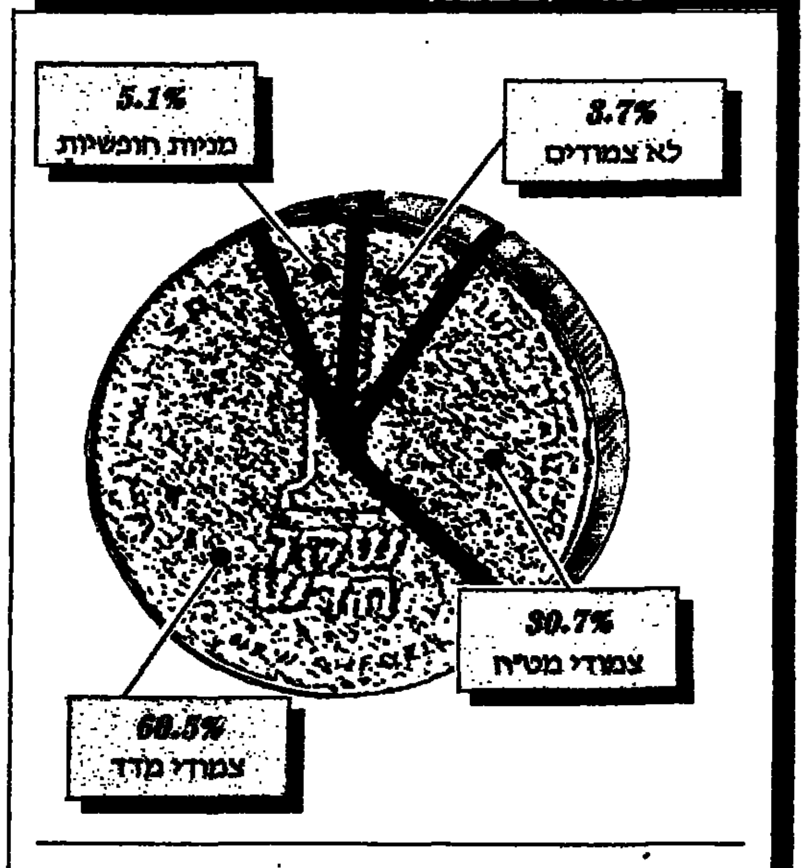

עיצוב: יצחק רנרט. ביצוע גרפי: נטע גרינשפן
ביצוע: מעריב/תחקיר – עיצוב

עיבוד הנתונים באדיבות איגוד לשכות המסחר

קיסר ולאוטמן בחזית אחת

מאת אורי גינוסר

ביום ראשון השבוע בשעה שמונה בבוקר, באה ללשכתו של מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר משלחת של ראשי הקונצרנים הגדולים של המשק ההסתדרותי כדי למסור את הערכתם לתוכנית הכלכלית המתגבשת.

המסר היה: התוכנית לא תיטיב עם המשק היצרני. קיסר, שהוא גם יו"ר חברת העובדים, שמע את הדברים. אחר כך הסיר את כובעו זה, חצה את המסדרון ונכנס לאולם הישיבות של הוועדה המרכזת של ההסתדרות. שם, כמזכ"ל ההסתדרות, פתח את דבריו בהתקפה על הפגיעה החד־צדדית בציבור השכירים.

ביום שני בצהריים זומנו נציגי ההסתדרות והתעשיינים לישיבת הקבינט הכלכלי כדי לשכנעם לתמוך בתוכנית. דב לאוטמן, נשיא התאחדות התעשיינים, ביקש לדבר על היעדר אלמנטים של צמיחה בתוכנית, על שהיא אינה מעודדת את הסקטור היצרני ועל חוסר תרומתה לעידוד היצוא. להפתעתו התברר לו שמישהו כבר הקדים אותו.

ישראל קיסר.

מזכ"ל ההסתדרות בעל הלשון הציורית אמנם גנב את הכותרת בדברו על הצורך בעזרת האל כדי שהתוכנית תצא לדרך. אבל הוא הציג לפני הקבינט בפתח הדברים את הדאגה למגזר התעשייתי המייצא.

„שים לב מי תומך בך – הסוחרים והספקולנטים. ומי שולל? היצרנים והפועלים", אמר קיסר לנסים. את האיומים שההסתדרות לא תיתן לפגוע בזכויות העובדים השאיר קיסר לחיים הברפלד.

תמימות דעים אינה הבסיס ליחסים היומיומיים בין המעבידים להסתדרות. שני גופים שהתעמתו לא פעם, מצאו עצמם לפתע בחזית מאוחדת, שהפתיעה את חברי הקבינט הכלכלי. השרים שמעו בישיבה „לאו" מוחלט לתוכנית מצד שתי הצלעות השותפות עמם בניהול המשק.

שיתוף הפעולה בין התעשיינים להסתדרות התהדק מאז נכנס דב לאוטמן לתפקידו. לאוטמן מקיים עם קיסר קשר טלפוני נוסף על פגישות „תקופתיות".

הפעם יש לשניים מכנה משותף נוסף, ליתר דיוק „יריב" משותף – נגיד בנק ישראל פרופ' מיכאל ברונו.

התעשיינים אינם אוהבים את הנגיד בשל הצהרותיו החוזרות ונישנות שאין להעדיף את התעשיה על סקטורים אחרים, שאין להעניק סיוע ישיר ליצוא ושיש במשק עוד סקטורים שתורמים למאזן התשלומים.

בהסתדרות לא מתלהבים, בלשון המעטה, מהצהרות של ברונו על „השכר כמפתח לשמירת היציבות". הצהרותיו השבוע בנוגע לצורך לוותר למשך תקופה מסויימת על מכשיר תוספת היוקר, התקבלו במורת רוח גלויה מהולה בביטול.

לפי שעה, החזית, המאוחדת בגזירה צרה, רק מצהירה הצהרות. לא ברור אם יצטרפו לפעולה במקרה שהממשלה תחליט, בכל זאת, להגשים את התוכנית בניגוד לדעתם.

פרס יעץ לנסים: סגור עם ההסתדרות

מאת יוסף חריף

זאת יעץ פרס כבר באוגוסט וחזר על כך בתחילת החודש □ נסים ניסה, אך לא הצליח □ אולם נראה שהבעיה האמיתית שביסוד התנגדות שרי המערך לתוכנית החדשה היא הקיצוץ, בעיקר במשרד הבטחון

שר האוצר, משה נסים, שתתכנית הכלכלית במהדורתה המתוקנת נושאת את שמו, נזהר מאוד מלומר, ולו ברמז, אם הוא מבחין במניעים פוליטיים אצל שרי המערך, שהחליטו להתנגד לתכנית. בחוגו אמרו: השאלה אינה אם יש מניעים פוליטיים, אלא אם אלה יכריעו את הכף.

אמירה זו תחייב את ראשי המערך ובעיקר את ממלא מקום ראש הממשלה, שמעון פרס, שהוביל באומץ לב את המערכה על התכנית הכלכלית הראשונה, ביולי 1985. יהיה עליהם לשכנע כי רק נימוקים כלכליים אילצו את המערך להתנגד כאיש אחד לתכנית המוצעת, אשר כקודמתה הוכנה בעצתו של „היועץ של פרס" לאותה תכנית – הלא הוא נגיד בנק ישראל כיום, פרופ' מיכאל ברונו.

אכן השאלה עתה היא בעיה פוליטית לא פחות משהיא כלכלית, גם אם לא כל שרי המערך וראשי ההסתדרות נתכוונו לכך. אם פרס לא ייענה לאתגר „להתמודד יחד עם שר האוצר" על מימוש התכנית – תהיה לו בעיה מסויימת. האם התכנית הקודמת שהוצגה בממשלה על־ידי שמעון פרס היתה מושלמת? האם עליה לא אמרו שיש בה „הימור" והיא „מלאת סכנות"? האם נגדה לא יצאה ההסתדרות?

עכשיו מכוונים החצים של ההסתדרות נגד נסים, שעומד כמעט לבדו במערכה כבדה אף יותר. כי מולו עומד גם שמעון פרס...

בתחילה היה נראה כי לא רק משה שחל תומך בתכנית, אלא גם שמעון פרס. לפני כשבועיים, ב־4 בדצמבר, נפגש נסים עם פרס והציג לפניו את עקרונות התכנית וגם חלק ניכר מפרטיה. לשר האוצר היה הרושם שפרס בעדה, אם כי כבר באותה פגישה אמר פרס כי „יש לסגור עם ההסתדרות" וכי „יש בעיה עם תקציב הבטחון".

בעצם, כבר בחודש אוגוסט, כאשר פרס עוד היה ראש ממשלה, העלה לפניו שר האוצר את הרעיונות שעליהם מושתתת התכנית. באוצר אומרים שתגובתו של פרס היתה אוהדת. הוא שאל את נסים מתי תוצג התכנית. הרושם היה כי פרס כבר היה רוצה לראותה מתממשת ותורמת לצמיחה המיוחלת. ואולם, גם באותה שיחה יעץ לנסים: „לך סגור עם ההסתדרות".

שר האוצר ניסה „לסגור עם ההסתדרות" בכל השבועות האחרונים, עוד בטרם דלפו עיקריה של התכנית. נסים נפגש עם ישראל קיסר וחיים הברפלד. נגיד בנק ישראל, פרופ' ברונו, דיבר עם קיסר. מנכ"ל האוצר, ד"ר עמנואל שרון, דיבר עם קיסר.

האוצר האמין, כנראה, כי פרס לא ייצא נגד התכנית וממילא ייקל להתמודד עם ההסתדרות אם תאושר התכנית בממשלה. לא רק האוצר סבר כך. גם בין עמיתיו של פרס היו שסברו כך. אחד מהם אמר: „שמעון שומר על שתיקה. למה? כי הוא רואה את הגלים הגבוהים של ההסתדרות. מצד שני, יש לו דילמה. הוא לא רוצה לצאת נגד התכנית, מחשש שאולי נסים יגמור את העניינים עם קיסר לפני ישיבת הממשלה".

על פי הערכה זו, היה פרס, שבביתו נתקבלה אור ליום ה' ההחלטה להתנגד לתכנית, צריך להיות משוכנע כי אין, כנראה, סיכוי שנסים וקיסר יסתדרו ביניהם...

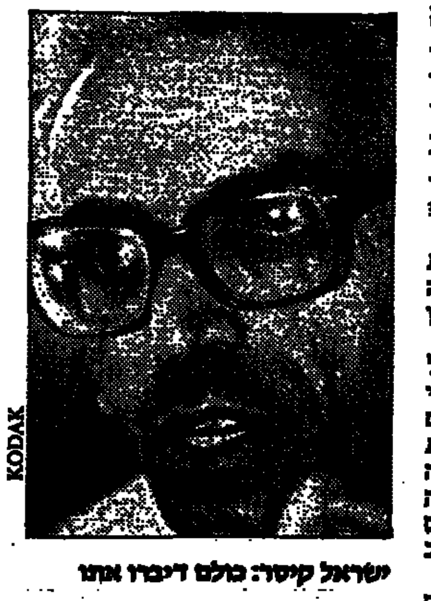

ישראל קיסר: כולם דיברו אתו

התחושה שקיים, כביכול, מניע פוליטי מאחורי עמדת המערך האחידה (גם שחל התומך נכנע לדעת הרוב), לא הוקלה ביום רביעי, כשפרטיה של התכנית פורסמו על־ידי שר האוצר.

מרגע שהודלפו הפרטים הראשונים, שלא תמיד היו מדוייקים, הולו נשמעות תלונות מצד המערך: „לא התייעצו אתנו". אח"כ נתחלפה טענה זו באמרה: „למה מגישים תכנית לא מושלמת" כמובן, אם אין מגישים „תכנית מושלמת", סימן שיש מקום להתייעצויות. והרי זה דווקא טוב...

עלתה הצעה שהתכנית תידון „בוועדת שרים לענייני כלכלה". האם גם תכנית פרס־מודעי עברה את התהליך הזה?

גד יעקבי אומר שדרושה „קואליציה כלכלית" והוא מתכוון לצורך שתושג הבנה בין הממשלה, ההסתדרות והמעסיקים. אבל אי אפשר להגיע ל„קואליציה כלכלית" בהיעדר „קואליציה פוליטית" בין המערך לליכוד.

יעקבי, דובר כלכלי מוסמך של המערך, אמר שכל מי שרוצה בצמיחה וביציבות חייב לקבל החלטות. עוד אמר, שדרושה רפורמה בשוק ההון ושהמגמות והיעדים (של „תכנית נסים") מקובלים על המערך, כי יצאו מבית מדרשו. אבל...

כאן מתחילה ההסתייגות ממה שקרוי בפי יעקבי „הכיוונים": חלוקת הנטל, פגיעה בגימלאים, בנכים, בזוגות צעירים.

כל אלה הם מעות קטנות בוויכוח היסודי: שר האוצר טוען כי בלי הקיצוץ בתקציב המדינה כל שאר „הרפורמות" אינן יכולות להתממש. מה מציע המערך בעניין זה?

הרגישויות של המערך כלפי השכבות החלשות אינן גדולות מאלה של הליכוד. לכן הוויכוח הפך לעתים למגוחך כאשר הוא מתמקד בפרטים. ביחוד כשנסים ניסה להוכיח כי השכבות החלשות לא ייפגעו ולהיפך, שכרן יעלה.

מי שאומר שאי אפשר לקצץ בתקציבי הבטחון, הבריאות והחינוך או הרווחה, עליו מוטלת החובה להצביע היכן לקצץ. אלא אם כן סבורים שרי המערך ומ"מ ראש הממשלה בתוכם, שלא צריך לקצץ. אבל במקרה כזה הם צריכים להציע תכנית אלטרנטיבית לרפורמה כדרך לצמיחה. שהרי „המגמות והיעדים של התכנית", כדברי גד יעקבי, הם „מבית מדרשו של המערך".

בשנה שעברה האשים המערך את הליכוד ברצון „לצבור הון פוליטי על חשבון מכאובי המשק". גם כלפי פרס התריסו חברי המערך שהוא בא לחולל בתכנית הכלכלית שלו „יום כיפור כלכלי". אפילו האשימו אותו ב„הרס המפלגה", שכן „על־ידי הצעדים הכלכליים הפוגעים באוכלוסיה, שרי הליכוד מציגים עצמם כמגיני השכבות החלשות".

עכשיו נתהפכו היוצרות. כמעט כל שרי המערך מציגים עצמם כמגיני השכבות החלשות. כבר אז, בימי פרס, טען פרופ' ברונו שיש לפצות את מקבלי השכר לא על־ידי תוספות שכר, אלא על־ידי הורדת שיעורי המס – דבר שמוצע עתה – ופרס הסכים עמו.

אילו עמד עתה שמעון פרס בראשות הממשלה היה מציג פחות או יותר אותה תכנית שהיה, מן הסתם, מכנה אותה בשם „תכנית הצמיחה" – האם היה המערך ברובו מתייצב לימינו? והיכן היתה עומדת ההסתדרות?

אשר להסתדרות, סביר להניח כי היתה מרימה קול נגד כל תכנית שיש עמה כוונה לבטל הישגים מעוגנים, כגון ביטול פטורים שנתקדשו (ביחוד אם מדובר במוסר כמו בקרן השתלמות).

אשר לעמדת המערך – העובדה שכל שרי המערך הצביעו נגד התכנית מניחה מקום לחשש שקל יותר להתנגד למשה נסים מאשר לשמעון פרס. אבל אין זה הוגן לומר כי רק החשבון הפוליטי הניע את פרס וחבריו לצאת נגד תכנית הרפורמה.

ואף על פי כן, נראה כי הבעיה האמיתית היא בעיה פוליטית פנימית של הממשלה. ספק אם שרי המערך מתנגדים לתכנית רק מפני שזו פוגעת בחלשים. כל תכנית הבראה פוגעת. מטבע הדברים, מי שפגיע יותר הוא מי שמשתכר פחות.

אבל בסופו של דבר קיבלה גם ההסתדרות את עיקרי התכנית הקודמת, אף שהשחיקה של השכר לפי חישוביו של ישראל קיסר „היתה מגיעה עד חצי המשכורת". נניח שלחלשים יוסיפו עוד אחוז – לא בכך תבוא הגאולה. וחזרה מביטול הפטור על קרנות ההשתלמות לא היתה עושה את תכנית הרפורמה קבילה יותר.

נראה איפוא שהבעיה האמיתית היא זו: מאיפה לקצץ? כי לגבי חלוקת הנטל בתחום השכר אפשר למצוא פשרה סבירה. הכתובת המרכזית, אם גם לא היחידה, שבה ניתן להשיג את הקיצוץ הדרוש, היא מערכת הבטחון. אם רבין ופרס יתנגדו לכך, ועמם כל שרי המערך, אפשר, לכאורה, להשיג בכנסת רוב נגד התכנית (אם כי רק"ח יצביעו נגד לא בשל הרצון לשמור על תקציב הבטחון).

קיים חשש שאם לא תושג הידברות מהירה בין פרס לשמיר – עלולים שני הצדדים להתחפר בעמדותיהם. או באמת כבר לא חשוב אם תוגדר הבעיה כפוליטית או כבכלכלית. קיומה של הממשלה יהיה מוטל בספק.

ראש הממשלה, יצחק שמיר, אומר על התכנית המוצעת שהיא „ההזדמנות האחרונה בעשור הזה. אם לא עכשיו – מי יודע אם ומתי נצליח להביא לידי צמיחה במשק".

יתנצחו כלכלנים בהלכה אם אכן זו „הזדמנות אחרונה" לצמיחת המשק. אך אם לא תושג הבנה עד השבוע הבא, אפשר שזו „ההזדמנות האחרונה" לצמיחת הממשלה.

הנעלם: פיחות – כן או לא

מאת יצחק דויטש

בכל המהלך הגדול של התכנית הכלכלית, דבר אחד איננו: פיחות. לא זו בלבד שמרכיב זה איננו כלול בתכנית, אלא ששר האוצר משה נסים ונגיד בנק ישראל פרופ' מיכאל ברונו, הודיעו במפורש, כי אין כל כוונה לבצע פיחות.

אי־אפשר לומר כי לא שקלו צעד כזה וכי אין לחצים לעשותו. ההיפך הוא הנכון. שער השקל קבוע לעומת הדולאר מיולי 1985. בשנת 1985 עצמה היה פיחות לעומת שאר המטבעות. אבל מאמצע 1986 נשמר הקיבוע גם ביחס לסל המטבעות. באותו זמן היתה עלייה מצטברת גדולה במדד המחירים לצרכן. באחד עשר החדשים הראשונים של השנה היתה אינפלציה של 18 אחוז. היה אפוא ייסוף ריאלי של השקל לעומת הדולאר בכ־22 אחוז.

היצואנים מצביעים על שחיקה גדולה שהיתה ברווחיות היצוא ובאחרונה קיים קפאון ביצוא ואף נסיגה ביצוא התעשייתי. היבוא לעומת זה עולה בקצב מהיר, במיוחד יבוא מוצרי צריכה ומוצרים בני־קיימא.

מדוע בכל זאת „מתעקשים" שר האוצר והנגיד שלא לבצע פיחות? הם חוששים מהתערערות היציבות. אם יבצעו פיחות, יתחדש הסחרור האינפלציוני. הפיחות יתבטא במחירים. יהיה צורך לתת תוספת שכר. יהיה שוב צורך בפיחות – וחוזר חלילה.

העמדות הן שונות, אילו ניתן היה לבצע פיחות ריאלי. כלומר, היו מפחתים את השקל, אבל לא היו מגלגלים את השפעותיו על השכר ועל חלק גדול מהמחירים. אזי רווחיות היצוא היתה משתפרת וכדאיות היבוא פוחתת. זאת בלי שיווצר סחרור מחודש.

נגיד בנק ישראל, פרופ' מיכאל ברונו, העלה השבוע את הרעיון של השעיית תוספת היוקר לזמן מסויים. הוא לא קשר את הרעיון בפיחות, אלא דיבר על שיפור רווחיות היצוא שנשחקה בשל עליות שכר חריגות. באותו מעמד הוא אף הסתייג במפורש מפיחות. אבל בניתוח הגיוני ברור קשר הגומלין בין השעיית תוספת יוקר לפיחות ריאלי, אלא שמזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר דחה הצעה זו בכל מכל כל.

במהלך הגדול אין תשובה ברורה וישירה לעניין היצוא והמאזן המסחרי. זו אחת הסיבות שהתעשיינים מסתייגים מהתכנית.

בכל זאת מצביעים המתכננים על כמה תרופות העולות מהתכנית: הרפורמה במס תגדיל את הנטו ויפחת הלחץ בעלות העבודה. תהיה השתתפות ממשלתית בהוצאות תשתית (שירות וכיו"ב) הובטחו הטבות אחרות ליצוא, כאשר הקטנת התקציב תבטיח צמצום הביקושים וממילא תרסן את היבוא.

מה צפוי למעשה בתחום שער החליפין?

לא יהיה פיחות, אם התכנית תתבצע כפי שתוכנן והמשק יתייצב. אם תימשך המגמה של עליית המחירים במשק והדבר יתבטא במדדים חודשיים גבוהים כמו זה של נובמבר ובביצוע התכנית תהיינה תריקות – פיחות יהיה בלתי נמנע. שער החליפין מותנה בהצלחת המהלך הגדול, בביצוע הקיצוץ בתקציב ובשיכנוע הציבור שאכן תישמר היציבות.

התוכנית הכלכלית

השינוי בהכנסה נטו לש... האוצר לרפורמה במס

הרפורמות ... ירוויח ומי

התוכנית הכלכלית

לידה קשה, אחרי „שעות קיסר" רבות

מאת עודד שורר ואורי ג'ינוסר

המשק מצוי בפרשת דרכים, אמר השר נסים. לאחר שבועות של מסע שתדלנות, למד השבוע שר האוצר כי התכנית הכלכלית שהוא ששבינה, מצויה גם היא בפרשת דרכים.

תחילה, דחה נסים עתירתם של בכירים להעמיד את התכנית לדיון ציבורי. הטענה היתה שאין זה מן הנימוס להציג לפני חברי הממשלה את התכנית באמצעי התקשורת.

„תכנית טובה, אך כנראה לא תבוצע", אמר לפני פחות מחודשיים באכזבה אחד מבכירי האוצר בשיחה עם ידידיו. ואכן התכנית הכלכלית שנועדה לחלץ את המשק מקפאונו, עמדה לעלות קורבן על מזבח ההיסוסים עד לפני ששרי הממשלה ראו אותה.

בסופו של דבר זכו העיתונאים בתחרות עם השרים וקיבלו לידיהם את התכנית. זה היה שעות מספר לפני ששרים בכירים, כמו שר הכלכלה גד יעקבי, זכו לעלעל בדפי החוברת המפרטת אותה.

כיצד קרה שתכנית שגובשה בשקט במשך שלושה חודשים וקובצה על ידי שלישיה בעלת נסיון וותק כמו מנכ"ל משרד האוצר ד"ר עמנואל שרון, נגיד בנק ישראל פרופ' מיכאל ברונו והממונה על התקציבים באוצר אהרון פוגל, נתקלה בקשיים עוד בטרם נולדה?

נסימולוגים ותיקים הצביעו השבוע על מסע השתדלנות הממושך של שר האוצר בקרב נציגי קבוצות הלחץ במשק כמקור חולשה. נסים, אמרו, משקף גישה של פרקליט, שהתמחה בדיני חוזים, המנסה להסתודד עם יריביו במסדרון ולהגיע עמם להסדר טרם הכניסה לאולם בית המשפט.

הבעיה היתה שהמסר העיקרי של התכנית – בלי גזירות, בלי איומים, רוצים רק לעודד פעילות כלכלית – התמסמס בשיחות ובוויכוחים עם נציגי הגופים העיקריים במשק.

לידתה של התכנית הכלכלית, שלב ב', ב־16 או ב־17 באוגוסט 1986. ראש הממשלה דאז, שמעון פרס, זימן את שר האוצר, משה נסים, וביקש להכין ברחיפות ניירות עבודה שיציגו אופציות לרפורמה בשוק ההון ורפורמה במערכת המיסים.

זה היה בתגובה על מכתבו של שר החוץ האמריקני ג'ורג' שולץ שיעץ להתחיל בשלב ב' של התכנית הכלכלית.

שמעון פרס ביקש לקחת עמו כמה ניירות עבודה מפורטים ולהראותם לשולץ בביקורו בארה"ב בספטמבר. נסים הסביר לפרס כי הזמן קצר מדי. במשרד ראש הממשלה טענו אז כי השר לא התאמץ במיוחד להגיש לראש הממשלה הישג כלכלי נוסף, שבועות אחדים לפני הרוטציה. באוצר ביטלו טרוניות אלה.

בכל אופן, הגלגלים החלו לנוע באוגוסט. כבר באוקטובר היתה התכנית מונחת בשלימותה על שולחנו של נסים. מנכ"ל המשרד, ד"ר עמנואל שרון, נגיד בנק ישראל, פרופ' מיכאל ברונו והממונה על התקציבים אהרון פוגל, ריכזו בעבור שר האוצר את ניירות העבודה בתחומים שונים. את החומר ביקשו מאגפי האוצר. כך הושג כל החומר שביקש השר בלי שלמרבית הפקידים הבכירים נמסר מידע מדוייק על תכניות האוצר.

הכל התחבר למסכת אחת בידי השלישיה המובילה. באוצר התלוצצו כי המנכ"ל היה אף מוכן – בלהט הקרב – להכליב את דפי הטיוטות כדי למנוע הדלפות.

כאן החל מסע השתדלנות של נסים. את מזכ"ל ההסתדרות, ח"כ ישראל קיסר, הכניס נסים מוקדם יחסית בסוד העניינים. קיסר הביע בתחילה הסכמה שבשתיקה למהלכי התכנית.

נסים השקיע „שעות קיסר" רבות, אך לא זכה לתמיכה גם בתקופה שקדמה למסכת ההדלפות לאמצעי התקשורת. „תתנו מה שתתנו, ההסתדרות אינה יכולה לתמוך בכך", הסביר ח"כ קיסר לשר האוצר.

נסים השקיע זמן שיכנוע גם בסגן ראש הממשלה ושר הבינוי והשיכון דוד לוי ובשר התעשיה והמסחר אריאל שרון. שניהם תמכו בתוכנית. שרי העבודה שמרו על שתיקה. ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, מצא עצמו במילכוד.

בישיבת „שרינו" בשבוע שעבר אמר שר האנרגיה, משה שחל, לפרס שאינו יכול להתנגד לרפורמות המוצעות כיוון שהביע את תמיכתו בהן. עוזריו של פרס ציינו שהליכוד עלול לפרסם ציטוטים נבחרים מראיונות של פרס בשנה זו בזכות רפורמה במס ובשוק ההון.

המסקנה שאליה הגיעו שרי העבודה בשבוע שעבר היתה שאי אפשר לצאת נגד התכנית הכלכלית. התגובה היחידה לאי שביעות הרצון ממנה היתה לדרוש הבהרות משר האוצר במסגרת הקבינט הכלכלי שהתכנס, סוף סוף, ביום ו' שעבר.

בעוד עיקרי התכנית הכלכלית אומצו על ידי רוב ברור בקרב שרי הליכוד, היתה התמונה בקרב שרי העבודה מעורפלת יותר. מול שרים כמו משה שחל, שתמכו ביישום התכנית כמיקשה אחת, בכמה הסתייגויות, עמדו שרים כמו גד יעקבי. אלה תמכו ביעדיה, אך אמרו שהשיטה והפרטים לא ישיגו את היעדים – לא עידוד היצוא, לא שיפור כושר התחרות של היצואנים ולא הורדת עלויות עבודה.

לא זו בלבד, היו שרים שטענו כי תמיכת שחל בנסים נובעת מהסכם שהשיגו השניים ליישום הרפורמה בשוק הדלק. שר האנרגיה הכחיש וטען שתמיכתו המסוייגת בתכנית מתבססת על ניתוח מקיף של השלכותיה שנעשה במשרדו.

בעוד שר האוצר והנגיד נפגשים לארדשמית עם מזכ"ל ההסתדרות ונציגי לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, רגשו הרוחות בין שרי העבודה. בישיבת הקבינט בשבוע שעבר, „איוררו" נציגי העבודה את תסכולם.

נסים נהג כפרקליט המבקש להשיג הסדר לפני המשפט וזה לא הועיל לתוכנית שלו, אומרים מבקרים □ התכנית נולדה בעצם כבר באוגוסט, כשפרס ביקש אופציות לרפורמות, לפני צאתו לארה"ב □ קיסר הוכנס מוקדם יחסית לסוד העניינים □ שרון ולוי תמכו – ועריקו עם ההדלפות

„מה אתם רוצים? הרי אני מיישם את הצעות של מפלגת העבודה. נוסף על כך, נהגתי ביצוק מודעי בתקופתו של שמעון פרס והתייעצתי עם ראש הממשלה. הכל נעשה בתיאום", אמר נסים.

„יחי ההבדל הקטן. אתה מתעלם מן העובדה שאז היה שר אוצר מן הליכוד וראש הממשלה מן העבודה והיה תיאום בין שני הגופים הפוליטיים הגדולים. היום נשאר הכל במשפחת הליכוד והממשלה מתנהלת כאילו היתה ממשלה של מפלגה אחת", השיבו נציגי העבודה.

כשלוחים נאמנים של „שרינו", שהתכנסו ביום ה' בשבוע שעבר, הרצו פרס ויעקבי למחות את טענותיהם נגד התכנית הכלכלית המוצעת. משתתפים בישיבת הקבינט הכלכלי סיפרו כי פרס ציטט בעיקר נייר עבודה של התאחדות התעשיינים, שתקף העדר תמריצים ברורים ליצואנים. באוצר היו מרוצים.

במשרד האוצר ובבנק ישראל רבה הביקורת על עמדתם של נציגי התאחדות התעשיינים הבכירים, לדעתם, עמדה צרה ואינטרסנטית. לא בכדי הזכיר שר האוצר במשדר „מוקד" בטלוויזיה את ביקורתו הקשה של הנשיא הקודם של התאחדות, אלי הורביץ. „התעשיינים מתנהגים כאותו יהודי שלא הסתפק בהטבות שהובטחו לו אלא גם ביקש שיכו את מתחריו", אמרו השבוע באוצר.

העמדה התקיפה של התאחדות התעשיינים נגד התכנית על שאין בה כל תמריץ ליצוא והשקעות או תרומה לעובד השכיר, זכתה לתמיכה בהסתדרות, ויצרה קרע בלשכת התיאום של הארגונים הכלכליים.

ארגונים כמו איגוד לשכות המסחר, איגוד הבנקים, התאחדות בעלי המלאכה והסתדרות האיכרים, כחו על שנשיא התאחדות התעשיינים דב לאוטמן והמנכ"ל התאחדות ארנון סיברג, הציגו עמדה בלתי מתפשרת נגד התכנית בשם לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים. השניים נפגשו ביום ב' השבוע עם ראש הממשלה ושר האוצר.

הארגונים הודיעו לשר האוצר שזו אינה עמדתם הרשמית וכי לאוטמן נטל לעצמו סמכויות בלי רשות.

עם ההדלפות לאמצעי התקשורת החלו העריקות ממחנה נסים. ראשון הכריז קיסר שלא התייעצו עם ההסתדרות – הצהרה שנדחתה במרירות באוצר. גם דוד לוי קפץ מן העגלה. שניהם מצאו עצמם במצב מביך ונאלצו להתיישר על פי שני סגנים קיצוניים – השר משה קצב וראש סיעת הליכוד בהסתדרות יעקב סבאי.

אחר כך ערק מן המערכה אריאל שרון שנתן, לפני צאתו לארה"ב, את ברכתו לתכנית הכלכלית בשיחה עם נסים. מנכ"ל משרד התעשיה והמסחר, יורם בליזובסקי, הציג בשיחה עם שרון את עמדת התעשיינים. שרון הבריק לנסים „המלצה" לעכב את הדיון בתכנית הכלכלית עד לשובו לארץ בנימוק שיש בה פגיעה בתעשיינים.

העניינים החלו להתחמם בתחילת השבוע. שר האוצר החיש את קצב הפגישות עם כל מי שיש לו יד ורגל במשק הישראלי. שר האנרגיה החל נודד בין משרד האוצר למשרד החוץ בנסיון להגיע לפשרה מוסכמת בין מנהיגי הליכוד והעבודה.

במשרדו של נסים עברו שרים וחברי כנסת, ראשי ההסתדרות, נציגי התעשיינים, ראשי ארגוני העצמאים, הסוחרים, הבנקאים ואפילו נציגי בית המחוקקים האמריקני. כולם קיבלו דיווח מפורט.

עם פרס ויעקבי נפגש נסים פעמים אחדות השבוע לשיחות בארבע עיניים, אך את המסמך המפרט את הפטורים שבכוונת האוצר לבטל או לצמצם הגיש לישראל קיסר. צעד זה הרגיז את יעקבי. הוא רטן ששר האוצר עוסק בתורה שבע"פ בלבד ואינו מציג כל חומר בכתב.

מזכ"ל ההסתדרות הפגין „עצמאות" תפגש עם ראשי האוצר כאשר הוא שומר על אש קטנה את התיאום עם מנהיג מפלגתו שמעון פרס. קיסר, שלווה ב„איש הרע" של ההסתדרות השומר על המזכ"ל לבל יזוחר על קוצו של יוד, ראש האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד, לא הסיב אהבה לחיקו של נסים.

קיסר, שכינה השבוע את ראש סיעת הליכוד בהסתדרות, יעקב סבאי, בתואר „חבר", לא היה מוכן לקלוט את רמזו של שר האוצר, כי אפשר להוציא כמה עידים מן החדר הצפוף של התכנית הכלכלית. האוצר רמז כי נושא המיסוי על קרנות ההשתלמות, שהקפיץ את הסתדרות המהנדסים, אינו בבחינת בכשול ואף מדרגת המס של 45 אחוז אינה סוף הדרך.

נסים הרגיש את הקו האדום שלו – שיעור מס מירבי שלא יעלה על 50 אחוז. את זאת הסביר בציטוט מן ההלכה האומר כי רוב ממונו של אדם, ראוי שיסאר בידיו.

האוצר רמז כי אפשר לדבר על מדרגה של 48 אחוז. את עודף ההכנסות, בסך 60 מיליון דולר כתוצאה מהגבהת התיקרה לתשלום מס הכנסה, הציע האוצר להעביר לתמיכה ברמות ההכנסה הנמוכות. גם נרמז על הסדר אפשרי בנושא עיירות הפיתוח ותשלומי הביטוח הלאומי וביטוי ותוספת הוותק של גמלאים.

ההסתדרות יצאה למאבק גלוי. ישראל קיסר הבין כי אינו יכול עוד לוותר בשם השכירים. הוא חשש שההסתדרות תיגרר למדיניות „סלאמי" שבה יקצץ האוצר עוד ועוד בהטבות הסוציאליות.

מעבר לשיקול הפוליטי, ראה מזכ"ל ההסתדרות לנגד עיניו את החובה האידאולוגית להגן על הישגים סוציאליים הגלומים בפטורים השונים שהאוצר ביקש לבטל. הצהרתו המוקרנת כדי של הנגיד על הצורך להגיע להסדר של הסעיית תוספת היוקר רק הוסיפה שמן למדורה.

באוצר אמרו כי פרופ' ברונו הקדיח מעט את התבשיל באמרו בקבינט הכלכלי את מה שהאוצר ביקש לזכור רק לאחר אישור התכנית הכלכלית. את דאגותיו הסיח קיסר באוזני נסים בפגישה בכנסת, לאחר ישיבת הקבינט הכלכלי ביום ב'.

אמר קיסר לנסים: „אני לא מבין כלכלה ואתה לא, אך הכלכלנים שלך יודעים להבדיל בין מס עקיף למס ישיר. יש מי ששותה עראק כדי לשכוח את הצרות. יש מי ששותה יין כדי לשכוח. שניהם משלמים את אותו מס על הבקבוק. זהו מס עקיף. לעומת זאת, מס הכנסה הוא מס ישיר. אתה יודע ממי לקחת את הכסף. ברגע שלקחת את הפטורים – כולם שווים בפני המס והחוק. אין עוד שום עיקרון של פרוגרסיביות".

כמו שר האוצר הבריטי המניף תיק מיושן בבואו ממעון ראש הממשלה בלונדון כאומר „יש תקציב", מניף עתה שר האוצר הישראלי חוברת המכילה את התכנית הכלכלית.

אך נראה שעוד נכונו לה תיקונים.

השינוי בהכנסה נטו לשכיר ממוצע על־פי הצעת האוצר לרפורמה במס

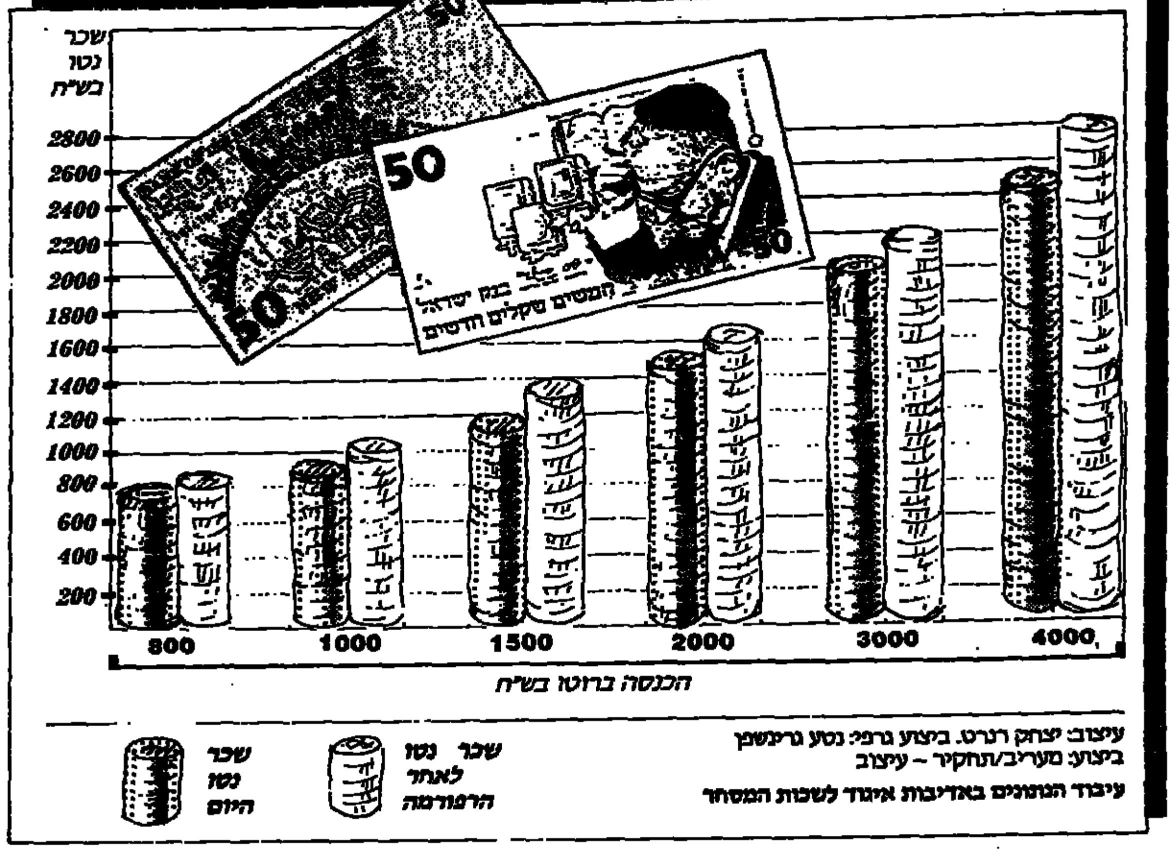

עיצוב: יצחק רנרט. ביצוע גרפי: נטע גרינשפן
ביצוע: מעריב/תחקיר – עיצוב
עיבוד הנתונים באדיבות איגוד לשכות המסחר

הרפורמות: מי ירוויח ומי יפסיד

מאת עודד שורר וגבי קסלר

אפשר לומר ששיעור המפסידים מן השינויים הצפויים בעקבות הרפורמות שמציע האוצר, יעלה על שיעור המרוויחים מהם.

מי ירוויח?

● היבואנים ירוויחו שלוש פעמים. פעם אחת כתוצאה מהורדת המכסים שתגדיל את מחזור המכירות שלהם. פעם שניה כנראה, בהטלה חלקית של שיעור התנודות על הצרכן. פעם שלישית, כתוצאה מתשלום מס הכנסה נמוך יותר על רווחים גדולים יותר.

● המשקיעים בבורסה ימצאו עצמם במצב טוב יותר לאחר שהוסר הצל של מיסוי אפשרי על רווחיהם. הם ימצאו לצידם גם משקיעים שמרנים, שהעדיפו עד עתה השקעה לטווח ארוך בתכניות חסכון והועלו כקורבן למולך „דעת הקהל".

● חברות שירותים ירוויחו כתוצאה מכך שמס החברות יורד ל־44 אחוז לכל החברות (תעשייתיות ואחרות). מס מעסיקים המוטל על חברות שירותים יופחת משבעה לארבעה אחוזים.

● סוכני הנסיעות ירוויחו כתוצאה מצמצום הגזרות על היוצאים לחו"ל. יותר נוסעים ישתמשו בשירותיהם לרכישת כרטיסי טיסה ושירותי קרקע בחו"ל שרכשו בעקיפין, עד עתה, בחו"ל.

● עוסקים קטנים ירוויחו כתוצאה מביטול החובה לדווח כל חודש לשלטונות מס ערך מוסף. 80 אחוז מן העוסקים ישובו לדיווח דו־חודשי למע"מ, כפי שהיה נהוג לפני תקופת האינפלציה המטורפת.

● נוסעים לחו"ל יהנו מביטול ההיטל על כרטיסי טיסה הקיים היום בשיעור 20 אחוז ממחיר הכרטיס. הטבות נוספות יהיו הפחתת המס על קנית שירותי תיירות בחו"ל לכדי מחצית, הגדלת ההקצבה של מטבע חוץ, כגון זה ל־2,000 דולר, הסרת המגבלות על שימוש בכרטיס אשראי בחו"ל והקפאת מס הנסיעות בשווי של 250 ש"ח.

● רוכשי דירות יהנו מן הצעדים הצפויים עם ביטול המס על בולים. החלטה זו תחסוך להם הוצאה לא גדולה, אך תמנע מהם בעתיד טרדה רבה שהיתה כרוכה בביול חוזים.

● הורים לילד אחד יגלו כי הנטו שלהם יגדל במקצת עם חידוש התשלום של קיצבת ילדים והטלת מס עליה. היום אין הממשלה משלמת קצבת ילדים לילד יחיד על פי הוראת שעה.

אפשר לומר ששיעור המפסידים יעלה על שיעור המרוויחים □ בין המרוויחים: יבואנים, משקיעים בבורסה, חברות שירותים □ בין המפסידים: השכבות החלשות, בעלי פטורים וזיכויים, נשים עובדות, מקבלי קצבות ילדים

מי יפסיד?

● המשקיעים השמרנים ימצאו עצמם נאלצים לשקול מעבר לשוק אגרות החוב (שלא יסבלו ממיסוי), בעקבות המס בשיעור 25 אחוז שיוטל על תשלומי הריבית, מעריך דב גלבוע, ראש ענף השקעות בבנק לאומי.

האוצר טוען כי יאפשר לבנקים להגדיל את החלק החופשי בהשקעותיהם כך שישיגו רווח גדול יותר ויעבירו חלק ממנו לחוסך. לדעת האוצר, יקבל החוסך ריבית ברוטו גבוהה יותר והנטו (לאחר תשלום מס) ישאר זהה לשיעור של היום.

על פי חישובינו, לא יכסו ההטבות הצפויות את כל הנזק שייגרם לחוסך, בייחוד בתכניות החסכון המורשות.

● השכבות החלשות יינזקו כתוצאה מקיצוץ הסובסידיות במצרכים בסיסיים, לחם אחיד וחלב – מצרכים שההוצאה עליהם גבוהה יחסית לשכבות המבוססות.

● בעלי פטורים וזיכויים רבים, כמו פועלי תעשיה עובדי משמרות וחיילים משוחררים, יסבלו במקצת מן הרפורמה במס. הכנסתם לא תעלה בשיעור שבו תעלה הכנסתן של השכבות הגבוהות יותר.

פועלי תעשיה יהנו פחות גם מהטבות כמו ארוחות חינם, הסעות ומתנות. הכל יהיה חייב במס. לא צפוי הפסד נטו, אך בוודאי הפסד בהשוואה ליתרונות שיהיו לשכבות מבוססות יותר. לגבי חיילים משוחררים, אין בטחון שהפטור מתשלום ביטוח לאומי אכן יכסה את ההפסד הגלום בביטול נקודות הזיכוי שלהם.

● נשים עובדות, שלהן ילד אחד או שניים, יצאו מקופחות – הצעת האוצר תבטל את נקודות הזיכוי מהן נהנו עד עתה. מעמדן ישווה לזה של הגברים. סף המס לגביהן (ההכנסה שמתחתיה אין משלמים מס) יהיה 550 ש"ח לחודש. נשים שלהן שלושה ילדים ויותר יפוצו על ביטול נקודות הזיכוי וסף המס שלהן יהיה 800 ש"ח לחודש (כמו נשוי שאשתו לא עובדת).

● מקבלי קצבות ילדים, הורים לשניים עד שלושה ילדים ייצאו ניזוקים. הם ישלמו מס על קצבות ילדיהם ופיצוי על כך יינתן רק למשפחות שלהן ארבעה ילדים ויותר. יסבלו בעיקר זוגות צעירים שלהם עדיין משפחות קטנות והם ישלמו מס על הקצבות על פי המס השולי שלהם.

● חולים והורים לילדים בגיל בית־ספר יפסידו כתוצאה מן הקיצוץ בתקציב המדינה. עד עתה מומן חינוך חינם מהיטל שהיה כלול בתשלומי הביטוח הלאומי על כל האוכלוסיה. היום מדברים על אגרת חינוך מיוחדת ותשלומים נלווים, למשתמשים בשירותי החינוך. בתחום הבריאות דורשים היום הטלת אגרת אישפוז על כל יום אישפוז ותשלום דמי רופא כתהליך להגדלת תקציב משרד הבריאות.

● הנהנים עד עתה מחסכון בקרנות השתלמות ימצאו עצמם בהפסד – יתבטלו הזיכויים על תשלומיהם לקרן והם ייאלצו לשלם מס על הפרשת המעביד לקרן ההשתלמות.

במקום לשלם מס על ההפרשות לקרן ההשתלמות, מציע האוצר לעובד לקבל מן המעביד את הפרשותיו כחלק מן המשכורת הבסיסית החייבת במס. הוא יפסיד פחות מכיוון שהתשלום יצטרף לחישוב זכויות הפנסיה שלו והשעות הנוספות ואף יאפשר לו חופש בחירה בהשקעותיו.

● חברות תעשייתיות יפסידו את היתרון שהיה להן במיסוי על חברות אחרות. הכל יהיו מעתה שווים לפני מס הכנסה. כל החברות (תעשייתיות או חברות שירותים) ישלמו מס מירבי של 44 אחוז.

● יועצי המס ורואי החשבון יפסידו כתוצאה מצמצום הנירת ופישוט הדיווח למס הכנסה. שלא לדבר על נסיגת האוצר משאיפתו לחייב את כל השכירים במשק להגיש דו"חות שנתיים.

صورة عن الأصل

נסים: הסתדרות

هكذا في الأصل

התוכנית הכלכלית: זווית אמריקנית

„צמיחה פירושה עוד קיצוץ בצריכה הפרטית"

הרברט סטיין (מימין) וסטנלי פישר: ישראל בגבולות האפשר

מאת עפרה ישועה־ליית,
סופרת „מעריב" בוושינגטון

זה שלוש שנים, בעצם מאז התמוססות „ימי ארידור העליזים", נזקק משרד האוצר האמריקני לשירותיהם של שנים מבכירי הכלכלנים האמריקנים, כדי לייעץ למשרד בכל הנוגע לכלכלתה הבעייתית של מדינת ישראל. במשך השנים היו השניים, הרברט סטיין וסטנלי פישר, ל„אורים ותומים" במה שנוגע להתנהלות הכלכלית של וושינגטון בירושלים.

פרופסור סטנלי פישר, דובר העברית, מאוניברסיטת הארווארד, מתבטא יותר בפרטי־הפרטים של כלכלת ישראל. עמיתו, הרברט סטיין, בעל רקע של 50 שנה בשירות מימשלים שונים בוושינגטון, מעניק את נסיונו התיאורטי והמעשי הרב לעצות המעשיות הניתנות חינם למשק הישראלי.

בשבוע שבו התנהלו ויכוחים סוערים בישראל על תכנית הרפורמה הכלכלית שמציע משרד האוצר, לא הסתיר פרופסור סטיין בוושינגטון את אהדתו המלאה למבקשים לבצע את שלב ב' של תכנית ההבראה הישראלית. הוא לא הסתיר גם קוצר־רוח מסויים כלפי מתנגדי התכנית.

בשיחה במשרדו ש„אמריקן אנטרפרייז אינסטיטיוט" בוושינגטון אמר סטיין שהתכנית לפרטיה אינה מוכרת לו עדיין. אך קוויה הכלליים, הוסיף ואמר, עולים בקנה אחד עם מה שהתגבש בשיחות ארוכות שקיימו הוא ועמיתו עם פקידי האוצר הישראלים בשנים האחרונות.

את העיקרון המרכזי הוא מנסח בפשטות תמציתית: „ישראל חייבת לחיות בגבולות שמאפשרים לה כושר הייצור שלה, בתוספת העזרה שהיא מקבלת מחו"ל. כל נסיון להרחיב את הסך הכל של הוצאות המדינה והצריכה הפרטית, מעבר לשני המקורות האלה, גורם אינפלציה דוהרת, או הגדלת החוב החיצוני – שני גורמים שהישראלים כבר יודעים שלא יוכלו לעמוד בהם.

„נוסף על כך, פירוש הדבר ירידה בהשקעות הפנימיות וחוסר צמיחה של המשק. ואסור לשכוח, שגם העזרה מחו"ל (כלומר מארה"ב), אינה יכולה לצמוח בלי הגבלה. קרוב לוודאי שיהיה אפילו קושי לשמור אותה בהיקפה הקיים".

לממשלת ארצות־הברית, המשקיעה שלושה מיליארדי דולרים בכספי משלמי המיסים שלה בסיוע בטחוני וכלכלי לישראל, יש אינטרס לגיטימי לראות את המדינה משתמשת בכספים האלה בתבונה.

סטיין מדגיש ששום דבר שנאמר בוושינגטון אינו מחייב את ירושלים. להיפך, „הרעיונות שלנו מושפעים מאוד ממה שאומרים לנו עמיתינו הישראלים". לימוד הנושא הביא אותו למסקנה, שהבראה כלכלית של המשק הישראלי צריכה להיות מורכבת משלושה אלמנטים משולבים. במקרה או לא, האלמנטים האלה מהווים גם את עמודי היסוד של הרפורמה שמציע משרד האוצר:

● „יש להגביל את ההוצאות הממשלתיות ולהפנות יותר משאבים לחסכונות ולהשקעה פרטית. תקציב הממשלה צריך להתקצץ.

● „במקביל, דומה שגם הישראלים מבינים שעליהם לעשות רפורמה במבנה מערכת המיסים שלהם: השיעורים השוליים הגבוהים הנהוגים כיום פוגעים ביעילות וברצון לעבוד. נטל המיסים שלכם מחולק בצורה לא הוגנת, כך שהיסודות היצרניים ביותר הם גם שנושאים בעול הגדול ביותר.

● „והאלמנט השלישי: צריך לשחרר את שוק ההון מן התלות שלו בממשלה, כדי שהאנשים שירצו להשקיע יוכלו לגייס כסף בלא שיהיה צורך באישור ממשלתי".

הרפורמה במס, מצד אחד, וצמצום השקעות הממשלה, בעיקר במה שנוגע למדיניות הרווחה החברתית, מצד שני, פירושן שהמצליחים והמוכשרים יוכלו להעלות את רמת חייהם, בעוד העניים והזקנים יצטרכו להצטמצם. בארצות־הברית הרעיון הזה נראה הגיוני ופשוט. בישראל, עדיין קצת קשה לעיכול.

פרופסור סטיין אינו נבהל כשמצביעים לפניו על הבעיה המוסרית של אי שיוויון חברתי: „יש להבחין בין עניים מאוד הזקוקים לעזרה – ובהם הממשלה ממלאת תפקיד – לבין בעלי ההכנסות הבינוניות והגבוהות, שהם בעצם הנהנים מרוב העזרה הממשלתית בתחומים כמו שיכון, חינוך ורפואה.

„נכון שאלה הן שכבות עם כוח פוליטי רב במדינה דמוקרטית, אבל אין זה אומר שרמת החיים שלהן צריכה להיות מוכתבת על ידי תקציב המדינה. בעיקר במדינה כישראל, שאינה יכולה להרשות זאת לעצמה.

„אי אפשר להבטיח למשפחה בישראל רמת חיים כמו זו שבאמריקה, כל זמן שהתפוקה אינה גדלה. על ישראל להתרגל למחשבה שהיא אינה יכולה להרשות לעצמה את רמת הסעד ושירותי הרווחה של מדינה כמו שוודיה, למשל.

סטיין ופישר הם האורים ותומים של וושינגטון לענייני המשק הישראלי □ סטיין תומך בתכנית □ „הדיבורים בארה"ב אינם מחייבים את ישראל, להיפך, הרעיונות שלנו מושפעים מאוד ממה שאומרים לנו עמיתינו הישראלים"

„בסך הכל, ההכנסה הממוצעת שלכם לנפש קטנה פי ארבע מזו שבארה"ב. ובארה"ב אין מסבסדים לאזרח שאיננו מקרה סעד את שירותי החינוך, הבריאות, או התחבורה שלו".

לעומת זאת, ממשיך הפרופסור, ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה לוותר על העידוד של האנשים הצעירים והמוכשרים שלה. „הגורם האנושי הוא המקור היחיד שיכול להבטיח את השגשוג הכלכלי של ישראל.

„אבל אותם צעירים מוכשרים הם גם האנשים שבקלות הרבה ביותר יכולים לעבור להרוויח יותר ב'עמק הסיליקון' של קליפורניה. אם תמשיכו להטיל עליהם חלק כבד כל כך של הנטל הכלכלי, אתם גוזלים מעצמכם את המקור החשוב ביותר לצמיחה".

סטיין מספר כי בהיותו בישראל התרשם מאוד מאיכותו של הישראלי הצעיר. „מרגש לראות את הנאמנות של האנשים הצעירים האלה לארצם, את הנכונות לשאת בתנאים הבטחוניים הקשים ולשרת במילואים. על כל זה להוסיף גם את הנטל הכלכלי – זה יותר מדי", הוא אומר.

קשה שלא להעיר, שגם הקשישים בישראל נתנו את חלקם בבניית המולדת, גם הם שירתו בצבא ושילמו מיסים. „האם זה הוגן לקחת מהם את ההישגים הסוציאליים שלהם – אחרי שהגיעו לגיל זיקנה?"

על הכלכלן האמריקני, בעצמו בשנות השבעים שלו, אין השאלה הזאת עושה רושם. „לא לוקחים מהם הכל, אלא רק מטילים קיצוץ מסויים", הוא אומר.

„השאלה היא לא מה רצוי, אלא מה מצוי. המציאות היא שלישראל אין מקורות מספיקים".

חלק מה„כימיה" שבין היועצים האמריקנים הבכירים וצוות משרד האוצר נובע מכך שגם בין היועצים הישראלים יש כיום אנשי אקדמיה שהחלו לעסוק בענייני מדינה: מיכאל ברונו, איתן ברגלאס, איתן ששינסקי.

עם ראש הממשלה לשעבר שמעון פרס, כמו עם שר האוצר משה ניסים וקודמו יצחק מודעי, שמרו פישר וסטיין על קשר הדוק. בין כל חילופי השרים במשרד האוצר נותר המנכ"ל, עמנואל שרון, כאיש המפתח בקשר עם האמריקנים.

פעמיים בשנה מתכנסת „המועצה המשותפת להתפתחות כלכלית" בראשותם של שרון, בצד הישראלי, וסגן שר החוץ האמריקני אלאן וולאס, מן הצד השני.

עם מנכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, נפגשו סטיין ופישר רק פעמיים. שיתוף הפעולה של ההסתדרות בביצוע שלב א' של התכנית הכלכלית – בלימת האינפלציה – היה „מניח את הדעת", מסכים פרופסור סטיין.

האם אינו חושב שהליכה נגד ההסתדרות הפעם היא טעות המבטיחה את כשלונה של התכנית?

„לפי מה שהבנתי, העובדים בישראל אמנם ספגו ירידה בהכנסה הריאלית בשלב בלימת האינפלציה, אך מאז הם חזרו לרמות של הכנסה וצריכה שלפני הירידה הזאת", אומר הכלכלן האמריקני.

„השאלה היא לא מה רוצים האיגודים, אלא מה ישראל יכולה להרשות לעצמה, וכיצד היא יכולה להתמודד עם מצבה. את המקורות המצומצמים שלכם עליכם לחלק בין בטחון, השקעות, וצריכה. בבטחון אינכם יכולים לקצץ. בהשקעות אסור לכם לקצץ, כדי להבטיח את הגידול במשק. אפשר לקצץ רק בצריכה.

„הקשיים שהדרישות האלה מציגות לפני האזרח הישראלי המצוי אינם גדולים מדי. הישראלים עדיין יהיו בין בעלי ההכנסות הגבוהות ורמות הצריכה הגבוהות בעולם. בין השנים 1980 – 1985 היתה העליה ברמת החיים שלכם מסחררת. עתה הגיע הזמן לעצור, כדי שכל ההישגים לא יירדו לטמיון".

שמעון פרס צדק בהחלט, הוא סבור, כאשר דיבר על המעבר לשלב הצמיחה אחרי שלב הריסון של התכנית הכלכלית. „אבל אנשים לא הבינו וחשבו ש'צמיחה' פירושה הזרמת כספים בלתי מבוקרת להעלאת רמת החיים. זה בדיוק ההיפך: בשלב הצמיחה דרוש עוד ריסון של הצריכה הפרטית".

עם זאת, הוא אינו מוכן למתוח ביקורת על נכונות הממשלה להפחית את המיגבלות על רכישת מט"ח לנסיעה לחו"ל ולהעמיד את הסכום המותר על 2000 דולר. „צריך להרשות לאנשים לעשות מה שהם רוצים בכספם, שיהיה להם תמריץ לעבוד ולהרוויח".

הוא מקדם בברכה גם את פתיחת שוק ההלוואות בחו"ל לפני משקיעים מישראל, ואינו חושש מפיחות, כשיהיה צורך להחזיר את ההלוואות האלה. „אם הן ייעשו על בסיס עיסקי טהור, הן יניבו רווחים, ופירוש הדבר שיהיה ממה לשלם", הוא בטוח.

האם הוא יודע שכאשר ניגש שר האוצר המנוח שמחה ארליך לתכנית ה„ליברליזציה" הראשונה במשק, נפתחו הסכרים והאינפלציה החלה לדהור?

ודאי שהוא יודע, התשובה מוכנה. „לא די בליברליזציה, צריך להטיל בצידה הגבלות וקיצוצים בתקציב הממשלה. הנסיון של הממשלה אז לשמור על שערי ריבית נמוכים והדפסת הכסף לצורך מימון תכניות הרווחה הן שגרמו לאינפלציה, לא ביטול ההגבלות על שערי החליפין".

סטיין הוא מתנגד קשה של התערבות הממשלה בהחלטות הכלכליות במשק. ישראל, הוא מודה, אמנם צמחה במהירות עצומה ב־20 שנותיה הראשונות תוך הכוונה ריכוזית קפדנית. אך „הרבה ממה שנבנה אז לא הוקם ביעילות וכיום ברור שאינו עומד בתחרות".

האומנם חוסר יעילות הוא מונופול ממשלתי, האומנם השיטה האמריקנית הוכיחה עצמה כמודל מוצלח כל כך, והרי גם המשק האמריקני סובל מבעיות אבטלה ואי־עמידה בתחרות?

השאלה הזאת היא היחידה שמעוררת את הפרופסור לצחוק צחוק רם ולבבי: „כשהכלכלה הישראלית תפרח כמו זו שבאמריקה, עם כל הבעיות, לא יהיה עוד צורך בעצות".

נוה הדרים
ראשון לציון
הנחות מיוחדות!!!
לרוכשי דירות עד
סוף דצמבר 1986.
בואו לבקר באתר הבניה בימים א',ג',ה',ו', 9.00-13.00 ב',ד' 14.00-18.00 שבת 11.00-14.00
טלפון באתר: 03-959556

גני הרצליה
הרצליה הצעירה
הנחה מיוחדת!!!
לעשרות המתעניינים
שטרם הגיעו לכלל החלטה.
בואו לבקר באתר הבניה בימים א',ה',ו' 10.00-13.00, ב',ד', 14.00-17.00 ובשבת 11.00-14.00
טלפון באתר: 052-574517

לחיים חדשים
אלרם
משרד ראשי: "אלרם" - שד' רוטשילד 133 ת"א (ליד כיכר הבימה) טלפון: 03-203341 פתוח בימים א'-ה' 08.30-18.00; יום ו' 08.30-13.00

בזאנסון: שלט „לקופים וליהודים הכניסה אסורה", רק מבדר את העוברים ברחוב

אחרי שנקש הרג את האקר עזבו בני הזוג את העיר ועלו לישראל: „נשבר לנו מהאנטישמים הצרפתים ומהבריונים הערבים" □ יותר מזה, אומר הבעל, „נשבר מההתנהגות העלובה של ראשי הקהילה והפחדנות של יהודי העיר □ כשקבענו מזוזה, ביקשו השכנים היהודים שנסלק אותה, שלא להרגיז את הצרפתים" □ אך הם פוחדים גם כאן: „אני מתחננת, תיזהר מכל מלה מיותרת, המשפחות שלנו עדיין שם"

מאת אהרון דולב

הם נסשו את עיר מגוריהם, בזאנסון, בשנת 1983. זה היה חודשים אחדים אחרי שצעיר יהודי מפאריס, ויליאם נקש, הרג באקדחו צעיר ערבי מקומי, עבדאללי האקר.

נסשנו ועלינו לישראל, מפני ש„נשבר לנו" מבזאנסון, אומרים אלבר (שם בדוי, השם האמיתי שמור במערכת) וסוזאן (שם בדוי גם הוא, לבקשת בני־הזוג). „נשבר מהאנטישמים הצרפתים ומהבריונים הערבים". הם הרגישו שם „מאויימים ונרדפים" כל הזמן.

אך בעיקר „נשבר" לאלבר מהיהודים, „מההתנהגות העלובה של ראשי הקהילה והפחדנות האומללה של יהודי העיר בכלל". אלבר אומר: „מגיע לב כולם. אתם, כאן בישראל, לא מסוגלים לתפוס את זה בכלל".

סוזאן לא גמרה עם הפחד. היא שומרת בעצבנות רבה על מוצא פיו של בעלה, חוזרת ומאיימת לשים קץ לשיחה בכל רגע. חוזרת ומשביעה אותו כל הזמן לזכור כי הם עצמם אמנם הגיעו לחוף מבטחים, אך שבני משפחותיהם עודם שם. כל התבטאות בלתי שקולה „מסכנת אותם".

– כדי כך רב הפחד, או שמא יש בו קורטוב של פאראנויה?

סוזאן: „שום פאראנויה. ככה זה שם".

– איך?

סוזאן היא בת למשפחה בזאנסונית מדורי־דורות. אלבר, בן 40 פלוס, אב לשלושה, הוא יליד אלג'יריה, שהיגר עם משפחתו לצרפת בתחילת שנות ה־60. הוא שייך ל„מיעוט" בקהילה היהודית הקטנה. „זה ההבדל בינינו", קוצף אלבר.

– בינו לבין אשתו סוזאן?

„כן. בין ראשי הקהילה והיהודים־הצרפתים בכלל, לבין כמה עשרות 'פייה־נואר' ('שחורי־רגליים', כינוי למתיישבים האירופים באלג'יריה), יהודים, שבאו מאלג'יריה. אלה בזים להבלגה ולהתקפלות היהודית והטישטושים הפחדניים של כל תקרית אנטישמית".

– האמנם?

ראש הקהילה המקומית, ברנאר וייל, קצין צנחנים צרפתי במלחמת העולם השניה, נמנה עם שכבת העלית של בזאנסון. אזרח אמיד מאוד ומכובד, שבבעלותו בתי חרושת למוצרי הלבשה וגם ידוע כתורם ביד רחבה למגביות למען ישראל.

לכתב עתון ישראלי („ג'רוזלם פוסט") אמר וייל, כי „פרשת נקש גרמה לו אי־נחת" והיא מזיקה לתדמיתה של ישראל. הוא הכחיש בתוקף כי „בבזאנסון יש אנטישמיות אלימה".

למיקרא הדברים בעתון, פורץ אלבר בצחוק מר ואומר, „בא לי דווקא לבכות".

סוזאן מגיבה בהערה סרקסטית, אך מיד חוזרת ומתרה בבעלה: „אלבר, אני מתחננת, תיזהר מכל מלה מיותרת".

אלבר „רוצה לצפצף", אבל „מתחשב בסוזאן". טוב, הוא יספר, רק בלי שמות.

– אימה שכזאת?

„רוצה לשמוע על ראשי היהודים בבזאנסון, שמכחישים את האנטישמיות ומחפים על האנטישמים? תשמע".

ההיתקלות הראשונה של אלבר בשנאת יהודים בבזאנסון, אירעה בתקופת מרד הסטודנטים ב־1968. גם הסטודנטים באוניברסיטת בזאנסון יצאו לרחובות ואת מטעני הזעם המתפרצים פירקו בבתי העסק ובמפעלים של עשירי העיר. עברו ממפעל למפעל וצעקו „הלאה הקפיטליסטים המלוכלכים".

בבית החרושת של ראש הקהילה ברנאר וייל, הם פרצו ללשכתו, פרעו בה וצעקו: „קפיטליסט יהודי מלוכלך, הצעצה".

ההיתקלות האנטישמית השניה, אירעה סמוך לראשונה. סימון וייל (שום קירבה משפחתית לברנאר), אז שרת הבריאות בממשלת צרפת, הגיעה לבזאנסון לחנוך בית־חולים חדש. אלבר היה שם ולדבריו שמע איך התקבלה בקריאות „יהודיה מלוכלכת, הסתלקי מבזאנסון".

בוצי היובל האחרון, מעיד אלבר, יצאו יהודי בזאנסון להפגין פעמיים. אף אחת משתי ההפגנות לא נקראה כדי למחות על שרשרת ההתנכלויות האלימות ביהודי העיר. הפגנה אחת – למען יהודי בריה"מ. הפגנה שניה – לאחר ההתנקשות הרצחנית בבית־הכנסת ברחוב קופרניק בפאריס. „את ההפגנה השניה החרימו ראשי הקהילה".

– מדוע?

„כי אנחנו ה'פייה־נואר'ים' היהודים, עמדנו בתוקף לערוך הפגנה יהודית ייחודית נגד רצח יהודים. ראשי הקהילה חששו מ'התבלטות יתר' ודרשו להסתפק בהשתתפות במחאה הצרפתית הכללית. קיימנו את ההפגנה היהודית שלנו על אפם ועל חמתם. ראש הקהילה וייל לא בא להפגין".

– גם היהודה „להוציא תוזה" על הפורע הערבי האקר, מעם חוגי ה'פייה־נואר' היהודים יצאה?

„איזה תוזה? מי בכלל חשב על הריגה. נכון, שבשיא ההטרדות האלימות נגד יהודים, קראו לוויליאם נקש, שיש לו קשרים משפחתיים בבזאנסון והוא ידוע בתור אחד שלא שותק לאנטישמים, שיבוא ויחזק את החולשה של היהודים בבזאנסון, בשביל ללמד את התוקפים לקח.

„אבל אף אחד לא חשב לרצוח איש. רק להגיב ולהרתיע. כי שיטת ההבלגה והטישטוש רק החריפה את חוצפתם של האנטישמים. התרבו ניפוצי חלונות ראווה וגרימת נזקים לרכוש. בבית העלמין נעקרו מצבות וחוללו קברים. צלב־קרס צצו לעשרות על בתי־עסק יהודיים.

„בידי הצד היהודי הנתקף", אומר אלבר, „היתה זהות התוקפים. היו פרטים על התנכלויות יזומות ומבוצעות בידי ערבים וגם פרטים על זהותם של יזמים מפעילים צרפתים".

אוכלוסיית בזאנסון, בחתך החברתי שלה, מנוגעת ברגשות אנטישמיים עמוקים מדורי דורות, אומרים אלבר וסוזאן. יש דעות קדומות מושרשות מימי־הביניים.

„אנטישמיות רווחת גם בשורות המשטרה בעיר. כשסוזאן ואני הותקפנו ברחוב על ידי ארבעה בריונים אלמונים, הלכתי למשטרה להגיש תלונה. לא רצו לקבל. הנימוק היה שחבל שהכניסו לי רק מכות יבשות, כי לא נשארו סימנים. אז אין מה לעשות.

„לאף אחד לא איכפת שבעיר פועל בהסתר גרעין אנטישמי קשה, שמפיץ תעמולה ארסית נגד יהודים. הארגון נזהר מלהתלכלך בעצמו ועושה שימוש באלמנטים פליליים בקהילה הערבית הגדולה (כ־5000 נפש) בעיר.

„אמנם הצרפתים בכלל ובזאנסון בפרט, לא מתים מאהבה גם לערבים. אבל נוח להם להשתמש בערבים לעשות את העבודה המלוכלכת".

– איזו מין עיר צרפתית היא בזאנסון, שאזרח קאתולי בה, מסייה ארזו, מרהיב עוז לתלות על בית הקפה שלו שלט: „הכניסה לקופים וליהודים אסורה"?

תשובה: „מה פתאום מרהיב עוז חזיון גזעני כזה במרכז העיר, רק מבדר את העוברים ושבים".

שוב ביוזמת כמה „פייה־נואר" יהודים, אומר אלבר, התערבה המשטרה. מסייה ארזו הסיר את השלט ונקנס.

אלבר ממשיך: „איזו מין עיר? עיר אנטישמית".

400 ק"מ מדרום־מזרח לפאריס פרושה בזאנסון סמוך לגבולות שווייץ וגרמניה. עיר אוניברסיטאית (מדעי־הרוח והרפואה) עתיקה, מוקפת כבטבעת באפיק הנהר דו. בזאנסון צמחה ממםדי כפר ציורי נידח לעיר מחוז חשובה, תחת שלטון הכיבוש הספרדי. השפעה ספרדית ניכרת בה, בסגנון הארכיטקטוני של בתיה העתיקים וגם באדריכלות הקאתולית. יש בה כנסיות רבות.

באוניברסיטת בזאנסון לומדים סטודנטים פלשתינים רבים, העוסקים גם בהפצת תעמולה אנטי־ישראלית, המגבירה את המתח והעצבנות בקרב הקהילה היהודית.

אוכלוסיית בזאנסון מונה 120 אלף נפש, לרבות חמשת אלפים מהגרים מוסלמים מימי מלחמת אלג'יריה ולאחריה. ערביי בזאנסון, ברובם, מתרכזים ב„גטו המוסלמי" שברובע מאדלן. שם הוקם מיסגד ולשם הועתקו אורחות הדפוסי־חיים מהארץ הישנה. ביניהם תרבות המולות.

המולה הגדולה ורבת ההשפעה היא חמולת האקר, המונה לבדה כאלף נפש או כחמישית הקהילה הערבית. קורבן־הרציחה, עבדאללי האקר, היה אחד מבניה.

המרקם הפוליטי של העיר מורכב. בזאנסון „המבוגרת" היאמנית ברובה ומשגרת ציר ימני לאסיפת הנבחרים בפאריס. עיריית בזאנסון היא סוציאליסטית. הסטודנטים והסגל האקדמי – שמאלנים.

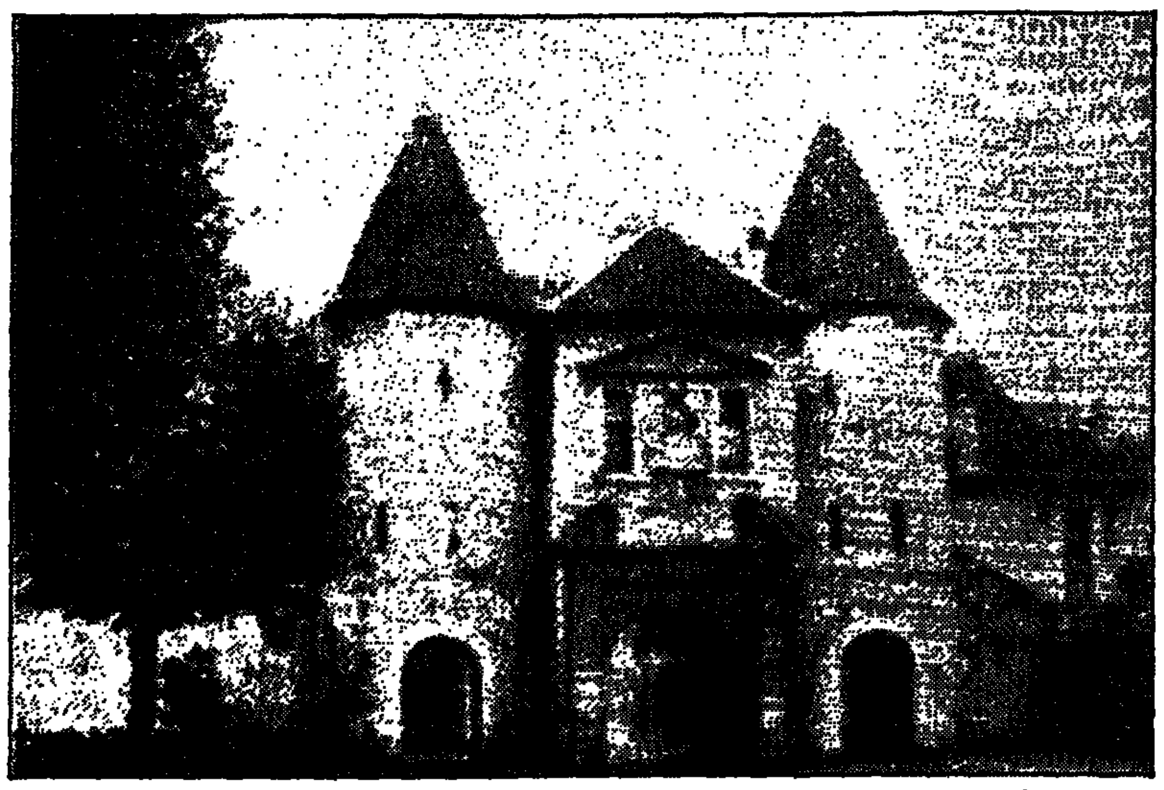

בית המימשל בבזאנסון: עיר עתיקה, שנאת יהודים עתיקה

כשש מאות יהודי בזאנסון אינם מרוכזים ברובע אחד, אלא פזורים ברחבי העיר. בזאנסון מעולם לא היתה „עיר יהודית". מספרם של היהודים בה, במשך הדורות, לא עלה על כמה מאות.

גם מיעוט מבוטל זה הידלדל בתקופת הכיבוש הנאצי. בימי המצוד על יהודי צרפת גורשו רבים מיהודי בזאנסון למחנות ההשמדה. אחרים נמלטו, הסתתרו, ולאחר השיחרור חזרו לבתיהם.

בשנות מלחמת אלג'יריה התווספו לקהילה כמאה מהגרים יהודים מאלג'יריה. משפחתו של אלבר מצאה במקום קהילה קטנה ומשגשגת, ברמת התבוללות גבוהה. „הרצון החזק ביותר של יהודי בזאנסון הוא להיטמע ולטשטש ככל האפשר את הזהות היהודית". בבית הכנסת מתקשה רב הקהילה לקבץ מניין בלילות שבת, אומר אלבר.

„חיפשנו ומצאנו דירה בבית שבו התגוררה משפחה יהודית ותיקה. קבענו מזוזה במשקוף, דבר מובן מאליו. למחרת באו השכנים היהודים ובנימוס, שאותי ממש החליא, הפצירו בנו שנסלק את המזוזה. למה להתבלט ולהתגרות בשכנים הצרפתים? – אמרו לנו.

„שאלנו אותם מדוע כל כך הזדעזעו מהמזוזה שלנו. אמרו שהם פוחדים. האשה אמרה שבמשרד של בעלה לא כל כך אוהבים יהודים, אז כדאי להיזהר. הבעל אמר: בגלל הילדים, שלא ייטפלו אליהם בבית הספר. המזוזה שלנו נשארה והשכנים התחילו לחפש מקום מגורים חדש".

רוב „שחורי הרגליים" היהודים עשו חיל בעסקים. „גם אני. באתי כמהגר עלוב, בכותנתי לעורי, עבדתי 14 שעות ביום, עד שהגעתי לעצמאות עסקית.

„כשעמדנו לעלות לישראל ובסרתי את הבית שלנו לסוכן נדל"ן, הגיעו קונים פוטנציאליים ואחר כך נעלמו באופן מסתורי. התברר שכולם קיבלו איומים אנונימיים, שלא יעיזו לקנות את הבית מהיהודים. יצאנו בלי למכור את הבית".

הצלחתם של „שחורי הרגליים" היהודים היתה לצנינים בעיני האוכלוסיה בכלל ובעיני המוסלמים יוצאי אלג'יריה בפרט, אומר עוד אלבר.

הוא ממשיל את האנטישמיות בבזאנסון „לרמצים לוחשים כל הזמן. הם מתלקחים ודועכים, אך תמיד מורגשים היטב בכל רמות היחסים עם לא־יהודים, גם ביחסי שכנות ועסקים מנומסים וקורקטיים.

„התפרצויות באות בגלים. הגל האחרון, המתמשך ביותר, שטף את העיר בתקופת מלחמת לבנון, הגיע לשיא בימי סברה ושתילא ונמשך כשנה. כנופיות בריונים השתוללו, באצו, ניפצו והיכו. האוכלוסיה והמשטרה עמדו מהצד".

– עובדות?

„עברנו חוויות קשות בעצמנו. אבל קח לדוגמה את רב הקהילה, יהושע גוטמן. הוא סבל הטרדות משפילות רבות. יום אחד, בדרך לבית הכנסת, התנפלו עליו כמה בריונים והפליאו בו מכותיהם.

„ראשי הקהילה, כהרגלם, הסכימו ביניהם כי לטובת הקהילה יש להימנע מלעורר רעש ופירסום מיותר ולהסתפק ב'תלונה שקטה' למשטרה".

תוקפי הרב לא נתפסו.

הרב הצעיר פרש, עזב את בזאנסון ועבר לבלגיה, שם הוא משמש רב בקהילת בריסל.

„בנסיון אישי", אומר אלבר, „אני אומר לך, שאם אנטישמיות היא החיידק, אז הפחד היהודי מאנטישמיות הוא המחלה שמחזקת את החיידק. הפחד משתק את היהודים בבזאנסון. כששותקים ובורחים מהזהות היהודית, רק מעוררים את הבוז של האנטישמים ומלבים עוד יותר את שנאתם. עובדה. יהודי בזאנסון עושים הכל שלא ירגישו בהם. והתוצאה?".

אלבר מוציא קטע מהעתון „ל'אסט רפובליקן", היומון היהודי בבזאנסון. הוא מראה מודעה שפירסמה רשת בתי המסחר היהודית „בלוך" בעיר, ובה תמונת אב, האומר לבנו לכשתגדל, תיקנה מוצרי „בלוך". כשרם הועברה המודעה לדפוס, הוסיף צייר אלמוני במערכת העתון תליוני מגן־דוד סביב צווארי האב והבן.

למחרת הופעתה של המודעה הנועזת בעתון, פירסמה המערכת התנצלות. הצייר האלמוני לא אותר ושום צעדים לא ננקטו נגד איש.

על עקירת מצבות וחילול קברים מגיבה הקהילה בשיפוצים שקטים. עד לחילול הבא ותחזור חלילה.

אלבר: „בגל האחרון של כתבות נאצה על חלונות ראווה, טינפו גם את הוויטרינה שלי. כשבאתי בבוקר לעבודה, קידמה אותי הכתובת – יהודי מלוכלך, עוף מכאן!

„הלכתי לקהילה. שאלתי את וייל באיזו פעולה עלי לנקוט בעניין הוויטרינה. הוא אמר לי שצריך למחוק מהר את הכתובת, כי יש פחד בקהילה וצריך להרגיע את האנשים. פניתי למשטרה. היא צילמה ומחקה. הגשנו תלונה לליגה נגד גזענות בפאריס. בכך הסתיימה הפרשה.

„אין תקנה, אני אומר, ליהודים מבוהלים בעיר אנטישמית כבזאנסון, אלא בעזיבה ועלייה לישראל. אתה יודע מה נהגו לומר לי במשטרה, כל פעם שבאתי להטריד היתר לעסק שלי? 'אתה, אלבר', היו אומרים לי, 'אתה מצויין בכל שלוש המעלות. גם יהודי, גם שחור־רגליים וגם בסף יש לך'".

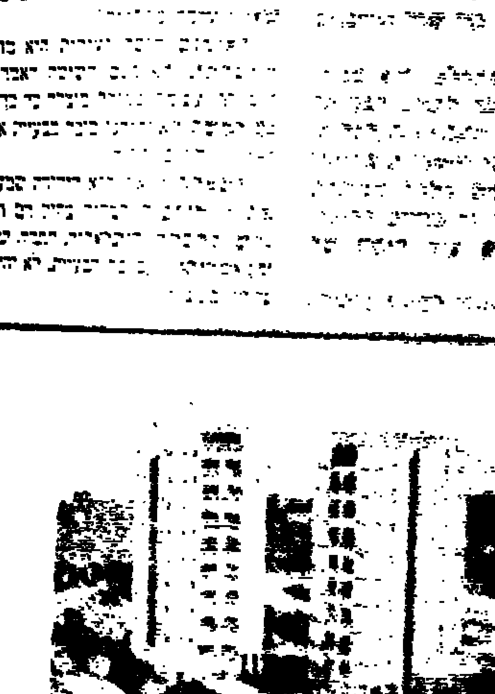

יובל ה־35

אולפן עקיבא נתניה

מרכז ללימוד השפה העברית תרבות ישראל וידע הארץ

משרד החינוך והתרבות
המחלקה לחינוך מבוגרים

כתיב נכון ושיפור הלשון העברית

24 יום בתנאי נופש
בפנימית אולפן עקיבא במלון החוף הירוק, נתניה. מגרשי טניס, ספורט, חוף הים.
תוכנית לימוד משותפת קר, לתבריך, למשפחתך ולילדיך. (מתקבלים ילדים מגיל 12 ומעלה)

קורס מיוחד ליודעי עברית:
• לעובדי מדינה • למנהלי חברות • לאנשי מדע ולרופאים • לחברי קיבוצים ואנשי התיישבות • ל.עדי עובדים ולציבור הרחב.

התכנית: כתיב נכון, קריאה עיונית, דקדוק, ניסוח, שיפור ההבעה בכתב ובעל־פה. עיון בפרקי ספרות עברית ותנ"ך, פעולות חברה ותרבות. (הסקציות השונים נלמדים בכיתה אחת או בקבוצות נפרדות. בשעת הצורך ניתנת עזרה אישית מיוחדת ע"י צוות ההוראה).

מועדי פתיחה קרובים:

29.12.86	21.4.87
26.1.87	18.5.87
23.2.87	22.6.87

• עובדי מדינה יכולים לקבל פרטים ישירות באולפן או אצל הממונים על ההדרכה במשרדים.
• מורים בשנת שבתון יכולים להרשם לתכנית השתלמות מיוחדת. (נא לבקש עזרה מיוחדת)
• הקורסים באולפן עקיבא מוכרים ע"י משרד החינוך לצורך גמול השתלמות.
• תושבי נתניה מתקבלים כתלמידים אקסטרניים. • הנחות לקבוצות במקרים מיוחדים.

אולפן עקיבא נוסד בשנת תשי"א־1951
50 אלף בוגרים מ־122 ארצות

לקבלת פרטים נא להתקשר טלפונית או לשלוח אלינו את התלוש:
לכבוד אולפן עקיבא, ת.ד. 256, נתניה, מיקוד 42102 (טל. 053-52312/3)
נא לשלוח לי (חינם) חוברת מידע.
שמי ____ כתובתי ____

לפמ

שחם סוכנויות ביטוח
ביטוח זה אנחנו

לרגל הרחבת פעילויותינו
אנו מעוניינים לצרף לשורות משפחתנו

1. **מפקח רכישה ★**
בביטוח חיים
בעל נסיון מוכח בהפעלת סוכני ביטוח חיים.

2. **מנהל מכירות בכיר ★**
בעל נסיון במכירות ביטוח חיים
עדיפות לבעלי נסיון בהדרכה.

3. **סוכן ביטוח חיים ★**
לפרוייקט שיווקי רב אתגר,
עדיפות לבעלי נסיון קודם בשיווק.

4. **סוכן ביטוח ★**
לאיוש משרד
+ מזכירה + טלפון בתל־אביב

תנאים מצויינים למועמדים המתאימים ועבודה באווירה המשפחתית המיוחדת של משפחת "שחם".

לקביעת ראיון נא להתקשר עם גלילה טלפון 258321־03 (16 קווים אוטומאטיים) החל מיום א'.

– סודיות מובטחת –

صورة عن الاصل

هكذا عن الاصل

הנעלמים בקשר הא

ששים האיראנים של דוד ק

מאת שמואל שגב

מנכ"ל משרד ... שהיה בעבר ... אתו לוושינגטון ... איראנים. עם ... שנעשו בשלב ... ביותר קשר ... במשך אירוע ... הג'ישה עם ... גמרודי, ברם ... "כבודך בת... "התנהג כמו ... המליץ ... לעשות ...

אנשים השבוע / מרק סגל

המותחן הלאומי

עדיין כולנו מרותקים לפרקי המשך של המותחן הלאומי, "תיבת פנדורה הפרסית" והצגת חיכום לקראת המופע הוושינגטוני הגדול של הנשיא רייגן, "נפילה חופשית") – בהפקת השלישיה ראה"מ יצחק שמיר, סגנו ושר החוץ שמעון פרס, ושר הבטחון יצחק רבין.

כעת טוענים כי היה להם שותף רדום בדמות שר המסחר והתעשיה, אריאל שרון, חבר במועדון שרי הבטחון לשעבר. לפי הרכילות הנוכחית, הכניס אריק בסוד העסקה האיראנית איש אמונו, סוחר הנשק יעקב נמרודי – אחד מהשלישיה שכיכבה בתמונה הראשונה של הדראמה, לצד סוחר הנשק אל שווימר והמנכ"ל לשעבר של משרד החוץ, דוד קמחי. אולם ידידים של השר ושל הסוחר מכחישים בתוקף רכילות זאת.

נמרודי וקמחי פתחו קמעה את מכסה תיבת פנדורה בטלוויזיה הישראלית, כאשר הפגין הסוחר את מומחיותו בתרגילי היעלמות. אם כי נמרודי הציף בסוף השבוע את אמצעי התקשורת בתפיסות האסטראטגיות שלו, יש סבורים כי זה היה תכסיס הסחה – כדי להרחיק שאלות על גורל המיליונים החסרים.

עם זאת, הוא היה גלוי יותר בראיון ל"וושינגטון פוסט", שם טען כי שמר לעצמו מיליון אחד (מתוך ארבעת מיליוני הדולרים ששולמו למשרד הבטחון) לצורך כיסוי הוצאות.

קמחי, שנראה עכשיו מעל המרקע יותר ויותר דומה לג'ורג' סמיילי, גיבורו של אמן ספרי הריגול ג'ון לה־קארה, השאיר תלויה באוויר את השאלה, האם פקיד של משרד הבטחון אישר את המשלוח של כלי נשק פגומים לאיראן.

לא זו בלבד שנמרודי ושווימר הם שותפים לעסקים, הם גם שכנים בגורד השחקים האקסלוסיבי "לינקולן פלאזה", המשקיף על מרכז לינקולן בניו יורק.

תרופה נגד שעמום

מיפגן אמיתי של אחדות לאומית נראה בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת, שם עשו יחד אחת הח"כ אבא אבן וקודמו, איש הליכוד הד"ר אליהו בן־אלישר, וגינו את הממשלה על שלא שיתפה אותם בעניין איראנגייט.

ככלות הכל, איש אינו יכול להאשים את חברי ועדת המשנה למודיעין בהדלפה לאמצעי התקשורת. בין חבריה: אבא אבן, שמחה דיניץ, אהוד אולמרט, דוד מגן וד"ר יוסף בורג. כולם, בלי הבדל השתייכות פוליטית, מאחלים החלמה מהירה לעמיתם יוסי שריד, שלקה בלבו. בשבילם, הוא התרופה הבדוקה ביותר נגד שעמום.

ענווה קשוחה

מי שהושפע על־ידי אישת הענווה של שר האוצר משה נסים, ניצב עתה מול משתתף קשוח ונחוש החלטה בפולמוס הכלכלי הנוכחי.

אולם נסים יתקשה לשכנע את מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, שהבטחות האוצר להיטיב עם מקבלי המשכורות אמינות יותר מתחזיות השירות המטאורולוגי לעונה שחונה.

משכורת השר

גד יעקבי היה השר הראשון שפירסם אי פעם את משכורתו בשידור לאומה.

בתכנית הרדיו "הסוד השביעי" אמר: "אנחנו צריכים להסתדר על משכורתי, שהיא 1,200 ש"ח בחודש. אין לנו הכנסה נוספת". הוא סיפר שלפני היותו שר נהג לערוך קניות בסופרמרקט המקומי.

פנקס שירות...

מי היה מאמין, שיבוא יום ותתגעגע לימים שבהם בילה שר המשפטים והתיירות, אברהם שריר, את רוב השנה בחו"ל? עם זאת, ספק אם יריבו הליברלי, השר בלי תיק יצחק מודעי, יקבל בחזרה את תפקידו במשרד המשפטים.

אומרים שמודעי עתיד להחליף את שר התחבורה ושהשר הזה, איש תרות חיים קודם, יקבל את תיק המשפטים.

לפי הדיווחים, מודעי כותב את זכרונותיו, שאמורים לכלול ביקורת חריפה על היחס של פרס כלפיו בתקופת היותו שר האוצר. במטה הליכוד יש מקווים כי הספר יהיה שימושי במערכת הבחירות הבאה.

מרגלים ותיקים

בבריטניה נהגו לומר שחיילים ותיקים אינם מתים – הם נמוגים.

בישראל, לאחר שהדף אריאל שרון את ההתנגדות למינוי בכיר השב"כ לשעבר, יוסף גינוסר ("ג" בפרשת השב"כ), לתפקיד יו"ר מכון היצוא הישראלי, לאחר שמינה את הסוכן הבכיר לשעבר ושי איתן ליו"ר החברה לכימיקלים, אפשר לומר שמרגלים ותיקים אינם נעלמים – הם מגיעים לחדר ההנהלה.

סוס המירוץ

הארוחה שערך אמש הנשיא לכבוד חתן פרס נובל לשלום, אלי ויזל, היתה גולת הכותרת של הוגיגות לכבודו בישראל. יש סבורים שויזל יכול היה לתת יותר קרדיט לשני השתדלנים העיקריים למענו: ניצול השואה זיגמונד סטרוצליץ וג'ון זילבר, נשיא אוניברסיטת בוסטון, שם מרצה ויזל.

לדברי השבועון האמריקני "ניו ריפאבליק", מסרב זילבר לוקף לזכותו את העניין, באומרו: "זה יהיה כמו מאמן הטוען שהוא סוס המירוצים".

יש ישראלים השואלים את עצמם מדוע שינה ויזל את נאום קבלת הפרס וכלל את הפלשתינים ברשימת "העמים המדוכאים". האם כדי לשאת חן בעיני שתנאי אוסלו? והאם אנו אמורים לנחש מיהו הגורם לריכוך מדוע לא קרא להנהגה פלשתינית הרוצה בשלום, במקום בהנהגה שרוצחת יהודים?

(בהסכם עם "גרדיאן פוסט")

4 סיבות טובות לעבור דירה היום.

1. 10% הנחה ממחיר הדירה

2. עד 20 תשלומים

3. אַמֶרִיכַּנְתָא משכנתא מיוחדת עד 45.000 ש"ח ל-17 שנה

4. קרית-אונו

בוא לקרית-אונו היפהפיה לראות את דירתך הבאה. תמצא אותה באחד משני הבניינים המקסימים שבנייתם הולכת ונשלמת.

היום כדאי יותר מתמיד

התנאים המוצעים לך היום נוחים במיוחד. אז אם חשבת על דירה באיזור, זו ההזדמנות שלך.

בנין "מרגנית" בשכונת רימון

בלב שכונת רימון המוריקה לצידה של סביון, 9 קומות של בניית איכות ברמה הגבוהה ביותר.

דירות בנות 4, 5 חדרים תכנון מעולה.

- חרסינה צבעונית
- ארונות פורמייקה
- שירותים כפולים
- הכנה למזגן
- פיתוח סביבתי מלא כלול במחיר הדירה

בנין "גני אשכול" בקיראון

בנין מגורים מהודר בלב גן ציבורי רחב ידיים, במיקום הטוב ביותר בקיראון.

2 חדרי מדרגות, 2 מעליות, לובי מואר מצופה שיש.

בבנין: דירות איכות בנות 3, 4, 4½ חדרים, דירות דופלקס 5½ חדרים, 5 חדרים + גלריה ודירות קוטג'ים 5 חדרים.

בכל דירה: שירותים כפולים, דלת כניסה משוריינת, הכנה למזגנים, ארונות מטבח באיכות מעולה.

פרטים ותנאי מכירה:

תל-אביב: "בית אליהו" רח' אבן-גבירול 2 פינת המאספים טל. 262169, 262160.

לרגל המבצע הסניף פתוח מ-8 בבוקר עד 7 בערב רצוף.

המבצע לתקופה ולכמות מוגבלת של דירות - כל הקודם זוכה.

שפ שיכון ופיתוח

קניה בטוחה בחברה אמינה

הנעלמים בקשר האיראני

ששים האיראנים של דוד קמחי

מאת שמואל שגב

מכל המישגים שנעשו בשלב השני של "פרשת איראן", שהחל בהוראתו של הנשיא רונאלד רייגן ב־17 בינואר 1986 – החמור ביותר היה זה הקשור בביקורו בטהראן, ב־28 במאי, של רוברט מקפארליין, יועצו לשעבר של הנשיא רייגן לענייני בטחון לאומי.

במדינה כאיראן, שאפילו בימים כתיקנם היא רוחשת תככים ומזימות, שהייתו של מקפארליין במלון "הילטון" בטהראן, במשך ארבעה ימים רצופים, היתה ראשית החשיפה של הקשרים שנקשרו בין ארה"ב וישראל לבין משטר של חומייני.

ביקורם של השליח האמריקני ומלוויו, כולל יועץ ראש הממשלה למלחמה בטרור, עמירם ניר, חייב נקיטת אמצעי בטחון מיוחדים, שבהם היו מעורבים עשרות אנשים. מיבצע האבטחה והמספר הרב של אנשים שעמם נפגש מקפארליין, חשפו את הסוד והביאו לדליפתו.

במבט לאחור, הכל משוכנעים היום שמישגה חמור זה לא היה נעשה, אילו מקבלי ההחלטות בארה"ב היו נועצים באנשים מלומדי נסיון ובמומחים לענייני איראן, המכירים את הדמויות המתגודדות עתה סביב חומייני. אפשר לשער שאילו מן הצד הישראלי היה דוד קמחי מוסיף לתאם את המיבצע, הוא היה מייעץ למקפארליין שלא להיכנס להרפתקה זו והיה גם מונע את הצטרפותו של עמירם ניר למסע.

בנוסף פרס למישגה הכרוך בביקורו של מקפארליין, נעשה מישגה – לא פחות חמור – גם בצד האופראטיווי. סכנו של מיבצע מעין זה שהוא נעשה בחשאיות מרובה ואין קשרים בינו לבין מיבצע אחר. אך אדמירל ג'ון פוינדקסטר וקולונל אוליבר נורת, התעלמו מכלל יסודי זה וקישרו בין הנושא האיראני, לבין הסיוע ל"קונטראס" בניקאראגואה. דבר זה הביא להסתבכות בשני המיבצעים כאחד.

הנסיון הבולט ביותר לגולל אחריות על גורמים אחרים בא לידי ביטוי בעדותו של מקפארליין לפני אחת מוועדות הקונגרס, כאשר הוא ייחס לפגישתו עם המנכ"ל לשעבר של משרד החוץ הישראלי, דוד קמחי, משקל מכריע בהיתר שנתן הנשיא רייגן לארגן שני משלוחי נשק קטנים לאיראן, באמצעות ישראל.

בלי להמעיט מתפקידו של קמחי בנושא זה, נראה כי תיאורו של מקפארליין מוגזם במידה רבה. קמחי שוהה עתה בחו"ל, אך אנשים הבקיאים בסוגיה זו אומרים, כי הוא נכנס לעובי הקורה רק בראשית יולי 1985, כארבעה חודשים לאחר שמקפארליין שיגר את יועצו לענייני איראן, מייקל לדין, לפגישה חשאית עם ראש הממשלה דאז שמעון פרס בירושלים.

לדין מכיר ישראלים רבים, מהתקופה שבה אסף חומר לצורך כתיבת ספרו על נפילת השאה. אך בבואו לירושלים במארס אשתקד, הוא נמנע מליצור קשר עם אותם ישראלים והוא שב להשינגטון מייד לאחר שיחתו עם פרס. כפי שכבר פורסם, לדין נתבקש על־ידי מקפארליין לברר מה הסיוע שישראל מסוגלת להושיט לצורך שחרורו של ויליאם באקלי, ראש תחנת הסי.איי.אי. בביירות, שנחטף על־ידי אנשי "חיזבאללה" הפרו־איראנים באוקטובר 1984. כן נתבקש לברר אם יש בידי ישראל "צינור", שבאמצעותו ניתן לקיים ערוץ קשר עם איראן.

במקרה נוצרו, באותם ימים ממש, המגעים הראשונים עם סוחר הנשק האיראני מאנוצ'ר גורבאניפאר. באמצעות איל ההון הסעודי, עדנאן חשוגי, נפגשו שני אנשי העסקים הישראלים, אל שווימר ויעקב נמרודי, פעמיים עם גורבאניפאר, בחודש מאי אשתקד. פגישה אחת נערכה בז'נווה והפגישה האחרת, אחרי שבוע, בהאמבורג.

גורבאניפאר, לשעבר קצין בשירות החשאי האיראני בימי השאה, וכיום סוחר שטיחים מצליח בהאמבורג, הציג עצמו כמקורב לראש ממשלת איראן וכמי שחש בטהראן בהלכי־הרוח המצדדים בחידוש התקשרות עם ארה"ב ומעצמות המערב. לאחר שתי פגישות אלה, בא גורבאניפאר לביקור בישראל ושהה בה כשבוע ימים, כאורחם של נמרודי ושווימר.

תוכן השיחות עם גורבאניפאר הועבר לידיעת ארה"ב ובשלב מסויים בא מייקל לדין להיפגש עם סוחר הנשק האיראני באירופה. בידי שירותי הביון האמריקניים כבר היה מצוי תיק עב כרס על גורבאניפאר והם הטילו מעקב אחר תנועותיו והקליטו את שיחות הטלפון שלו.

בראשית יולי 1985, עמד דוד קמחי לצאת לוושינגטון בענייני משרד החוץ. ראש הממשלה דאז, שמעון פרס, ביקש לנצל ביקור זה כדי לברר אצל מקפארליין מהי החלטת המימשל בעניין פתיחת "ערוץ הקשר" לאיראן. לאחר שהכניס את שמיר בסוד העניין וקיבל את הסכמתו להטלת שליחות זו על קמחי, הורה פרס למנכ"ל משרד החוץ לשעבר, לבקש פגישה "בארבע עיניים" עם מקפארליין, כדי לברר את הנושא האיראני.

מבחינה ישראלית, היה באותם בימים רצון עז לסייע לארה"ב בעניין בני הערובה שנחטפו בלבנון, כדי להוריד מהכותרות את "פרשת פולארד", שהתפוצצה בוושינגטון ברעש מחריש אוזניים. זה היה, אם כן, המועד שבו הוכנס קמחי לתמונה, אך תפקידו בשלב זה היה עדיין בלתי מוגדר.

תשובתו של מקפארליין לקמחי בעניין "ערוץ הקשר" לאיראן היתה עדיין בלתי־מחייבת. בדרכו חזרה לישראל, הוסמך קמחי על־ידי פרס ושמיר להתעכב בהאמבורג לפגישה עם גורבאניפאר. קמחי בא לפגישה זו עם נמרודי ושווימר ואילו גורבאניפאר בא בלווייתם של כמה איראנים שהגיעו במיוחד מטהראן. השיחות עם גורבאניפאר ומלוויו היו מועילות מאד ובשובו לישראל, דיווח קמחי עליהן מיד לפרס, שמיר ורבין.

אין זה מפתיע שפרס, שמיר ורבין, הטילו על קמחי לרכז את הטיפול בנושא האיראני בשלב התחלתי עדין זה. קמחי, יליד בריטניה, ממושקף וממוצע קומה, הוא אחד האינטלקטואלים המבריקים בצמרת השלטון הישראלי. לאחר שהשתתף במלחמת העצמאות ב־1948 ואף נפצע בה, החל בקאריירה עתונאית וספרותית. זמן קצר עבד כעורך חדשות בעתון "ג'רוזלם פוסט" יחד עם אחיו, העתונאי הבריטי רב־המוניטין, ג'ון קמחי, חיבר את הספר "משני צידי הגבעה", שעסק במלחמת העצמאות מן האספקט הישראלי והערבי.

יחד עם רואה החשבון דן בבלי, כתב קמחי את אחד הספרים המעולים על מלחמת ששת הימים, אך יכולתו האינטלקטואלית ויחמותיו המקדיות, לא באו לכלל מיצוי בתחום העתונאי והספרותי.

לבסוף, הגיע קמחי לעט הסופרים ונתקבל לעבודה ב"מוסד", שם טיפס ועלה במהירות והגיע לאחת מעמדות המפתח החשובות בו. מיבצעיו במסגרת ה"מוסד" לא נחשפו מעולם.

לאחר מכן, נשלח קמחי שוב לארה"ב כדי לדווח למקפארליין על תוכן השיחות. בראיון בטלוויזיה האמריקנית, אמר חשוגי כי הוא הגיש לישראלים רשימה של 800 איראנים המעוניינים בחידוש ההידברות עם ארה"ב. האמת היא הרבה יותר צנועה: קמחי לקח עימו לוושינגטון רשימה שהכילה קצת יותר מ־60 שמות. בין האישים שעמם ניתן היה ליצור קשר היו כוהני דת, פקידי ממשלה בכירים, חברי פרלמנט וקציני צבא.

מעתה התמסר תפקידו של קמחי במתאם המבצע האיראני בצידו הישראלי. קמחי היה ממונה על השיחות המדיניות עם ארה"ב והאיראנים. יעקב נמרודי עסק בביצוע המעשי של משלוחי־הנשק, ואילו אל שווימר עסק בצד הלוגיסטי, כאשר היה עליו לחכור מטוסי תובלה, לעבד את נתיבי־הטיסה, להבטיח את הקשר עם המטוסים וכו'.

משלוח אחד של 100 טילי "טאו", יצא מישראל לטאבריז ב־20 באוגוסט 1985 ונתקבל בהתלהבות על־ידי אנשי הקשר האיראנים. כדי להבטיח את חשאיות המיבצע, שוכנו שני הטייסים הקולומביאנים של המטוס החכור בבית פרטי באיזור תל־אביב, ואילו המטען עצמו יצא משדה תעופה ישראלי.

ב־14 בספטמבר 1985 נשלחו 400 טילי "טאו" נוספים ובעקבות משלוח זה שוחרר בן־ערובה אמריקני, הכומר בנג'מין ויר, שחרור שזיכה את פרס בשיחת טלפון אישית מרייגן, שבה הודה לו הנשיא על הסיוע הישראלי בפרשה זו.

הצלחת המיבצע, עודדה את ארה"ב וישראל להמשיך במגעים עם אותם אישים איראנים באמצעות גורבאניפאר. על הפרק עמדה אפשרות שחרורם של עוד שני בני ערובה אמריקנים, בתמורה למשלוח של טילי "הוק" משופרים לחיל האוויר האיראני. לארה"ב נמסר כי בתמורה ל־80 טילי "הוק", ישוחררו כל בני הערובה.

מקפארליין שיגר לישראל את גנראל חיל האוויר בדימוס, ריצ'ארד סיקורד, כדי לתאם את המשלוח. סוכם כי הטילים יוצאו מהמלאי של צה"ל, ובדומה למה שנעשה עם טילי ה"טאו" – תשגר ארה"ב לישראל טילי "הוק" משופרים אחרים, במקום אלה שסופקו לאיראן. כדי להסוות את מקור הנשק, היה על המטוס לצאת מישראל לפורטוגל ומשם להעביר את המטען למטוס חכור אחר. אולם סיקורד לא הצליח להשיג במועד אישור נחיתה והמטוס חזר לישראל כלעומת שבא.

לאחר תיאומים נוספים, נשלח במחצית נובמבר מטען קטן יותר של טילי קרקע־אוויר. אולם בנסיבות שטרם הובהרו, שיגרו אנשי משרד הבטחון הישראלי 18 טילי "הוק" ישנים לטהראן ולא את הדגם המשופר, כמובטח. האיראנים בדקו את המטען עוד בשדה התעופה. הם פתחו ארגז אחד וכאשר גילו שהמטען כולל טילים מיושנים ולא את הדגם החדיש, הם סברו שישראל או ארה"ב או שתיהן ניסו להערים עליהם. כל המיבצע עמד על סף נפילה. שלטונות איראן ביקשו לעצור את הטייסים ולהחרים את המטוס ואת מטענו.

על פי הוראותיו של ראש הממשלה, שיגר קמחי את נמרודי לז'נווה, לפגישה עם גורבאניפאר ואישיות איראנית נוספת. בשיחה טלפונית עם ראש ממשלת איראן, הבטיח גורבאניפאר כי התמורה של 18 הטילים הללו, תוחזר לאיראנים תוך 24 שעות. לאחר שעניין זה הוסדר, שוחררו שני הטייסים והמטוס, אך 18 טילי ה"הוק" המיושנים נשארו בשדה התעופה של טהראן והוחזרו ארצה, כמה חודשים לאחר מכן, כאשר חודשו המשלוחים.

לאחר תקלה זו, נפסקו המשלוחים לזמן־מה. ישראל וארה"ב ביקשו "פסק זמן", כדי לבחון את כוונותיהם של אנשי שיחם האיראנים. הם ביקשו להעריך אם אישים אלה אכן מייצגים כוח ממשי, אם הם נהנים מברכתו השקטה של חומייני ומה בדעתם לעשות בעתיד.

בהתאם לכך נערכה ב־8 בדצמבר 1985 פגישה מסכמת בין מקפארליין וקמחי לבין גורבאניפאר ואנשי הקשר שלו, בביתו של נמרודי בלונדון. מן הצד הישראלי השתתפו בפגישה גם נמרודי ושווימר ואילו מן הצד האמריקני השתתפו גם קולונל אוליבר נורת וגנראל סיקורד.

בעדותו בקונגרס בשבוע שעבר, אמר מקפארליין, כי לאחר אותה פגישה הוא המליץ בפני הנשיא "לנתק מגע", לאחר שהתרשם כי האיראנים מנצלים את משלוחי הנשק לצורך "כופר" בעד בני הערובה והם פחות נכונים לפתוח בדו שיח משמעותי עם ארה"ב.

מתברר כי גם קמחי המליץ לפני פרס, שמיר ורבין "לעשות חושבים". אישים שנכחו באותה פגישת סיכום, מתארים אותה כמיפגש בין שני עולמות מנוגדים. "מקפארליין דיבר כאילו היה מדריך בתנועת הצופים, בעוד שגורבאניפאר התנהג כסוחר סוסים קשוח וכפל הלשון שלו עורר מיד את חשדם של האמריקנים והישראלים" – אמר אחד האישים הללו.

בשלב זה בא לקיצו תפקידו של דוד קמחי בפרשה זו. גם רוברט מקפארליין התפטר מתפקידו בבית הלבן.

השלב השני, שהסתיים במפולת, החל רק במחצית השנייה של ינואר 1986: גיבוריו היו אדמירל ג'ון פוינדקסטר וקולונל אוליבר נורת בצד האמריקני ועמירם ניר בצד הישראלי.

מנכ"ל משרד החוץ, בימי פרשת הנשק לאיראן, שהיה בעבר בעל עמדת מפתח ב"מוסד", לקח אתו לוושינגטון רשימה של ששים שמות של איראנים "עמהם אפשר לדבר" □ מכל המשגים שנעשו בשלב השני של הפרשה – החמור ביותר קשור בשהייתו של רוברט מקפרליין במשך ארבעה ימים במלון "הילטון" בטהראן □ בפגישה עם האיראנים בלונדון, בביתו של נמרודי, בדצמבר 1985, דיבר מקפרליין "כמדריך בתנועת הצופים" ואילו גורבאניפאר "התנהג כסוחר סוסים קשוח" □ בשלב זה המליץ דוד קמחי לפני פרס, שמיר ורבין – "לעשות חושבים" ולנתק מגע

דוד קמחי: טילים ישנים בארגז (צילום: שמואל רחמני)

שבעה חשבונות סודיים בבנק

החשד: חלק מהכסף ששילמו האיראנים, זרם למימון מערכת הבחירות של מועמדים לקונגרס, שהקולונל נורת רצה ביקרם

מאת ע. ישועה־ליית, סופרת "מעריב" בוושינגטון

ברגע שנדמה היה, כי פרשת איראן־ניקאראגואה־ישראל־ארה"ב כבר איבדה את ממד ההפתעה והחידוש, והפכה חלק מהדיוס הפוליטי של וושינגטון, הצליחו עתונאים חרוצים – דווקא מעדי השדה – להלום שוב: החשד החדש הוא שחלק מהמיליונים ה"עודפים", ששילמו האיראנים תמורת הציוד שקנו מארצות הברית, זרמו לקרנות מימון של מערכת הבחירות של מועמדים לקונגרס, שהקולונל אוליבר נורת רצה ביקרם.

אמנם, רק עתון אחד, ה"סאן" של לואל, מאסאצ'וסטס, העז לפרסם האשמה כזו, בלא כל הסתייגות, בעמוד הראשון, ביום א' האחרון. שאר אורות "המפלגה השביעית", מהעתונים הגדולים ועד רשתות הטלוויזיה, הסתפקו בציטוט ארוך של מה שנכתב בעיר העיתון, בתוספת מידע המוכיח, כי "הגיבור הלאומי" שפוטר מהבית הלבן, עסק בפוליטיקה אמריקנית פנימית הרבה יותר ממה שראוי למי שלובש מדים ומחזיק במשרה ציבורית.

בארצות הברית מאמינים ליברלים ושמרנים גם יחד, שאם אמנם נעשה שימוש שערורייתי כל כך בכספי המדינה, ייחשב הסקנדל החדש לחמור ביותר שידעה הפוליטיקה האמריקנית במאה השנים האחרונות. מדובר בהזרמת כספים ל"ועדות פעולה" פוליטיות, שסייעו לכמה מועמדים רפובליקנים מתומכי המלחמה בסאנדיניסטים, להיבחר מחדש לקונגרס בבחירות האחרונות.

אולם יותר משימשו לתמיכה בשמרנים, הופנו הכספים, לפי הידיעות, למימון תעמולה נגד מועמדים שגילו עוינות ברורה לתמיכה ב"קונטראס". הזיכה על ניקאראגואה הסאנדיניסטית פילג בשנים האחרונות את דעת הקהל האמריקנית. מעטים נושאי משרות בארץ שבהם יש כל כך מעט "קונסנזוס לאומי" כמו בשאלה הדרום אמריקנית. מתנגדי המעורבות הגוברת חוששים מ"ויאטנאם שנייה" וטוענים כי הדרך היחידה למנוע את נפילת ניקאראגואה בידי הגוש הקומוניסטי היא לקיים קשרים ידידותיים ככל האפשר עם המשטר השמאלני שם.

בעיני שמרנים ממחנהו של הנשיא רייגן, גישה זו היא מסוכנת מאין כמוה, מאחר שפירושה צמיחתה של "קובה שנייה" בדלת האחורית של ארה"ב. "היום ניקאראגואה – מחר מקסיקו", הוא חלום הבלהות שלהם. למתנגדי ה"קונטראס" הם מדביקים את כינוי הגנאי המפחיד ביותר באמריקה: "פרו־קומוניסטים".

האם שימש חלק מן הכסף ששילמו האיראנים תמורת טילי "טאו" וחלפים לסוללות "הוק" לתשלום עבור תשדירי פרסומת שהשחירו את פניהם של מועמדים דמוקראטיים? החקירה המסובכת תימשך גם בכיוון הזה.

שבעה שבועות אחרי פרוץ הפרשה, השאלות המרכזיות שהועלו בה עדיין אינן נראות קרובות לפתרונן:

● איש אינו יכול לומר בוודאות כמה נשק אמריקני קיבלו האיראנים – או כמה כסף שילמו תמורתו. לא ברור אם סוחרן היתה זו שנשאה בתשלומים המופרזים או שאולי רשת של אילי הון – סעודי, פרסי, אמריקני וקנדי – הם שהמרו את כספם על קרן הצבי, בציפיה שהעיסקות ה"עתידות" יצמחו לזרם אדיר של מאות מיליוני דולארים.

● עדיין לא פורסמה כמעט אפילו ידיעה אחת על המסלול שעשו כספי העיסקה האיראנית – פרט למה ששולם כדין לאוצר האמריקני – לאחר שנחתו בבנקים, בחשבונות הסודיים, שאירגנו אוליבר נורת ועוזריו בשוויץ. עתה מדובר על שבעה חשבונות כאלה, שנשלטו מרחוק על ידי סבך של גופים וחברות מסתוריות.

● שאלת השאלות, מי באמת נתן את ההוראות, היא מבחן קשה לאמינותו של נשיא ארה"ב רונאלד רייגן. בהצהרותיו הפומביות ובהודעותיהם של עוזריו הנאמנים – שר המשפטים אדווין מיז וראש המטה דונאלד ריגאן – מצטייר תפקידו של הנשיא כמינימלי: הוא לא ידע, לא שמע, לא הודה ולא ניחש. מול אלה עומדת עדות פומבית בשבועה של יועצו לשעבר לענייני בטחון, רוברט מקפארליין, איש רציני שאמר בדלתיים סגורות ובסידור חי מחוץ אל חוץ: הנשיא אישר גם את משלוחי הנשק המוקדמים של ישראל לאיראן, בקיץ 1985.

ותיקי פרשת "ווטרגייט" זוכרים, שהשאלה המרכזית שעמדה אז לדיון, היתה: "מה ידע הנשיא, ומתי הוא ידע על כך". התשובה סיפקה את ההוכחה לשותפותו של הנשיא בקנוניה בלתי חוקית להסתרת ראיות. בפרשת "איראן־קונטראס־גייט", טוענים הליצנים, "השאלה המרכזית היא: מה שכח הנשיא, ומתי הוא שכח את זה". שוב ושוב מבטיחים הנשיא ועוזריו לענות "בכל שזכרונם מגיע". גילם המופלג של חלק מגיבורי הפרשה הוא נושא קשה להתעלם ממנו.

נופך דראמאטי נוסף לאירועי השבוע שחלף, כאשר ראש הסי.איי.איי. ויליאם קייסי בן ה־73, אושפז בבהילות עם התקף מוחי כפול, לאחר יומיים של עדות מורטת עצבים. הנשיא עצמו, בן 75, עם היסטוריה של גידולים סרטניים, ייאלץ לעבור ניתוח של בלוטת הערמונית בעוד שבועיים.

אסונו של הנשיא – אומרים כאן – הוא העובדה, שלא ידע להעריך מלכתחילה כמה חמור מצבו, כשפרצה השערוריה. נדרשו שבועות של שקיעה מתמדת ביוקרתו של הנשיא, סקרי דעת קהל עם תוצאות מדאיגות, כדי לשכנע שהגיע הזמן לצאת למיתקפת נגד, שבה פתח הבית הלבן, בשבוע האחרון. חודה של המיתקפה כוון נגד שני האנשים שלפני שלושה שבועות פוטרו מעבודתם בשירות הנשיא.

הצרה היא, שהשינוי הפתאומי ביחס אל היועץ לשעבר לבטחון לאומי, אדמירל ג'ון פוינדקסטר, ועוזרו קולונל אוליבר נורת, מעורר תהיות חדשות.

לאחר שאמר לעתונאים שהוא מאמין בזכותם של עובדיו לשעבר לשתוק ולנצל את "התיקון החמישי" בחוקה, כדי להגן על עצמם מפני תוצאות בלתי נעימות של גילוי האמת, לפתע קורא הנשיא לשניים לשבור את שתיקתם, מבקש מחברי הקונגרס להעניק להם חסינות, והעתונות מקבלת דיווחים שמהם אפשר להבין שהשניים – ובעיקר נורת – פשוט השתוללו ופרקו כל עול, כשהם מטלטלים באופן עצמאי לגמרי טונות של נשק מתוחכם ועשרות מיליוני דולארים מקצה אחד של העולם למשנהו.

אך לפני שלושה שבועות אמר הנשיא שנורת הוא "גיבור לאומי". הגבר החסון, עטור המדליות, בעל פני הילד, זינק אל אורות הזרקורים ואל תפקיד ה"גיבור", שהתאים לו ככפפה ליד. הבעתו הטראגית, כאשר סירב להעיד בשבוע שעבר בישיבת ועדת החוץ של בית הנבחרים, רק חיזקה את הדימוי שלו כ"שעיר לעזאזל" של גדולים וחשובים ממנו.

באיחור מדי הבינו עוזריו של הנשיא, שנפלו בפח שטמנו לעצמם: אם נורת ופוינדקסטר הם אנשי כבוד – ברור שפעלו לפי הוראות מגבוה. התסריט שונה מיסוד: ביום ב' השבוע, אוליבר נורת עבר הסבה: מ"ראמבו" למקיאוולי. הסיפורים עליו בעתונים מגלים, שהוא לא היה זה ולא זה. יותר ויותר אנשים נזכרים, שהבחור הנכבד נהג לא פעם לספר "צ'יזבאטים" מהסרטים, שהוכיחו את האידיאלים הפרטיים שלו. אנשים שהוקסמו ממנו בהרצאות פומביות נזכרים שהוא סיפר, איך הוא מתדרך את הנשיא פעמיים בשבוע – עוזרי הנשיא דוחים את הסיפור כבדה.

מישהו נזכר בתכנית של "אולי" לתפוס בני ערובה איראנים ולהחזיקם "בכלובים" עד שישוחררו בני הערובה האמריקנים בלבנון. אחרים שמעו כי הוא פרץ בבכי על דמעות בעיני הנשיא, תוך צפיה בפליטי גרנאדה. המקורבים פוסקים: להו"ם.

התמונה החדשה היא, ש"הגיבור הלאומי" איננו אלא בר כוחבאי, בדאי בחסד עליון. גירסה נאה שאם תתקבל, ודאי תשחרר את הנשיא מהחשד, שהיה לו מושג כלשהו על מה שהתרחש מתחת לאפו. יישארו רק עניינים פעוטים שיש להסבירם: כיצד קרה, למשל, שטיפוס כל כך מפוקפק ניהל את העניינים הרגישים ביותר במדיניות החוץ של ארצות הברית, על אפם ועל חמתם של שרי החוץ וההגנה.

هكذا من الاصل

هكذا من الأصل

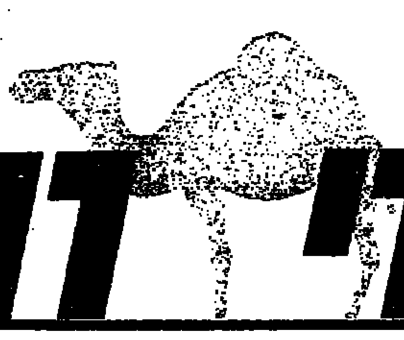

סימני דפט

מוסף פרסומי

יואב שנצר ויורם נאמן

ב"סימני נפט" הפרסום עולה יותר אבל שווה פחות!

נפתחה
המסעדה הסינגפורית
הראשונה בארץ
לחולים בשפעת סינגפור – 20% הנחה

הטלוויזיה הישראלית
רשות השידור

עקב בקשות חוזרות
ונשנות של הקהל
נשדר הערב בשידור
חוזר את התכנית
"סליחה תקלה"

(בהשתתפות טחנת הרוח)

משרד הבריאות מודיע

אזלו כל הכדורים להצגה
החולני האחרון

למוסד ממלכתי

דרושים בחורים

חלשים, בלי שכל ובלי אופי. המתאימים יישלחו לחו"ל לתקופה בלתי מוגבלת

למכירה בהזדמנות
סובארו לבנה
במצב נדיר, לדגל נסיעה דחופה

למכירה
כלב זאב
עם תעודת בגרות ותעודות נוספות

★★★★★★★★★★★★

שבוע איראן במשביר לצרכן

הגיע משלוח של חלקי חילוף לעירקים

★★★★★★★★★★★★

לא זכו בפיס

בהגרלת רב פרס מצטבר של מפעל הפיס מס' 51/86 שנערכה אתמול לא זכה כרטיס 031302 ב־280,000 ש"ח.
הוא גם לא זכה ב־12,000 ש"ח, לא ב־6,000 ש"ח, לא ב־300 ואפילו לא ב־150 או ב־25 ש"ח.
כמובן שכל הכרטיסים שמסתיימים ב־1302 לא זכו אף הם. (המשך המספרים שלא זכו בפיס – מעבר לדף)

סובל
מבעיות קו?
מסג'ים רפואיים לטלפון
בהנהלת המסג'יסטית ג'קלין

למסעדה
שקטה
דרושה
מלצרית
חרשת

להתחרות נהג־זעיר
דרושים
גמדים
עם רשיון ג'

לשון הרע

עמוס לבב

נבון ילחם בהוראה השחורה

שר החינוך והתרבות, יצחק נבון, הודיע כי ילחם בתקיפות בתופעת ההוראה השחורה. השר הדגיש כי כרגיל, הודעתו זו אינה סופית והיא עתידה להשתנות בהתאם לתגובת הציבור.

על פי התכנית הכלכלית החדשה ינתן חינוך חינם רק רבע שעה ביום (לא כולל שעת אפס). אחרי 8.15 בבוקר יחוייב כל תלמיד באגרת חינוך, שתהיה בתוקף עד השעה 9.00 בבוקר. משעה זו ואילך ישארו בבבתי הספר רק בעלי היכולת, והוריהם ישלמו שכר ליכוד שיעלה בכל שמחוגי השעון יתקרבו לשעת הצהריים.

"אנו צופים כי לקראת סוף היום ישארו בכל כיתה שניים, שלושה ילדי עשירים", הסביר השר. הוא הביע חשש שהסידור המקורי הזה עלול להחריף את תופעת ההוראה השחורה, שגם כיום כבר איננה תופעה מצומצמת. "ידוע למשרדי על מאות מורים ומנהלים, שמקבלים כסף מתחת לשולחן, כדי להוסיף ללמד את הדרדקים מעבר לשעות הלימוד המקובלות", הדגיש בכעס (העשוי להשתנות בהתאם לתגובת הציבור).

דובר משרד החינוך מסר לכתבים את תעריפי ההוראה השחורה, שהגיעו לידיעת משרדו: התעמלות (שעה) – 100 ש"ח. אנגלית, מתימטיקה – 40 ע"ח. שעת מחנך – 0.50 ש"ח.

השר נבון הביע סלידה (העשויה להשתנות בהתאם לתגובת הציבור) ממורים "רודפי בצע", כדבריו, שמשכורת של 350 ש"ח לחודש אינה מספקת אותם. "לא נרשה שמורים יתנהגו כמו רופאים, אלא אם כן הציבור ירשה זאת", אמר מר נבון.

הטבות ליורדים לפני הירידה

במשרד האוצר נוטים לקבל את הצעת שר הקליטה לפצות את היורדים על ביטול הפטור לתושבים חוזרים. על פי ההצעה יקבל כל אזרח, שיאיים לרדת, את ההטבות עוד בטרם ירד.

"מה כל כך קשה להבין פה", גיחך השר יעקב צור, בכנס המוני של מועמדים לירידה, שנערך באיצטדיון רמת גן. "היום זכאי כל תושב חוזר להביא עימו ללא מכס מקרר, טלוויזיה, תנור ומכונת כביסה. מצאנו שיורדים רבים שבים ארצה רק בגלל ההטבות הללו. ביטולן עלול למנוע את שובם של הבנים היקרים הללו למולדת".

משרד הקליטה כבר פרסם הנחיות למועמדים לירידה. מתברר כי כל אזרח המעוניין לרדת מהארץ ולממש את זכויותיו, יצטרך לחתום על הצהרת יורד בפני עורך דין, ולהתייצב במשרד הקליטה עם פנקס קופת חולים, רשיון נהיגה, דרכון בעל תוקף ויזה לארץ היעד. לאחר שיעבור תחקיר, יצוייד בהפניה למשרדי המכס. שם ישלם הפקדה והיטל רכב, ובדרכונו יירשמו כל המוצרים שרכש עם זכויות. "דברי החשמל יאופסנו במחסני יורדים שיוקמו במיוחד, וכל יורד יוכל לקבלם עם שובו למולדת", הבהיר הדובר. הוא הביע בטחונו כי בתום התהליך תגובש אצל המהססים ההחלטה לרדת.

בתשובה לשאלה מה יעשה יורד במוצרים הישנים אם ישוב ארצה אחרי 20 שנה, אמר הדובר כי אין זה בטוח שהוא בכלל יקבל את המוצרים. "עד אז יהיו עוד 40 תכניות כלכליות, מה אתם שואלים אותי על עוד 20 שנה? – שאל – מישהו יודע מה יהיה כאן מחר?".

בתום העצרת הוצג בפני היורדים, העולה שעלה ארצה בשנת 1986. האיש, שנראה תמהוני והתנהגותו היתה מוזרה, סירב להתייחס לעניין הזכויות, ורק שב ואמר כי גייר כהלכה בידי רב ריפורמי.

מהירויות חדשות בכבישי הארץ

לשכת התנועה במטה הארצי של המשטרה פירסמה מהירויות חדשות, שיהיו מותרות החל באחד בינואר, בחצות, בכמה מכבישי הארץ. ראש לשכת התנועה אמר כי מדובר בניסוי שיימשך כנראה כמה שעות. "ממילא המפכ"ל יבטל את זה אחרי שישמע על כך ברדיו", אמר בשמץ של מרירות.

על פי התכנית החדשה, יהיה מותר לנסוע במהירות של 111 קמ"ש בין בנימינה לאור עקיבא, 109 קמ"ש בכביש הסרגל, 120 קמ"ש בין אילת לבאר שבע, ו־150 קמ"ש ברחוב דיזנגוף בתל אביב.

ראש הלשכה הבהיר כי הניסוי ברחוב דיזנגוף נועד להקל על "כל השיכורים שישובו ממסיבות סילווסטר", כלשונו.

דוברת המשטרה אמרה כי נהגי אג"ד יוכלו לנסוע כרגיל, במהירות הגבוהה ב־30 קמ"ש משאר כלי הרכב.

קונסול ישראל לא הוזמן לבר מצווה

למשרד החוץ הגיעו דיווחים קשים מנציגויותיו ברחבי ארה"ב: תמונה עגומה של התנכרות לנציגים הישראלים הולכת ומסתמנת בעקבות פרשת איראן.

קונסול ישראל בסן דייגו (לשעבר יו"ר צעירי חרות) שיגר מברק בהול למשרד החוץ בירושלים, ובו התלונן כי בעקבות פרשת הנשק לאיראן לא הוזמן לבר מצווה של בנו של אחד מראשי הקהילה העוסק בנבסי דלא ניידי. "בכך הוקן תפקידי מתוכן, מה עוד נותר לי לעשות, חוץ מללכת לבר מצוות?", כתב הצעיר במברקו. קונסולים אחרים דיווחו כי במסיבות קוקטייל מתרחקים מהם כאילו היו מצורעים.

הקונסול מסנטה מוניקה (לשעבר יו"ר המשמרת הצעירה של המערך) סיפר כי ניגש אל חבר קונגרס במסיבת קוקטייל, והלה עשה סצינה מבישה וצרח: "אני לא מכיר אותו, קחו אותו ממני, אני זכאי לשמור על שתיקה לפי סעיף 5 לחוקה".

במשרד החוץ בירושלים סירבו להגיב על הדיווחים והסתפקו בהודעה כי "מעולם לא היו יחסינו עם ארה"ב טובים יותר".

יקוצץ מספר הגימלאים

במשרד העבודה והרווחה התגבשה תכנית לקצץ במספר הגימלאים. דובר המשרד הסביר כי ההחלטה נובעת מהקושי לבצע קיצוץ נוסף בסכומי הגימלאות.

שר העבודה והרווחה, משה קצב, סירב לפרט כיצד יבוצע הקיצוץ במספר הגימלאים, והפנה את השואלים אל המדען הראשי של משרדו. הלה הסביר, באמצעות דיאגרמות, כי "אם משרד האוצר יוסיף להציק לאזרחים, יקטן מספר הגימלאים גם בלי התערבות משרדנו".

המדען אמר כי קצב הבורחים מן הארץ, הנעצרים, המתאבדים והתוקפים התקפי לב "בהחלט משביע את רצוננו. עוד תכנית כלכלית כזו, ולא תהיה למשרדנו בעיית גימלאים בכלל", אמר.

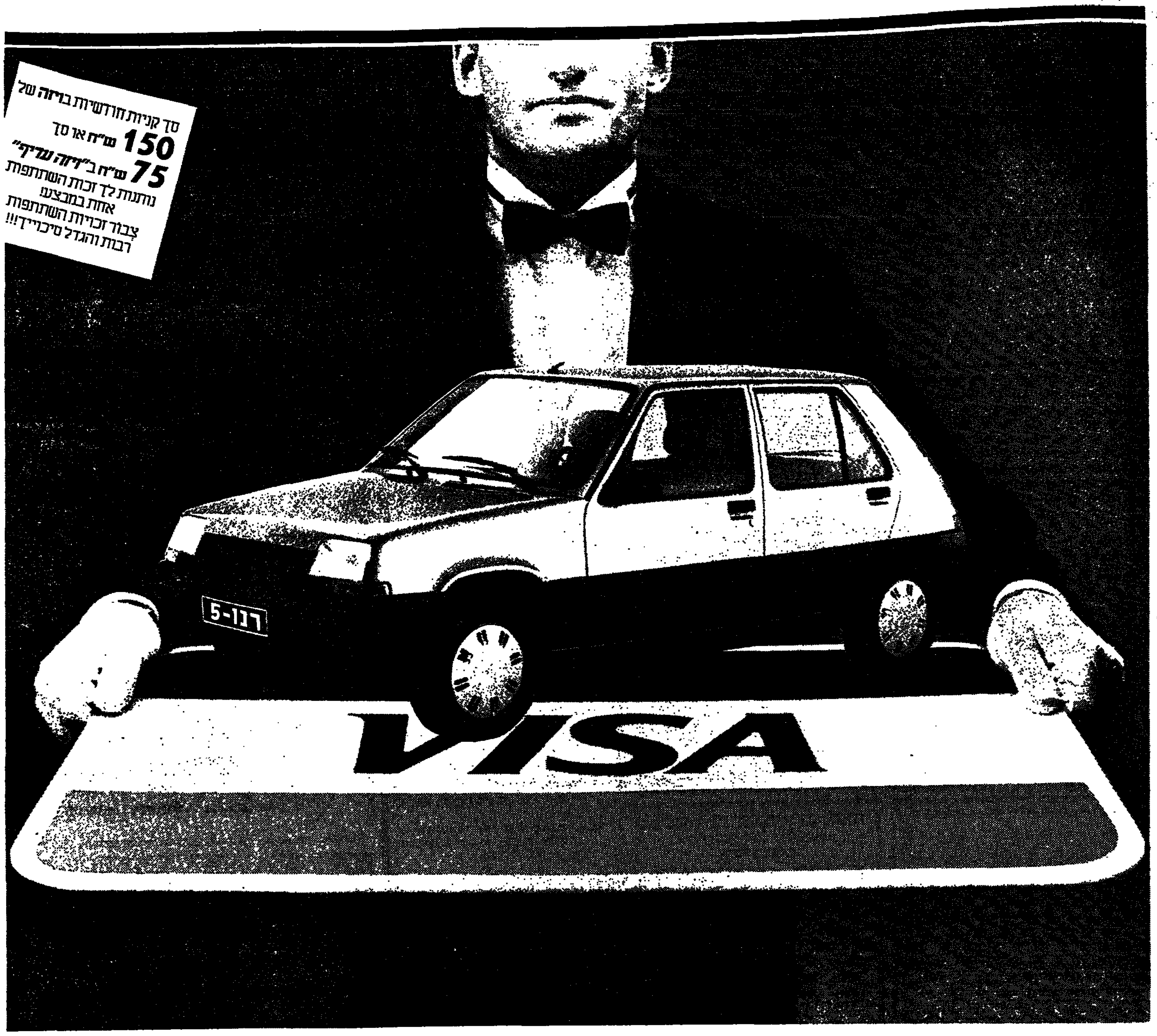

מבצע
ויזה וזכית!

החל מ–2.1.87 יערך מבצע
למשתמשים בכרטיס אשראי ויזה,
מבצע ויזה וזכית

עכשיו יותר מתמיד כדאי לך
להשתמש בכרטיס הויזה שלך.

קנה בויזה וב VISA גולד
ותוכל לזכות במכונית רנו חדשה
ובעוד מאות פרסים יקרי ערך.

★ **במבצע ויזה וזכית** – אפשר לזכות כל חודש! במקררי **מקסי גלאקסי** ★ **תדיראן** מכשירי וידיאו, תנורי מיקרוגל בחבילות תיור לחו"ל, במערכות לבוש מפוארות, בזכויות קניה ב שופרסל **הכתכפ** • ועוד ועוד...

★ **במבצע ויזה וזכית** – זוכים גם במכונית חדשה, בהגרלה מיוחדת בסוף המבצע.

★ כל קניה נוספת בויזה מגדילה את סיכוייך לזכות – בקניה ב **"ויזה עדיף"**, הסיכויים מוכפלים.

★ **בויזה וזכית** – לבעלי כרטיסי ויזה חדשים ולמצטרפים חדשים לתכנית **"ויזה עדיף"** בתקופת המבצע – הגרלה נוספת ומיוחדת.

יש עדיפות לכרטיס הויזה שלך
מבצע ויזה וזכית.
פרטים נוספים יבואו.

VISA
ויזה יותר טוב מכסף.

ויזה-כרטיס האשראי של קבוצות בנק לאומי בנק דיסקונט

ונפתחה
המסעדה הסינגפורית
הראשונה בארץ
לחולים בשבעת סינגפור –
20 הנחה

(בהשתתפות טחנת הרוח)

למכירה בהזדמנות
סובארו לבנה
במצב נדיר, לרגל נסיעה דחופה

למכירה
כלב זאב
עם תעודת בגרות
ותעודות נוספות

רא וכו בפיס

هكذا من الاصل

هكذا في الأصل

ארבע כנפות תבל

שיקאגו: כנופיות־פשע של נשים בלבד

מאת פיליפ ברברה, סופר רויטר בשיקאגו

עולם יהודי

וושינגטון: האדריכל שתמודד עם זכר השואה

משרד התעשיה והמסחר

צו יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת־שעה) (מחירים מרביים למצרכים) התשמ"ז—1986

בתוקף סמכותנו לפי סעיף 7(א) לחוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה), התשמ"ו—1985 [1], אנו מצווים לאמור:

תיקון התוספת — 1. בתוספת לצו יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה) (מחירים מרביים למצרכים), התשמ"ו—1986 [2], בחלק עשרים —
(1) במקום הכותרת, יבוא „חלק עשרים: מלח, גפרורים ונרות";
(2) בסוף החלק יבוא:

שם המצרך	האריזה	המחיר בש"ח במכירה לקמעונאי כולל מע"מ	המחיר בש"ח במכירה לקמעונאי באזור אילת	המחיר בש"ח במכירה לצרכן כולל מע"מ	המחיר בש"ח במכירה לצרכן באזור אילת
נרות חנוכה	קופסה בת 44 נרות	0.50	0.50	0.75	0.65

תחילה — 2. תחילתו של צו זה ביום י"ז בכסלו התשמ"ז (19 בדצמבר 1986).

משה קצב, במלא מקום שר התעשיה והמסחר
משה נסים, שר האוצר

1. ס"ח התשמ"ו, עמ' 2.
2. ק"ת התשמ"ו, עמ' 380.

טמבור

מכרז מכירת ציוד

1. 2 מלגזות חשמליות מתכנסות תוצרת „אמייזה". כושר־הרמה 1600 ק"ג לגובה 5.7 מטר. מיוחדות למחסנים ולבתי־קירור.
2. מלגזה חשמלית תוצרת „לנסינג". כושר־הרמה 2000 ק"ג, לגובה 3.56 מטר, מתאימה גם למכולות.
3. מלגזה ידנית עם פנטוגרף תוצרת „ריימונד" WRT. כושר־הרמה 1500 ק"ג, לגובה 3.60 מטר.
4. מלגזה חשמלית תוצרת „לנסינג". כושר־הרמה 1500 ק"ג, לגובה 2.10 מטר.
5. 2 מלגזות ידניות תוצרת „תעמל מזרע".
6. מלגזה ידנית תוצרת „ריימונד" WST, ללא מצבר וללא מטען.
7. מטאטא עם מנוע־בנזין.

הציוד נמצא במפעלנו בעבו, ניתן לראותו בימים א'–ה' בין השעות 12.00–15.00. פניות לצבי ברמיאל במחלקת האחזקה בטלפון 919911־04.

הצעות יש להגיש במעטפה סגורה עד לתאריך 10.1.87.

אין המפעל מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר, או כל הצעה שהיא.

גבר לעניין

אתה בעניין. יום שני. קבענו.

הכזבונים הגדולים ביותר בעולם ■ עסקי אוויר: ראיון „גבר לעניין" עם יו"ר איגוד הטייסים ■ על משקפות ומציצים ■ סקי: מדריך הצעות ומחירים. אפשר גם לצאת בזול. ■ כמו טכס דתי: מפגש טועמי־היין בישראל ■

וכן המוסף הפרסומי „מועדון גבר לעניין"

תסתכל מה קורה ב"מעריב"

גשר — הנוי והנצח

מפגש אמנים תלמידי־חכמים

מס' 2

המפגש ייערך ב„בית־גשר" בצפת בתנאי אירוח מלא של אכסניית נוער, בתאריכים ל' כסלו — ב' טבת [1.87.3—1] מיום חמישי אחה"צ עד מוצ"ש.

בתוכנית:

אמנון שמוש — ישוחח על ספרו „מישל עזרא ספרא ובניו", בשילוב הקרנת קטעים מהעיבוד לסדרת דרמה טלוויזיונית.
הרב יוחנן פריד — האמנות בהגפסת הרב קוק.
עכסה — אמנות המחול והטלאים.
הרב מנחם פרומן — השוואה בין סיפורי ר' נחמן מברסלב לסיפורי קפקא.
שלמה בר — בין מוזיקה מערבית למזרחית.
נורית פריד — צפת בכרש הפחם.
צבי גרא — תפיסה אורקלית באמנות.
איל מגד יונדב קפלן — שיח משוררים צעירים

מחיר: 60 ש"ח למבוגר, 30 ש"ח לילד, 45 ש"ח לסטודנטים וחיילים

פרטים והרשמה: משרדי „גשר", רח' המבצלת 9 ירושלים, טלפון: 241015־02.

מועצה אזורית שער הנגב — מועצת המורים למען הקרן הקיימת לישראל

„ראשונים בנגב" 75 שנה לראשית ההתישבות היהודית בנגב

האירועים המרכזיים:

- **טקס חנוכת „אתר הראשונים בנגב"** יתקיים ברוחמה הישנה ביום שני, כ' בכסלו תשמ"ז (22.12.86) בשעה 11.00 בבוקר
  במעמד: נשיא המדינה — מר **חיים הרצוג** — יו"ר הדירקטוריון של הקרן הקיימת לישראל — מר משה ריבלין
- **„ערב ראשונים בנגב"** יתקיים בקיבוץ דורות ביום רביעי, כ"ב בכסלו תשמ"ז (24.12.86) בשעה 17.30 אחה"צ
  במעמד: שר הבטחון — מר **יצחק רבין**
  בתכנית האמנותית: חבורת הזמר „קולות חמים" להקת המחול „צוותא שער הנגב" מקהלת רוחמה

האזור לזכויות „אין חסרת" בתאריך כ"ה בכסלו, א' חנוכה, בשעה 17.05 ברשת ב', שתוקדש לרוחמה הישנה במלאת 75 שנה לחידוש ההתיישבות היהודית בנגב.

נופש עם אתגר לכל המשפחה בחנוכה

יהדות שייכת לא רק לדתיים!

עמיעד ארגון ציוני בפיקוח משרד החינוך (מיסודם של בוגרי „הסדר") מציע לכם סוף־שבוע להעמקת תחושת־הקשר והרחבת ההכרות עם היהדות. כל זאת ברוח ציונית־שורשית, מתוך פתיחות ובאווירה חמה.

סוף השבוע ייערך במלון קרית־ענבים (★ ★ ★) בהרי ירושלים. התוכנית תתייחס להתלבטויות של רבים כיום כגון: ● כיצד ניתן לחזק את יציבות מסגרת חיי־המשפחה? ● כיצד ניתן להוסיף מימד ערכי לחינוך ילדיך? ● האם התשובה הציונית עדיין אקטואלית? ● כאדם לא דתי – כיצד ניתן להעמיק את הקשר ותחושת השייכות ליהדות? תשובות לשאלות אלה טכל ללבן מתוך דיון פתוח, שיעורים והרצאות.

בין המרצים: ● הסופר משה שמיר ● ד"ר דני טרופר ● הרב ד"ר דוד בן עזרא.

התנאים: נופש בתנאי פנסיון מלא. קייטנה חינוכית לכל הגילאים.

במקום ייערכו שתי תוכניות במקביל: **תוכנית ברמה בסיסית** – מיום ד' 31.12.86 עד מוצ"ש 3.1.87 המחיר למבוגר: 125 ש"ח. לילד בחדר הורים (2–12): 65 ש"ח. לתינוק (0–2): 20 ש"ח.

תכנית אקסטרנית – אפשרות להשתתף בתכנית ברמה בסיסית או בתכנית למשפחות דתיות (ללא לינה).

* ניתן לשלם ב־3 תשלומים.

פרטים והרשמה: טל' 241015/6־02 שלוחה 33, 476952־08.

מושב עובדים

במרכז הארץ בתחומי הקו הירוק **קולט משפחות** עד גיל 40 המוכנות להעתיק לישוב עסק פעיל **בתחום החקלאות או בתעשיה או ליזום** בישוב פרוייקט תיירותי הנמצא בשלבי מימוש אחרונים

משפחות מתאימות יפנו בצרוף קורות חיים ותאור הפרויקט אל: ת.ד. 280 תל־אביב עבור מלכה — סודיות מובטחת —

האוניברסיטה הפתוחה

יום עיון בנושא „הישוב והשואה — בעיות נבחרות"

יו"ר: מואול קצבורג

9.30	התכנסות
9.45	רב־שיח: „מאמצי הצלה של הישוב — מיתוס ומציאות" מנחה: ד"ר דן מכמן, משתתפים: ד"ר דליה עופר, גב' חוה אשכולי, מר יהושע ויץ
11.00	הפסקה
11.15	הקרנת הסרט „בעל הברית השותק" — מתוך הסדרה „עמוד האש"
12.00	„התלבטי קליטת הידיעות והבנתן" – ד"ר דינה פורת

יום העיון יתקיים ביום רביעי, כ"ב בכסלו תשמ"ז, 24 בדצמבר 1986, באוניברסיטה הפתוחה, רח' קלאוזנר 16, רמת־אביב.

הפרק מסדרת „עמוד האש" מוקרן באדיבות המחלקה להסברה, ההסתדרות הציונית העולמית. יום העיון מתקיים במסגרת הקורס „בימי שואה ופקודה" של האוניברסיטה הפתוחה.

לקבלת פרטים נוספים: ד"ר גדי באמפל, מרכזת הקורס, טל. 422-545(03).

פלסים בע"מ קבוץ מרחביה טל. 98511־065, 98611־065

מכרז 3/86

למכירת רכב

★ 2 מכוניות טלבו דגם 1510 שנת ייצור 1982. נפח מנוע 1294 סמ"ק.
★ מכונית דייטסו שנת ייצור 1983 אוטומטית נפח מנוע 993 סמ"ק.

את המכוניות ניתן לראות בחצר המפעל כל יום בין השעות 8.00–16.00 החל מיום א' 21.12.86.

את ההצעות ניתן להגיש במקום במעטפות סגורות עד 31.12.86 בשעה 12.00 בצרוף המחאה לטובת החברה ע"ס 2% מערך ההצעה. אין החברה מתחייבת לקבל את ההודעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

החברה לפיתוח קצרין בע"מ

מעוניינת למכור **מפעל**

בתחום חרושת העץ

הנמצא באזור התעשיה קצרין, וכולל: מבנה מותאם, מכונות, ציוד וחומרים.

לפרטים והגשת הצעות נא לפנות לת.ד. 66 קצרין מיקוד 12900, טלפון: 61260־069.

חיילים וחיילות משוחררים/ות

מדינת — ישראל
משרד הבטחון/אגף השיקום — היחידה להכוונת חיילים משוחררים
משרד החינוך והתרבות — האגודה לקידום החינוך

אנו מציעים לך להשתלב בתוכנית לימודים ייחודית לקראת השלמת השכלתך התיכונית במסגרת פרויקט ס.ל.ע.

הלימודים במכינה הקדם אקדמית משולבים במגורים ועבודה, דיי חברה ותרבות בקיבוצים. המכינה מיועדת לחיילים משוחררים בעלי י"א־י"ב שנות לימוד עד גיל 25 העונים לקריטריונים של משרד החינוך.
המכינות שעומדות להפתח הן:
1) מכינה דו־שלבית במכללת „חוף השרון" ע"י קיבוץ שפיים, טל: 70551־052.
2) מכינה דו־שלבית באוניברסיטת חיפה בשיתוף ישובי עמק זבולון, טל. 240478־04.

המעונינים להשתלב עוד השנה בלימודים יפנו מיד אל מוסדות ההשכלה המצויינים לעיל או אל הלשכות להכוונת חיילים משוחררים המפורטות להלן:
- ירושלים – קרית הממשלה, מזרח העיר, בנין ג', קומת קרקע
- תל־אביב – רח' מנדלר 17, הקריה, ת"א
- באר שבע – רח' וולפסון 4, חדר 114
- חיפה – רח' העצמאות 23
- אשקלון – בנין שרות התעסוקה, רק בימי ג'
- חדרה – בנין שרות התעסוקה, רק בימי ג'

דבורים להאבקה

מושב עין יהב

מעונין בשכירת כוורות דבורים להאבקה בתקופה שבין ינואר לאפריל 1987.

כוורנים המעונינים מתבקשים לפנות למזכירות המושב, 81131־057.

למכירה

מכונה לשטיפת־כלים

(פלבים)

מתפנה בעוד חודש.

3 תאים וציוד מטבחים נוסף.

במצב מצויין.

את המכונה והציוד ניתן לראות בקיבוץ גיל־עוד טל. (ביום) 83611־057, (בערב) 83651־057.

עידן

מושב צעיר בצפון הערבה

קולט משפחות

עד גיל 35, עם או בלי ילדים עד גיל 12.

לכתוב עם קורות חיים לוועדת קליטה
מושב עידן ד.נ. הערבה, מיקוד 86840

לחברה תעשייתית דרוש שטח

בן 900—1500 מ"ר

(מתוכו כ־20% למשרדים ו־50% לפחות בקומת קרקע), מושלם לכניסה תוך 3 חודשים.

מיקום: ת"א, ר"ג, גבעתיים, ב"ב.

נא לפנות לת.ד. 26194 ת"א 61162 או לטל. 379040־03 בין 14.00–16.00 בימים א' ב'.

דרוש

משקיע רציני בענף המזון

הכנסה גבוהה מובטחת

טל' 351695־02

אלי שלוש

שדכן משפחתי פרטי, אמין ובעל קשרים (לא משרד)

בבית גם בשבת
990507־03, 991949־03.

האם קראת כבר את

AK

מועדון מטיילי מעריב

2 ימי טיול בארץ

★ **חרמון** — תאריכי יציאה: 20.12; 27.12; 29.12; 31.12
★ **לאזור אמציה — מערת חזן** — תאריכי יציאה: 20.12; 28.12; 30.12; 3.1.87

פרטים: טל' 439207־03

מדע — עתון מדעי לכל

המחלה הקטלנית ביותר – טורשת־העורקים – מה וכיצד מטפלים בה?
כיצד הפך החינוך הטכנולוגי למערכת הגדולה ביותר בחינוך התיכון בישראל?
עוצמה בחולשתה: האמנם שומרת עדיין ארה"ב על עליונותה המדעית והטכנולוגית בעולם?
על אלה ועל חידושים במדע ובטכנולוגיה, ברפואה, בחקר החלל, בתיקשוב וכן על נושאים רבים ומגוונים, תוכל לקרוא ב„מדע" – עתון מדעי לכל.

הופיע גליון מס' 1 בכרך ל'. להשיג בדוכני העיתונים ובחנויות הספרים.
התימה שנתית (6 חוברות) 35 ש"ח כולל דמי־משלוח.
המחאות לפקודת מוסד ויצמן לפרסומים ת"ד 801, ירושלים טל' 663203־02

ארבע כנפות תבל

שיקאגו: כנופיות־פשע של נשים בלבד

מאת פיליפ ברברה, סופר רויטר בשיקאגו

צעירה תישא את שם החבר שלה, חקוק על זרועה, עד סוף ימיה. הוא יכלה את שארית חייו מאחורי סורג ובריח, לאחר שהורשע בהרג שלושה מחברי כנופיה יריבה.

"לא ידעתי שהוא מתכוון לחסל מישהו", אומרת גלוריה (שם בדוי), הנערה בעלת כתובת הקעקע, אשר הסיעה את חברה אל זירת הפשע. היא מודה בזה עכשיו, אבל בשעתה, לא גילתה עובדה זו למשטרה.

גלוריה ניצבת מתחת לפנס רחוב ומספרת מדוע החליטה לעזוב את הכנופיה: בסופו של דבר, חיי האלימות והניצול איבדו את קסמם בעיניה.

בעודה מדברת, היא משתעשעת בשבעת התליונים המשתלשלים מצווארה. אחד מהם הוא צלב. אחר בדמות השטן.

גלוריה היתה אחת ממאות רבות של צעירות, משכונות המיעוטים של שיקאגו, השייכות ל־35 או יותר "אחוות" – חבורות־רחוב מאורגנות המורכבות מנשים בלבד.

מומחים לפשע ולסוציולוגיה אומרים כי בעבר היו הצעירות בעיר החשובות של ארצות־הברית מעורבות רק כ"נספחות" לחבורות־רחוב של גברים. בדרך כלל בגלל קשרים עם חברי הכנופיה או משום שהתגודדו בתחום ה"טריטוריה" שלה.

אולם בלשים ותובעים אומרים עכשיו כי הצעירות בשיקאגו מקימות חבורות משלהן ונוטלות חלק יותר ויותר פעיל בפשעים כמו סחר בסמים, בנשק, גניבה, סחיטה מחנויות ושחיטה. ברוב המקרים, הן מעבירות את השלל לידי חבורות הגברים.

"בשנים האחרונות הנערות הולכות ומתארגנות", אומר ויליאם גמבוני, סגן התובע במחוז קוק. "הן יותר מתחכמות, לא סתם מרגנבות של אופנוענים".

אם כי יש להן הנהגה ומידרג משלהן, הכנופיות של הנערות נשלטות על־ידי כנופיות הגברים שאליהן הן מסונפות.

חלקן ההולך וגדל של הנערות בפשע המאורגן הוא חלק מבעיה רחבה יותר, של אלימות כנופיות, המקיפה את העיר כולה. בעיה זו הביאה לפני שנה לייסוד תכנית מיוחדת, שבמסגרתה מתערבים עובדים סוציאליים בסכסוכים בין הכנופיות. כמו כן, הוכפל מאז 1980 מספר הקצינות במשטרה, כדי לטפל בבעיה ההולכת ומתמידה של הנערות.

למרות התכנית, המשטרה אומרת כי מספר ההתקפות המזוינות של כנופיות – ירי, דקירות סכין ומכות – עלה ל־645 בין ינואר לאוגוסט השנה, עליה של כמעט תשעה אחוזים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. מספר מעשי הרצח בקרב הכנופיות גדל אף הוא והגיע השנה ל־40.

בפשעים אלה, אומרת המשטרה, התחילו הנערות לחצות את הגבול הדק העובר בין עדות ראיה לבין שותפות לפשע.

"לאחר רצח שבוצע זה לא כבר בחצר בית ספר, העביר הרוצח את האקדח לנערה וזו החביאה אותו בשירותי הנשים במוללה סמוכה", אומר אדוארד פליינס, מפקד היחידה לפשעי כנופיות במשטרת שיקאגו.

"זהו תסריט טיפוסי: הנערה לוקחת את הסמים, את הסכין או את האקדח, ועוזבת את מקום הפשע", הוא מוסיף.

במקרה של גלוריה, הסיוע לחבר היה הסעתו אל הצד השני של העיר כדי לבצע רצח של חברי כנופיה יריבה.

גלוריה היתה חברה בכנופיה, שכמו רוב כנופיות הנשים אופיינה במנהיגות משלה, בצבעי לבוש משלה ב"פולחני קבלה" אכזריים ובשיטות קשוחות להרתיע זרים.

היא סיפרה כי הצטרפה לכנופיה משום שחברותיה בשכונה נהגו להכות אותה. אחרי שהצטרפה, "נתנו לי כבוד", אמרה.

נערה אחרת, הכלואה עתה באשמת שימוש לא חוקי בנשק, הצטרפה בגיל 13. טקס הקבלה שלה היה, לדבריה, משחק ב"רולטה רוסית", שבו ירו באקדח לרגליה.

לאחר זמן, נעשתה מנהיגת הכנופיה. היא סיפרה שהחברות היו חייבות למלא כל פקודה שלה. "מי שסירבה, חטפה 25 מהלומות על הראש", אמרה. זה כלל גם פקודה כמו "עכשיו תתני לי" (כלומר, קיום יחסי־מין עם חבר בכנופיית גברים).

פקין: עוזרות־בית-קל יותר להשיג כלה

מאת אגדי רוש, סופר רויטר בפקין

בדרך העפר לאופניים המקיפה את פקין ניצבות בסבלנות נשים מבנות האיכרים ומצפות להצעה הכוללת מיטה, כלכלה, טלוויזיה צבעונית ומזומנים.

רבות באו ממחוזותיה המרוחקים של סין המזרחית כמו אנהוי. הן נדדו בגלל העוני בכפריהן והשמועות על החיים הטובים בעיר.

ההמתנה אכן משתלמת. הדרישה ההולכת וגוברת לעוזרות־בית בפקין הבירה תביא לכך שהנשים, שרבות עדיין בשנות העשרה לחייהן, יוכלו להשתכר כמו בוגרי אוניברסיטה מדופלמים.

זוגות בעלי מקצוע הזקוקים לסיוע בטיפול בילדים ובמשק הבית יצרו שוק של מוכרים בלבד לעוזרות־בית עם לינה, מדווחת העיתונות הסינית.

סוכנות עוזרות־הבית הרשמית בפקין אינה מסוגלת להדביק את הביקוש ולכן נוצרו סוכנויות לא רשמיות בפינות שונות בעיר כדי להדביק את הפער. למרות איסור על קיומם של שוקי־אדם מעין אלה, שמטרתו לחייב את הנשים להירשם בסוכנות רשמית, הם עדיין ממשיכים לפרוח.

פקין כבר מעסיקה כ־50,000 עוזרות־בית ומטפלות. אך יש עדיין משרות פנויות לעוד כ־30,000. פירוש הדבר שמשפחה אחת מכל 21 מעסיקה או מעוניינת להעסיק עוזרת־בית, מספר העיתון "פיפלס דיילי".

הנשים הצעירות יודעות שהן מבוקשות ויכולות לבחור את מעבידיהן. "אני רוצה 50 יואן (16 דולרים) לחודש נוסף על ארוחות ולינה". אמרה לי, בת 18, למבקשים להעסיקה. "מהו גודל ביתכם?"

ב"שוק העוזרות" בג'יאנגואומן, מפטפטות הנשים עם צעירים המנסים להרוויח כמה פרוטות בעסקת תיווך.

משכורתה הממוצעת של עוזרת־בית, נוסף על כלכלה ולינה, נעה בין 70 ל־80 יואן (18־22 דולר) לחודש. משכורת זו שווה לזו שמשתכר עמית־מחקר באוניברסיטה. באחד השווקים הלא־רשמיים הוכתה אשה מכות נמרצות בידי חברותיה לאחר שביקשה רק 25 יואן לחודש, הרבה מתחת לשכר המקובל, מדווח העיתון.

אם פקינית צעירה, אשת־קריירה, המשוועת לסיוע בטיפול בתינוק שזה עתה נולד, מתלוננת כי קשה להשיג עוזרות ושהן דורשות יותר מדי.

"כאשר הלכתי לשוק, הדבר הראשון שהן רצו לדעת היה אם יש לי טלוויזיה צבעונית", סיפרה. עוד סיפרה, שנערות אחרות שנשכרו על ידי חברותיה גנבו בגדים וחפצים או עזבו את העבודה בלי הודעה מוקדמת כאשר הוצעה להן משרה משתלמת יותר.

ואולם הנערות מאנהוי אינן סבורות כי שכרן גבוה מדי. "משפחותינו עניות, עלינו לשלוח את רוב שכרנו הביתה", אמרה לי. הוריה שלחו אותה להתגורר עם קרובי משפחה בבירה ולנסות את מזלה בשוק העוזרות.

בעבור הואנג, בת 24, עוזרת־בית מנוסה ושלא כרבות אחרות מצויידת ברשיון עבודה ממשלתי, השינוי בחיי החברה של פקין הוא אוצר בלום. "אני מחפשת עבודה נוספת", אמרה, כשהיא נושאת בזרועותיה את בנם בן החמש של מעבידיה.

שוק עוזרות־הבית נעלם כמעט לחלוטין בין שנות ה־50 ו־1980, בעיקר בגלל התווית החברתית "הבצלנית" שהודבקה למעסיקים עוזרות בביתם.

המחסור במסעדות, חנויות נוחות ושירותים אחרים, מוסיף לביקוש הרב של משפחות העובדות מחוץ לבית, לעוזרות־בית, כתב "פיפלס דיילי".

"קשה יותר להשיג עוזרת טובה מאשר כלה טובה", אומרים היום בפקין.

מ. גרילק
פרשה ופשרה
וישלח

הג'יאוגרפיה של הנבואה

פתאום באה הפקודה האלו־קית: "ויאמר אלוקים אל יע־קב: קום עלה בית א־ל ושב שם ועשה שם מזבח לא־ל הנראה אליך, בברחך מפני עשו אחיך" (בראשית לה, א).

יעקב ישב, באותה תקופה, בשכם. הוא התיישב בעיר זו, לאחר הרפתק־אות רבות. בשובו מארם נהריים פגש על גבול הארץ את עשו אחיו, המתנכל להרגו. במסע משולב של הכנות לקרב הצפוי, נסיונות פיוס, שוחד ובעיקר תפילה לאלוקים – נכרתה לבסוף ב־ניהם ברית של אי־לוחמה. לא לפני מאבק מיסתורי עם איש פלאי במעבר היבוק (שם לב, ד־לג; לג, א־כ).

בסביבות שכם התנסתה משפחת יעקב בטראומת מעשה דינה (שם פרק לד) כששכם בן חמור, מושל העיר, מתעלל בה ומחלל את כבודה של בת יעקב ונודד את האחים הנזעמים למע־שי תגובה אלימים.

ועתה, כשביקש יעקב, סוף סוף, לי־שב מעט בשלווה, שמע את הצו שצו־טט לעיל, הקורא לו להוליך את מקום מושבו משכם לבית א־ל.

למה?

בפסוקים עצמם אין אנו מוצאים פתרון מלא. בבית א־ל, אחרי הקמת המזבח, מברך אותו האלוקים בברכה מבטיחה רבות:

"ויאמר לו אלוקים... פרה ורבה גוי וקהל גויים יהיו ממך ומלכים מחלציך יצאו" (שם לה, יא).

אולם לא נאמר באותו פסוק – אף לא נרמז בו – מדוע לא יכלה ברכה זו להיות מוענקת ליעקב בשכם, מקום מושבו הקודם: מדוע היה עליו לנטוש עיר זו ולעלות, עם כל משפחתו, לבית א־ל?

□

אכן בדובד הגלוי של הפרשה לא מצוי הפתרון. אולם בין קפלי הפסו־קים, במארג פנימי יותר, טמונה תופ־עה מעניינת, המצמיחה כנפיים היסטו־ריות גיאוגרפיות בלתי צפויות לפסוק הגלוי. והואיל ותופעה זו איננה בודדת בפרשתנו, אלא מופיעה פעמים רבות (לפחות בספר "בראשית"), כשכל תופ־עה ותופעה מתקשרת לרעותה בחוטים הסמויים מעין הקורא – יכולים אנו לנסח מציאות פנימית זו במסגרת כל־לים ברורים, בעלי חוקיות משלהם.

ואלו שני הכללים – ממסכת הכל־לים הפנימית – הנחוצים לנו להבהרת הפרשה:

1) כל נבואה המופיעה בספר "ברא־שית" התגשמה, לעתים לאחר מאות בשנים, במקום בו נאמרה.

2) אין נבואה חוזרת על עצמה. נו־סח דומה של נבואות שהושמעו מפי האלוקים, אינו מלמד על זהות מלאה בפרטי ההגשמה. אלו, בדרך כלל, שתי הבטחות שונות, שאינן קשורות אחת ברעותה.

עתה, כדי להבין את פרשתנו נשוב לאחור, במרכבת הזמן, אל אברהם אבינו. עשרים וחמש שנה משנות מג־וריו בארץ כנען היה אהלו נטוי, דרך קבע, באלוני ממרא, היא חברון. באר־צה חברון התבשר מפי האלוקים את הבשורה הבאה:

"אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גויים. ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם, כי אב המון גוים נתתיך (בראשית יז, ד־ה).

ועתה לפסוק בו נמקד היום את תשומת לבנו:

"והפריתי אותך במאוד מאוד ונתתיך לגויים ומלכים ממך יצאו (שם ו).

המלים האחרונות של בשורת הזרע לאברהם מבטיחות כי ממנו תצא שוש־לת מלכות ("ומלכים ממך יצאו").

והנה כעבור 800 שנה, התגשמה בשורת הבטחה זו, ולמרבה הפלא – באותו מקום עצמו.

□

רשות הסיפור לפסוקי התנ"ך: "וישאל דוד בה': האעלה באחת מערי יהו־דה? ויאמר... עלה. ויאמר דוד: אנה אע־לה? ויאמר: חברונה". (עיין שם בספר שמואל ב' פרק ב' וראה כיצד נבחר דוד למלך על יהודה – בחברון. והוסף ועיין בפרק ה' שם ותבחין בזקני ישר־אל, העולים אף הם לחברון לקבל על עצמם – בשם כל שבטי ישראל – את מלכות דוד.

קיום הנבואה עצמה – היא הצד הג־לוי של הסיפור. אולם עובדת התגש־מותה במקום בו נאמרה, מוסיפה לה פן דרמטי מרתק ומאירה את המאורע באור נוסף. אף חושפת רובד נעלם בה בטחה האלוקית. ההשתלשלות ההיסטו־רית של המאורעות בארץ יהודה לא חייבה את משיחת דוד דווקא בחברון. התכנסות העם יכלה להיות בכל אחת מערי האיזור. אולם סיבה פנימית, נסתרת מן העין, כפתה עצמה על ההי־תרחשויות והכתיבה להן קצב אחר.

ודוגמה זו מסבירה את הכלל הרא־שון שניסחנו לעיל. ה"מקרה" של נבו־את אברהם חוזר על עצמו כאמור, בחו־קיות נוקשה, בכל אחת מנבואות ספר "בראשית". התגשמותן חלה במקום בו הושמעו, לעתים דורות רבים מאוחר יותר.

□

ועתה נשוב אל פרשתנו, אל יעקב הנוטש את שכם, אל יעקב העולה בית א־ל, מקים בה מזבח, המוכתר לבשורה בדיוק באותה הבטחה שזכה לה אבר־הם:

"ומלכים מחלציך ייצאו" (בראשית לה, יא).

האמנם זו אותה הבטחה?

אכן, ניתוח הפסוק במלואו יוליך אותנו אל המסקנות הבאות ואל הפת־רון של "כפילות הנבואה".

המסקנה הראשונה שעלינו להסיק, אומרת: הואיל ובעת שנאמרה ליעקב נבואה זו, כבר נולדו לו כל בניו, מלבד בנימין, ברור מאליו שבשורת "פרה ורבה" המוכרת בפסוק זה, מתייחסת לבן הקטנים.

אבל הפסוק מזכיר גם – לפני הבט־חת המלכים – "גוי וקהל גויים יהיו ממך". כלומר ממך, מיעקב, יעמדו עוד בנים, מלבד זה המרמז ב"פרה ורבה". יעקב עצמו הבין את בשורת אלוקיו כמתייחסת לבני יוסף – אפרים ומנשה.

והנה דברי יעקב בסוף מותו:

"ויאמר יעקב אל יוסף: א־ל שדי נראה אלי בלוז (בית א־ל) ויברך או־תי, ויאמר הנני מפרך והרביתיך ונת־תיך לקהל עמים...) שם מח ג־ד).

בדברים אלו מזכיר יעקב את התג־לות האלוקים בפרשתנו. והנה כך הס־ביר הוא את פשר המלים "קהל עמים" (או גויים, בנוסח המקורי):

"ועתה שני בניך הנולדים לך בא־רץ מצרים... לי הם, אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי" (שם ה).

יעקב שידע היטב שאין האלוקים חוזר על מלים מיותרות בהתגלויותיו, מצא את הגשמת תוספת הבנים בבני יוסף, בנו האהוב. ומאז נקבעו שני אלה כשבטים לכל דבר כעם ישראל "כראו־בן ושמעון יהיו לי".

□

עתה שימו לב, היכן התבשר יעקב בבשורת תוספת בנים זו? דווקא בבית א־ל (לשם כך הלא נצטווה לעזוב את שכם).

היכן היא בית א־ל זו, על מפת חלו־קת הארץ לשבטי ישראל? ובכן, בית א־ל המקראית היתה עיירת גבול בין שבט בנימין לבין שבט אפרים, שנחל־תו היתה צמודה לזו של שבט מנשה.

כך, נחשף לעינינו, לאחר דורות, רובד נוסף של ברכת האלוקים. המקום בו התבשרה לידת בנימין, אפרים ומנ־שה, התגלה כמקום התנחלות שבטים אלו. אם הכלל שהנחנו אותו בראש דבר־נו זה נכון, הבן מדוע לא יכלה נבואה זו להיאמר בשכם בירת השומרון.

אבל ליעקב הובטחה גם מלוכה במעמד זה. מלכותו של דוד בחברון כבר הובטחה לאברהם בעת שהותו באותה עיר.

אכן, ליעקב הובטחו בבית א־ל מלכויות אחרות, הקשורות למקום ולאלו העתידים להתנחל באותו מקום. גם שבט בנימין העמיד מלכים (שאול ומפיבושת) גם שבטי אפרים ומנשה, אשר מחלציהן יצאו רוב רובם של מל־כי ישראל, לאחר התפלגות הממלכה.

תמה רשימתנו והנושא עדיין לא מוצה. אך הרמנו מעט את הפרגוד מעל הפן הגיאוגרפי של הבטחות האלוקים בספר "בראשית". פן המעורר מחשבות רבות.

כתובה מגיברלטר, בת יותר מ־100 שנה: קהילה שראשיתה ב־1704

אקדמאי/ת?
את/ה מעוניין/ת בפנסיה מגרמניה?
עקב הפניות הרבות הצלחנו להאריך את ההרשמה עד ליום 25.12.86 לפנסיה "גמול השכלה".
• זכאים לפנסיה: בעלי השכלה, נרדפי הנאצים ואחרים – ובכלל זה רופאים, מהנדסים, עורכי־דין, רואי־חשבון, מורים וכו'.
• גיל מקסימלי להצטרפות לתוכנית: גבר – 61, אשה – 56. (לעצמאי אף יותר).
• ההרשמה נערכת בהתאם לדרישות החוק הגרמני ובהדרכת יועצים משפטיים גרמנים וישראליים.
המרכז לפנסיה גרמנית בע"מ
בהנהלת מר צבי אברהמי
תל־אביב: "בית כלל" רח' דיזנגוף 5 (חדרים 1011/2) טל. 281975 שעות ההרשמה: א'–ה' 9.00 עד 20.00, יום ו' 9.00 עד 13.00, מוצ"ש 19.00 עד 22.00. סניף חיפה: בית ויצו רח' מוריה 50, פתוח כל יום מ־16.00 עד 20.00; יום ו' 9.00 עד 13.00; מוצ"ש 19.00 עד 22.00 טל. 04־388817.

עולם יהודי

גיברלטר: רק יהודי אחד פותח חנות בשבת

מאת יהודה דומיניץ

רק שני אחוזים מאוכלוסי גיברלטר שמספרם כשלושים אלף נפש, הם יהודים, אבל הם מטביעים את חותמם על החיים במושבה הבריטית שבגבול ספרד.

לא רק ראש הממשלה – סר יהושע חסן – הוא יהודי אלא גם ראש העיריה. ראשיתה של הקהילה בתחילת המאה ה־18. מיד אחרי הכיבוש הבריטי של האי ב־1704, החלו להגיע לשם ראשוני היהודים מאיטליה וצפון אפריקה. חלקם מתייחסים אל מגורשי ספרד.

ארבעה בתי כנסת משמשים את 600 יהודי גיברלטר. חנויות רבות במרכז המסחרי סגורות בשבת – עדות לבעלות היהודית שלהן. חברי הקהילה, רובם ככולם, שומרי מסורת. ראשי הקהילה סיפרו שרק יהודי אחד פותח את חנותו בשבת. נישואי תערובת אף הם מעטים מאוד, לדבריהם.

בראש קהילת גיברלטר עומד משפטן, תלמיד חכם, יהודי פעיל ונמרץ, חיים (ג'יימס) לוי, המקדיש עתותיו לחיזוק הקהילה ומוסדותיה. את ישראל מייצגים כאן, בתפקיד של קונסול־כבוד, בני משפחת בנאים הכבודה.

ר' דוד בנאים ז"ל היה קונסול הכבוד הראשון. התואר והתפקיד עבר לבנו, משה בנאים. הנכד, דוד בנאים, הוא סגן קונסול וסגן נשיא הקהילה. בשבתות ומועדי ישראל מתנוסס דגל ישראל על בנין הקונסוליה שהוא משרדו של מר בנאים, ברחובה הראשי של גיברלטר.

לקהילת גיברלטר מערכת חינוך יהודית יסודית, שבה לומדים 80 ילדים, שהם כמעט 100 אחוז של ילדי היהודים בגיל החינוך היסודי. בתיכון לומדים הילדים היהודים בחינוך כללי ומקבלים חינוך יהודי משלים לאחר שעות בית הספר.

השפה העברית הזיקה לארץ מוקנות לילדים בעזרת שליח של ההסתדרות הציונית. אפשר לראות ילדים מסתובבים בחוצות גיברלטר וכיפות סרוגות על ראשם. בקרב היהודים כאן פועלים ארגוני ויצ"ו, "אמונה" וכן מרכז קהילתי.

וושינגטון: האדריכל שיתמודד עם זכר השואה

מאת סופר אי.פי. בוושינגטון

האדריכל ג'יימס פריד נבחר לתכנן את מוזיאון השואה שייבנה בוושינגטון לזכרם של שישה מיליוני היהודים ובני הלאומים האחרים שנטבחו בידי הנאצים במלחמת העולם השניה.

"מוראות השואה עצומים מכל שפה או אמנות, אך עדיין יש צורך להשתמש בשתי אלה על מנת לספר את סיפורה", אמר אלי ויזל, זוכה פרס נובל ויו"ר המועצה להנצחת השואה בארה"ב. "בג'יימס פריד אנו רואים אדריכל היכול להתמודד עם אתגר יהודי זה".

פריד, בן 56, נולד באסן שבגרמניה ונמלט עם משפחתו לארה"ב ב־1940. הוא בוגר המוסד לאדריכלות של אילינוי, וב־30 השנים האחרונות עובד כשותף במשרד י.מ. פיי ושות' בניו־יורק.

בין הבניינים שתיכנן: מרכז התצוגות והכינוסים על־שם הסנטור יעקב יעביץ בניו־יורק, שבנייתו הושלמה לפני זמן קצר, ובנייני משרדים בניו־יורק, יוסטון, סן־פרנסיסקו ולוס־אנג'לס. באחרונה זכה במכרז לעיצוב מרכז כינוסים ענקי בלוס־אנג'לס.

פריד יהיה האדריכל המתכנן של מוזיאון השואה בשיתוף עם חברת האדריכלות הוושינגטונית נוטר, פינגולד ואלכסנדר.

הקטע הראשון של מוזיאון השואה, סמוך לאנדרטת וושינגטון, אמור להיפתח ב־1989. עתה נערכת מגבית שתכליתה להשיג מאה מיליון דולרים המיועדים לכיסוי הוצאות הבניה, התצוגה והתפעול.

משרד התעשיה והמסחר
...בות מחירים במצרכים ...ידותים (הוראת־שעה) ...רבים למצרכים) התשמ"ז–1986

תשר
מפגש אמנים תלמידי־חכמים

יום עיון
"הישוב והשואה – בעיות נבחרות"

למכירה
מכונה לשטיפת־כלים
בתנאי בעוד חודש.
במצב מצוין.

هكذا من الاصل

هكذا من الأصل

מן המג...
ומן המ...
שלום רוזנפ...

ברוסיה נתגלו פיוטים בלתי־ידועים של יהוד...

הפרופסור מציע לבטל את הטלוויזיה

לימודים

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

האוניברסיטה הפתוחה — בית־הספר לשפות — המחלקה לאנגלית

קורסים באנגלית

בתל־אביב, ירושלים, חיפה ומכללת אחווה
ייפתחו ב־8 בפברואר 1987

הקורסים מוצעים בשני מסלולים:
א. אנגלית עם דגש על שיחות
הלימודים יתקיימו בשלוש מתכונות:
1. לימוד אינטנסיבי – 5 מיפגשים שבועיים של 4 שעות לימוד (בבוקר), במשך שישה שבועות. סה"כ 120 שעות לימוד מלאות.
2. לימוד רגיל – מיפגש שבועי אחד של 3 שעות לימוד (בוקר או ערב), במשך 18 שבועות. סה"כ 54 שעות לימוד מלאות.
3. לימוד רגיל – שני מיפגשים שבועיים של 3 שעות לימוד (בוקר או ערב), במשך 18 שבועות. סה"כ 108 שעות לימוד מלאות.
ב. אנגלית – הבנת־הנקרא לצרכים אקדמיים
הלימודים יתקיימו רק במתכונת רגילה של 54 שעות לימוד מלאות (ערב). הנרשמים יעברו מבחן־מיון, ובייעוץ עם הסגל האקדמי ישובצו לקבוצת־לימוד ברמה המתאימה. התהליך כולו, כולל ההרשמה בפועל, יימשך כשעתיים.

מקומות־ההרשמה ומועדיה:
בתל־אביב: רח' קלאוזנר 16, רמת־אביב, טל. 03-422626, 03-423857, בימי רביעי 24.12.86, 31.12.86, 7.1.87, 14.1.87, 21.1.87, בשעות: 9.00 עד 15.00.
בחיפה: ביה"ס למלונאות "דניר", רח' אלחנן 17, טל. 04-389131, בימים: א'–ה' 21.12.86 עד 26.12.86; א'–ה' 28.12.86 עד 1.1.87, בשעות: 9.00 עד 12.00; 16.00 עד 18.00.
בירושלים: ההרשמה תתקיים בשבוע שבין ה־21 עד 24 בדצמבר 1986, בבית־הספר "מיסטל", רח' סוקולוב 15, קומה ג', טל. 02-667536. ימים: ראשון, שלישי, רביעי בין השעות: 9.00 עד 12.00, 16.00–18.00, יום שני בין השעות: 9.00 עד 12.00.
במכללת אחווה: ההרשמה תתקיים בין ה־21 עד 23 בדצמבר 1986, במכללה אזורית "אחווה", מועצה אזורית באר־טוביה, טל. 055-81970, 055-84154. ימים: ראשון ושלישי: בין השעות 9.00 עד 18.00, יום שני בין השעות: 9.00 עד 13.00.

ניתן לשלם את שכר־הלימוד באמצעות תשלומים – באמצעות כרטיס־אשראי בלבד

אוניברסיטת תל־אביב — בית־הספר להנדסאים ע"ש יוסף ורבקה מאיר־הוף
משרד העבודה והרווחה — משרד החינוך והתרבות — המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

המרכז הטכנולוגי

קורסים ללימודי תעודה:
1. בקרת איכות — 25.12.86
ימי לימוד: ראשון ורביעי
2. ניהול הנדסי — פברואר 87

קורס סמי־סמינריאלי:
1. תכנות בשפת קובול — פברואר 87
עם אפשרות המשך להתמחות וביצוע עבודות בנושא

פרטים והרשמה במרכז הטכנולוגי, בית הספר להנדסאים, רחוב האוניברסיטה 30, רמת־אביב, 69975 ☎ 425131-2 בין השעות 08.30–14.00.

הופיע זה עתה
ספר חדש במתמטיקה
מבחני בגרות ל־4 יחידות לימוד
בעריכת בני גורן
להשיג ב"ספרי" ובכל חנויות הספרים

יצא לאור
מבחני בגרות במתמטיקה
3 יחידות לימוד
בעריכת בני גורן

עומד להופיע בקרוב
מבחני בגרות במתמטיקה
5 יחידות לימוד
בעריכת בני גורן

הצלחה מכל הבחינות.

אביב
בגרות ערב
כל מקצועות הבגרות
כולל פיסיקה 5 י"ל עם מעבדה והכנה לבחינות הכניסה לטכניון

הגמנסיה "הרצליה" והמכללה למינהל מכינות אותך לבחינות הבגרות.
ב"אביב" יכינו אותך לבחינות הבגרות טובי המורים והמיכונים בישראל בראשותו של ד"ר כרמי יוגב. מעקב אישי אחר התקדמותך בלימודים, שיעורי תגבור מיוחדים ללא תשלום לתלמידים המתקשים, לא יותר מ־32 תלמידים בכל כיתה, תנאי תשלום והנחות מיוחדות.

עכשיו ההרשמה לכל מקצועות הבגרות.
בת"א: ימים א'–ה', בשעות 13.00–20.00.
בראשל"צ ובכפר־סבא: ימים א', ג', ה' בשעות 17.00–20.00.

בוא לקבל יעוץ אישי חינם ממנהל "אביב".
בוא לסניף "אביב" הקרוב אליך, ותקבל יעוץ פדגוגי אישי שיעזור לך בבחירת המקצועות, בהרכבת תכנית הלימודים וכד'.
מועדי היעוץ - בת"א: ימים א'–ה', בשעות 17.00–20.00.
בראשל"צ ובכפר־סבא: ימים א', ג', ה' בשעות 17.00–20.00.
קח את חוברת המידע המכילה פרטים על תוכנית הלימודים, מחירי הקורסים, ההנחות המיוחדות, נוהלי ההרשמה ועוד.

אביב
מוסד להשכלה בלימודי ערב
סניף ראשי: הגמנסיה העברית "הרצליה", רח' ז'בוטינסקי 106, תל־אביב טל. 03-263111-4.
סניף ראשל"צ: גמנסיה גן נחום, סוף רחוב הרצל, טל. 946464, 03-959992.
סניף כפר־סבא: בנין חטיבת הביניים ע"ש ברנר (קומה ב') במזכירות, רח' זאב גלר 4, טל. 052-455591.

המכללה למינהל — הגמנסיה העברית "הרצליה"

כמו כן, המכללה למינהל מקיימת לימודים אקסטרניים בירושלים ובאר־שבע.

המכון הצרפתי–ת"א (ליד שגרירות צרפת בישראל)
רחוב הירקון 111

החל מה־4 בינואר 1987

צרפתית

קורסים למתחילים ומתקדמים
מבוגרים (60 שעות), נוער (30 שעות), בוקר, אחה"צ או ערב
הכנה ללמודים בסורבון, רמה גבוהה
(קפיצת ראש לחיי הצרפתים בעזרת אמצעי התקשורת)

- המכון הצרפתי–ת"א: טל. 245371, 03-236470
  הרשמה החל מה־15 בדצמבר מ־9:00 עד 18:00
- צפון ת"א: בי"ס עירוני ד', טל. 03-546.26.15
  הרשמה ב־23–24 בדצמבר מ־4 עד 7 בערב
- גבעתיים, פ"ת, כ"ס, הרצליה, רעננה, קיראון, ראשל"צ: טל. 03-918530
- חולון, אזור: הרשמה החל מה־15 בדצמבר, טל. 03-886840
- בת־ים: הרשמה בתיכון בית וגן, הרב קוק 17, טל. 03-868526
- רחובות, נס ציונה, יבנה: טל. 03-614951 מ־6 עד 8 בערב
  הרשמה בבית התרבות מ־28 עד 31 בדצמבר מ־17:00 עד 19:00
- רמת השרון: פרטים בטל. 052-546121, 03-473296, 03-491384
- נתניה, חדרה: פרטים להרשמה בטל. 053-34767

האם קראת כבר את
AK — המגזין החדשי לאשה ולמשפחה

ב"ה
עיריית ת"א–יפו, מינהל החינוך, הנוער והתרבות — האגודה לקידום החינוך הדתי המדעי והטכנולוגי

הישיבה המדעית תל־אביב

החלה ההרשמה לכיתות ז', ט', י'.
משכנה הזמני של הישיבה במבנה ישיבת בר־אילן, רח' מלצ'ט 29, תל־אביב.
רישום מוקדם: במשרדי הישיבה, רח' מלצ'ט 29, תל־אביב, טל. 03-282042, משעה 9.00 עד 16.00.
המועמדים יעמדו בבחינות־כניסה וריאיון בראיון אישי.
דמי־רישום: 20 ש"ח. • נא להביא גליון־ציונים.

אוניברסיטת תל־אביב
דיקאנט הסטודנטים — המרכז ליעוץ לימודי

שירותי יעוץ לימודי

פתוחים למועמדים לאוניברסיטה ולסטודנטים וכוללים מבחני התאמה, שיחות אישיות ושימוש בספריית מידע.
השירות ניתן במשך כל השנה והוא כרוך בתשלום.
פרטים: בנין רוזנברג, חדר 117
ימים א'–ה' בין השעות 09.00–14.00
טלפון 420505.

החברה המרכזית לניירות ערך בע"מ
THE CENTRAL SECURITIES CORPORATION LTD.
נפתחת ההרשמה למחזור חורף בקורסים להכשרה ולהשתלמויות

ליועצי השקעות בניירות ערך

המרצים: חברי הנהלת הבורסה, יועצי השקעות בכירים ומרצים באוניברסיטה
פרטים והרשמה במשרדי
נתיב לקידום
מכון לחשבונאות, מינהל ומסים
שנקין 9, תל־אביב, טל. 285255/6/7

בית הספר לאמנות
קמרה אובסקורה

מודיע על ההרשמה
למחזור חורף 1987

לימודים מלאים וחלקיים במגמות: צילום, ציור ופיסול, וידאו וקולנוע.
תחילת הלימודים – 5/1/1987.
ההרשמה במשרדי בית הספר בימים א'–ה',
בשעות 10.00–20.00.

ת"א - רח' אלנבי 57, טל: 03-298291, 03-298191. **ירושלים** - רח' עמק רפאים 64, טל: 02-668269.
חיפה - רח' הנביאים 13, טל: 04-662773.

גרפולוגיה
מכון דן
בבנין הגמנסיה "הרצליה" בתל־אביב
★ הרצאות והדרכת עבודה – למתחילים
★ הקורס מיועד לציבור הרחב
★ מחיר מיוחד לקורס הקרוב
הפתיחה 24.12
ההרשמה: 5–7 בערב
תל־אביב: ז'בוטינסקי 106

קורסים לריטראז'
הממשל... (טלפונים) 03-813563, 03-837149

A.S.A — א.ס.א
לימודים בארה"ב
יעוץ אישי וטיפול בהרשמה.
ימים א', ב', ד', 16.00–19.00
רח' שאול המלך 35 תל־אביב, בית אמריקה חדר 1111
טל. 03-472707

האם קראת כבר את
AK — הירחון לאשה ולמשפחה

250,000 למדו כאן!

רבע מיליון תלמידים למדו לקראת בחינות הבגרות אצלנו,
38 שנות ניסיון, עם צוות מורים מעולה,
מעניקים גם לך את ההזדמנות לתעודת בגרות.

מישלב, רשת בתי ספר למבוגרים כתות בוקר וערב.
רחוב ויצמן 53, תל־אביב טל. 9-263185
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

מישלב
בגרות עם תעודות

החלה ההרשמה למועד ינו־יולי 87

בפיקוח משרד החינוך והתרבות

לחיילים משוחררים עד שנה וחצי 25% הנחה

סניפי מישלב:

חולון	ראשל"צ	רעננה	כרמיאל	הוד השרון	נצרת	בית שאן	חיפה
בי"ס רביבים רח' השומר 21	רח' הפרדס ראשון 3	בית מועצת הפועלים רח' יפה 4	בית מועצת הפועלים	בית מועצת הפועלים	בי"ס תיכון שיכון ג'	בית מועצת הפועלים	בת גלים העליה 45

לאנשים רציניים!
פנוי/ה ומעוניין להקים בית ומשפחה
פנה/י לאלי שלוש, שדכן משפחתי, פרטי, אמין ובעל קשרים.
בבית, גם בשבת – 03-991949, 03-990507.

ספרית מעריב
הופיע – חדש
החסידות ושיבת ציון
מאת **יצחק אלפסי**
להשיג בחנויות הספרים ברחבי הארץ ובספריית מעריב, דרך פ"ת 72א', תל־אביב.

מן המגירה ומן המדף

שלום רוזנפלד

ברוסיה נתגלו פיוטים בלתי־ידועים של יהודה הלוי

גילויים מעניינים על אודות „שירי החתונה" של יהודה הלוי, שירים שטרם פורסמו ברבים או שלא ידעו עד כה על קיומם, מפרסם החוקר והסופר לייב וילסקער מלנינגראד, בגליון אוקטובר של הירחון הסובייטי יהודי „סאוויעטיש היימלאנד".

הראשון שהתוודע אל „שירי החתונה" של יהודה הלוי היה שמואל דוד לוצאטו (שד"ל). בספרו „בתולת בת יהודה", שהופיע בפראג ב־1840, הוא מביא 22 שירי חתונה. סופרים וחוקרים אחרים, מהם הרכבי, ברודי, ושירמן שיערו שקיימים שירים נוספים, אך לא מצאו אותם בכתבי היד שעמדו לרשותם.

וילסקער שכבר פירסם פעם ב„סאוויעטיש היימלאנד" מחקר מקיף על שירת יהודה הלוי, גילה עתה כתבי יד חדשים בספריות ממלכתיות במוסקווה ובלנינגראד, שחלקם כנראה באו מן הגניזה הקאהירית. עכשיו הוא מביא בפירסום ראשון שלושה „שירי חתונה" במקורם בעברית ובתרגום ליידיש.

לראות שורה עברית מקורית, בעתונו של ורגליס, הרי זה מאורע בפני עצמו. שבעתיים ינעם להתוודע אל פיוטים שטרם פורסמו ברבים של אחד מגדולי משוררינו. זה רק מקרה, כמובן, שה„סאוויעטיש היימלאנד" נתכבד רק בימים אלה באות הצטיינות גבוה, בחתימתו של נשיא ברית המועצות, אנדריי גרומיקו, עבור תרומתו לקידום הקומוניזם, כשם שאין זה מקרה שעל הבמה מציגים עכשיו את „האנקדוטה היהודית" האנטי ציונית הצריפה של ורגליס.

אבל נחזור ליהודה הלוי.

אחד הפיוטים, שנתגלו רק עתה, אני מביא כאן בצילום:

יפות עלם חודש / זמרות ורננים
והשעות לבשו / לבוש הוד ועדנים
וכל פיות חדש / לשורר מוכנים
עלי חתן רוחש / שבחין כל לשונים
וחברו בין בנים / כבשם יפיה
וכל אשר הוא עושה / יהי מצליח
המולות מרעים / כהיום נועד
ומחברת שועים / לחתן נצמד
יזכרו כי נעים / תמיד נחמד
לגיל בן, שעשעים / לבינו נצמד
ולו מסוד מרעים / אידים יגית
ומה יתרון חליפך / תדע כי רצויים
גועד ורועד / יהיה מלא הגויים
ומעין ישפך / שתה מים חיים
ואת לבך נסכה / בטוב וראה חיים
עם האשה אשר / [illegible]
דשנים ונעימים / יבלו את ימיהם
ומחשבת ימים / תהי על חפצם
וגם גרוב ידגה / יחד צאצאם
וממקשי ימים / ימלטו רגליהם
וגם יפנה אליהם / בעין חן ישגית
החתן ישגה / וחוטבו תרב
וגם לרוב ידגה / ושובו יערב
ומשנאיו ישגה / אהליהם יחרב
במו דוחו יהגה / בקר וערב
וייטב ובקרב / [illegible]

הפרופסור מציע לבטל את הטלוויזיה

יש פרופסורים למשפטים ויש.

הפרופסור ג'ורג' אנאסטפלו, למשל, סבור שהטלוויזיה היא אסון לתרבות ולחינוך. במסה שפירסם לפני עשר שנים הציע לבטל לגמרי את הטלוויזיה בארצות הברית. הוא עדיין בטוח בצדקת עמדתו, אבל עכשיו הוא גם יודע שמלחמתו – אבודה. לא מכבר קיבלתי תדפיס מה„סנטר מאגאזין" האמריקני ובו ראיון עם פרופ' אנאסטפלו, מומחה למשפט קונסטיטוציוני, לפילוסופיה, מדעי המדינה ולחינוך בארצות הברית.

לשאלה מה יש לו לומר על רמת הידע של סטודנטים צעירים, בהשוואה לחבריהם מלפני דור, הוא קובע חד־משמעית: אין ספק שרמתם נמוכה יותר ואחת הסיבות העיקריות לכך היא – הטלוויזיה. מגיל שנה ועד 16 ילדים מבלים כ־1000 שעות מול המירקע והדבר נותן אותותיו בחינוך שלהם. הוא מזכיר שבמסתו לפני 10 שנים הציע, בין היתר, כאלטרנאטיווה לביטול הטלוויזיה, לפחות להרחיק ממנה את הפוליטיקה, כיוון שהטלוויזיה נוטה לטריוויאליזציה של הפוליטיקה.

לא זו בלבד שאין הטלוויזיה מקנה לך את המידע הנכון אלא שמשלה אותך להאמין שאתה מתודע כהלכה.

אומר פרופ' אנאסטפלו (כיום פרופסור למשפטים בשיקאגו):

„לא מכבר נוכחתי לדעת שסטודנט יכול לסיים בהצטיינות את אוניברסיטת הארווארד בלי שקרא שורה מאפלטון או משקספיר".

„היום ברור לך הדאי שאי־אפשר לחסל את הטלוויזיה?" – חוזר השואל לנושא לאחר הפסקה ארוכה למדי, שבה דנו בבעיות משפטיות ופילוסופיות הנוגעות לחיי האורח והחברה בארה"ב.

משיב הפרופסור אנאסטפלו:

„העליתי בשעתו את הצעתי ברצינות גמורה. האיגוד האמריקני לזכויות האזרח באילינוי העניק לי לפני כמה שנים את אות ההצטיינות ע"ש הארי קאלוון בגין תרומתי לנושא זכויות האזרח. בשמעה על כך, הגיבה אשתי לאמור: כל זה טוב ויפה, אך אינני יודעת מה הם היו עושים אם היו יודעים שהוא (בעלה) רוצה להאפיל את הטלוויזיה".

אנאסטפלו סבור שהצעתו לביטול הטלוויזיה תואמת את החוקה האמריקנית ואינה נוגדת את „התיקון הראשון" המפורסם (בעניין חופש העתונות). „נהפכנו לאסירים של הטלוויזיה". לדעתו, בני מעמד העניים צופים בטלוויזיה יותר זמן מעשירים ואחת התוצאות תהיה שהם יישארו עניים, כיוון שהצפיה בטלוויזיה מונעת מהם לעשות דברים פרודוקטיוויים יותר. אבל כאמור ברור לו, לפרופ' אנאסטפלו, שהיום, בעידן הלוויינים והוידיאו אין עוד ממש בהצעתו והוא תוהה מה תהיה לאורך ימים התוצאה בתחום החינוך והתרבות בארצו.

„שודדי ים של ימינו"

סיפור שוודאי איש, פרט לנוגעים בדבר, אינו זוכר אותו עוד, על מעשה שוד והתעללות ב־23 יהודים יוצאי תורכיה, שביקשו להגיע לארץ בימי העליה הגדולה ב־1949, מתפרסם עתה מחדש ב„עידן".

„עידן" הוא מאסף שיוצא מטעם „מרכז יד יצחק בן־צבי ללימודי ירושלים" ועורכו הוא ד"ר מרדכי נאור.

מאסף מס' 8 – בעצם, זהו ספר לכל דבר – מספר את תולדות העליה הגדולה לארץ מיד לאחר הקמת המדינה ואת סיפורם של העולים והמעברות.

העתונאי פנחס יורמן משחזר במאמר „השנה שנהיינו בה מיליון" כמה אירועים מן הימים ההם, כפי שנתפרסמו בעתוני הארץ.

והנה אחד מהם:

ב־24 במאי הדפיס 'דבר' בעמוד א' שלו סיפור מרעיש: 'פרשה מזעזעת נתגלתה אתמול, כשהופיעו בנמל חיפה יהודים עזובים, עייפים ותשושים, לאחר שחייה של יומיים בים התיכון. נתגלה כי הם קורבן מעשה פיראטים מן הסוג הגרוע ביותר. שודדי ים של ימינו השתמשו לרעה בבורותם ובבדידותם של העולים והשאירום בלב ים. 23 יהודים יוצאי תורכיה נמשו מן הים, כל עוד נפשם בהם. הם סיפרו: לפני ארבעה ימים עלו 28–29 יהודים על סיפון האניה 'נואזול' (מאחת הארצות בים התיכון) על מנת להגיע לחיפה. רב־החובל, שלפי סיפוריו כבר ביקר עם ספינתו לא אחת בישראל, דרש מהם 50 לירות אנגליות בעד כל נוסע. בסך הכל קרוב ל־1,500 לירות. הכסף שולם מראש והעולים יצאו לדרך. אחרי שני ימי נסיעה בים הודיע רב־החובל, כי מטעמים ידועים אין הוא מעוניין להגיע אל החוף, והוא מייעץ להם לעזוב את הספינה ולחתור בשחייה אל החוף. אחרי דין־ודברים (מרוב ההתרגשות קשה להציל פרטים נוספים מפי הניצולים) הסכים רב־החובל להוריד אותם לים על רפסודה עשויה חביות וקרשים. האנשים ירדו (או הורדו) אל הרפסודה, נאחזו בקרשים שהתערערו קשה והם חתרו בכל שיכלו. אחדים נותקו מן החבורה ובקבוצות קטנות יותר המשיכו האנשים לחתור אל החוף תוך מאבק לחיים ולמוות. למזלם היה הים השקט, אולם הם נאבקו ללא הרף גם בלילות מפחד הצינה, העווית והחשש לאבדן החבורה, שמשמעה מוות בטוח.

'שתי יממות רצופות חתרו, עד שראו את הספינות העוגנות במימי חיפה. כאן הזעקה מיד עזרה והשוחים המעפילים לוקטו אחד אחד והובאו אל הנמל. רופאי הסוכנות טיפלו בהם מלפנות ערב ועד שלוש לפנות בוקר, כדי להחיות את נפשם ולהחזיר להם את כוחם. הובאו להם בגדים לכסות מערומיהם ואוכל ומשקאות ככל הצורך. בשעות הבוקר הועברו האנשים אל מחנה העליה של הסוכנות. בסך הכל הגיעו אל החוף 23 איש. לדבריהם, היו עוד חמישה אתם יחד ואינם יודעים על גורלם. יש חשש שהאנשים טבעו, אולם לפי השערת אחד הניצולים יכלו האנשים להינצל על־ידי אוניית משא שעברה בים".

מה גילה הלוויין של אנדרופוב

מעשה שלא ייאמן על פרשיות של שחיתות, הונאה וזיופים ברפובליקה הסובייטית של אוזבקיסטן (הגובלת באפגניסטן) מביא ה„סנדיי טיימס" הלונדוני בכתבה מ־7 בדצמבר ממוסקבה.

משך שנים היתה אוזבקיסטן סמל ומופת ליתר הרפובליקות בהצטיינות שלה בעבודה ובשיאי היבולים בעיקר ב„זהב הלבן" – כותנה. משנה לשנה הראו הסטאטיסטיקות הרשמיות הצלחות אדירות. מבול של אותות הצטיינות ומדליות ניתך על ראשי הרפובליקה והעובדים המצטיינים.

מזלם של ראשי הרפובליקה בגד בהם כאשר הפעילו הסובייטים לראשונה, בימים שיורי אנדרופוב עדיין כיהן כראש ה־ק.ג.ב., לווייני ריגול חדישים. הרוסים שביקשו לנסות את יעילותם של הלוויינים, החליטו להשתמש באוזבקיסטן כאזור הניסוי והנה – שוד ושבר! – מה שגילה הלוויין בשדות הכותנה לא תאם לחלוטין את הדו"חות הרשמיים. הפער היה עצום וה־ק.ג.ב. העדיף להאמין ללוויין שלו ולא לפוליטיקאים המקומיים.

הוחלה חקירה ומתברר שהיה זה מעשה ההונאה הגדול ביותר בתולדות אסיה התיכונה הסובייטית.

התוצאה עד כה: שר אחד הוצא להורג, 2600 פקידים בדרגים שונים נחקרו, חלקם נשלחו לכלא. הוחלפו כמעט כל ראשי מוסדות המפלגה.

אך הטיהור נתקל בקשיים רבים, כיוון שכמו בכל יתר הרפובליקות המוסלמיות, גם הדת וגם המסורת מכבידים על השינויים.

לראשונה כנראה בתולדות המשטר, משתמש עתה גורבצ'וב גם בנשק שעד כה היססו הסובייטים להפעילו: העתונות. הפרשה כולה נחשפה בעתונות המקומית והארצית למען „דיא ווידאר".

מרש"י ועד משה מנדלסון

„מרש"י ועד משה מנדלסון תיעוד של שפת יידיש", זוהי הכותרת לתערוכה בתחום מדעי הלשון והספרות באוניברסיטת טריר, גרמניה. יש בה מוצגים מתחומים ומצורות ספרותיים רבים, בעיקר מתקופת „הביניים" מהמאה ה־12 עד המאה ה־18. את התערוכה והקטלוג הכינה אריקה טים, מרצה ללימודי יידיש, המהווים מחלקה במסגרת הגרמניסטיקה.

תחומי המחקר של לימודי יידיש באוניברסיטת טריר מתמקדים, בין היתר, בייחודיות של תולדות הלשונות יידיש וגרמנית, היידיש המערבית, יחסי שתי השפות, ההיסטוריה של תרבות יידיש וכן תולדות המחקר בתחום זה. בשבועון הגרמני „העתיד" שמופיע בשפה העברית אנו קוראים ש„אוניברסיטת טריר ניצבת שוות ערך לצד שני מרכזי המחקר האחרים לתרבות יידיש, ירושלים וניו־יורק".

נתגלתה מצבה יהודית במיינץ מלפני 700 שנה

יש באותו כתב־עת גם סיפור מופלא על מצבה מלפני 700 שנה שנתגלתה בביתו של האדריכל האנס יִרג יעקובי מן העיר מיינץ. המצבה, „כמו פנינה נחבאת בתוך קונכיה", נתגלתה במקרה תוך כדי עבודות חפירה במרתף בית מגוריו של האדריכל.

„הכתובת על המצבה מצביעה על מותה של אשה יהודיה ממיינץ בחודש אלול, ביום ו' בשבוע, בשנת 52 לאלף הששי, כלומר בשנת 1292. זוהי תקופה שבה היו חוסר זכויות, ניצול ורדיפות מנת חלקם של היהודים באיזור הריין. בעשור האחרון לחיי האשה עבר גל רדיפות עזות על הקהילה היהודית במיינץ, אחת הנודעות בקהילות היהודיות.

המנוחה הובאה לקבורה בבית הקברות היהודי, שכונה „חול יהודי" – כפי שהיה נהוג לגבי כל היהודים הנפטרים במיינץ ובסביבתה. לאחר הפקעת המצבות בשנת 1938/37, שימשו מקצתן חומר בנייה בעבודות בניין עירוניות ואולי גם פרטיות. לכן שוב נתגלו מצבות יהודיות מן המאות ה־11 עד ה־15 בעת עבודות חפירה באיזור מיינץ".

בשורה לאוהבי הטיפה המרה

„סנדיי טיימס" (מ־14 בדצמבר) מביא בשורה מרנינה לחובבי הטיפה המרה: אחר הפסקה של כמה שנים, חודש ייצור תרופה הידועה בשם RO15 – 4513, שגלולה אחת ממנה דיה כדי להעמיד שיכור על הרגליים ולבטל כליל את השפעת האלכוהול. מדענים סבורים שטיפול ממושך בתרופה זו עשוי גם לסייע לגמילה מאלכוהוליזם.

מדוע אמרנו „חידוש ייצור התרופה"? כיוון שבמפעלי הופמן לה־רוש השווייציים כבר הפיקו אותה לפני כמה שנים, אבל אחר שהוכחה יעילותה בבעלי־חיים, נתעוררה בעיה אתית, שמא עם סילוק הפחד מפני השתכרות, השימוש בה בבני אדם יעודד לשתיית יתר.

המדענים באמריקה גם שואלים את עצמם בקול רם מה יהיה דינו של נהג שייתפס בנהיגה מסוכנת, המשטרה תגלה רמה גבוהה של אלכוהול בדמו והוא יטען להגנתו שהוא פיכח לחלוטין כיוון שנטל גלולה RO15 – 4513.

שלישות באוזן

מאת דוש

1 סיבה לפסילה

אין הרבה להוסיף לטיעונים, כי הצנזורה מיותרת, מזיקה ומוטב שתרד מן הבמה בהקדם. מוסד לא יוצלח זה יצר לעצמו תדמית שלילית ללא תקנה. המחזר בדבר שיכול היה לספר אור־תה, אילולא החד־צדדיות הבולטת שגילה בתיפקודו המגושם.

הצנזורה נוהגת להתנפל רק על יצירות מסוג מסויים. השאלה: מדוע היא לא נגעה מעולם במחזות שמשמיצים את המיעוט הערבי? מדוע היא לא פסלה אף פעם סרטים שמסיתים נגד הציבור החילוני?

חוגים המקורבים לצנזורה מודים באשמה. להגנתם הם משמיעים נימוק אחד בלבד: מעולם לא התבקש אישור להצגת יצירות מן הסוג הנ"ל. הצנזורה היתה פוסלת אותן ברצון, אבל כנראה אין סופר, פילמאי ומפיק בישראל, שמנסה להעלות חומר כזה על הבמה או על המסך.

על כן, לפנינו תופעה חברתית־אמנותית מעניינת. לפי הדעה הנפוצה, הציבור הישראלי שקוע בגל גואה וע־כור של שוביניזם, חוסר סובלנות, קלריקאליזם, גזענות ומה עוד. אבל למרבית הפלא, הוא אינו מעוניין לתת ביטוי להשקפות הנ"ל.

כיצד ניתן להסביר תופעה תמוהה זו, שהיא הסרת תקיים מחברות בעלות כושר הבעה?

התעלומה מוגשת לעיון אקדמאי.

התוצאות של הבדיקה עלולות להפתיע את חובבי המוסכמות השגורות. אבל הנושא המרתק הזה אינו שייך במישרין לבעיית הצנזורה.

היא צריכה ללכת.

2 נשק נשק תרדוף

בפעם הראשונה בדרכי המקצועית לא מתחשק לי לעקוב אחרי סיפור עתונאי גדול. פרשת עיסקות הנשק נראית מסובכת, מביכה, מרגיזה ובסך הכל די משעממת. מי עשה מה, למי, מתי ומאיזו סיבה? קרוב לוודאי שלעולם לא נדע את האמת מתוך המבול של ידיעות מגמתיות, על רקע מציאות משתנה מיום ליום. אז עדיף להתמקד בכותרות, עד יעבור זעם.

בינתיים מומלץ להרהר על צידה המוסרי הישראלי של סערוריית העיס־קה.

מי רצה להתעסק בייצור נשק? פשוט הכריחו אותנו. עוד זכור, כיצד התרוצצנו בין המעצמות, כדי לשנורר מהם רובה, תותח, טנק ומטוס להגנת־נו. הן, כולל ידידינו הטובים ביותר, שיחקו איתנו חתול ועכבר, ששמו „אמבארגו". בשעות הקריטיות במצבנו הבטחוני נאלצנו להתחנן לפניהם ולר־דת על הברכיים, עד שהואילו לזרוק לעברנו איזה משלוח, תמורת כסף טוב.

אז מתוך ברירה לקחנו את עצמנו בידיים. במאמץ עצום הצלחנו להגיע לייצור עצמי ולספק חלק מצרכינו. וכן לספק לאחרים. כי בעניין זה לא ניתן לעצור בחצי הדרך. על מנת שיהיה לך, עליך גם למכור. זה חוק המשחק שלמעשה לא רצינו לשחק.

אז נפסיק להטיף מוסר לעצמנו. נסתפק בהטפה הצבועה שנשפכת עלי־נו מכל עבר.

הסיפור הסבוך מזכיר בדיחה כחולה. היא זכתה בפרס ראשון בתחרות הבדי־חות השנתית שנערכת באמריקה.

עובר־אורח עירוני נתקל באדם חמוש ומפחיד, באחת הפינות הנידחות של ארה"ב. הכפרי מושיט לו בקבוק: „תשתה, זה טוב ויסקי תוצרת בית". האיש ששמע על טעמו הנורא של מש־קה מסוג זה, מסרב להתכבד. בעל הבקבוק מכוון אליו את הרובה. „תש־

תה אחרת אפוצץ לך את הגולגולת". הקרבן לוגם מן המשקה מתוך בחילה, וכצפוי, מקבל ממנו שוק עמוק.

כשהוא מתאושש, הוא מתחיל לגמ־גם: „זה היה איום". הכפרי בוקע בכתי־פיו: „אתה מספר לי? כעת הגיע תורי קח את הרובה שלי ותכריח אותי לש־תות אחרת גם אני לא מסוגל...".

3 בהשפעת השפעת

בבית חילוני מצוי, כמו שלנו, לא מקדישים מחשבות רבות להשגחה העליונה. בחיי יום יום מתעלמים ממ־נה. עד שבא החורף והשפעת.

לא גולת פשוטה עם קצת סיבוכים פה ושם. הכוונה לשפעת אמיתית, אלימה, עם ראש מתפוצץ, חולשה טר־טאלית, פרקים כואבים ודכאון נפשי. שוכבים במיטה ומקווים שלא נמות מזה. השאלה אם כדאי לחיות בצורה כזו?

בולעים כדורים, שותים נוזלים, מטפטפים באף וכעבור כמה ימים מנ־סים את הפאטנט של הסבתא. מכסים את הראש במגבת, שמים קמפור בקע־רה של מים חמים ונושמים פניה את האדים דרך כל החורים.

במשך כל הזמן הזה ההשגחה יוד־עת מכול ומביטה בנו בחיוך מושטש. „אז באת" – כמהלכים לעברה מת־חת לאף הסתום – „הגעת להזכיר נשכחות ולצחוק כאיתנר".

כדרכה, ההשגחה שותקת.

„זה באמת סקנדל. איפה המדע הר־פואי המפואר? הדוקטורים הגדולים עם כל ההמצאות הגאוניות שלהם. הם מנתחים עם קרני לייזר, מציצים לתוך הגוף, משתילים אברים, בפרקים ובר־נים גנים, יודעים כראש את בין הנו־לד. והנה, עד שמוצאים חיסון לשפעת, בא איזה נגיף חדש מסינגפור, כסבש את השכל ומערער את כל המערכות. 'תשכב בשקט וזה יעבור', אומרים הרופאים וחוזרים להתעסק באיידס. אפשר להשתגע".

ההשגחה מוסיפה לשתוק.

„ברור, את צודקת. אנחנו לא כל כך חכמים כפי שנדמה. החיים מסובכים מדי. הכל יכול לקרות. זאת היתה תז־כורת. בסדר. הבינונו"...

בינתיים התקררו המים. ריח הקמ־פור נדף. אפשר לנשום, אבל יש איזו תחושה, שהשפעה משתלכת כעת על הקיבה. רק זה היה חסר.

מילא, זה יעבור.

אולי.

משיחות סטאלין ורוזוולט ביאלטה על הציונות
עד – חילופי האגרות בין מוסקווה לירושלים על „מלחמת הכוכבים"
כל הסבך של הוועידה הבינלאומית על המזרח־התיכון,
בספרו החדש של משה ז'ק
הסכסוך הישראלי–ערבי בצבת המעצמות
הוצאת „הקיבוץ המאוחד"
להשיג ב„ספרית מעריב" ובחנויות הספרים

בקידות · חשבונאות · · ·
לחה מכל הבחינות
אביב
גרות ערב
מקצועות הבגרות

צרפתית
כאן!
מישלב
בגרות עם תעודה
בפיקוח משרד החינוך והתרבות
חיפה
בת גלים
העליה 45

صكرا من الاصل

هكذا عن الاصل

ספיחי איראן: מהרבנות הראשית עד „המילואים" של ניר

אמנון אברמוביץ'

בחודשי אוגוסט־ספטמבר '85 היה מיבצע איראן חתום עדיין בחותם היזומה הפרטית. אל שווימר שכר בכוח קטן ורעוע, די.סי.־8, צבע אותו, הושיב עליו שלושה טייסים זרים, שני קולומביאניים ופורטוגלי אחד, והטיס לאיראן 500 טילי טאו. אגב, המטוס השני בבין השניים, זה אשר הטיס לאיראן את 400 הטילים, התגבר בדרכו חזרה ובמקום לנחות בתורכיה, נחת במפתיע בלוד, ערב ראש השנה.

בנובמבר קיבל המיבצע צביון ממלכתי. 80 טילי קרקע־אוויר מדגם הוק הועמסו על כמוס אל־על מדגם ג'מבו קארגו.

הג'מבו של אל־על אמור היה לטוס ביום ששי לפורטוגל, לפרוק שם את המטען לטובת מטוס שיטיס משם את המטען לאיראן. יום ששי, אמר ראש־הממשלה שמעון פרס, אני חייב את איסור הרבנות הראשית. אמר והשיג איסור. בסקנה: הרבנים הראשיים היו בתבונה.

להשבון החובה והזכות של שמעון פרס בשאלת כינהל תקין ושמירת סדרי שלטון, יש להוסיף את שמירת השבת.

כלבד הרבנים הראשיים, מי עוד דווח על המיבצע? נשיא המדינה מר חיים הרצוג.

בכוס הג'מבו אמור היה לנחות בפורטוגל. המטוס לא נחת בפורטוגל. ריצ'רד סיקורד, קצין אמריקני ברימוס, מופעלו של אוליבר נורת', לא הצליח לארגן סידורי נחיתה. הג'מבו על 80 הטילים שבמטענו תג מעל פורטוגל וחזר ארצה.

היה מי שהאשים את „הנבחרת הראשונה" בשלומיאליות. הוא התכוון לתקלה הזו.

דרום לבנון ומערב גרמניה

„הנבחרת הראשונה", שווימר, נמרודי ודייב קמחי, רואה בעבירים ניר תהמן בלתי נלאה. הם רואים בניר את מי שעשה מעל ומעבר כדי להדיחם. ניר סבור, שהוא נהג עימם בהגינות מחולטת. ראש הממשלה הטיל עליו להחליפם. ראש הממשלה לא הורה לו כיצד להחליפם.

איך עבד ניר על השלישיה? להלן דוגמה:

שווימר, נמרודי ודייב קמחי קבעו פגישה עם עמירם ניר באחד מבתיו של יעקב נמרודי בסביון. ניר הופיע כשהוא לבוש מדים ועונד דרגות רב סרן.

מה פתאום מדים, שאלו, פרצה מלחמה?

אני מגיע ממילואים, אמר ניר.

בירור קצר הבהיר, שהמילואים לא היו ולא נבראו.

לקראת תום השיחה התברר, שיש צורך להמשיכה גם למחרת. אפשר לפגוש אותך מחר? שאלו את ניר.

מחר אני חייב להיות בדרום לבנון, אמר ניר.

בירור קצר הבהיר, שמחר הוא טס למערב גרמניה לפגישות שקבע לעצמו בעניין האיראני.

ירצו יאכלו

את ההכשלה הזדונית, אשר רפקה את חלקם במיבצע, ואולי את המיבצע כולו, רואה „הנבחרת הראשונה" בהחלפת 18 טילי ההוק המשופרים בטילי הוק מדגם ישן. כאשר הגיעו הטילים המיושנים לאיראן, הסתבר לאיראנים שהוליכו אותם שולל. רימו אותנו, הם אמרו, טילים כאלה אנחנו יכולים למכור לישראלים. יש לנו 600 כאלה ואין לנו מה לעשות איתם.

האיראנים התעצבנו, עצרו את הטייסים, שהיו הפעם גרמנים, וכלאו אותם. הם נאותו לשחרר את הטייסים רק לאחר שהותנו להם הכסף והוסבר להם שהטייסים הם גרמניים ואין להם חלק בהונאה.

השאלה מי הוליט לשלוח טילים מיושנים ולמה, בעיקר למה, היא משאלות המפתח לפרשה.

מכל ההסברים ששמעתי וקראתי, אין הסבר סביר יותר מזה שלהלן: אל שווימר עשה שנים רבות במערכת הבטחון. השנים הארוכות הללו הותירו אותו עם כמה ידידים כאלה שעם ידידותם אין צורך באויבים. מערכת הבטחון ליוותה את קבוצת שווימר באנטגוניזם מאז ראשית המיבצע. כאשר הגיעה העת לצייד אותו בטילים, לא נעשה מאמץ גדול מדי שיהיו אלה הטילים המבוקשים. בבחינת: ירצו האיראנים, יאכלו את הטילים. לא ירצו, יאכלו את שווימר.

שר הבטחון

שר הבטחון יצחק רבין לא נתפס להתלהבות גדולה מדי מהמיבצע כולו. לאחר שהמיבצע החל, היה עיקר דאגתו להחזרת 500 טילי הטאו אשר יצאו ממחסני צה"ל.

קודם כל, משום שחמש מאות טילי טאו היוו תרומה צה"לית גדולה מדי עבור ההרפתקאה. כשר האחראי על מחסני הצירוד, רצה את הטילים חזרה. שנית, כל זמן שהטילים הללו לא חזרו למחסנינו, פירוש הדבר שישראל העבירה לאיראנים נשק אמריקני בניגוד לאיסורי האמברגו. זו הסיבה הקטנונית שהמיבצע הגדול הזה נוהל בדבקות כה רבה ממשרד הבטחון.

הקלף הסודי

החלק השני של המיבצע סבל משני ליקויים עיקריים:

א. לא היתה לו תבנית מילוט. כלומר, ברגע שהעניין נחשף לא היה לממשלת ישראל יכולת להתנער ממנו. הממשלה לא יכלה, כמו בסיבוב הראשון, למשל, להימלט מהעניין ולהפיל אותו על יזמים פרטיים.

ב. לא נערכו דו"חות פעולה בכתב. כאשר פרס, שמיר ורבין נאלצו לתחקר את האירוע, היה עליהם לסמוך על דיווחים בעל־פה.

עכשיו הכל תלוי במה שתגיב החקירה באמריקה. אין בידנו כדי להתגונן מפני מימצאים שיעלו בחקירה באמריקה. זולת מכתב הערכה לאחד הישראלים שהשתתפו במיבצע, מכתב החתום בידי גורם אמריקני בכיר ביותר, גם אם לא צלול ביותר.

המכתב הזה הוא הקלף הסודי של ירושלים כנגד האשמה אמריקנית אפשרית.

שדות־לחם ולא שדות־קרב

פגישה מקרית

יגאל לב

הצעירים מצביעים ברגליים. זוהי ההצבעה היחידה שאי אפשר להתווכח איתה, אי אפשר להעמיד אותה במבחנים של טוב ורע, אי אפשר לדון עליה בערכים מוסריים. צריך לקבל אותה כמות שהיא. עובדה. 19 אחוז מהצעירים הישראליים (בגילאי 18־29) סבורים כי יתכן והם יירדו מהארץ.

אפשר לכתוב כרכים שלמים על הסיבות שהביאו אותם לכך. אפשר למנות שורה אינסופית של גורמים, אבל אי אפשר להתעלם מהעובדה שהם מצביעים ברגליים נגד המדינה.

בשנתיים האחרונות, אומרים המספרים, קבע המאזן כי עשרות אלפים אנשים עלו בממוצע כל שנה לארץ ואילו כ־14 אלף ירדו. עם עובדות אי אפשר להתווכח.

יש בצעד הזה שלהם משהו מן העייפות. כאילו הם אומרים: אתם יודעים, מדינת ישראל התמיצה משהו. משהו גדול. ואנחנו עייפים מכדי להילחם את המלחמות הקטנות, האפורות, של הארץ הזאת, הקוראת את בניה אל הדגל. דורשת מהם, ואינה נותנת להם אפילו אוזירה, תנאים מינימליים כדי לפתח את עצמם.

מצביעים ברגליים נגד המדינה, וצועדים עייף ועגום. וכאשר הם יוצאים למה שקראנו פעם גולה והיום קוראים לזה פשוט לרדת, הם משאירים אותנו עם חשבון נפש, שאין אנו יכולים להתעלם ממנו בהטחת האשמות של נפולת נמושות או בנסיון לקבל את המסר העקיף שלהם הקובע כי הנשארים בארץ הם בעצם נפלת נמושות, ואילו המצליחים יוצאים לחפש את עצמם בארצות שמעבר לים. הרי על פי תפיסתם, אם כדי להצליח צריך לצאת — הרי כל מי שנשאר בארץ הוא בבחינת כשלון.

אי אפשר להתעלם מהעובדה שהמסע הזה של הציונות כבר מכתפיהם של חלק מהצעירים שלנו. האבות המייסדים הטילו את בני דור ההמשך אל מסע אריך. הם בנו את המדינה בצלמם ודמותם. חלומות הראים לענקירדות. אבל כדי לשמור על החלום הזה, צריך לחיות לא רק את הרגעים הגדולים והיפים, של החברה הישראלית, אלא גם את אותה אפורויות של חיים קשים, ימי מלואים, מלחמות, נטל, פוליטיקאים שאין בהם אחד אשר בשעת משבר של ממש יכול להיות במוח שהעם יילך אחריו.

עייפות מהציונות הבטחונית, האומרת כי יש להמשיך בתנופת ההתנחלות. להמשיך ולהחד את היחסים שלנו עם השכנים עד כדי כך שכל ניצוץ קטן מדליק את חבית אבק השריפה והפך את האדמה המוצקה שאנו דורכים עליה להר געש. עייפות מהקנאות הדתית החשוכה, המכביסה אותנו לכתנת־כפיה עד כי אין אנו יכולים לנשום. עייפות מהנטל הכלכלי. מהניכור שבין אדם לחברו. ממלחמת הקיום האכזרית.

את החללים הנפערים בשורות אנו מרגישים באורח מוחשי בנושא המלואים. כאשר מישהו יוצא לשנים ארוכות לחו"לארץ, אפילו אם הוא חוזר אחר כך, מביט בפני האומה מבעד למסך הטלוויזיה ואומר „נכון, לא הייתי פה 14 שנה אבל ברוחי, מעולם לא נפרדתי מכם", הרי, הרוח הזאת לא יוצאת למלואים. הרזרבות האבודות שלנו במנהגן ובשורותנו יוצרות פרצות גדולות במערך המלואים ומטילות נטל נוסף על הנשארים.

אבל אין לנו שום סיבה לערוך חשבון עם היורדים. זו תופעה כמו איתני־טבע. אנחנו רק צריכים ללמוד את הסיבות לה כדי שלא נברח שוב ושוב מהתשובות.

הצעירים העוזבים את הארץ, ואלה המתכוננים לעזוב, מצביעים ברגליים נגד המדינה משום שהם עייפים ממנה.

אנחנו, שנשארים, נעשה את מלאכתנו רמיה אם נטיח בהם את חולשתנו. אנחנו חייבים לנסות להבין מה קרה לנו שהפכנו ארץ שאיננה מושכת יהודים מארצות ניכר, ואינה קוסמת לבנים שנולדו כאן.

התשובה לעייפות איננה יכולה להיות במיבצעי כסילים של „שבו בנים", נסיון להחזיר את היורדים. גם לא בנסיון להכביד יד על אלה היוצאים. המהפך היחיד שאנחנו צריכים לעשות הוא לשנות משהו במדינה פנימה.

וראשית — לשנות את הבסיס לכל הבעיות שהפכו את הציונות כבדה מנשוא.

היחס אל השכנים והנסיון לעשות איתם שלום.

אני אומר זאת בזהירות ובאחריות. למרות שכאילו, מתבקש לדחות את הנוסחה הזו על הסף.

אחרי מלחמת העולם השניה קבע שר החוץ הצרפתי דאז, מוריס שומאן, הצהרת עקרונות שנכונה גם לגבי מערכת היחסים הקשה שבין ישראל והארצות המקיפות אותה. על חורבות אירופה ולאור אש השנאה של בני צרפת לגרמניה הנאצית, קבע שומאן כי בפני אירופה עומדות שתי בעיות: לשקם את הכלכלה שלה ולחפש דרך חדשה לטפל בגרמניה. הנסיון לפתור את בעית גרמניה לאחר מלחמת העולם הראשונה, קבע שומאן, כלומר השפלת הצד המפסיד ויצירת איזון אימה ולא אינטרס לשלום — הם שגרמו למלחמת העולם השניה. לכן צריך להגיע למצב שבו מלחמה באירופה, כדברי שומאן, „לא רק תהיה בלתי אפשרית אלא אפילו לא תבוא בחשבון". רעיון זה היגוה את מה שקרוי היה אחר־כך „הקהיליה האירופית המשותפת", שהתבססה על אינטרסים כלכליים משותפים של כל הארצות הללו ובעיקר סביב הנושא האחד שעליו היתה מחלוקת תמיד — הפחם והפלדה.

זאת הנוסחה שגרמה לכך כי היום, למרות שנאת־עולם בין גרמניה וצרפת, למרות שתי מלחמות איומות, למרות טראומות של סכסוכים בני עשרות שנים, קשורות שתי הארצות בבריתות כלכליות אשר הפכו את עצם המחשבה למלחמה ביניהן ל„בלתי־אפשרית".

הנושא הישראלי־ערבי יכול לשאוב השראה מחזונו של שומאן. לא אהבה בין עמים אלא אינטרסים כלכליים, לא נסיון למתוק מטען של שנאה, אלא נסיון לקשור ארצות באינטרסים, שעצם הפגיעה בהם תפגע בכלכלת הארצות.

היהודים הצביעו ברגליים נגד מדינה הזיה על הרבה. הם עייפו מכנה. הם עייפו גם מהמצב הכלכלי שהוא פועל יוצא של מלחמה ממושכת זו. ואם הצעירים שלנו עייפים, ראוי לנו להחזיר שוב בדרכה של הציונות הלוחמת, שבני־הנוער שלנו הצביעו נגדה.

נוכל להחזיר את בני הנוער שלנו משדות זרים. לא אם ניפגש עם השכנים בשדות הקרב, אלא אם נפגוש אותם בשדות הלחם.

מי „ימין" ומי „שמאל"

פתחון פה

ארז ביטון

הקרב על התוכנית הכלכלית החדשה מלווה, כתמיד, בהרבה עשן ובלבול מכוון, שהוא חלק מאופיין של הנפשות הפועלות. שמענו את איש הליכוד בהסתדרות, יעקב שמאי, פוסק פסיקה אידיאולוגית נחרצת: התוכנית המוצעת הינה קפיטאליסטית.

השר דוד לוי זהיר יותר. הוא מתנגד רק למרכיבים אחדים בתוכנית. השר שחל מקבל את התוכנית באופן עקרוני. ואילו המערך בכללו עוד צריך לדון. עדיין אינו יודע אם הוא קפיטאליסטי או סוציאליסטי. מה שבטוח בטוח — בינתיים עדיף לדבר בשני קולות.

ומעל כולם מפתיע באמרות־השפר שלו שר האוצר. בעברית מעונבת הוא מצהיר כסוציאליסט מושבע, שאם התוכנית הכלכלית תפגע בשכבות החלשות מוטב שלא תועלה כלל. ובאמת, האם איש כמשה נסים, בן לעדות המזרח, שהוויית שלו מתגוננת לו בפה כאברהן ממש, האם דווקא הוא יפגע ככה בעיי הפיתות, יוריד מהם את מעט ההקלות במסים ויתן יד להפך אותן לעיי רפאים? האם דווקא הוא יכה בקצבותיהם של זקנים, נכים ומוכי־גורל וישלשל לכיסים של עתירי ממון? המושג הזה — „שכבות מצוקה" — הכל מטפלים בו כמו בבן יקיר ובעצם מוכירים אותו לשווא, הפך באמת מטבע עובר לסוחר.

השבוע שמענו גם על איש מסכן אחד מן השכבות החלשות, חיים שיף, שהביא אתנו בשנה האחרונה כמעט עד סף בכי בשל מצבו הקשה, כמעט ירד מנכסיו וכמעט ירד מן הארץ.

עכשיו אנחנו מתבשרים שבשעה טובה נמצא מרפא לתולייו של שיף בתמיכה ממשלתית קטנה של עשרים מיליון דולר. הולך ומתפתח אצלנו דיוקן של נתמך ממשלתי: ראשית, הוא צריך להיות איש־מפלגה כזה שתרם פה ושם — בדרכים תקיפות, כמובן — לקופת המפלגה. שנית, רצוי שיצהיר שכל מטרתו לעזור לשכבות החלשות ולהעסיק עובדים ולמנוע אבטלה. ואם זה לא יעזור — כדאי לשלוף את הקלף החזק של איום ירידה מן הארץ.

אם תמלא את הקריטריונים האובייקטיביים הנ"ל מובטח לך שאתה נכנס למועדון האקסקלוסיבי של מקבלי תמיכה ממשלתית — אם לא מאה מיליון דולר, לפחות עשרים־שלושים מיליון דולר, ואז אתה יכול לעזוב בשקט את הארץ. כפי שאכן קרה לא פעם. להזכיר רק אותו מנהל מפעל בצפון ששלשל לכיסו עשרות מיליוני דולרים וברח מן הארץ והותיר את עובדיו ללא שכר.

מה שכואב במיוחד זה הפער הנורא בין אמירות אידיאולוגיות מפוארות לבין עשייה כושלת. מדברים אצלנו גבוהה־גבוהה על חופש היצירה. אבל התמיכה הממשלתית השנתית בענייני התרבות בארץ אינה מגעת ל־15 מיליון דולר: כלומר, פחות ממה שמתכוונים להעניק לשיף.

מזלם הרע, או שמא מזלם הטוב של היוצרים כאן, שהם כותבים מדחפים חסרי כיבוש להתבטא וליצור. אבל בסופו של דבר יחסו המעשי של המימשל לבעיות חומריות של סופרים ויוצרים חונק אפשרויות מרהיבות של יצירה וכלי ביטוי יצירתיים, מפני שהיוצר צריך בכל זאת תנאים חומריים מסויימים כדי לממש את יצירתו אם בכתב־עת ואם במחזה. שר החינוך יצחק נבון הגדיר לא פעם את המצב הקיים, כמות התמיכה הממשלתית בענייני תרבות כבושה. אבל כנראה קובעת יותר דעתו של אותו ח"כ בעל חוש מיוחד ליצירה שהצהיר, כי טוב להם, לסופרים ולמשוררים, לחיות במחסור ובעליית־גג, כי רק כך תפרח יצירתם.

האמת היא, שלא מדובר כאן בקפיטאליזם ובסוציאליזם כי אם באופורטוניזם, בחטוף ככל יכולתך. מתפתחת מציאות של תלות חד משמעית במערכת הפוליטית. לאמור: מי שכוח רב לו להסתופף בצילה של מפלגה — גורלו שפר עליו.

הסממנים הליבראלים ששר האוצר מבקש להשתית במערכת המשקית שלנו הולמים אולי משק קפיטאליסטי מסודר כמו המשק בארצות־הברית, אך אצלנו פירושו חשיפה מסוכנת של שכבות נרחבות לדיכוי חומרי שמשמעו גם דיכוי רוחני.

אולי ראוי להסביר לאמריקאים, אשר כנראה לוחצים להשליט מישטר כלכלי כשלהם, שהמציאות שלנו שונה בכך שאנחנו עדיין ארץ הגירה ויש עדיין הכרח בתיקוני עוולות שנוצרו בגלי העליה ההמונית עם הקמת המדינה, כגון: בהשקעה מכוונת בערי פיתוח ובהקצאת משאבים על פי העדפות רעיוניות.

מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל

בשיתוף
משרד החינוך והתרבות
המרכז לשילוב מורשת יהדות המזרח
המחלקה להשתלמות מורים
הפיקוח על הוראת ההיסטוריה בחינוך הממלכתי והממלכתי־דתי

שני ימי עיון בחנוכה
בנושא:
השפעות ותמורות בחיי יהודי ארצות האיסלאם

יתקיימו בימים ראשון־שני, כ"ו־כ"ז בכסלו תשמ"ז (28-29.12.86) באוניברסיטה העברית, גבעת־רם, ירושלים

דמי השתתפות הכוללים ארוחות צהריים וכיבוד קל – 40 ש"ח.
תאריך אחרון להרשמה: יום שני, כ' בכסלו תשמ"ז (22.12.86).
פרטים בטלפון: 02-637171, 02-669464.

מלגזות

ייצור, מכירה ושירות של מלגזות ופלטפורמות־הרמה הנשלטות באמצעות נהג רגלי וכן טרקטורי גרר לתעשיה.

מכירה ושירות של מלגזות־בנזין, דיזל וחשמל. רכב חשמליים וכלי רכב מתוצרת טובי היצרנים באנגליה, ארה"ב, צרפת ויפן.

השכרת מלגזות ומכירת מלגזות משומשות.

אספקת מצברים ומטענים למלגזות של כל היצרנים וכן לאספקת זרם בשעת חירום ולהפעלת מרכיות טלפון גדולות.

סלים להרמת עובדים באמצעות מלגזות.

לרשות לקוחותינו מרכז שירות וחלפים בפתח־תקוה, תחנות שירות בגליל ובחיפה וכן אזוריות עשרות ניידות שירות.

אכטמן־המלחים
חברה להנדסה בע"מ.

רח' היצירה 2,
איזור התעשיה, פתח־תקוה. טלפון: 03-9229294
ת.ד. 18015, טלקס: 381130
תל־אביב 61180 פקסימיליה: (03)9220330

...צאו לנו מן ד...

עידו דיסנצ'יק

...סים, מסים ו...

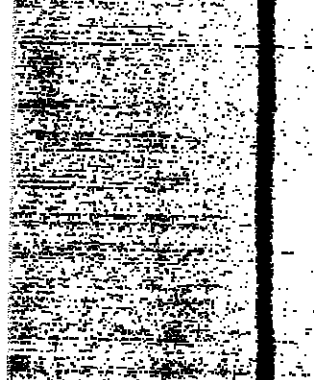

...ות־לחם
...א שדות־קרב

צאו לנו מן החיים

עידו דיסנצ'יק

הוויכוח על התוכנית הכלכלית החדשה חשף שוב את כל המחלות המבניות, הכרוניות – חלקן כמעט טרמינאליות – של המשק בישראל. העובדה שהוא התחבר בזמן עם שלושה אירועים כלכליים אחרים היא אולי מקרית, אבל גם מהותית.

שלושת האירועים האמורים הם: בעיית מפעל מנועי בית שמש: התפטרות המנהלים של סולל בונה; הדיון בוועדת הכספים על עיסקה: הליכוד יסכים לאשר הלוואה נוחה של 160 מיליון דולאר לתנועה הקיבוצית אם המערך יסכים למתן הלוואה כזאת למלונאי חיים שיף.

בכל האירועים הללו מדובר על כשלונות כלכליים שהציבור כולו צריך לשאת בהם כיוון שהפוליטיקאים והחומסים את כיסינו בקצב של 60 אחוזים מס שולי ועוד כמה מסים אחרי זה, יושבים על הקופה כאילו קיבלו אותה בירושה מההורים.

מנועי בית שמש הוא כשלון ברמה ממלכתית הנסיון להצילו על ידי מכירתו לגורם פרטי הוא טוב כמתן כוסות רוח למת. זה מפעל חסר כל סיכוי להשתקם ולהפוך ריווחי. מי שלא יקנו אותו – יבואו בתוך זמן קצר לבקש עוד. לפיכך, אם הבעייה היא פרנסת העובדים – מוטב שהממשלה תשלם להם ישירות, תעודד מפעלים אחרים לבוא לבית שמש ותחייב את העובדים להיקלט בהם תוך זמן קצוב. זה יהיה זול יותר מאשר לנסות להציל משהו שלא היתה לו זכות קיום כלכלית מלכתחילה.

המקרה של סולל בונה הוא דוגמה של כשלון ברמה הציבורית הסתדרותית. עד עתה הושקעו בו כספי ציבור גדולים, ציבור הכולל גם רבים שאינם חברי הסתדרות ואין שום סיבה שישאו בעול זה. כספים אלה בחלקו על פיצויים שמנים לפורשים. עכשיו באה ההסתדרות ודורשת לתת תוספות גם לאלה שלא פרשו. צודקים מנהלים שאינם מוכנים להיות שותפים לטירוף כזה. צודק מי שיטען כי נמאס לממן את ההרפתקאות ההסתדרותיות בתחום הניהול הייצור. תואיל נא ההסתדרות לגייס מתוך משאביה – אם צריך, נא למכור נכסים – כדי לממן את תוספות־השכר לעובדים בקונצרן שאינו יכול לשאת את עצמו.

המקרה של התנועה הקיבוצית וחיים שיף גובל בשחיתות מוחלטת. מי שהימר על הטרקטורים ומפעלי התעשייה שלו בבורסה, אצל כלס ודומיו – שימכור אותם כדי לממן את הימוריו. מי שנכשל במגאלומניה מלונאית ואחרת – שיאכל הוא את התבשיל שהקדיח יחד עם הבנקים שנתנו לו אשראי ללא הצדקה.

אם הגישה הפשוטה הזאת – שכל אחד אחראי לכשלונות ולהפסדים של עצמו – לא תכה שורש במדינת ישראל לא תהיה מדינת ישראל. כבר עתה מוטלות עליה משימות רווחה שאין להן סוף ואין באפשרותה לשאתן. עכשיו מוסיף לאלה משימות של הצלה כושלים ומכשילים.

רבותי המנהיגים והמושיעים, אנא אל תבנו מפעלים כדי שלא תצטרכו להציל אותם; אנשים רבים מוכנים לבנות מפעלים, אם רק תוציאו את הפקידים והחוקים המשונים שלכם מן העצמות היבשות שלהם. אם כל יום תחסלו הליך ביורוקראטי אחד, תראו בסוף השנה 50 מפעלים חדשים פורחים. מרגע שחוסלה שיטת הפתקים והפרוטקציה החלה הביורוקראטיה לפרוח. קודם היתה דרך לעקוף אותה. עכשיו אין. כיוון שאיש לא רוצה לחיות מפתקים של אריק שרון או משה שחל, צריך בדחיפות לחסל את הביורוקראטיה.

כבר שנים שמדברים אצלנו על מכירת חברות ממשלתיות. לעולם לא ימכרו אפילו חברה אחת משום שאז לכל הפקידים לא יהיה מה לעשות; לא יהיו מועצות מנהלים ולא מינויים פוליטיים ולא טיסות לחו"ל להיפגש עם משקיעים וקונים. לא יהיה לממשלה מה לעשות, מלבד לשרת את האזרחים. זה יהיה מצב בלתי נסבל כי אז לא יהיה מי שישרת את הפקידים, המנכ"לים, השרים ועסקני המפלגות.

אל תבנו בתי־חולים כיוון שאתם לא יכולים לממן אותם כל זמן שאתם דוגלים בעקרון עלום וחסר כל תקווה של רפואה שיוויונית. אם תופעל מערכת־הבריאות הממלכתית והציבורית כמו עסק פרטי אפשר יהיה להבטיח רפואה ציבורית שיוויונית ברמה מניחה את הדעת ובו־זמנית תהיה גם רפואה פרטית טובה יותר למי שרוצה ומוכן לשלם בעדה. באותה הזדמנות גם אפשר יהיה לשלם לרופאים, לאחיות ולשאר עובדי הבריאות שכר כזה שישפר את רמת השירות ואת איכות כוח האדם. זה פשוט ומובן והגיוני ודווקא לכן זה לא מקובל ולא יתקבל. לכן נמשיך כנראה להגשים את התוכנית של אי־רפואה שיוויונית מאוד.

יש במדינת ישראל 160.000 עובדים הקשורים בצורה זו או אחרת למערכות החינוך הישיר, העקיף, המשלים וכו'. רמת החינוך והמיתקנים שאנו מקבלים היא הרבה פחות ממה שכמות כזאת של עובדים – באורח מוחלט, ובמיוחד יחסית לכלל כוח העבודה – צריכה לספק. מדוע אין מחסלים בזבוז משווע כזה?

תשלומי ההעברה במשק – רווחה וסעד למיניהם – גדולים יותר מכלל תקציב הבטחון. ומה התוצאה? ערימות של בטלנים שאינם מוכנים לעבוד בשום שכר, כי פקידי הביטוח הלאומי חותמים על צ'קים שמנים.

אין מדינה שיש בה כל כך הרבה פרות קדושות כלכליות – כולן תוצאה של הנטיות האטאביסטיות שלנו לסוציאליזם בונה. מה שקיבלנו הוא מדינה בעלת תפיסת־עולם כלכלית חברתית מן הסוג הבולשוויקי, אבל בסביבה חוקית ופוליטית מן הסוג הדמוקראטי. זהו צירוף בלתי נסבל לחלוטין, בייחוד המרכיב הבולשוויקי – ויש להיפטר ממנו בכל הקדם.

יש בתוכנית הכלכלית החדשה התחלה של מהלכים בכיוון הנכון. אבל גם היא עדיין רחוקה מן היעד של סילוק הממשלה מחיינו הכלכליים. אם לא תוגשם התוכנית ובמקביל ימשיכו להנציח עיוותים מן הסוג של בית שמש, סולל בונה, התנועה הקיבוצית וחיים שיף – חבל להתאמץ. בהקשר זה ראוי לצטט את שר האוצר לשעבר יצחק מודעי שאמר על ה"לביא": לא צריך לקצץ, זה יפול לבד. אם נמשיך כפי שנהגנו כמעט ארבעים שנה – לא נצטרך תוכנית כלכלית: המדינה תיפול לבד.

נסים, מסים ונפלאות

יובל אליצור

שר האוצר, משה נסים, העמיד השבוע פני מופתע. "אין כאן נסים, אין כאן נפלאות, אין כאן גזירות, ואפילו תורה חדשה אין כאן", אמר. ומדוע קמה הזעקה עד כדי איום ההסתדרות בהשבתת המשק אם הממשלה תאמץ בישיבתה מחרתיים את התוכנית שהעבירה לשרים בסוף השבוע?

ואכן, עוד לפני שהושלמה הדפסת המסמך שהוכן במשרד האוצר, בתיאום מלא עם בנק ישראל, כבר הכינו כלכלני ההסתדרות לוחות מפורטים ובהם צוינה מידת הפגיעה בקבוצות־ההכנסה הנמוכות ושיעור "ההתעשרות" של בעלי ההכנסות הגבוהות.

לאחר ישיבת הוועד הפועל של ההסתדרות ביום ד' התקבל הרושם שיוזמת הריפורמות של נסים ושל נגיד בנק ישראל, פרופ' מיכאל ברונו, הובאה לקבורה עוד בטרם הספיקה לצאת לאוויר העולם. אין פלא שנמצאו רבים שהציעו לראש הממשלה, יצחק שמיר, ולשר האוצר לגנוז את התוכנית, או לשנותה, או להכניס בה שינויים מרחיקי לכת.

עוצמת התגובה הפתיעה. שכן, בהשוואה עם ה"הנחתות" שאליהן הורגלנו בשנים האחרונות, שהיו בעיקרן רשימות של מסים חדשים והגברות במסים קיימים, ובהשוואה עם "התוכנית להבראת המשק" שהגישו שמעון פרס ויצחק מודעי ב־1 ביולי 1985, המסמך שהוגש השבוע הוא צמחוני למדי. עבור מרבית תושבי המדינה, כולל השכבות החלשות ותושבי אזורי הפיתוח, מבשרת התוכנית שיפור ברמת החיים – אף כי שיפור צנוע למדי.

בהתאם לתחשיבים המפורטים כוללת התוכנית פיצוי מלא עבור כל הפטורים, הזיכויים והניכויים שיבוטלו. רק בודדים, שנהנו עד כה מכמה הנחות מס בגין מצב מיוחד, עלולים להיפגע, ואף להם, מבטיחים אנשי האוצר, ימצאו פתרונות.

נסים היסס אפילו לכנות את תוכניתו בשם "רפורמה". הוא היה מעדיף לכנות את הצעדים שהוא מציע "תמורות". קשה לדעת אם בפליאה שהביע השר נסים היתה תמימות, היתממות, או שבאמת אין הוא ועוזריו מבינים את המטענים הרגשיים רבי־העוצמה של אחד השינויים שהוצעו על ידם. זהו שינוי קטן, מהפכה, שספק אם יוזמיו יודעים היום לאן תוביל.

באוצר סבורים, כי כתוצאה מאימוץ התוכנית נזכה כבר בשנה הקרוב לצמיחה של 4 אחוזים במשק. אך כלכלני בנק ישראל הודו השבוע שמכיוון שיישום התוכנית יכניס את המשק להסדרים פרטניים, לעתים פשוטים ולעתים סבוכים. המדובר בבעיות חברתיות, כמו סיוע לחלשים בנושאים של פיזור אוכלוסיה ושיקום משוחררי צה"ל, או בנושאים כלכליים כמו עידוד היצוא ומציאת מקורות מימון לגרעון הממשלתי.

ההסדרים הפרטניים החביבים ביותר על הממשלה היו בתחום המסים. כתוצאה ממערכת ההסדרים, שהודבקו טלאי גבי טלאי, הפכו חוקי המס הישראלים לסיוט לא רק לתושבי חוץ אלא גם למשלם־המס הישראלי הבודד. מעטים כיום נדרשים לשלם את שיעור המס המלא, ומי שאכן מגיע למס שולי של 60 אחוזים חש עצמו, ובמידה רבה של צדק, כ"פראייר", לא־יוצלח שהפך לקורבן השיטה.

טעותו של משה נסים היא, שאינו חש, או שאינו מוכן להודות, עד כמה גדולה המהפכה שהוא מציע. הוא רוצה לחשוף את הישראלי הממוצע, שחי קרוב לארבעים שנה בחממה של הסדרים מיוחדים, בפני המס המלא שגם לאחר הקטנת השיעורים יהיה עדיין קשה למדי. וכל מה ששר האוצר מציע לבעלי ההכנסה הנמוכה, ליצואן ולתושב עיירת־הפיתוח תמורת הפטור שהוגן עליו הוא הפחתת מסים כללית, הגדלת התמיכות והקלה בארנונות – חלופות שעוד לא הוכיחו את עצמן.

היו שהאמינו השבוע, כי התגובות החריפות כל כך להצעות ה"מתונות" כביכול של "תוכנית ההמשך" הכלכלית נבעו מהדלפות בטרם עת לאמצעי התיקשורת, מאי דיוקים בפירסומים אלה והסברה לקויה. נראה לנו, כי גם טיפול "מסודר" יותר בתוכנית, כולל הידברות בשלב מוקדם יותר עם ראשי המערך ועם ראשי ההסתדרות, לא היה מסוגל להתגבר על החשדנות העמוקה והפחד של ויתור על ישן, שעם כל היותו בלתי משלם הוא מוכר וידוע, תמורת חדש, שהוא אולי טוב יותר, אך עדיין לא הוכיח את עצמו.

באוצר ובבנק ישראל לא הבינו, או במקרה הטוב המעיטו, בחשיבות המהפך הפסיכולוגי הכרוך בהפעלת תוכנית הריפורמות. כללו בה גם סעיפים שיש להם אמנם הצדקה כלכלית, אך הם מחייבים הסבר מפורט כמו הגדלת ההקצבה של מטבע חוץ לנוסעים והטלת מס על תוכניות חסכון. חוסר־רגישות זה חשף את התוכנית – שהיא סבירה ורצויה הן במגמתה והן בפרטיה – להתקפות שיש עימן גם לא מעט דמאגוגיה, בלי שמחברי התוכנית יוכלו להתגונן בצורה יעילה.

מה יש לעשות עתה? הטעות הגדולה ביותר שיעשה שר האוצר תהיה אם יתעקש ליישם את התוכנית באורח חד צדדי אם הממשלה תאשר אותה מחרתיים. צעד מעין זה רק יעמיק את המחלוקת בנושאים שהם פסיכולוגיים יותר משהם מהותיים. אסור להפוך ויכוח על "פגיעה בשכבות חלשות", אמיתית או מדומה, לוויכוח עקרוני, למלחמת "הכחולים" נגד ה"אדומים", ויכוח שבו עמדות יתקשחו עד מהרה.

חסידי תוכנית נסים ישאלו: האם בכלל יש כאן מקום לפשרות? או שמקבלים את עקרון הפחתת השיעורים וביטול הפטורים תוך פתרון לשכבות שיפגעו, או שאין מקבלים פתרון זה? הם ידחו, ואולי בצדק, את ההצעה של יישום התוכנית בשלבים. הם גם יתנגדו לפשרות מרחיקות־לכת ויחזרו על הטענה שיש לקבל את התוכנית כ"מקשה אחת". שכן הפשרות עלולות להוציא ממנה את העיקר.

אך למען האמת יש לציין, כי גם בתוכנית יש לא מעט פשרות. הוויתור על המיסוי בשוק ההון הוא פשרה המעוותת את המגמה העקרונית של יוזמי הרפורמה. אם צריך היה לוותר על מס רכוש, על מס הון נטו, ואפילו על מס רווחים ממסחר ממניות – מדוע זה נראה כל כך אם יוותרו גם על מיסוי תוכנית החסכון?

ומה יהיה האסון אם ימשיכו להתקיים כמה פטורים בנושאים סוציאליים מובהקים כמו הקלות מס להורים לילדים נכים? האם כל הרפורמה בשוק ההון תיכשל אם יצואנים יורשו גם להבא לקבל הלוואות במטבע חוץ בשיעורי הריבית הנמוכים שמהם הם נהנים היום?

אין אלה הצעות לתיקון תוכנית מסים. דבר זה ייעשה על ידי הידברות בין הגורמים השונים. הידברות זו, תוך ויתורים הדדיים, היא לא רק אפשרית אלא גם הכרחית להצלחתה של "תוכנית ההמשך" של נסים וברונו. גם אם הממשלה תאשר ביום א' את התוכנית יש להמשיך בהידברות. למזלנו, מדובר כאן בנושאים שאין צורך לרוץ בהם בחפזון עם שעון עצר ביד.

דווקא משום שתוכנית נסים אינה רק שורה של גזירות אלא רפורמה של ממש, שיש בה מטענים אמוציונליים אדירים ומשמעות חברתית עצומה, לא ניתן לפעול כאן ב"הנחתה". כל הצדדים חייבים להתאזר במידה רבה מאוד של סבלנות והבנה לעמדת הצד השני ולגבש תוכנית שהמשק הישראלי זקוק לה. תוכנית שיהיה בה מהפך אפילו אם היא תהווה רק את תחילתו של המהפך הגדול יותר, שיהיה צורך לחולל אותו בעוד מספר שנים.

היוזמה של פרס

משה ז"ק

בשוך הסערה הכלכלית, במחצית הראשונה של פברואר, ייצא ראש הממשלה יצחק שמיר לוושינגטון, לשיחות עם הנשיא רייגן, ושר החוץ שמעון פרס ייצא לקאהיר, לשיחות עם הנשיא מובארך.

בוושינגטון מקווים שעד פברואר יושקע המאבק האירני, המציק למימשל ובשיחות ראש הממשלה בבית־הלבן ניתן להעריך מחדש את המצב באיזור, לאור הלקחים האירניים.

שר החוץ מקווה, שאחר ועידת הכל־איסלמית, שאמורה להתכנס בסוף ינואר, ואחר שיתברר אם הפיסגה הערבית המתוכננת תתכנס או לא, יגלה מובארך יתר גמישות בדיונים המוקדמים על הוועידה המכינה לוועידה הבינלאומית, שעל כינונה הסכימו עקרונית בפיסגת אלכסנדריה.

אין פרס נרתע מן הקשיים שבפניהם הוא ניצב. הפרשה האירנית לימדה אותו, שגם מחסומים הנראים כבלתי־עבירים, אפשר לנתץ. ישראל, המשמשת מטרה לחיצים המורעלים של משטר חומייני, שימשה ערוץ לקשר בין וושינגטון לטהראן. אילו הושלמה העסקה, אילו שוחררו כל בני־הערובה האמריקניים, היתה דעת הקהל האמריקנית מתייחסת בצורה שונה לפרשה. פרס בטוח, שאילו הושלם המיבצע היו המימשל והקונגרס מרעיפים שבחים לישראל, אבל בגלל התקר שהפסיק את המיבצע באמצעו, שקעה ארה"ב בוויכוח הפנימי, המחליש את המימשל.

ככל שישראל מודאגת מן שקעת וושינגטון תערער את האיזון הגלובאלי, אין היא יכולה להתנזר מלקח צדדי: במדיניות תיתכננה הפתעות – בקונסטלציה מסויימת ניתן לגשר בין קצוות רחוקים. אולי גם בשל כך מתעלם פרס מהתחזיות הצפויים ליזמתו, כשהוא מחפש דרך לעודד מתרדמתו את ה"פורום הבינלאומי" לתהליך השלום הישראלי־ערבי.

אינני בטוח, אם מייקל לדין, האמריקני שהעלה לראשונה את ההצעה שישראל תתווך בין ארה"ב לבין אירן, סיפר לפרס, בעת שנפגש עמו באביב 1985, כיצד ניסה המימשל האמריקני ללחוץ על ישראל באמצעות אירן. ברם, גילוי זה של האיש, שהיה יועץ במועצה לבטחון לאומי, נכלל בספרו על אירן: מימשל קארטר ביקש בסתיו 1977 ללחוץ על ישראל, שתיכנע בענין ועידת ז'נווה. השגריר האמריקני, סאליוון, ביקש מממשלת אירן, להפסיק את משלוחי הנפט לישראל, כאמצעי לחץ עליה. אירן לא נענתה לבקשה. כעבור שמונה שנים ביקש מימשל רייגן את עזרת ישראל אצל ממשלת אירן.

התמורות לא נתחוללו רק בטהראן, אלא גם בוושינגטון.

בידי שמעון פרס מצויים כמה תסריטים לשיחות עם מצרים וירדן. לא את כולם הוא מוכן לחשוף. הוא מעדיף את התסריט של ועדה מכינה בהרכב ישראל, מצרים, ירדן ונציג "פלסתיני אותנטי", שתדון על אופייה וסמכויותיה של הוועידה הבינלאומית.

פרס רוצה לקוות, שאם ארה"ב לא תהיה בפנים, גם בריה"מ לא תעמוד על השתתפותה, שכן היא רוצה שוויון עם ארה"ב ולא עם מצרים. אליה וקוץ בה: לאחר שמדינות ערב הצביעו באו"ם בעד ועדה מכינה בהרכב חמש המעצמות, כלומר כולל בריה"מ, קשה לצפות שמוסקווה תוותר על הכללתה בתהליך המדיני במזרח־התיכון, שממנו הודחקה על־ידי תמרוניו של קיסינג'ר.

יתרה מזו: בריה"מ יודעת שזו שעת חולשה למימשל רייגן. בעת משבר ווטרגייט סחטה בניקסון את הסכמתו לשיתופה בוועידת ז'נווה 1973, והספק אם תשמיט מידיה קלף זה במשבר "אירנגייט".

לכן, יש להבין, כי אחרי כמה חודשי דיונים עם מצרים, עשוי פרס להציע שהוועדה המכינה תהיה משותפת לחמש המעצמות ולמדינות האיזור גם יחד, תוך העובדה שישראל וארה"ב הצביעו החודש בעצרת האו"ם נגד כינונה של ועדת חמש המעצמות.

הקו המנחה בתסריטיו של שר החוץ הוא המשך השיחות, להוסיף להתדיין, לא להשלים עם קפאון, או הפסקה.

מכל מקום, פרס בטוח, כי מצרים וירדן, מתוך שהן רוצות בוועידה בינלאומית, תסייענה לחידוש היחסים הדיפלומטיים בין מוסקווה לירושלים, והדיון על שיתוף בריה"מ בוועידה עשוי גם להאיץ את החלטתה של המנהיגות הסובייטית להתיר מחדש עליה יהודית מבריה"מ במספרים משמעותיים. איתותים סובייטיים שנקלטו בצינורות שונים, וקשה להבחין בין האינפורמציה והדיסאינפורמציה שלהם, נקבו במספר קצוב, לא גדול של עולים, ובכך "לסגור את התיק". אם הדיונים על הוועדה המכינה ייכנסו להילוך גבוה, תוכל אז ישראל לפתוח במיקוח על המיכסה, ובלבד שלא תהיה חד־פעמית, לאחר שלסובייטים יוכרו שנושא העליה הוא בעל קדימות עליונה לישראל והוא עדיף על יחסים דיפלומטיים.

ההנחה של שר החוץ היא, כי מימשל רייגן יסכים בלב שלם לדיונים על "הפורום הבינלאומי", שהוזכר בפגישת שולץ־חוסיין לפני כשנתיים, סובב על מסגרת בינלאומית למו"מ הישראלי־ירדני־פלסתיני. אך ראש־הממשלה אינו סבור כך. לדעתו, שולץ מוסיף להתנגד לשילוב הסובייטים בתהליך המדיני באיזור, מתוך שיקולים גלובאליים וגם איזוריים, והסכם עקבה לא כלל שיתוף הסובייטים.

דין ודברים זה על פירוש מדיניותו של שר החוץ האמריקני שהחל עוד לפני הרוטאציה, קרוב לוודאי שיעלה מחדש, אחר שהשניים יאחו את הקרעים בגלימת התכנית הכלכלית החדשה וייצאו לדרך, האחד – לוושינגטון והשני – לקאהיר, והוא יימשך כל שנת 1987, במקביל לשיחות שיתנהלו בין ישראל, מצרים וירדן על אופי הוועדה המכינה והרכבה.

ברם, אם היו לארה"ב הסתייגויות כבדות־משקל באשר לשיתופה של בריה"מ בגוף כלשהו הדן על ההסדר המזרח־תיכוני, הרי הערפל השלטוני השורר עתה בוושינגטון מכביד עליהן. מימשל רייגן יעשה כל אשר ביכלתו, כדי להמנע מהרחבת זירת ההתמודדויות הישירות עם בריה"מ, בשעה קשה זו.

במבט לאחור אפשר לומר, כי מלחמת לבנון היתה לובשת צורה אחרת, אילולא פרצה בסוף ימיו של ברז'נייב. מרחב התמרון הסובייטי הצטמק בשל תשישותו של המנהיג ואיטיות תגובותיו. התגובה הסובייטית למלחמת לבנון בוששה לבוא. מברקו של ברז'נייב לערפאת הגיע כ־6 באוגוסט, כאשר מנהיג אש"ף היה בעיצומו של המו"מ עם האמריקנים בדבר פינוי ביירות.

הוא הדין ביחס למימשל רייגן: כושר התמרון שלו נפגם בגלל המכות שניתכו עליו בפרשה האירנית. בשעת חולשה הוא יתרחק מנושאים נוספים של מיקוח עם בריה"מ, ולוא גם על הרכבה של הוועידה הבינלאומית למזרח־התיכון. לכאורה, זה ענין טכני. אך לגבי ארה"ב, כמו לבריה"מ, זה נושא בעל משמעות איסטרטגית חשובה. האם תהיה ארה"ב מוכנה להתחלק, עם בריה"מ בהשפעתה על עיצוב פני המזרח התיכון.

לפרס יש נימוקים כבדי־משקל להצדקת יוזמתו. הוא חותר לתנועה מתמדת בשיחות עם מצרים על ההסדר הכולל לכן הוא מוכן להתחיל בדיון על הוועידה הבינלאומית, שכן בעיניו האלטרנטיבה לשיחות הוא קפאון, שעלול לגרור למלחמה.

כל עוד נמשכות השיחות יכול חוסיין לנסות לגבש מנהיגות פלסתינית ביו"ש, אלטרנטיבית לזו של אש"ף, בסיוע פעילות כלכלית ענפה בשטחים.

ברם, קצב השיחות לא ייקבע על־ידי ישראל בלבד. למצרים יש אינטרס להחיש, אבל תאוצה גדולה מדי עלולה לרתום את העגלה של הוועידה הבינלאומית לפני הסוסים של המנהיגות הפלסתינית האלטרנטיבית. דבר זה עלול לפגוע במאמצי חוסיין. גרוע מזה – הוא עלול להבטיח את הבלעדיות של אש"ף, שישראל וירדן מעוניינות לבלמה, ואשר בריה"מ משקיעה מאמצים עצומים כדי לאושש את קרנה.

היתה הצדקה מדינית לעסקה האירנית. וצודק פרס, אילו הושלמה היו הכל בוושינגטון משבחים את ישראל. אך המבצע האירני לא היה בשליטה בלעדית של ישראל. סוריה, שקיוותה ליהנות מן התיווך בין וושינגטון לטהראן, ראתה בעין רעה את המעורבות הישראלית וחשפה אותה. המימשל האמריקני, שהשיג שחרורם של שלושה מתוך שבעת בני־הערובה, עומד בפני מיתקפה של התקשורת האמריקנית, שנפגעה מאי־ידיעת הסוד, ושל הקונגרס, שנפגע בשל עקיפתו.

הזעזועים בוושינגטון גורמים לנדודי־שינה בירושלים, לא בגלל הפחד פן תשמש ישראל שעיר־לעזאזל, אלא משום שמימשל נחלש בוושינגטון מהווה פיתוי להרפתקנות צבאית של אוייבי ארה"ב וישראל. וכדברי הבדיחה הידועה של לוי אשכול: בצורת בארה"ב מסוכנת יותר לישראל מאשר בצורת בארץ.

פרס לא חזה התפתחות כזו בוושינגטון, כשנתן ידו לעסקה האירנית. היו לו כוונות טובות לסייע לבעלת בריתו. כך גם ביוזמה החדשה להנעת גלגלי השיחות על הוועידה הבינלאומית. פרס רוצה באמצעותן להפיג מתיחות, להגיע לדו־שיח עם מוסקווה, ולהמנע מקפאון בתהליך המדיני, אבל אין ישראל שולטת לבדה.

פרס דוחה את כל החרדות. הוא מוכן להמר על דרך זו, ולהרוויח בראש וראשונה זמן. אך גם לשחקנים האחרים יהיה מה לומר, וישראל חייבת לקחת בחשבון גם את המצבים שאליהם עלולה להידחק ארה"ב, בעלת־בריתה.

هكذا عن الاصل

هكذا عن الأصل

רגשי אשם וחוסר אונים

גדעון אנגלר

דינה פורת / הנהגה במילכוד – הישוב נוכח השואה 1942–1945 / הוצאת ספרית אופקים, עם עובד / 1986 / 580 עמ'.

מהכאב אין אפשרות להמנע, אבל על החיים עמו אפשר אולי להקל. לכך קוראת דינה פורת בספרה, כשהיא מנסה לאזן את ההתייחסות הרווחת כלפי תגובת הישוב בארץ לרצח יהדות אירופה במלחמת העולם השניה. הן מאז מוטחת האשמה, שה"יישוב – ובעיקר הנהגתו – עשה מעט מדי ומאוחר מדי להצלת יהודים שנשארו שם, בתופת, ולהושטת עזרה להם.

היישוב האשם בשקיעה בשיגרת־חייו וההנהגה – בזה, שבראש מעייניה היה המאבק הציוני והשתעבדותה לתפיסה של "תוכנית בילטמור" (1942), שעסקה לא במציאות האיומה באירופה אלא בהכנת כלים להעלאת שארית הפליטה אחרי המלחמה וביצירת בסיס למדינה בעתיד. כשהמה מובאים דברי יצחק גרינבוים, יו"ר הנהלת הסוכנות, בינואר 1943, שהציונות היא "הנקודה המרכזית בכל תקופה ותקופה, בשעת קטסטרופה ובזמנים כתיקונם" (עמ' 125). האשמות אלה נשמעו לא רק כפי ניצולים, אחרי המלחמה, אלא גם ביישוב עצמו, אם כלפי ההנהלה או כהאשמה עצמית חריפה. הן שבו ועלו, ולא מעט משיקולים פוליטיים פנימיים, במשפט קסטנר, וכימים אלה ממש נשמעו שוב מפי ההיסטוריון יגאל עילם.

דינה פורת מצרפת את קולה למחנה ההיסטוריונים, שפרופ' יהודה באואר הוא נציגו המובהק, העושה לאיזון גישות אלה. היא בראה, שההנהגה והיישוב עשו יותר מכפי שמקובל לחשוב, אלא שפעולותיהם נתקלו בקשיים עצומים, ולא מעט בשל צביעותן של בריטניה וארה"ב, שערמו בלי־הרף אבני־נגף. הגדילה לעשות ממשלת המנדאט, שלא ביטלה את גזירות העליה ואף התמידה בהתנכלויות לנסיונות ההצלה ולישוב עצמו. עם זאת, לא היה מנוס משיתוף עם בעלות־הברית בתוכניות ההצלה כדי להשיג הצלחה כלשהי.

עדות מובהקת לגישתן של בעלות־הברית להשמדה באירופה, היתה ועידת ברמודה, שהתכנסה ב־19 באפריל 1943, ובה דנו בריטניה וארצות הברית בגורל הפליטים באירופה. כל הצעות הסוכנות ועד ההצלה לעזרה ולהצלה, נידחו. בעצם החליטה הוועידה שלא להחליט, מחשש שהחלטה חיובית תביא להחלפת "מדיניות ההשמדה במדיניות של גירושים", כדברי שגריר בריטניה בארצות הברית (עמ' 269); ולזרם של פליטים יהודים למערב... וזה ביום פרוץ מרד גיטו וארשה. ועידת ברמודה גילתה, שהיישוב היהודי הקטן הנו חסר השפעה, דל־אמצעים ומבודד. תחושה קשה של תיסכול ויאוש נורא השתלטה על היישוב וההנהגה.

היאוש לא גרם להפסקת מעשי העזרה וההצלה, אבל השפיע בוודאי על מגמות. דוד בן־גוריון, יו"ר הסוכנות, ואחרים הגיעו ככל הנראה לכלל דעה, שאין תקווה ליהודי אירופה: היד קצרה מלהושיע ולא נותר אלא להרכז בהצלת "הפינה היחידה" – הארץ והיישוב – וחיזוקם, גם למען שארית הפליטה. לכן, יש לצמצם ככל האפשר התנגשויות עם השלטון הבריטי, להמנע מהפגנות והתפרצויות פומביות, לחזק את הכוח המגויים ואת האחריות להצלה להטיל גם על יהודי העולם החופשי. בדיעבד, מתברר שחברי הנהלת הסוכנות אכן עסקו בנסיונות הצלה, אך היו אישים, כמו ב. דינבורג (פרופ' דינור) ורובהבל, שדרשו הרבה יותר, להרעיש עולמות ולתת את "זכות הזעקה" לכאב – כאבו של כל אדם בישוב. ככלל – התנהלה תגובת היישוב ברוח גישתו של בן גוריון.

גורם נוסף שהשפיע על התנהגות היישוב היה מידת התפיסה של המתרחש שם באירופה. אמנם, ידיעות על כליאה בגיטאות והמתנות, על עינויים ורצח, התפרסמו בעתונות יומיום, אך רבים התקשו להאמין באמיתותן. העובדה שמתנהל רצח מתוכנן של מיליונים חדרה רק בקושי, ובהדרגה, לתודעה. כבר בסוף 1942 לא נותר עוד ספק וב־23 בנובמבר 1942, פירסמה הסוכנות בארץ הודעה על כך, אם כי גם בה לא גילתה את מלוא חומרת המצב. ב־17 בדצמבר פירסמו גם בעלות הברית הודעה. הישוב הגיב בימי "זעקה והזעה" ואבל, שהיו ללא ספק מיפנה בגישה למעשי ההצלה. אך ככל הנראה, לא תפס הישוב גם אז את מלוא משמעות ההסכרה. אפילו בראשית 1944, כשהגיעו שני פליטים וסיפרו על המעשים הנוראים המתרחשים באירופה, שאלו רבים: "האם אין בדברים האלה משום הגזמה, היסטריה?" (עמ' 70). ייתכן שהיתה כאן גם הודקת הבלתי־יאמן, שכן ההשמדה היא מעבר להשגת אנוש. מכל מקום, הישוב לא חי בהתייחסות מתמדת למתרחש באירופה, ו"רק כאשר נודע אל אירועים יוצאי דופן, כמו מרד גיטו וארשה, או ההשמדה בהונגריה, שב וחזר הנושא לכותרות ולדיון" (עמ' 68).

מה שמעיב על מעשי הישוב בימים הקשים ההם, היא תופעת הפילוגים והמחלוקות הסיעתיות והאישיות הבלתי־פוסקות כמעט בכל עניין. גם כאשר נבחר לאחר משא ומתן מייגע "ועד ההצלה", שכלל את נציגי כל הזרמים הפוליטיים בארץ, ובראשו יצחק גרינבוים, היה גוף זה משותק רוב־הזמן בשל מחלוקות. אנשי הסוכנות, ההסתדרות, מרכזי התנועות, מפלגות והתאחדויות העולים, הם שעסקו בעיקר, ובנפרד, בהצלה. הפילוגים הסיחו את הדעת מהנעשה באירופה, ויש לשער שהתעלות מעל למחלוקות והצבת אישיות מרכזית מקובלת יותר מגרינבוים בראש מפעל ההצלה, היו מביאות ליותר התמדה בחיפושי דרכים בלתי שיגרתיות לעזרה. אולי גם היו יותר הצלחות בהצלה, ומכל מקום היה הצל הרובץ על ההנהגה והישוב פחות כבד.

היו נסיונות חשובים להצלה, וביחוד לאפשרויות המוגבלות, אף הישגים. זו מסקנתה של דינה פורת, שהיא מגיעה אליה כסיכום כולל ומקיף, הן של הרקע ההיסטורי והן של האירועים. בכך היא תורמת, אולי לראשונה, לראייה כוללת של התקופה. עד עכשיו התנהלו הוויכוחים, למרבה הפליאה, רק על סמך פרשה מסויימת זו או אחרת, או על עדויות בודדות בלבד. בסיפרה של פורת הדיון יסודי ומתועד היטב, והרהורתה במסקנותיה נובעת לא רק מהיותו חיבור אקדמי ולא רק בשל רגישותה לנושא, אלא בוודאי גם מתוך תחושת האחריות הציבורית הרובצת עליה. פורת תוקפת מוסכמות, וביניהן את המיתוס בדבר הגישה היישובית לנרצחים באל "כצאן לטבח". כאשר הכן בארץ שמרד פירושו מוות ולא הצלה – שלחו יערי וטבנקין לגיטו וילנה מברק (שלא הגיע ליעדו), שלא למרוד בכל מחיר, אלא לנסות ולהינצל (עמ' 442).

גילוי חשוב, המוכיח את החשיבות שייחס היישוב לפעולות באירופה הוא הכסף שהוצא על עזרה והצלה. בין 1943־1945 הסתכם תקציב זה בסך של 1,325,000 לא"י (5,300,000 דולר של אז). כמחצית נתרמה על ידי הישוב עצמו, ואילו את המחצית השניה תרמה יהדות העולם החופשי (הג'וינט, קהילות בריטניה, דרום־אפריקה, אוסטרליה, מצרים ועוד). זה היה כרבע מתקציב הסוכנות לאותן שנים. גם בעניין גיוס הכספים, היו לא מעט מחלוקות בארץ עצמה, וגם לידי שיתוף־פעולה מלא עם ארגונים יהודיים בגולה לא הגיעו. על כך אמר פרומקין, מראשי ההסתדרות, "כאילו בינינו ובין אמריקה היה חוצץ לא רק הים" (עמ' 175).

את נטל פעולות ההצלה הממשיות נשאו בודדים – השליחים בחו"ל. מפתיעה פעילותם הענפה ורבת התושיה, וזאת תוך סכנות ועוינות בריטית ומקומית. הפעילות התנהלה בעיקר מקושטא, אם כי מרכז קשר חשוב היה גם בז'נווה. אפשרויות ריאליות לפעילות מספרד, פורטוגל ושוודיה החמצו, ככל הנראה בגלל חוסר תשומת לב ומחלוקות, אם כי גם בשל קשיים אובייקטיביים, המרחק מהארץ ותנאי המלחמה. בקושטא היו לא פחות מחמישה עשר שליחים של הסוכנות, ההסתדרות, המפלגות, ההתיישבות העובדת, וכן של המוסד לעליה ב'. באמצעות בלדרים שרבים ומשונים, הצליחו להעביר כספים, ששימשו להברחת יהודים לארצות בטוחות יותר באירופה, וכך ניצלו אלפים. כספים שימשו גם לביגור, לזיוף תעודות, לשוחד,

דינה פורת

ולשליחת עשרות אלפי חבילות מזון. השליחים היו "הגשר החי" בין הישוב ליהדות אירופה וכתובת לשני הכיוונים. למרות היות קושטא ערוץ הצלה חשוב, וכמעט יחיד, ולמרות החשיבות שייחסו לו היישוב והתמיכה שהעניקו לו, לא מצאו לנכון בסוכנות להעמיד בראש הפעילות שם אישיות בכירה. תיאום מסויים בין השליחים אמנם היה, אך גם שם חזרה תמונת המחלוקות, הוויכוחים והאשמות ההדדיות, שהטילו צל מסויים על עבודתם המסורה של השליחים.

מאמץ רב הושקע בנסיונות להצלה המרבית. פורת מתארת בפירוט פרשה אחר פרשה, מוסיפה חומר תיעודי חדש וסיכום מעודכן. היתה פרשת טרנסניסטריה, הנסיון להציל תמורת שוחד, כ־70 אלף יהודים. המשא ומתן עם פקידים רומניים נמשך מסוף 1942 כשנה. התוכנית חובלה בידי בנות הברית, (ולמעשה הכשילה הגרמנים מראש, בלי שבמערב ידעו על כך). היתה פרשה קורעת לב, נסיון להקצות את 29,000 הסרטיפיקטים שנשארו ממיכסות "הספר הלבן", להצלת ילדים מאירופה. מסוף 1942 ובמשך כשנה ניהלו שרתוק וקפלן פעולה אינטנסיבית, אולם קשיים נערמו כזה אחר זה, במידה על ידי הבריטים, וגם נסיון זה הסתיים בלא כלום. היתה "תוכנית אירופה" להפסקת משלוחים למחנות תמורת שוחד, במשא ומתן שנמשך מנובמבר 1942 ועד אוגוסט 1943. "תוכנית אירופה" נדחתה שוב ושוב, ולבסוף דעכה ללא תוצאות. היתה התוכנית הנוראה של "סחורה תחת דם" להצלת יהודי הונגריה ב־1944, שהסוכנות הקדישה לה מאמצים רבים, הבריטים פשוט הוליכו שולל את ההנהגה, וכן לא ברור מה היו כוונותיו של אייכמן. ב־1944 היתה דרישה חוזרת ונשנית להפציץ את מסילות הברזל לאושוויץ ואת תאי הגאזים במחנה בירקנאו, אולם בעלות הברית נמנעו מלבצע־הפצצה כזו, מתוך אדישות לגורלם של היהודים; והיה מאבק עם הבריטים על הקמת כוח צנחנים, שנצנו מאוחר מדי ועם הרבה חוסר מזל, ובכל־זאת סייעו אחדים מאנשיו ליהודים ששרדו.

זוהי רשימה כואבת של נסיונות, שכשלונם מוכיח שוב את האמת המרה, שלא היה בכוחו של הישוב לשנות דבר, לא אצל בעלות־הברית ולא באירופה. ספרה של דינה פורת חושף את חוסר האונים הזה, את המאמץ העצום שהושקע בנסיונות לפרוץ את חומת האדישות שמסביב ואת העזרה וההצלה הממשית, אבל היא גם מציגה שאלות מטרידות על התנהגות היישוב, משום שבמבט לאחור נראית שאלת יחסו של היישוב מכריעה לא פחות משאלת האפשרויות הממשיות להצלה.

מה קורא

אורי יפה
טייס ב"אל על"

הספר האחרון שקרא אורי יפה, קברניט "אל־על", היה "ספר הזימה הטוב ביותר שקראתי בעברית" – "אפיקורוס בעל בורדו" מאת יהושע בר־יוסף. "קריאתו פתחה לי אשנב לחיי הדתיים. חשבתי שמין אצל הדתיים הוא טאבו. שמחתי לראות שהם אינם שונים מהחילונים ביחסים שבינו לבינה". עכשיו הוא קורא את ספר ההמשך "שלוש רדיפות".

יפה, 57, גדל עם הספרים. לאביו היה אוסף עצום, ברובו, של ספרי שירה עברית. אורי מתחיל בתרגם האשמק, "שהוא לפי דעתי, הגדול מכולם בעורכי, לאנציקלופדיות תלאביבה. הוא קורא הרבה. כל אימת שיש לו מעט זמן פנוי. בדרך כלל זה קורה כשהוא שוהה בחו"ל, לבד, בין הטיסות. אוהב לקרוא את יורם קניוק, עמוס עוז, עמוס קינן.

הוא לא מוליך בספריות. מעדיף לקנות את ספריו בכסמה. למשש. "אני קורא, כמו שאוהבים בשתיים. ספרים זה הבריח המציאות. כמו הצורך לאכול, לשתות ולעשות עוד כמה דברים..."

ריקי ריבלין

נטע נעמן

תרז

הנה, תרז, אני אולי אומרת לה
לפעמים אפשר לרצוח בחלומות
לשרוט פנים בצפרנים ללא דם
גם הפנים לא משנים הבעה
איך הם לא מתעוררים, שומרים על
צלילות שקופה.
רק רעל תה מסמיך קפה בטעם ויע
הנה, תרז, אני אומרת לה
אפשר כל כך לחרוק שיניים
בבקר הבדידות גדולה
כשהיא מתעוררת מאחר
מוחקת פנים כפופות על הסדין
רעש קחום מבהר אל כל המשרדים
אפילו טעם הקפה לא מעורר בה
מחשבות,
נשים מדוכאות לא הורגות
יותר מאהבה.

שלושת העטים של שמואל שניצר

בנימין גלאי

שמואל שניצר / אבני יסוד / ספרית מעריב / 1986.

שמואל שניצר

שמואל שניצר, שמקצת רשימותיו ב"מעריב" מובאות לפנינו כאן בסופה אחת, הוא מן הפוריים שבסופרי הזמן־והמקום. לא ש"זמן", או "מקום" הם לשון־המעטה. על־דרך הבדיחה יכולים אנו רק להסכים בספור שני החייטים, שהתגוררו ברחוב אחד. זה תלה על פתחו שלט, המודיע לבריות כי הוא הטוב שבחייטי העולם וזה שלט, האומר כי הוא הטוב שבחייטי אותו רחוב...

מי חשיבותו רבה, איפוא, יותר – פובליציסט, שעסוקו פכים־קטנים, מעות־קטנות, אמתות חיי־שעה, או פילוסוף, שאינו הוגה, כביכול, אלא באמתות הנצחיות?

כעורך "מעריב" היינו מבחינים בשניצר בין בעל־המאה, שמואל אל"ף, המכונה "בוס", לבעל־הדעה, או הפובליציסט, שמואל בי"ת. ריב־דברים היה לנו לפרקים דווקא עם בעל הדעה, שלא תמיד הסכמנו עמה בכל. המשלנו או על עצמנו את משל האשה שהורשעה בדין פיליפוס, מלך מוקדון, בשבתו למשתה.

"מה תעשי עכשיו?" שאלה מכריה.

"אערער על גזר דין פיליפוס השיכור בפני פיליפוס הפיכח..."

היינו מערערים איפוא בפני העורך, שמואל אל"ף, שפסק תמיד ואמר כי בענייני דעות ואמונות אין לשמואל בי"ת יתרון על אחר ב"מעריב". במלים אחרות, היה תמיד ליבראל, אכספונגט של חופש העתונות. איני זוכר, כי שינה פעם שורה, מחק שורה או קיצר שורה.

כך או אחרת ראוי להבחין בשלושה סוגי עטים שיש לשניצר כפובליציסט. עט לכל־עת, עט לשעת־רצון ועטים לתורה כבגר כדי לם.

באותם לכל־עת הוא איש הכתיבה השוטפת בספר היהודי שקורא כל־אדם ולא עוד שקורא בו יום־יום, העתון. אין לך רעה חולה, קטנה או גדולה, שלא חש אל מטתה, עד שלא יצאה כביכול מתחת־הספול־הנברג. איש הטורים המלוים את מאורעות היום שעה־שעה מחזל תמיד מראש על הפריווילגיה הגדולה שלא לומר משהו על דברים הצריכים אמירה. לכך עומדת לו מיומנותו ב"פרו". במבחן השליפה־מן־המותן, התגובה הספונטנית, הספול הפרופסיונלי במאורעות שנפלטו, כביכול, תמים מפי־התעוד, עמד שניצר גם בעורך, גם כפובליציסט, ורק כל היות אמנותו וזכה, לא ניכר בכתיבתו שהיה אנוס על־פי־הדיבור.

מאלפי רשימות שהעלה בדרך זו על הכתב, מוצאים אנו מאות שהותרו, אולי, בצורך העתון ללוות כל־פגע־בכל־רגע, אך לידתן בהשראה אישית. בהן מוצאים אנו כבר שתים ממיטב סגולותיו – תבכתנותו ותכמתנותו.

בפריז יש מלצרים המגישים לך, נאמר, עוף לסעודה, אך לא ישר לשולחן. מניחים אותו, תחילה, בממין מגש מוכסף, על עגלת־יד קטנה שלצדה. בא רב־מלצרים ובאצבעות דקות, ארוכות, מיומנות מאד, אך בסכין ומזלג, קולף לך, מן העוף ולקערה, עצם אחר עצם. מה שמושם לבסוף על צלחתך הוא הבשר, כל הבשר ורק הבשר, בלי שנגע בו בידו.

כמלצר ראוי שניצר לתג המשתי־המזלגות של מישלין. מעניין לעקוב אחר תנועותיו בבואו לפרק נושא. בטפול קטן, ציץ, מיומן, הוא מסלק ממנו את הטפל ומביא לפניך רק רים במציצים, מוכנים, כביכול, לבליעה.

מאלפי רשימות שכתב, כביכול, לאנסור ובזאת שכתב מרצון – סימן היכרן הוא תמיד בהירות, מה שאינו בהיר אינו שניצר – בזו בפחות ממאה להביאן לפנינו בספר ש"לפי הערכתו הסובייקטיבית יש להן ערך מעבר ליום שבו נכתבו ונקראו". אם רשימות יומו שלו הן מעט על הרבה, הללו – הרבה על מעט. מתוכן עולה אלינו דמותו כיהודי, ציוני, ליברל, דימוקרט, אופטימיסט, איש הארץ־הגבון. כולן שנונות, חריפות, קצתן עוקצניות, אמיצות, נוגדות לפרקים את קו האופנה השלטת, או טעם־ההמון.

ההיסטוריה אפשר ללמוד, כמובן, מפי הבריורים. אך ספרים כ"אבני יסוד" מחוקים בך את הדעה כי כל המבקש לעמוד באמת על טיבה של תקופה, צרמיה ורוחותיה המבצבות, ילך אצל הפובליציסטים שליחה, עקב בצד אגודל, בצעדתה. אין לך מבואה בעייה, ארוע בתולדות החברה שבתוכה אנו חיים, שפובליציסטים, המעורבים מאד בהווה, אינם זורים עליה אור בכתיבתם היהודית. לא פעם נלכד במלכודה עצם־בלתי־מזוהה בהצטלבות נגה זיקורים, המפלחים את שמיה לילה כתוך החשיכה. אלומתו רבת־העוצמה של שניצר – וב"אבני יסוד" קמה, גם ניצבה – היא אות ההודית בשמינו ובושא שנלכד בה – מעטים סבייה להמלט.

בכל לבי ממליץ אני בפני המעוניינים על מערכות הסברתנו לראות ב"אבני יסוד" ספר־יסוד בתוך לציונות, דימוקרטיה, אורחות טובה. מרשימה לרשימה מתלקטת תפישת־עולם. הרבה מה שלא הספיק שניצר לאמר בכרך זה, ראוי שיאמר בכרך אחר, אף מה שאמר בו – קשה לאמר יפה יותר, או טוב יותר.

שיחה בהרים (סיפור)

פאול צלאן

ערב אחד, השמש, ולא רק היא, שקעה, כשהלך, יצא מבקתתו והלך היהודי, היהודי ובנו של יהודי, ועמו הלך שמו, שמו המפורש, הלך ובא, בא מושך את רגלו כך ששמעו אותו, בא על מקלו, בא מדלג מאבן אל אבן, האם אתה שומע אותי, אתה שומע אותי, זה אני, אני, ואני וההוא, זה שאתה שומע אותו, סבור לשומעו, אני וההוא, הא – כי היהודי, אתה יודע, מה שייך לו כבר, ששייך לו באמת ואינו מושאל, מושאל ולא מוחזר – אם כן הלך איפוא ובא, בא הולך בדרך, היפה, שאין כדוגמתה, הולך, כמו לֶנץ, מבעד להרים, הוא, שנתנו לו לגור למטה, ששם מקומו, במקומות הנמוכים, הוא היהודי, בא ובא.

בא, כן, הולך לאורך הדרך, היפה.

ומי, אתה חושב, בא לקראתו לקראתו בא דודו, דודו ובן־דודו, זה המבוגר ממנו ברבע חיי־יהודים, בא בכל גודלו, בא, גם הוא, בצל המושאל – כי מי, שואל אני וחוזר ושואל, בא, זה, שאלהים ברא אותו בתור יהודי, עם מה שבח – בא, בכל גודלו, בא לקראת ההוא, היהודי גרוס בא לקראת היהודי קליין, וקליין, היהודי, פקד על מקלו לשתוק לנוכח מקלו של היהודי גרוס.

על כן גם האבן שתקה, והיונה דוממה בהרים, בהם הם הלכו, זה וההוא.

והרי היה שקט, שקט למעלה בהרים. אך לא לזמן רב היה שקט, כי אם היהודי בא ופוגש בשני, בא עד מהרה קץ לשתיקה, גם כאן בהרים. כי היהודי והטבע הם שני דברים שונים, עדיין, גם היום, גם כאן.

כך הם עומדים איפוא, בני־היהודים, לשמאלם פורח השושן, פורח פריחה פראית, פורח לא כמו בשום מקום אחר, ולימינו פורחת הפעמונית וה־Dianthus superbus, צפורן־הפאר, לא הרחק ממנה. אולם הם, בני־היהודים, אין להם עיניים, ירחם עליהם האל. או ליתר דיוק: יש להם, גם להם, עיניים, אך צעיף תלוי לפניהם, לא לפנים, לא, מאחור, צעיף מתנועע; ברגע שתמונה נכנסת פנימה, היא נשארה תלויה באריג, ומיד נמצא גם חוט, אשר נטווה כאן סביב לתמונה, חוט של צעיף; נטווה סביב לתמונה ועושה עמה ילד, חציו תמונה וחציו צעיף.

שושן מסכן, פעמונית מסכנה! כך הם עומדים כאן, בני־היהודים, עומדים בדרך אחת בהרים, והמקל שותק, שותקת האבן, והשתיקה איננה שתיקה, אף לא מלה אחת נאלמת כאן ואף לא משפט, כי זאת הפסקה בלבד, חלל של מלה, מקום ריק, אתה רואה את כל ההברות עומדות סביב; לשון ופה, וגם השניים ההם, כמו לפני כן, ובעיניי הם תלוי הצעיף, ואתם, אתם המסכנים, אינכם עומדים ואינכם פורחים, אתם כלל אינכם קיימים. והחודש יולי אינו יולי עוד.

הפטפטנים! אין להם מה להגיד, גם עכשיו, כאשר הלשון מתנגשת באופן אווילי עם השניים והשפתיים, אינן מתעגלות טוב, ונן להם לדבר...

"באת, מרחוק, באת לכאן..."

"אכן. באתי כמוך גם אני."

"ידוע לי."

"ידוע לך. ידוע לך ואתה גם רואה. נתקפלה האדמה כאן למעלה, נתקפלה פעם, פעמיים ושלוש פעמים, ונתבקעה באמצע, ובאמצע עומד מקווה־מים, והמים ירוקים, והירוק הוא לבן, והלבן בא מרחוק עוד יותר, מלמעלה, בא מהקרחונים, ניתן, אך מוטב שלא, לומר, כי זאת הלשון, אשר קובעת כאן, הירוק עם הלבן בפנים, לשון, המיועדת לא בשבילך ולא בשבילי כי, שואל אני, בשביל מי היא מיועדת, האדמה, לא בשבילך, אומר אני, היא מיועדת ולא בשבילי –, לשון, איפוא, בלי אני ובלי אתה, הכל רק הוא, רק זה, הכל רק הם, ולא יותר מכך."

"מבין אני, מבין אני. כי הרי באתי מרחוק, באתי מרחוק כמוך."

"ידוע אני."

"ידוע אתה ורוצה לשאול אותי: ואף־על־פי־כן באת, באת לכאן – למה ולשם מה?"

"למה ולשם מה... אולי מפני שהייתי צריך לדבר, אל עצמי או אליך, לדבר הייתי צריך עם הפה ועם הלשון ולא רק עם המקל. כי אל מי הוא מדבר, המקל? הוא מדבר אל האבן, והאבן – אל מי מדברת היא?"

"אל מי, בן־דודי, היא צריכה לדבר? היא לא מדברת, היא אומרת, ומי אומר, בן־דודי, לא מדבר אל אף־אחד, הוא אומר, כי אף־אחד לא שומע אותו, אף־אחד ואף־אחד, ואחר כך הוא אומר, הוא ולא פיו ולא לשונו, הוא אומר ורק הוא: שומע אתה?"

"שומע אתה, הוא אומר – אני יודע, בן־דודי, אני יודע... שומע אתה, הוא אומר, אני כאן. אני כאן, אני פה, באתי לכאן. באתי עם המקל, אני ואף־אחד אחר, אני ולא הוא, באתי עם השעה שלי, שאינני ראוי לה, אני, אני שנפגע, שלא נפגע, אני בעל הזכרון, אני, חלוש־הזכרון, אני, אני, אני..."

"אומר הוא, אומר הוא... שומע אתה, אומר הוא... ו"אומר־הוא", ודאי, אומר־הוא, אינו אומר דבר, אינו משיב, כי שומע־אתה, זה ההוא עם הקרחונים, זה, אשר נתקפל שלוש פעמים, ולא למען בני־האדם... זה הירוק־והלבן שם, זה עם השושן, זה עם הפעמונית... אבל אני, בן־דודי, אני, העומד כאן, בדרך הזאת כאן, שאין לי זכות להיות בה, היום, כאן, לאחר שהיא שקעה, היא והאור שלה, אני כאן עם הצל, של עצמי ושל הזר, אני – אני, שאוכל לומר לך:

– על האבן שכבתי, אז, אתה יודע, על רצפת־האבן; ועל ידי, הם שכבו, האחרים, שהיו כמוני, האחרים, שהיו שונים ממני וכמוני בדיוק, בני־הדודים; והם שכבו כאן וישנו, ישנו ולא ישנו, וחלמו ולא חלמו, ולא אהבו אותי ואני לא אהבתי אותם, כי אני הייתי אחד, ומי רוצה לאהוב אחד, והם היו רבים, רבים עוד מאלה השוכבים כאן מסביבי, ומי יוכל לאהוב את כולם, ואני, אני אינני רוצה להסתיר זאת בפניך, אני לא אהבתי אותם, אותם, אשר לא יכלו לאהוב אותי, אני אהבתי את הנר, שדלק כאן, בפינה השמאלית, אני אהבתי אותו, מפני שהוא דעך, לא מפני שהוא דעך, כי הוא, הוא היה הנר שלו, הנר, שהוא, אביהן של האמהות שלנו, הדליק, כי באותו הערב חל יום, יום מסויים, יום, שהיה השביעי, שבעקבותיו עומד לחול הראשון, השביעי ולא האחרון, אני אהבתי, בן־דודי, לא אותו, אהבתי את הדעיכה שלו, ומאז, אתה יודע, לא אהבתי עוד דבר;

לא אהבתי דבר, לא, או אולי זה מה שדעך כאן כמו אותו הנר ביום ההוא, השביעי ולא האחרון; לא האחרון, לא, כי הרי אני כאן, פה, בדרך הזאת, שעליה אומרים, שהיא יפה, נמצא אני, פה, ליד השושן וליד הפעמונית, ומאה צעדים הרחק יותר, בצד השני, שניתן להגיע אליו, עולה האשוח אל אורן ההרים, אני רואה ולא רואה אותם, והמקל שלי, המקל דיבר, דיבר אל האבן, והמקל שלי, שותק עכשיו, והאבן, אתה אומר, היא יכולה לדבר, ובעיני תלוי הצעיף, המתנועע, תלויים הצעיפים המתנועעים, והנה הסרת אחד, וכבר תלוי השני, והכוכב – כי הרי, הוא ניצב עכשיו מעל ההרים – ואם הוא רוצה להיכנס כאן, יצטרך לערוך חתונה ולא להיות עוד הוא עצמו, אלא חציו צעיף וחציו כוכב, ואני יודע, יודע, בן־דודי, יודע, שפגשתי אותך, כאן, ודברנו זה עם זה, דברנו הרבה, והקיפולים שם, אתה יודע, לא למען בני־אדם הם ולא למעננו, אשר הלכנו כאן ופגשנו זה את זה, אנו כאן מתחת לכוכב, אנו, היהודים, אשר באו לכאן, כמו לֶנץ, מבעד להרים, אתה היהודי גרוס ואני היהודי קליין, אתה, הפטפטן, ואני הפטפטן, אנו עם המקלות, אנו עם השמות שלנו, המפורשים, אנו עם הצל שלנו, של עצמנו ועם הצל הזר, אני כאן ואתה כאן – אני כאן, אני; אני שמותר לי לומר לך כל אלה, שיכולתי לומר; שלא אומר לך ולא אמרתי לך; אני עם השושן לשמאלי, אני עם הפעמונית, אני עם הנר, הנר שדעך, אני עם היום, אני עם הימים, אני כאן ואני שם, אני המלוה אולי – עכשיו: באהבתם של הבלתי־אהובים, אני בדרך כאן אל עצמי במעל.

אוגוסט 1959

מגרמנית: מנפרד וינקלר.

עורך: חנוך ברטוב • עריכה: יהודה גור־אריה

תעלה, תעלה!
אנה את מולי[...]

דוד מארקיש

גורסי ירושלים – לעמיתי וקומז[...]

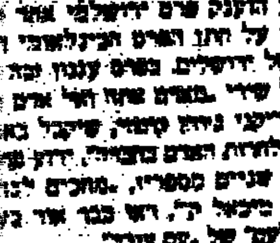

[...] של בולגקוב ב"עתון ד[...]

[...] במשפחת יהודה ראב

מכתב אל העוורים

[...]ת היהלאיו במעלות־תרשיחא

תעלה, תעלה! אנה את מוליכה?

דוד מארקיש

מוסקווה הספרותית גועשת: רומאנים ושירים על נושאים, שעד לפני זמן קצר היו אסורים בתכלית האיסור נדפסים בדפי העיתונות הספרותית הרשמית לבקרים. אנאטולי ריבאקוב כותב עתה על אודות „הטרור הגדול", ציינגיז אייטמאטוב כותב על הנארקומאניה, אנאטולי פריסטאבקין – על דבר גירושם של עממים שלמים מאדמות מכורתם. „הפוכבויות", שאותה עשה מיכאיל גורבאצ'וב למדיניות ממלכתית, הניבה ניסים לא מעטים.

על השמדת העם היטלראית שהופנתה כלפי היהודים אסור היה לכתוב מאומה בבריה"מ עד לפני זמן לא רב: אמנם כן, היו בקרים ממקרים שונים, אבל הרי לא העם היהודי הוא שסבל, כי אם העם הסובייטי. משום כך, פעלה הפואמה של אנדריי ווזנסנסקי, „התעלה", שנדפסה בירחון המוסקבאי „יונוסט" („נעורים") – כתב־עת שתפוצתו שלושה מיליון ושלוש־מאות־אלף עותקים, כפצצה הנה, מעתה מותר לכתוב גם על זה.

על מה, בעצם?

על תעלת, שהיא קבר־אחים – בקרים, בקילומטר העשירי מן העיר סימפרופול – „שם נורו למוות בידי הצודדים הגרמנים והנאצים אזרחים שוחרי־שלום, רובם יהודים, וגם קרימצ'אקים, רוסים". וגם על אלה החושפים בימינו אלה תעלת־קבר כזאת, חופרים בין עצמות הנרצחים ועוקרים בצבתות את כתרי הזהב משיני הגולגלות. ועל התהום המוסרית האיומה שאליה מובילה תעלת־קבר זו, שנכרתה לפני ארבעים וחמש שנה.

תיק הפלילי נגד החופרים בקברים, תיק שמספרו 1586, נפתח לפני שנתיים ונכתב בו על הנתבעים: „...בזזו בשיטתיות ולקחו זהב מקבר האחים שבקילומטר העשירי. בליל ה־21 ביוני שנת 1984, ברומסם את כל כללי המוסר והחוק, בזזו מתוך הקבר האמור צמיד זהב, 30 גראם משקלו, 810 רובל שוויו... ב־13 ביולי שדדו מתוך אותו קבר שיני־זהב ותותבות־שיניים עשויים זהב, 21,925 רובל שוויים... מטבע זהב משובצת יהלום... ארבע שרשראות 'זהב... מטבע זהב...'" ומי ומי הפושעים שחברו במעל הנתעב? „רופא, איש המכון המוסקוואי של האקדמיה הממלכתית למדעים, נהג, פועל, עובד בית קלטוע מקרמי. מהם רוסים, אחד איש אזרבדזאן, אחד אוקראיני, אחד ארמני, גיליהם: בין 28 ו־50". זאת מספר ווזנסנסקי.

כזה סגנונו: לקטוע את שורות השירה בשורות ארוכות של פרוזה. אין זאת אלא ש„פיוטיותה" של הפואמה שלו אינה מדאיגה אותו כלל: אין כאן אלא מחזור שירים הצוללים עמוק עמוק – אל תוך תעלת־הקבר.

„האם פואמה היא זו שכותב אני כאן?" שואל המשורר באחת מן הסטיות אל הפרוזה. „האם מחזור־שירים הוא זה? התשובה לשאלה זאת היא המעסיקה אותי פחות מכל. רק זה מעסיק אותי: שיהיה פחות רוע בעולם."

אנדריי ווזנסנסקי בחר גם הוא לפסוע בנתיבם הקשה של המשוררים הרוסים, נתיב שהיה להם זה כבר למסורת, שלפיו רואים הם את יעודם בעולם במאבק עם הרוע והאי־הצדק – ולא אחד ולא שניים מהם כבר שילמו על כך בראשיהם, וגוויותיהם הושלכו לתעלה של קבר־אחים אלמוני כלשהו... ווזנסנסקי רואה את תעלת הרוע המהולל, השקר והכזב והיא פעורה לא לפניו, אלא לפני עמו, בשנת השבעים לשלטון הסובייטי. ווזנסנסקי אף מתריע על כך במפורש:

„מספרים, שביומו הראשון של משפטם של בוזזי הקברים, היה אולם בית־המשפט מלא מפה לפה במיני סקרנים, שכרו אזנם לשמוע את ציוני מקומו של קבר האחים. למחרת התרוקן האולם מאדם – הכל התנפלו לממש את המידע שנפל לידיהם...

אי־מכאן מפוחי הקאפיטאליזם?
סביהם לא האריכו ימים
עד בוא הקאפיטאליזם.

השופטים לא התעניינו בשאלה מי ומי הם המתים הקבורים בתעלה. בית־המשפט התעניין בחיים, ובוזזי הקבר נדונו למאסרים קצרצרים. עונשים כבדים יותר הוטלו על קוני זהב־הדמים, בעוון הפרעת המונופולין הממלכתי. ואילו „הסקרנים למיניהם" מיהרו להצטייד בפנסים ובאתים וחשו אל תעלת קבר האחים, לבזוז את אשר טרם נבזז....

„ב־7 באפריל", פותח ווזנסנסקי את „תעלה, תעלה, אנה את מוליכה?", „נסענו, חברי ואני, בכביש תיאודוסיה, הלאה מסמפרופול... נהג המונית, ברנש כבן שישים... שינן באזנינו שוב ושוב את סיפור הגוגה. כאן, במרחק כעשרה קילומטרים מן העיר, נורו למוות בימי המלחמה שנים־עשר אלף תושבים שלווים". הנוסעים יוצאים מן המונית אל השדה, למען התייחד עם זכר הרצוחים. „העמוד העלוב, שסוייד לפני עידן ועידנים, ועליו הכתובת המודיעה על קורבנות הכרבש, שקע באדמה, נהרץ סדקים ובקעים, הבדלו אומר נשייה, ולא זיכרון... והנה, מה זה? על אם הדרך, באמצע השדה המוריק, משחיר מלבן, בור שזה מקרוב נחפר: האדמה עודה מתבילה. גולגלות שחורות, כמו מעשנות... מגוף אשה קטן מקומט... אלוהים אדירים! צמה זאת... אין זאת אלא שקלעוה בבוקר לפני ההוצאה להורג..."

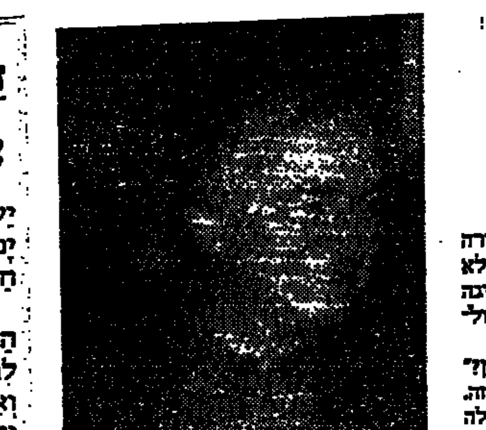

אנדריי ווזנסנסקי

בעצם, צודק עד מאוד ווזנסנסקי על ששילב פרוזה בשירתו: תיאור שכזה אינו דורש חרוז ומשקל. אבל גם השירה שבהמשך (המובאת כאן בתרגום חפשי), אינה ניזוקה מן הסמיכות אל הפרוזה:

– אלינא תגררני,גורלי,
אל תעלת קבר בסמפרופול.
ערבה. מכבי־שנים־עשר־אלף
ראש, השנים משקשקים
לנבזים אסירי התודה.
השמדת־עם היא שטמנה כאן
אוצר זה... –

ומעט אחר־כך:

מותר האדם מן התולע?
אין התולע זולל זהב...
תעלה, תעלה, אנה מוליכה אתי?

למקרא הפואמה של אנדריי ווזנסנסקי, אי אפשר שלא להיזכר בפואמה אחרת הנוגעת לנו – „באבי יאר" של יבגני יבטושנקו – שראתה אור בתקופת ה„הפשרה" הקצרצרה הבתר־סטאלינית, בעידן חרושצ'וב. ואולי עתה, רבע מאה אחרי כן, יבוא לבסוף, האביב הסובייטי?

דליה מגנט

אקלים

יֵשׁ יָמִים כָּאֵלֶּה, לִפְעָמִים.
יָמִים קָשִׁים,
חַפִּים מֵרַחֲמִים.

הַבֹּקֶר עוֹלֶה עָלֶיךָ כְּמוֹ נוֹשֶׁה,
לִגְבּוֹת חוֹב יָשָׁן.
וְאַתָּה פּוֹרֵעַ אוֹתוֹ
וְהוּא פּוֹרֵעַ אוֹתְךָ
כְּמוֹ מַחֲלָה קָשָׁה.

וְאַתָּה מְקַוֶּה לְטוֹב
וְאַתָּה יָרֵא מֵרַע
וְאַתָּה מְבַקֵּשׁ מְאֹד שֶׁתָּבוֹא
בְּשׂוֹרָה
וּבֵינְתַיִם הַשֶּׁמֶשׁ צוֹעֶקֶת
בְּאֶמְצַע הַשָּׁמַיִם,
וְאַתָּה מִנֶּגֶד.
נִשְׁבָּר כְּמוֹ אֲדָמָה,
נִגָּר כַּמַּיִם.

וְגָבֹהַּ מְאֹד מֵעָלֶיךָ,
מִתּוֹךְ אֲגֻדָּה אַחֶרֶת
מְעוֹפֶפֶת צִפּוֹר קְטַנְטַנָּה,
יָפָה כְּמוֹ צִפּוֹר מְסֻרְטָט.
וְלְאַט הִיא נוֹפֶלֶת פִּתְאֹם
אֶל חַלּוֹן הַבַּיִת,
וּמִבֵּין נוֹצוֹתֶיהָ שׁוֹמֶטֶת
עָלֶה שֶׁל זַיִת.

תקנת האדם והחברה – הלכה למעשה

אלכסנדר מנור

יהודה גוטהלף / היש תקנה לאדם ולחברה / עם עובד / תרבות וחינוך / 1986 / 424 עמ'.

היש תקנה לאדם ולחברה? כלום למראה האלימות הישנה והחדשה, זו שלאחר השואה, יש תקווה לשינוי טבע האדם ולתקנת החברה האנושית? המחבר, י. גוטהלף, מבכירי העתונאים והפובליציסטים בישראל, מקדיש את ספרו החדש לחקר רעיון הקידמה, השתלשלותו ומקורותיו. אין המחבר מסתפק בליקוט דברים שאמרו בנושא זה הוגים וחוקרים בכל הדורות, מיוון העתיקה ועד זמננו, אלא מחפש בהם אורחות וסוד, מלטשם ומביאם לידי השלמה הדדית במידת האפשרות.

בשלוש מאות השנים האחרונות, טוען י. גוטהלף, לא היה רעיון שהשפיע על האנושות יותר מרעיון הקידמה (פרוגרס), הטבוע באדם ובחברה האנושית כמו יצר הקיום עצמו. קידמה משמעה התפתחות מצורות נמוכות לצורות גבוהות יותר. עד כה לא הצליח שום מדען לנסח חוק של קידמה, אולם זה אינו מונע מאיתנו לראות את ההתקדמות כמגמה היסטורית, ולא עוד אלא שהננו עדיין בשחר הקידמה האנושית. התהליך ממושך, אך אין לומר נואש. ובלשונו של תומאס הקסלי, חסיד נודע של תורת האבולוציה: „אם במרוצת הדורות נהפך הכלב, אחי הזאב, מחיה טורפת לשומר נאמן של העדר, אין להתיאש מהאדם".

רעיון הקידמה, שצמיחתו עם ראשית „שלטון השכל" והתפתחות הפילוסופיה, מדעי הטבע וחקר ההיסטוריה, שאב מן התנ"ך את השראתו הרעיונית ואת פאתוס האמונה שלו בעתיד. ראשיתו נעוצה ברעיון המשיחי העברי ובמורשת נביאי ישראל.

שלוש מתנות גדולות הנחילו הנביאים לאנושות: את האמונה באל אחד; את עיקרי המוסר האוניברסלי הכרוכים בה; את הרעיון המשיחי, שהוליד ברבות הימים את רעיון הקידמה ואת הכיסופים לעולם יותר טוב. בתורת הנביאים היו כלולים כל היסודות ההכרחיים להצמחת רעיון הקידמה:

א) ברעיון ההשגחה העליונה, הניחו יסוד לשלילת המקריות. דברי הימים לא היו בעיניהם צירוף של מקרים נטולי קשר, כי אם התגשמות תכנית אלוהית מוסרית.

ב) בניגוד לתפיסה הצרה של היוונים, שהקפידו בהבחנה בינם לבין שאר העמים, ה„ברברים", פילסו נתיבות לתפיסה עולמית של הגזע האנושי ותולדותיו, של התלות ההדדית בין האומות.

ג) בחזון „אחרית הימים" שיוו הנביאים לראשונה משמעות לדברי הימים והיתוו להם כיוון מסוים ומטרה נכספת, לעומת היסטוריה חסרת־מטרה בגירסת היוונים.

כל תנועות השחרור החברתיות, לרבות הסוציאליזם, צמחו מהביקורת הסוציאלית ומחזון „אחרית הימים" של נביאי ישראל. אמנם, רבים סילפו את הרעיון המשיחי וסיאבוהו בתפיסות טוטאליטריות, בלאומנות גזענית, ברודנות „מהפכנית" ועוד. אולם התוצאות זו אינה תולדה הכרחית של הרעיון המשיחי. לכל רעיון נשקפת סכנה של חילול והסתלפות. אך בלי הדחף המשיחי היתה האנושות קופאת על שמריה, כפגרת מבחינה חברתית־מוסרית.

תחושת האכזבה העמוקה השוררת בחברה האנושית במאה העשרים, נובעת, לדעת י. גוטהלף, ממשבר רוחני, שסימניו העיקריים בריחה מתבונה, ממרות ההכרה והפתרונות רציונליסטיים־איכותיים. מאז דקארט וביקון במאה השש־עשרה גאו ועלו שלטון השכל, הפילוסופיה הרציונאליסטית והמחקר האקספרימנטלי, הניבו פרי הילולים במדעי הטבע ובטכנולוגיה. גם מחוללי המהפכות הדמוקרטיות בבריטניה, אמריקה הצפונית וצרפת במאות הי"ז והי"ח תבעו את הזכות לבסס את החברה על יסודות רציונאליים. כך התנועות הסוציאליסטיות של המאה הי"ט, שנתכוונו לכונן סדרי חברה בתואם לתבונה. אך הננו עדים למרד גדול נגד שלטון השכל, שהתפשט על פני חזיתות רבות. ניטשה התייחס בבוז לרציונליזם ולמוסר היהודי־הנוצרי. מעבר לריינוס הופיע אנרי ברגסון, שכתונותיו היו שנונות, אך גם הוא הטיל ספק ביכולתו של השכל העלה לעומתו את האינסטינקט והתבונה, את האינטואיציה.

„פילוסופיית החיים" הבעריצה את הזמני, החייתי, תעודד כל רסן רציונלי ומוסרי, עלתה כפורחת אחרי מלחמת העולם הראשונה בגירסה הפאשיסטית והנאצית. הרציונליזם, וכן עקרונות האוניברסליזם והשפט והשוויון, הפכו מטרה ללעגם של האירראציונליסטים, חסידי „הביתוס של המאה העשרים". לאופנת האירציונליות תרם האקזיסטנציאליזם, הכופר בחוקיות ובגורמות התובע חופש בלתי מוגבל לאדם: שום חוק או נורמה, שום ידיעת עובדות או מדע, אינם עשויים להשפיע על האקט היחיד והדד צר של הפרט בשעת בחירה והכרעה.

גוטהלף מבקר בחריפות הקצפה זו. כל פעולתנו התרבותית והמדעית קמה ונופלת עם הבסיס הרציונלי. גם כל הלוחמים בשלטון השכל עורכים את מלחמתם בנשק השכל ובניסוחי הגיוניים. וכשם שאין אנו מוותרים על עזרתו לשיפור בעמדנו הכלכלי, הרפואי וכדומה, למה נוותר על ברכתו בתחום הרוח והמוסר. אין להעלות על הדעת הפרדה בין המדע לערכים, ויש לשלול את ההפרדה בין המדע ובין המוסר. האמת היא, כי תפיסת ערכים, שיפוט מוסרי וכדומה, הם אקטים של תבונה. החקר המדעי נעזר מההילתו־בערכים כגון: הדבקות באמת, כביהה לאמיתות כלליות, השידות לטובת האנושות וכדומה. הרחבת התודעה והעמקתה, וחקר כוחות הנפש המודעים והלא־מודעים, ימנעו גלישה במדרון האירציונאליזם והניהיליזם. אולי נטל האדם לעצמו את התואר „הומו סאפיינס" בטרם מועד, אך האנושות זקוקה עתה יותר מתמיד לברית התבונה, אם רצונה שלא להיכחות מתחת הרקיע.

אויבות השכל והתבונה הן הבורות והבערות. פיתוח התבונה הוא תנאי לקידמה, הכל עוד אין שני שלישים באוכלוסי כדור הארץ זוכים למינימום של תנאי־קיום אנושיים, יש לתרבות, להשכלה ולציביליזציה הטכנית פרוזה לפעולה. לכן עלינו לשאוף לא רק לדמוקרטיה מדינית, אלא גם לדמוקרטיה חברתית, הכוללת והאמנה בחינוך ובהשכלה.

פרקים נרחבים בספר מוקדשים להערכת דמותה ובינתה של ישראל תוך אוחזת, שאם תפנה גם היא עורף לרעיונות הקידמה, עלול הדבר להתפרש כעלה נוסף לזר התהילה של ההיסטורים לאור חיסולו של היטלר.

נסכם תאבני: ספרו של יהודה גוטהלף מושתת על ניתוחים בעמקים וידע רב. פרקים רבים ראויים לשמש כחומר לימוד. לא רבים הנערדעים בתוכנו, שבהם חקריהם מבוססים על מטען כה רב של ידע יהודי וכללי אנושי. לאורה של השקפת־עולם ציונית־סוציאליסטית־דמוקרטית הוא כבוחן בין עיקר לתפל, המצביע על פתרון ותקנה.

לספר ערך ליהודי רב, הביבליוגרפיה המפורטת (שבעה־עשר עמודים) כוללת כשלוש מאות ספרים ומחקרים שונים, והופכת מבטיח עוד הטוב ומועיל לקורא המשכיל.

ספרות תורנית

נפתלי קראוס

בירורי הלכה צמודים לש"ס

תלמוד בבלי עם „הלכה ברורה" ו„בירור הלכה", מסכת פסחים (2) / יוצא לאור בעריכת חבר ת"ת, על ידי „מכון ה"ב וב"ה" / ירושלים.

הוצאה זו, שבראשה עומדים כמה ר"מים מישיבת „מרכז הרב" בירושלים, שמה לה למטרה להחזיר את עטרת לימוד הש"ס, לפי שיטת הראי"ה קוק ליושנה. הם זכו לברכת עידוד מאת הרב הראשי הגר"א, שפירא והגר"ש ישראלי, ועתה לפנינו כרך מרשים (דומני השלישי בסידרה), המכיל את מסכת פסחים מפרק ה' ועד הסוף, בצירוף המפרשים המסורתיים כמו הרא"ש, מהרש"א ומהר"ם, הר"ן, מרדכי וכו', כשעל כל עמוד ועמוד מצורפים בתחתית העדות „הלכה ברורה" של הראי"ה קוק עצמו. העיקר בא בסוף: „בירור הלכה" של סגל תלמידי חכמים, ביניהם הרב יוחנן פריד, המרכז את הפרויקט, וכן יונתן בלאס, יעקב ברקוביץ, יששכר גואלמן, אורי דסברג, יהודה פליקס, אברהם רקנטי, שמואל שפירא ועוד, העושים אוזניים לתורה על ידי בירור מקורות ההלכה והסברת טעמיה.

עוד צורפו לכרך זה הערות שנמצאו בשולי הגליון אצל רצ"י הכהן קוק זצ"ל. „הלכה ברורה" של הראי"ה קוק היו עד כה ספונים בכתב יד, ועתה הם זוכים לגואל על ידי המכון, לשמחתם של חובבי התורה.

„כבודה של תורה"

„כבודה של תורה" (ב) / קובץ חידושי תורה בספר משנה תורה לרמב"ם, מאת רבני ת"א / בהוצאת הרבנות הראשית – המועצה הדתית בתל־אביב / עורך: הרב יוסף גרליצקי / ק"ס עמ'.

מי שחושב שתל־אביב זה רק דיסקוטקים, כרוגל חילולי שבת ב„הבימה" – כדאי שיעיין בספר זה. כ־35 רבנים היושבים בתל־אביב מקיפים כאן את כתביו ואישיותו של הרמב"ם על כל צדדיהם, לרגל שנת ה־850 להולדתו. הקובץ מוקדש לרבי מליובאוויטש לאור העובדה שהוא המריץ ומפריץ את חסידיו ללמוד את ה„משנה תורה" לרמב"ם ולהתעמק בו, והדבר זה בא לידי ביטוי בדברי ההקדמה של ר' פנחס שיינמן, ראש המועצה הדתית. אכן, ספר כזה, שאחדים מהמאמרים בו הם מיני־מחקרים בנושאים ספציפיים הקשורים בלימוד הרמב"ם, הוא באמת לכבודה של תורה בתל־אביב.

„ואהבת לרעך" ביסוד היסודות

„ספר ואהבת לרעך" ובו מדיני המצוות שבין אדם לחברו, מדברי חז"ל באגדה וממדע הפסיכולוגיה על מידות טובות / מאת הרב י. יעקב ניומן / עורך: ד"ר יצחק אלפסי / בהוצאת המחלקה לחינוך ותרבות תורניים בגולה של ההסי' הציונית / ירושלים / 297 עמ'.

נושא חשוב, ספר חשוב, העשוי להביא לקיום „שיהא שם שמים מתאהב על ידך". המחבר מדגיש בהקדמתו את חשיבות המצווה של „ואהבת לרעך כמוך", שלמעשה כל המצוות שבין אדם לחברו נגזרות ממנה. לפנינו עיבוד שיטתי של הנושא, כדאורייתא ומדרבנן, מידת חסידות והסתעפויות המצוות, חובת האדם כלפי אביו ואמו, כלפי אשתו, היחס ליתום ולאלמנה, איסור צער בעלי־חיים, נימוסי שולחן, ענייני נקיון וטהרה, ביקור חולים וכו'. בשולי הספר מביא המחבר בתור פרפראות לתורה, דעותיהם של כמה פסיכולוגים מפורסמים על אהבת הזולת בכלל ועל הגדרת מושג האהבה בפסיכולוגיה בפרט. דומה שאם השמיט המחבר פרק זה, לא נמצא הספר חסר.

בסך הכל, כאמור, נושא חשוב וספר חשוב, אם כי במקצת מוגזמת קביעתו של המחבר שעוד לא נתחבר ספר בנושא זה, אך אין ספק שמקום השאירו לו להתגדר בו והוא עמד יפה במשימה.

היו ימים...

„שרגאי" לחקר הציונות הדתית והעליות לא"י, ספר שני / עורך: ד"ר יצחק רפאל / הוצאת מוסד הרב קוק ירושלים / 358 עמ'.

מי כמו יצחק רפאל מכיר ויודע, מה היתה הציונות הדתית ומה היא היום. לכן אין כמו יצחק רפאל המתאים לערוך ספר כזה, שהוא מעין אזכרה ומצבה חיה לזכר ימים גדולים שעברו. הכרך הראשון של „שרגאי" הופיע בתשמ"ב, לכבוד ש.ז. שרגאי, ממנהיגיה הבולטים לשעבר של תנועת המזרחי והפועל המזרחי, לרגל מלאות לו שמונים שנה. מאז התעבר העניין ועתה לפנינו כרך ב', שהוא כל כולו נוסטלגיה וזכרונות על ימיה הגדולים של המזרחי. כמה מכותרות המאמרים ממחישים את בצורה ציורית למדי: על נושאי דגל ה„מזרחי" (מאת הראי"ה קוק): על כתב קטרוג אחד נגד הציונות הדתית, מאת ש. זכרוני, מתוך יומנו האישי של חיים זאב רוזן: קבוצת שתי"ל ברחובות, מאת אפרים עידה: שיקום הציונות כיצד? – מאת משה אונא: משודדים במחנה המזרחי, המאמר המקיף ואולי החשוב ביותר „גדולי התורה במחנה הציוני", מאת אברהם ביק (שאולי), המביא עשרות רבנים גדולי תורה, שהתייחסו או יוחסו בצורה זו או אחרת למחנה המזרחי.

אכן, המעיין בספר זה ומשווה את מה שהיה למה שיש, לא יכול שלא להיאנח ולומר: היו ימים...

על חסרונה של יד מנפה

תמר משמר

דן ערמון / „משך הזמר", שירים / ספרי סימן קריאה / הוצ' הקיבוץ המאוחד / 1986 / 78 עמ'.

ספרו של דן ערמון, הוא, לטעמי, שיעור בלתי־מוצלח במלאכת הניפוי והביקורת העצמית של המשורר. המסע בקובץ שלפנינו הוא מן המסעות הנדושים המעייפים, שרק בתחנות נידחות שלהם מנצנץ איזה מראה של מים. גם במקום שנמצא מקווה המים המיוחל – המשורר, כמו במתווה של הרס היפה בעודו באיבו, נוטל ומפן של בוץ ומעביר את הצלול.

למשל, „תמרים": „מטעי הדבש / התמיד / הנושא היכל / בין כפתיו / בקצה העמוד / אשכולות / עלה ותפוח / הדבש / הבוהה / בכפות הזיזקות / דבק מעט מהאור השר קו / הדבש האחר / הכחול" (עמ' 36). תמונה יפה והסכנית: חיזיון ארץ־ישראלי מאוד, עתיק, שורשי, „יהודי". רוב הקונוטציות העוגות, העשויות להתארגן סביב המלה „דקל" מצויות כאן: אציל, הדור, נוגע בשמים, עץ עם משחקי האורצל שלו, מעט הדבש ואור הדבש שהם כבר בבחינת „מיתוס ארץ־ישראלי", מקדש־מעט. קונוטציות סעדנות, ראייה חד־פעמית. אבל כמו להיות נאמן לתפיסה קונוונציונאלית של אורחות־ציורים בוטה – הדבש הוא על בטה – בא המשורר, מוסיף וגורע: „ומתחת לדבש / על הארץ בסבך / הציבור הנשבר / וילד נרעש / שבע בשולית / בצינה" (שם). אין בחלקו הראשון של השיר אף רמז להתפתחות הטבעית, שתסביר את ה„קפיצה" הזו.

דוגמה נוספת: „עפים יורדים על הבית נשברים כוכבית כמהות / כמיהות ורוחות בשנתן מדברות / הכלים פשוטים, פשוטה המלאכה, אהיה גם אני פשוט" (עמ' 56). כבר קום להגיה את העט בנקודה זו ולסיים כך מחזור־שירים – שאמנם, לכל אורכו אינו אחיד ברמתו – בא המוסיף וגורע באמירה שחוקה, שאינה מותירה מקום לדמיון: „שיכרים חלשים נדרנו אהבה, עתה פכחים חולשים... (שם).

המרחק של עין קפרנית ויד מנפה בולט לא רק בעוברה, שבמקרה זה, המוסיף אכן גורע, אלא גם בשימוש תכוף בתארים סתמיים ושחוקים, שחסר בהם הדיוק של החד־פעמי. כמעט בכל פתיחה מקרית של עמוד זה או אחר תמצא אותם: „עין מהמסמת צופה בעולם", „על עין איומה שקמלה" (עמ' 42), „בלוקה פראית של סביונים (40), „תחת העץ הקר העשב הצעיר" (עמ' 12) (ההדגשות שלי, ת.מ.).

אם כן, נסיונו של קובץ זה להעמיד שירת הגות השואבת מנופי־הארץ אינו עולה יפה, בחלקו הגדול, משום אי־הפעלה תקיפה של המסננות העצמיות. יש פה ושם שורות שביכרת בהן ראייה יפה ומפוכחת, אך מעט מאוד שירים שלמים.

פרסי ירושלים – לעמיחי וקוטזי

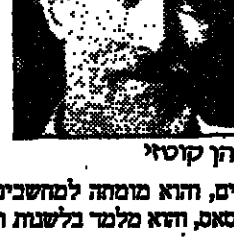

ג'והן קוטזי

השבוע הוענק פרס ירושלמי אחד למשורר עברי ונתבשרנו על מתן הפרס הבינלאומי המוענק בירידי הספרים של ירושלים. בפרס עגנון זכה השבוע יהודה עמיחי על שירי „מאדם אתה ואל אדם תשוב". הסופר הדרום־אפריקני ג'והן קוטזי, שיקבל באפריל את פרס ירושלים „לחירות האדם בחברה", ידוע פחות במקומותינו, אם כי שניים מספריו, „מחכים לברברים" ו„חייו וזמניו של מיכאל ק'", ראו כבר אור בעברית, שניהם ב„ספריה לעם" של „עם עובד".

קוטזי נולד בדרום־אפריקה לפני ארבעים־ושש שנים, והוא מומחה למחשבים ובלשן. את תואר־הדוקטור קיבל באוניברסיטה של טקסאס, והוא מלמד בלשנות וספרות אמריקנית בעיר מולדתו, קייפטאון.

„מולייר" של בולגקוב ב„עתון 77"

הנוסח העברי המלא של „מולייר" – מחזהו של מיכאל בולגקוב, מחבר „השטן במוסקווה" – נדפס בגליון החדש של „עתון 77". תיאטרון חיפה, המציג בימים אלה את „מולייר", העוסק בצנזורה אמנותית ברוסיה של סטאלין, הוסיף לו נופך של אקטואליות: – בגמר ההצגה, מחתימים השחקנים את הקהל על עצומה הקוראת לביטול המועצה לביקורת מחזות וסרטים.

עוד בחוברת – דיון על ארכיטקטורה הישראלית; קטע מתוך „האריה והנזמים" להתן פקס נובל לספרות ב־1985, ו. מרינקה; שיחת החודש – עם עמליה כהנא־כרמון, שירים, סיפורים, מאמרי־ביקורת; יאירה גנוסר עם שיר של נח שטרן „שחר בירושלים": TELAVIVIENSIS על אלי ויזל, זוכה פרס נובל לשלום ומדור הקבוע של אהוד בן עזר – „קיצור הדרך".

הכל במשפחת יהודה ראב

הסופר אהוד בן עזר, המופקד על עזבונה הספרותי של המשוררת המנוחה אסתר ראב, אחות־אביו – מכין מהדורה של כל שירה.

ועדיין בתוך המשפחה: בקיץ האחרון סיים אהוד בן עזר הכנת מהדורה חדשה של ספר־הזכרונות „התלם הראשון", שרשם אביו בנימין בן עזר (ראב) מפי סבו יהודה ראב. לספר מיוחד זה צירף המהדיר אחרית־דבר בת כמאה עמודים, מחקר היסטורי על ראשיתה של פתח־תקוה והכרת מייסדיה. הספר ייצא לאור בהוצאת „הספריה הציונית".

מכתב אל העוורים

לרגל הופעת התרגום העברי של „מכתב אל העוורים" מאת דידרו, יתקיים ביום שני, 22 בדצמבר, ב־8.30 בערב, במכון הצרפתי בתל־אביב, דיון בהשתתפות מומחה לעיניים, ד"ר יובל יסעור; פרופסור לפילוסופיה של המדעים והרעיונות, עמוס פונקנשטיין; הסופר, דן צלקה ופרופסור לפסיכולוגיה, שולמית קרייטלר.

הכל יתנהל – בעברית.

פעילות הילא"י במעלות־תרשיחא

הילא"י, המרכז הישראלי למען האמנויות היוצרות, מציין עונה ראשונה של פעילות ענפה בבית הילא"י במעלות־תרשיחא, במוסדות תרבות וחינוך ובבתי ידידים במעלות, בתרשיחא וביישובי הסביבה.

בעונה זו התארחו בבית הילא"י הציירים יעקב צים, מרים נייגר, מרתה אלון, מכינת הרדן, הסופרים־סבין ליברמן, והדית אוריגו, יעקב קורן, לידיה קבפו המשוררים מישל הנאר וישראל אלירז. הפסל דוד גרשטיין השלים הצבת סדרת פסליו „אנשי התיר" על קיר בית הילא"י.

מה קורא

هكذا من الأصل

עיון ראשון

מנ"ל

שירה

המחשב, המשורר והקוף

אלון עמית / שירת מחשב — עבודת גמר שנתית בנושא מחשבים בבית הספר התיכון ע"ש מאיירהולד ברמת־אביב / 1986 / 112 ע'.

„להיהלך בן היקום, / להיות השלווה, / לרדת אל האגמים המפוסים, / לענות כמו ההרהור העבוק, / ואדמת הנחש, / ומריה" ושיר בהסב כס' 200. שיר זה נכתב שלא בהשפעת סמים, אלכוהול, לס"ד, נשים או גברים או קפה. הכותבה שכתבו מחשב — גל עצבות של ברזל, פח, פלדה, כבלים, מעגלים מודפסים, אלקטרוניקה — שלא נזקק להשראה, ראויה לקנאת סופרים. הוא נכתב באמצעות תוכנה וציור פתאים. אלון הצעיר, קוסמם של התוכנה ושל המחשב, מתאר בחוברת, קוף היושב ליד מכונת הכתיבה ומקיש באקראי בקלידים. תורת האינפורמציה יודעת לספר, כי אם יינתן לקוף זמן די הצורך, יוציא מתחת לידו את כל הספרות העולמית: שקספיר, גיתה, התנ"ך וכתבי אסימוב, בין השאר. הכל בידי תורת הסיכויים, וזו טוענת שההסתברות שהקוף יקיש את המונולוג „להיות או לא להיות" אינה אפס. מצבו של המחשב כסופר טוב יותר. הוא מהיר מן הקוף, אף שהאינטליגנציה שלו אינה עולה על זו שבזנב הקוף. שונה הדבר כאשר צעיר כאלון עמית מפתח עבור המחשב תוכנה נבונה, המסוגלת „לחשוב" ולחקות את התהליכים היסודיים והראשונים ביותר של כתיבת דברי שיר.

היסטוריה

יהדות יוון

זכרון שלוניקי — גדולתה וחורבנה של ירושלים דבלקן (כרך ב') / עורך: דוד א' רקנטי / הוועד להוצאת ספר קהילת שלוניקי / תשמ"ו / 672 ע'.

את כרך א' לא ראיתי. הכרך השני (המופיע בהידור רב) מכיל רשימות קטנות על חיי יהדות שלוניקי ומביא תעודות שונות הקשורות לתולדות היהודים שם בדורות האחרונים ועד לשואה. בולטת בכרך ב' היעדרה של עבודה היסטורית מרכזית, כדוגמת זו שנתפרסמה בכרך א', ועל כן מתקבל הרושם שלפנינו ספר מקוטע, שגם החלוקה למדורים אינה מתקנת. תמיד אנו יוצאים אחרי העיון בקובץ מעין זה בהרגשה, שהנה היתה פה תשתית תעודתית לספרים שעדיין לא נכתבו, הגם שהצורך בכתיבתם הוא חיוני. יש לקוות שלוועד הנכבד של ספרי קהילת שלוניקי יעמוד הכוח ליזום ספרי היסטוריה וסוציולוגיה של ממש, למען יהיה גם ענף זה של חקר תולדות היהודים, לענף מחקר רציני ולא רק הצבר של זכרונות, תעודות מפוזרות ובדיקה ביוגית, רופפת כו'.

עם הספר ועיר הנצח

סטיוארט יוז / אסירי התקווה — „תור הכסף" של יהודי איטליה 1924–1974 / מאנגלית: גד יתיר / עטיפה: שמעון זדנהאוז / עם עובד / 1986 / 176 עמ'.

כותרת המשנה של ספר זה מטעה במקצת, כי יוז מתאר בעיקר את ה„מילייה" של הסופרים היהודיים באיטליה כמייצגים של אורח החיים ודפוסי המחשבה של יהודי איטליה ולאו דווקא את יהדות האיטלקית כיחידה אתנית רבגונית. סיבת התרכזותו בסופרים פשוטה למדי. בין הסופרים האיטלקים תופסים הסופרים היהודיים מקום נכבד בכמות ובאיכות, וביניהם איטלו סבבו, קארלו לוי, פרימו לוי, נאטאליה גינצבורג ואחרים. יוז רצה להשיב על שאלות עקרוניות בעניין ההתבוללות, לעומת הזהות היהודית: האם יכול אדם להתבולל וגם להוקיר את מורשתו היהודית? מה נותר בן הזהות, כאשר גם הלשון וגם הדת עברו ובטלו? יוז עוסק, למעשה, בהיסטוריה של אידיאות, אף כי הוא מספר מקורות חייהם של הסופרים וגם מתאר משהו מיצירותיהם. הישגו הברור ביותר הוא התיאור הנאה שהוא מתאר את המנטאליות המיוחדת של יהדות איטליה במחצית המאה העשרים, כאשר במרכז התקופה עומדת השואה, כפי שהיא משתקפת בספרות זו, המיוחדת במינה.

מבחר מכתבים של איש החי"ל יהודה טובין מאירופה למשפחתו בבית־זרע, עדות המתפרסמת אחרי 40 שנה.
הוצאות „מורשת", בית עדות ע"ש מרדכי אנילביץ' וספרית פועלים.

פוליטיקה

מאזן הכוחות במזה"ת

שנתון אסטרטגי תשמ"ו / עורך: יוסף אלפר / עטיפה: רוחמה ש. / הוצאת הקיבוץ המאוחד והמרכז למחקרים אסטרטגיים באוניברסיטת ת"א / תשמ"ו / 329 ע'.

במרכז המהדורה נושא שנהפך ללהיט בשבועות האחרונים: מכירות הנשק הישראלי למדינות זרות. המאמר דן בהערכת מצבו של העיסוק הזה בראשית שנות השמונים ומציין שערך הייצוא הבטחוני הגיע לסף של מיליארד דולר בשנה. מאמרו של אהרון קליימן מכיל עובדות מאלפות, ובהן הידיעות שכבר דלפו במאי 1982, על העברת נשק ישראלי למדינות בדרום־אמריקה ולאיראן של חומייני. מאמר חשוב אחר הוא מפרי עטם של שי פלדמן והדה רכבי־קידר על „ההסעייה, הקונסנזוס והמלחמה: לבנון 1982". המחקר טוען שכשלונה של ישראל בלבנון נבע בעיקר מחוסר ההסכמה הפנימית באשר לבראשיתן של מטרות המלחמה. למרבה הצער, טענה זו מוצאת את ביטויה בריבוי הקורבנות אך גם בעובדה, שאיש מן המנהיגים הפוליטיים (למעט אחד ויחיד) לא הסיק את המסקנות הנכונות.

ביוגרפיה

יומן מימי הזוועה

רות קורנבלום־רוזנברגר / נדר — זכרונות 1939–1945 / עריכה: אריה חרץ / עטיפה: שלומית חפץ / „מורשת" וספ' פועלים / תשמ"ז / 99 ע'.

גם לאחר ארבעים שנה לא קהתה עוצמתו של העיון. הזכרונות על השואה, אף שהם חוזרים על עצמם לעתים קרובות, אינם חדלים לרתק מחמת החד־פעמיות של המאורעות הנוראים האלה בקורות האנושות. זכרונותיה של המחברת רשומים כיומן של העבר בזמן ההווה ההוא והם מתעכבים על המאורעות הבולטים בחייה ובשואה. לאחר הקריאה, כאשר נצברו עמי מחויות קריאתי של אלפים רבים של עמודי זכרונות מספרים אחרים שקראתי, אינני יכול שלא להשתאות לנוכח התופעה האחת והיחידה שיש לה משמעות ואשר מפליאה אותי מחדש מדי פעם בפעם: כיצד יכלו קורבנות השואה להתעשת אחריה וזה כרוש פליאה שאינני יורד לחקרו.

יוסף ואחיו

יוסף איש נילי — אחרית דבר / עריכה ומבוא: יוסף נדבה / עיצוב: רעיה עירון / אגודת השמונאי — מרכז לחינוך ולתרבות / 1986 / 158 ע'.

פרשת ניל"י, אבשלום פיינברג ויוסף לישנסקי היא מן הקשות והסתומות בתולדות הישוב. חומת האיבה שנבנתה בין רוב חלקי הישוב לבין לישנסקי וניל"י נבעה ממחלוקת קשה על עצם הנסיון למרוד בשלטון התורכי, בניגוד מוחלט למדיניותה של הנהגת הישוב. כך מצא לישנסקי את עצמו מבודד ונרדף בכל רחבי א"י, עד שנתפס בידי ערבים ליד נבי־רובין והוסגר לתורכים. הספר מביא את תולדות יוסף לישנסקי כסדרה של קטעים שנכתבו בידי אנשים שונים, סמוך למאורעות, אך גם הרבה שנים אחריהם (ואז מורגשת הנטיה „לצבוע" את המאורעות), והם אמו של לישנסקי עבדיה לישנסקי־רוזום, בנימין ברנר, יעקב מהט (אבו עדיה), יוסף נדבה, אב"א אחימאיר, אורי קיסרי ואחרים. בדבריו של נדבה, הדבר נכון גם למגמות המודגשות בעריכה, הרצון המוצהר להביא לרהביליטציה של לישנסקי ולשינוי ההערכה ההיסטורית כלפי תנועת ניל"י ורעיונותיה.

מדע בדיוני

ימי הביניים של החלל

ק.ב. צ'רי / תחנת פל / עברית: עמנואל לוטם / עטיפה אבי כץ / כתר / 1986 / 428 עמ'.

בעידן עתידי של מלחמות על נתיבי סחר ומעבר בן השיטה האסטרונומית המתבססת על מהירות האור אל מין תיאוריה של קפיצת־דרך חללית, מהווה כוכב פל עיר־מקלט שאליה טרם הגיעה המלחמה המתחוללת בכל רחבי היקום. אך מעט מעט מתקרבים המאבקים הפוליטיים והצבאיים גם אל גרעין חללי זה, אחרי שקם בו גזע אנשי חיש, שאר מעט מן המשותף לו ולאנשי הכוכב ארץ. אלה הם תושבי תחנות־חלל, החיים כל ימיהם בעולמות מלאכותיים ואינם חשים זיקה לעולם הבית. אוטופיה זו הנפרשת לפנינו כסיפור מד"ב אמנם מסתיים בכי טוב, אך טבועים בה הנענים לתרחבין האינטנסיביים של הקוסמוס, שבהם מהלכת השמש באפלה רוחבת־ידיים.

עדות חקר עיון

לבן על גבי שחור

תמר גולן / שחור—לבן לבן־שחור — ראשי פרקים באפריקה של ימינו / ספרית "האוניברסיטה המשודרת" / 1986 / 162 ע'.

אפריקה מצטיירת בעיני האדם המערבי כיבשת אלימה מאוכלסת בפראים ומוכה בברבריות אפלה שאין לה פשר. מכל מקום, אפריקה היא מחוז חורתו הבלתי־הגיונית והבלתי־מודעת, היראה המבועה באדם הלבן מפני האדם השחור. ספרה של תמר גולן מספר את סיפורה של אפריקה במיתוס של האדם השחור והכוחות הנפשיים המפעמים בו. אך עיקר הספר הוא תיאור הקורות של מאבקי האדם הלבן באדם השחור. תמר גולן מנתחת ברהיטות רבה (והרהיטות זו מאפיינת את כל ספרי הסידרה ועל כך יש להודות כנראה לעורכת תרצה יובל ולייעוץ האקדמי פרופ' חיים שקד) נושאים גבוהים במשטרים צבאיים, הקולוניאליזם הבריטי והצרפתי, הגישות האפריקניות השונות לעצמאות, אופני הדרוגות ביבשת, תנועות השיחרור של שנות החמישים והששים ובעייתה של אפריקה הדרומית, לרבות האפארטהייד. וכפי שהעניינים מתפתחים בדרום־אפריקה אין כמעט ספק, שהיא עתידה ליהפך למוקד אירועים ששלום העולם יהיה תלוי בו.

ליקוטים מספרות העולם

רות שפירא

הרומאן האבוד של אראגון

הרומאן האבוד של לואי אראגון הצרפתי, „בוזות הנצח" היה במשך השנים למעין מקבילה ספרותית למפלצת מלוך נס: כולם מדברים עליו ואיש מעולם לא ראה אותו. ארגון, שהשתייך לקבוצה הסוראליסטית בצרפת עד שסולק ממנה מופית על ידי אנדרה ברטון, השמיד בנובמבר 1927 במדריד, את כתב־היד של „בוזות הנצח", שמנה למעלה מ־1500 עמודים, על מזבח הסוריאליזם שהתחייב במרצות מסיפורת מסורתית. אך מסתבר שלפני שהעלה את כתב היד כקורבן טרח ארגון לפזר פרקים וקטעים אקראיים ממנו במקומות שונים ובימים אלה פירסמה הוצאה גאלימר קטעים ארוכים מן הרומאן. עתה מתברר גם, שאראגון עצמו פירסם בחשאי ותחת שם בדוי, פראגמנטים מתוך כתב היד המקורי, ביניהם „עדות איירן", יצירה ארוטית בעיקרה ו„בכיית השדים", שבו יצא נגד השיטות הפסיכואנליטיות של פרויד.

מישימה — כגיבור ספרותי

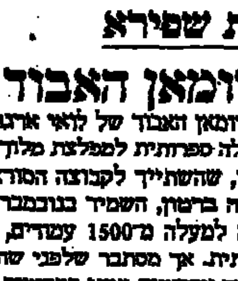
יוקיו מישימה

סופרים הכותבים על עמיתיהם, נוטים פעמים רבות לנהוג בהם כמעין אלטר־אגו או גיבור ספרותי. כך גם הסופר היפני יוקיו מישימה, בספרה של מרגריט יורסנאר, „מישימה: מבט אל הריק". יורסנאר הקדישה ספרים רבים לאדם כשלים, בראשם „זכרונות הדריאנוס" ושאר גיבורים היסטוריים: גיבורה החדש, מישימה, הוא התגלמות הקורבן, הנע בצורה טראגית בין שני הקצוות המנוגדים של יפן המודרנית — הפאודליות והטכנולוגיה. עולמו חרב עליו כשהירוהיטו, הקיסר הנערץ עליו, הודיע שהוא בשר ודם ולא צאצא קדוש של שושלת השמש, ופתאם נראו לו טייסי הקמיקזה האמיצים, קרבנות שווא. מישימה הקדיש את כתיבתו לנסיון להחזיר על כנו את העבר האבוד ופולחן המוות, שהוחלף בפולחן המודרניות המבכית האמריקנית. גם מרגריט יורסנאר לא התייחסה מעולם למוות בסנטימנטליות יתר, אלא שהיא, לעומת גיבורה, מישירה מבט אל הריק והאין שמעבר למוות מבלי להניד עפעף.

תפקידו האחרון של המאהב

איריס אוסודיי, גיבורת „הגד הנפגע" מאת מרין פרומברג שפר, היא סופרת מצליחה ואנוכית החיה בניו־יורק בכל טוב: היא עשירה, בעלה מתחשב בה ללא גבול ומשרתת מהאיטי מטפלת במשק הבית. אך בעקבות ביקורת ארסית על ספרה החדש נופלת איריס למשכב ומסרבת לקום מהמיטה. הבעל והילדים מנסים לדובבה בכל דרך אפשרית ונראה שזו גם הסיבה שהם מסכימים להכניס הביתה את ג'ון, מאהבה לשעבר של איריס מלפני עשרים שנה. האלים העניקוהו על שנטש אותה: הוא גרוש פעמיים, שכל בת וסובל בעצמו ממחלה מנוונת. הקאריירה שלו כבידור מבטיח הגיעה למבוי סתום והוא גוסס ובודד. את החודשים האחרונים לחייו הוא מבלה בין חדר האורחים בביתה של איריס לבין זרה, והאוהבים לשעבר שקועים בוויכוחים אינסופיים על מי אהב את מי יותר ובכתיבת שירה ומחקרים מדעיים. עם מותו קמה איריס סוף סוף ממשכבה, אך נראה שהתגובות הפואטיות שלה בדבר כוחה המכפר של האהבה, תיאורטית בלבד: במקום להקדיש עצמה למשפחתה האוהבת היא יוצאת, בגפה, לחופשה ממושכת, עם האפר של ג'ון.

באמנות

רחל אנגל

השלום ההמקמק — עיצוב גראפי

השלום — בכרזה אמנותית. לא כרזה אחת, אלא חמישים. התערוכה שבה שותפים חברי אגודת המעצבים הגראפיים בישראל, המדור לאמנות הפלסטית. ב„אמנות לעם" וכן גם בבניין הבנות (מבואות קומת הממשד לה) שבו מתנבה התערוכה כמקום הנגינ, השבו היא גם מתאורות בימיה הראשונים, טרם צאתה למסע הנדודים שלה במקומות תצוגה שונים ברחבי הארץ.

השלום בכרזה — משימה לא קלה, מסתבר. גם בכרזה.

השלום, מסתבר, אינו מוצר מן המוצרים שמעצבים גראפיים רגילים לפרסם ולמכור בכל ימות השנה. איך „מוכרים" את השלום בפלאקאט־פרסומת?

יש הפותרים את הבעיה הקשה בדרך קלה, כביכול, בדרך ההלצה או כריחות־דעת. למשל כך: על גבי ענן לבן יושבים מחובקים השטן השחור והמלאך הלבן, מאחוריהם הקשת המפייסת בשלל צבעיה — עבודתו של יעקב אגודי.

יצחק ירקוני, לעומת זאת, מצא פתרון רציני לנושא: תצלום צבעוני של רמות חייל במדים, חובש קסדה, בידו תצלום קטן, שחור־לבן, של אשתו וילדו הקטן שנותרו בבית. מתחתם הכתובת Peace. (כן, בלועזית, כלומר אנגלית, כברוב המוצגים האחרים כאן, כיוון שהכרזות הללו נועדו מלכתחילה להיות מוצגות בכנס בינלאומי לתקשורת חזותית).

מעניין — ומוזר: במשך הסיור בתערוכה אתה מוצא שוב ושוב, כי המעצבים שלנו ראו לגלות יחס של קלות־ראש ושל הומור, אל הנושא הנכבד (אולי נכבד מדי). סיבה להתחכמות — בטעם טוב יותר או פחות. (פוזות — בתמונת שני המשתתפים, סליחה, המסתמכת על משחק המלים, באנגלית, Peace Pro-cess — בטעם טוב יותר, ובעיקר בעיצוב גראפי טוב, בתמונה שאין בה אלא שורות כתוב האומרות Master Peace.

את אחד היפים בפלאקאטים תורם לתערוכה עמרם פרת, בקומפוזיציה המצטיינת באלגנטיות ובפשטות, שחור־אפור־לבן ועלה הזית המסוגנן, בירוק־כהה.

ועוד אתה מוצא ברשימת המשתתפים, אמני עיצוב נודעים וטובים כמו דן רייזינגר למשל, והדה רז, ירום הדימון, דוד פרטקר־בר ואחרים. ואולם, השלום, כפי שכבר נרמז, נושא להתחמק — גם מתחת ידיהם של אמני העיצוב הגרפי.

התערוכה — עד 26.12.

הרישומים של קדישמן

זו הפעם הראשונה שמנשה קדישמן מציג בארץ (גלריה גזל מ.) תערוכה שכולה רישומים. למעלה מארבעים דפים של רישומי עפרון, פחם, דיו (בתולה, שחורה), שהגיעו הנה מתערוכת־יחיד המקיפה מאוד של יצירות קדישמן שהוצגה זה לא כבר במוזיאון „דה באואדר", ברדה, ליד אמסטרדם, הולנד.

מה שמוצג כאן על פני הקירות, הוא מלא כוח, מלא חיות, אם בדרך כלל הרישום — אולי יותר מאשר כל מדיום אחר באמנויות הפלסטיות — הוא כלי־ביטוי ישיר, הרי בידיו של אמן כה ספונטני ובלתי־אמצעי כמו קדישמן, נהפך המדיום הזה למתווך כמעט לא־מורגש־כלל בין המתרחש בנפש היוצר ובין היצירה.

הכבשים — גם הן כאן, כמובן — גיבורות אליך, רכות ויפות ובתוליות — כמו פרש צולדז, כמו אינן אלא רעיון־ליצירה, חומר־גלם. וישנו כאן הרועה ועמו כבשתו, והעם נרשם על פני דף שקפו אדום כולו ומנומר והרי אתה נדמה לראות כאן לפניך את המדבר ממש.

וישנו האייל של עקדת יצחק — הנושא שקדישמן שקוע בו ביצירתו זה זמן רב. באחד הרישומים „יצחק בתוך הצל של האייל" — כך רשם בכתב־ידו, שחור על לבן, קדישמן בשולי הדף.

ובתמונה אחרת רשם „יצחק נושא את האייל". איזה קו חלק, נקי, עגול, מלא ומאוזן מאפיין את הרישום המינימליסטי הזה!

יש בין הרישומים כאן גם כאלה שנולדו כסטודיות הכנה לעבודות גדולות של קדישמן, למשל פסלים סביבתיים. ואולם רוב רובם של הרישומים המוצגים קיימים כיצירות אמנות בזכות עצמן.

בסך הכל — תערוכה קאמרית, משובבת — שקטה, מרגיעה. עם זאת — רחוקה מלהיות שאננה, או, חלילה, משעממת.

(עד 20.12)

נופי הרים, נופי פנים

גלריה „קלישר המשי" (שמה של הגלריה הוא כתובתה) מציגה „מראות נוף", תערוכה קבוצתית בת ששה משתתפים. שלושה ירושלמים, שני תל־אביבים ואחד מגבעת חיים מציגים ציורי נוף. אבל הנופים הם אולי יותר נופי פנים, אישיים של האמנים. ובכל זאת: נראה, כי מי שגר בירושלים, גם פנימיותו ספוגה אט־אט את הנראות, עד שגם נופו הדמיוני נעשה ירושלמי. ירושלים של לאורי אברמסון, של בבי קלומר ושל תמרה ריקמן לובשת פנים כבוה, „כבדות, תנינגיות. הנוף של לאורי מוצא לו, עם זאת, פתח של אור ושל שכוה, של שמש בוקר ארגמנית־ורודה.

רחל פליס (לא שליט) התל־אביבית מציירת נופים של תכלת, של אופק בהיר מאוד וירוק, נופים הספוגים אוויריים וערפיליים של הוף. משה אלתגתי מראה לך בנוף שלו מן העצבנות, אי־השקט ומן הדינאמיות של העיר, בעוד שדודי רובן, איש ה„כפר" (גבעת חיים) מביא אל התערוכה הרבה אור ויזר של מרחבי שדה ושבילים, עצים ושמים.

(עד 29.12)

כותבים לנו

האנגלית — לשון הפרסום המדעי

כאיש מדע ואף קנאי לשפה העברית הריני משתומם על מאמרו של עוזי אורנן „הריצה אחרי האנגלית וקידום המדע", במוסף זה („מעריב", 5.12.86). שותף אני בכל לב לדאגתו לגורל השפה העברית, אך רצונו לעברת את הכתיבה והפרסום המדעיים משולל הגיון.

לו היה, למשל, פרופ' יובל נאמן מפרסם בעברית את מחקריו בפיסיקה תיאורטית — מי יכול היה בחו"ל להבינם או ללמוד מהם? למען קהילת המדענים בעולם אנוס היה פרופ' נאמן לתרגם את מחקריו לאנגלית, כדי להכשירם לפרסום מדעי בעתונים המקצועיים. זו עבודה כפולה, מיותרת וכרוכה בבזבוז זמן יקר.

במסגרת מדעי החיים באוניברסיטה יוכל מר אורנן להתרשם מהמספר הרב של כתבי עת בכל תחום מדעי וישאל את עצמו כמה בתי הוצאה של כתבי עת מדעיים בעברית (עם מערכת ראויה לשמה) ניתן להקים במדינת ישראל, תוך שמירה על רמה מדעית נאותה? איך נשתף פעולה עם אנשי מדע מכל העולם? מכון וייצמן יתרוקן מאורחיו, כי הרי הרצאות והעבודות המדעיות יהיו בשפה זרה להם — בעברית. הלוא גם קידום אנשי המדע באוניברסיטה מותנה בין השאר בחוות דעת של מדענים מחו"ל, המכירים את תרומתו של המועמד. כיצד יתאפשר תהליך זה בלי פרסום עבודות בבטאונים?

כשם שממציא רושם את המצאתו כפטנט בינלאומי, כך גם מדען. לכן יפרסם את עבודותו בעתונים בינלאומיים. כך גם יוכל להשיג תמיכה ומימון לעבודתו, ע"י מענקי מחקר שמקורם בעיקר בארה"ב. תנאי לכך הוא כמובן — הכל באנגלית.

את הדאגה לשפה העברית צריך להפנות בראש וראשונה לגבי הילדים ולבתי הספר. לאחר מכן יש להקפיד על דיבור וכתיבה נאותים בכל אתר ואתר. חברי הכנסת צריכים לשמש דוגמה בנושא חשוב זה. ראוי להקדיש לנושא זה ישיבה מיוחדת והנאומים צריכים להיות בשפה יפה. יש לקבוע חוק, שיחייב שפה עברית בשלטי פרסומת ושאר שמות הכתובים בלועזית.

רמת גן — ד"ר יוחנן מלר, ביוכימאי

פינת הלשון

עדו אבינרי

חלק

יש כמה שמות בעברית, שאף־על־פי שהם ממין זכר, נפוץ בהם השימוש ברבים. עיין למשל, בכרך ד' של היכל רש"י ותמצא שם כמה שמות כאלה, כגון: וכל הארץ באו מצרימה (בראשית מ"א, נ"ז), הריעו לה' כל הארץ (תהילים ק, א'). כיוצא בזה האזרח: כל האזרח בישראל ישבו בסוכות (ויקרא כ"ג, מ"ב). לרוב השמות הקיבוציים יבוא, כמובן, הפועל גם ביחיד: ויען העם (יהושע כ"ד, ט"ז) — ויענו כל העם (שמות י"ט, ח'); בעד השארית הנמצאה (ישעיהו ל"ז, ד') — ואבדו שארית פלשתים (עמוס א', ח').

בתלמוד יש כמה שמות ביחיד ששימושם ברבים: דור, עולם, צבור, קהל. להלן דוגמאות לכל שם: חלוקין עליו כל הדור (שבת ס"ה), אין דורו זכאין לכך (סוטה מ"ח), כל העולם כלו ניזונין בצדקה (ברכות י"ז), כל העולם כלו ניזונין בשביל חנינא בני (שם. ויש גם — ניזון בשביל חנינא בני), בשעה שהצבור מתפללין (ברכות ס"א), התחילו הצבור לצאת (תענית כ"ה), נתקבצו קהל גדול (שמות פרק ח').

עד כאן — מתוך „היכל רש"י", ולא הובא שם דיון ממצה אם מותר להשתמש במלה חלק בלשון רבים, כלומר, דרך משל: חלק מהאנשים נכנסו (או נכנס) לקולנוע. אמנם נזכר בהיכל רש"י שגם חלק יבוא ברבים, אבל, כנראה, הכוונה לסמיכות, כמו המלה עיקר: עיקר שניך של איוב לא היו (בראשית רבה ס"א, ד'), לא כן המלה חלק בימינו, שאינה קשורה בסמיכות דוקא (חלקם עושים) אלא עם מלת היחס מן; בכל זאת נראה לי שמותר גם במקרה זה להשתמש בלשון רבים, ואפילו רצוי. לדוגמא: חלק מתושבי הארץ יש להם מכוניות. האומר: יש לו וכו' ייראה כמגוחך. לפיכך מותר לומר, ואף רצוי: חלק מהנוסעים ירדו מן האניה, ולאו דוקא: ירד.

מחלוקת על מחלוקת

בפי כולנו שגורה המלה מחלוקת — ח' בשוא נע, ורק בודדים מקפידים על ח' בחטף פתח. מפני מה? מפני שבספר דברי הימים מצויה המלה מחלוקת, החי"ת בחטף פתח. אבל זאת לדעת: דברי הימים שונה בניקודו משאר ספרי המקרא, ואין ללמוד מניקוד שנמצא בו. טול, למשל, את השם לוד, השגור בפי העם בוא"ו בשורוק. והנה, רק מפני שנמצא שם זה בדברי הימים בחולם, החליטו פרנסי המדינה להנהיג את השם לוד בחולם, למרות מסורת בת מאות שנים. („תגרי לוד").

ועתה נראה בתנ"ך פעלים ושמות שבהם האות ח' שואית או בחטף. שואית: אתמול, יחמץ, בן מביש ומחפיר, ואל תכלמי כי לא תחפירי, נחבא אל הכלים, ותחביא את בנה, בצל ידו החביאני.

עד כאן לגבי פעלים שהחי"ת בהם שוא. נראה עתה לגבי שמות שהחי"ת בהם היא גם בשוא וגם בחטף: מחבואים (חטף), מחברת (שוא), מחגורת (חטף), מחלה (כשם עצם — בחטף, כשם פרטי — בשוא), מחלון (שוא. שם פרטי), מחלי (שוא. שם פרטי), מחלצות (חטף), מחמד (שוא), מחמדיה (חטף), מחמצה (חטף), מחסה (שוא), מחסור (שוא), מחצב (שוא. צ בצירה), מחרשה (חטף), מחשבה (חטף), מחתרת (שוא).

את הלקט הזה ליקטנו לפי הקונקורדנציה של אבן־שושן. והנה, רואים אנו כי המחלוקת נוטה לצד השוא. זאת ועוד: כלום נבוא לומר היום מחבואים כבתנ"ך, בבי"ת רפה, במקום השגור בפינו בבי"ת דגושה וחי"ת שואית? וכלום נבוא היום לומר לא מחשבה בשוא אלא מחשבה בחטף, כבתנ"ך? סוף סוף מה שנתקבל בפי העם נתקבל, ואין לנו לדקדק יותר מדי. כבר הערנו במקומות שונים על שגיאות קשות וממשיות, ואין להקפיד על קטנות.

אוניברסיטת תל-אביב
המרכז לפיתוח על שם פנחס ספיר ליד אוניברסיטת תל־אביב
ערב עיון במסגרת הוועידה הבינלאומית הרביעית של מרכז ספיר בנושא:
„תקציב המדינה 1987: סוף היציבות?"
תכנית הערב:
חיים בן שחר, פרופסור, ראש הקתדרה המיוחדת למדיניות כלכלית ע"ש ברוק שרייבר „התקציב והמדיניות הכלכלית"
אהרון פוגל, הממונה על התקציבים, משרד האוצר „עיקרי תקציב המדינה"
אפרים צדקה, פרופסור, החוג לכלכלה, אוניברסיטת תל־אביב „עומס המיסים"
אסף רזין, פרופסור, החוג לכלכלה, אוניברסיטת תל־אביב „התקציב, שער החליפין והמאזן המסחרי"
מנחה:
פרופ' אלחנן הלפמן — מנהל מרכז ספיר
ערב העיון יערך ביום שלישי, כ"א בכסלו תשמ"ז, 23.12.86, בשעה 18.00, באולם אפטר, בנין נפתלי, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, תל־אביב.
הוועידה הבינלאומית בנושא:
"Economic Effects of the Government Budget"
תיערך בין התאריכים 22–24.12.86 בפקולטה למדעי הרוח, אולם 449, אוניברסיטת תל־אביב ותעסוק בנושאים: מיסים, הוצאות ממשלה, אינפלציה ופיתוח. הכנס יהיה פתוח לציבור הרחב. פרטים על תכנית הכנס ניתן לקבל במרכז ספיר טל' 03-420712.

מתרגמים
להוצאת ספרים דרושים מתרגמים
מצרפתית, גרמנית ואנגלית.
נא לפרט נסיון והשכלה. ת.ד. 26507, ת"א.

ספרית מעריב
מה הספר שלך?
הספר שלי הוא
„אצלי או אצלך"
שירים מרוב אהבה
ספרה של אילן גולדהירש
מהדורה שלישית

למשרד בר
דרוש
מזכירה
מנהל
רצוי נסיון קודם
ידיעת השפות אנגלית
כולל הדפסה, הנדסה
5 ימי עבודה בשבוע

האם אתה סטאר?
אם אתה חושב שאתה שווה הרבה כסף. לעתון חדשני וצעיר. באיזור הדרום
דרושים 5 „סטארים"
לעבודת רכש מודעות
אולי אתה ביניהם?
העבודה היא בחברה דינמית וצעירה. התמורה שווה כל מאמץ.
להתקשר לטלפונים: 055-23361, 055-25569 — לבקש את שמעון

דרושים
אירתור, הור אויר (ישראל) בע"מ דרושים/ות
פקידי הזמנות (כרמל)
לעבודה בבתי משמרות יום בתל־אביב
• בוגרי תיכון בעלי בגרות מלאה.
• עד גיל 30 לאחר שרות צבאי מלא.
• שליטה באנגלית.
• התחייבות לפחות ל־12 חודשי עבודה.
לפנות בכתב לת.ד. 26294 ת"א, עבור פקידי הזמנות בצירוף קורות חיים ומספר טלפון.
רק פניות בכתב של המתאימים תענינה.

Melia
חברה בינלאומית לתיירות
דרוש/ה
מנהל/ת
לסניף תל־אביב
עם נסיון כובה בניהול תיירות יוצאת
כוריות מובטחות

לחברה לתובלה בינלאומית בת"א
דרושים:
פקיד/ות יבוא
ים+אויר
* ידע באנגלית טובה.
* הדפסה באנגלית רובה.
* ידיעת אנגלית ונסיון ביבוא יתרון.
לפנות לטל. 03-374121 החל ביום ראשון.

למפעל תעשייתי בנדרום דרושים
מנהל אחזקה
מהנדס חשמל
עם נסיון בתעשיה

לאגודת לב אל לב ישראל
מזכירה עצמאית

לך על בטוח לוח מעריב דרושים

מקור

לחברה תעשייתית
בעלת חברות בת בחו"ל
דרוש

מנהל כספים

רואה־חשבון/כלכלן מנוסה בניהול מערכות פיננסיות והתחשבנויות רב־מטבעיות במפעלי תעשיה העוסקים רבות עם גורמי חו"ל.

המועמד שייבחר יהיה מופקד על נושאי חשבות, כלכלה, תכנון פיננסי והנהלת חשבונות מרכזית מתקדמת.

מועמדים מתבקשים להתקשר לטלפון 03-246211.

— סודיות מלאה מובטחת —

מודעותינו מיועדות לגברים ונשים כאחד.

שרותי מידע ישראליים בע"מ

להיפרשוק "תנובה" כפר סבא

דרושים

●אחראי למחלקת ירקות ופירות
●עובד כללי

מועמדים מתאימים, תושבי כפר־סבא וסביבתה הקרובה, מתבקשים לפנות ישירות למנהל הרשת מר א. שטיינפלד רחוב המייסדים 9 כפר־סבא, טלפון 052-22468, לצורך ראיון וקבלת פרטים בקשר לעבודה.

- סודיות מובטחת -

לחברת ביטוח גדולה

דרושים
בתל־אביב ובירושלים

מקבלי עסקים

מיומנים
בענפי האלמנטרי

•

לפנות בכתב־יד
בצרוף קורות חיים לת.ד.
1071 גבעתיים 53110

— סודיות מובטחת —

ראד כימיקלים

חברה עתירת ידע העוסקת בפיתוח יצור ושיווק אנזימים וביוכימיקלים אחרים לתעשיה ולמחקר:

דרושים

1. **ביוכימאית/ת** – מנהל מוצר – לפיתוח תהליכי יצור. עדיפות לבעלי נסיון ותואר שלישי.
2. **מפעיל מתקני יצור** — להפעלת מתקני יצור מתוחכמים.

כישורים: ★ לבורנט/ית תעשייתי/ת
★ עדיפות לבעלי נסיון תעשייתי, ומגורים באזור רחובות.

אתגר ותנאים טובים למועמד מתאים.
לפנות בכתב יד לראד כימיקלים בע"מ, קרית ויצמן רחובות.

אבירם גרפולוגיה מינהלית

ללקוחתנו חברה להשקעות
דרוש/ה

סגן חשב

לניהול, פיקוח, ריכוז ובקרה של מערכת חשבונאות.
נדרש נסיון בעריכת דוחות כספיים וידע במיסוי.
לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 101 סביון 56915 עבור סגן חשב.

- סודיות מובטחת -

בראשון־לציון דרוש

מכונאי לרכב כבד

למוסך באזור התעשיה החדש
לפנות למשה: 03-9611499 - 03-9611411

רשת עמל
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

תל־אביב
בית רשת „עמל"

דרושים/ות לשנה"ל תשמ"ז-תשמ"ח

1. **מפקח/ת פדגוגי/ת** לבתי"ס לתעשיה
היקף המשרה – חלקית או מלאה.
כישורים:
נסיון מוכח של 5 עד 10 שנות עבודה בהוראה ובניהול בבי"ס לתעשיה, או במסגרת דומה.
בעל תואר שני במקצועות המדעיים או ראשיים ורשיון הוראה קבוע.
נסיון בהדרכה מורים.
כושר ביטוי בע"פ ובכתב ויחסי־אנוש תקינים.
נכונות לעבודה מעבר לשעות העבודה המקובלות.
2. **מפקח/ת פדגוגי/ת** לבתי"ס תיכוניים-מקיפים
היקף המשרה – חלקית או מלאה.
כישורים:
נסיון מוכח של 10 שנות עבודה בהוראה ובתפקידי ניהול.
בעל תואר שני במקצועות המדעיים + רשיון הוראה קבוע.
נסיון בהדרכה מורים.
כושר ביטוי בע"פ ובכתב ויחסי־אנוש תקינים.
נכונות לעבודה מעבר לשעות העבודה המקובלות.
3. **מפקח טכנולוגי** למקצועות מכניקה ואוטומציה
כישורים:
מהנדס מכונות בעל נסיון בתעשיה.
יתרון בעל נסיון בהוראה/הדרכה.
כושר ביטוי בע"פ ובכתב ויחסי־אנוש תקינים.
נכונות לעבודה מעבר לשעות עבודה מקובלות.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב למחלקה הפדגוגית בבית רשת „עמל", רח' קהילת קייב 15, תל־אביב, מיקוד 69410.

■ **מזכירה לסמנכ"ל**
כישורים: ★ השכלה תיכונית, לפחות.
★ תת בהנהלת־חשבונות.
★ הדפסה ברמה מקצועית.
★ נסיון של 5 שנים.
★ רצוי ידע בשפה האנגלית.

■ **פקידה כללית** משרה
לעבודה חלקית בשעות משמרות.

נא להתקשר לבראורמן, טל' 497444/228

פתח־תקוה
מכללה טכנולוגית „עמל" א'
ע"ש ליידי דייויס
בי"ס תיכון מקצועי בי"ס לטכנאים ולהנדסאים
קרית־אלון, ת.ד. 383 פתח־תקוה, טלפון: 9191732־03

דרושים/ות מיד לתפקידי הוראה

■ **מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה**
משרה מלאה.

■ **מהנדס/הנדסאי מכונות**
משרה חלקית.

מועמדים/ות בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים לפנות להנהלת בית"ס.

„עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי־ספר תיכונים טכנולוגיים ומקיפים, בתי־ספר לנוער ובתי־ספר תעשייתיים, מתנים טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי־הכשרה למבוגרים.

למחלבת "תנובה" תל-אביב

דרושים

הנדסאי/טכנאי מכונות
● לטיפול ואחזקת מכונות ייצור משוכללות
● בעלי ידע בפניאומטיקה ובאוטומציה.

הנדסאי/טכנאי חשמל
● לטיפול ואחזקת מכונות ייצור משוכללות
● בעלי ידע באוטומציה ובקרה.

לבורנט/טכנאי מעבדה
● לעבודה במשמרות.

מפעילי מכונות
● בעלי רקע טכני
● לתיפעול מכונות ייצור ואריזה אוטומטיות
● העבודה במשמרות.

מסיק דודים מדופלם
● בעל הכשרה נוספת בתחום האינסטלציה
● העבודה במשמרות.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב למחלבת "תנובה", מחלקת המנגנון, דרך פתח-תקוה 144 תל-אביב, מיקוד 64921, או טלפונית 03-210161, שלוחה 227, למנהל מחלקת המנגנון.

- סודיות מובטחת -

לחברת אורפק תעשיות (1983) בע"מ
דרושה

מזכירה למחלקת מכירות

שליטה מלאה באנגלית, רצוי שפת־אם.
נסיון של 3 שנים לפחות.
הדפסה + טלקס באנגלית.
ידע בעברית הכרחי.

5 ימי עבודה בשבוע.
8.00 — 17.00 (הרצליה). טלפון: 052-555906.

דרושים

אנשי מכירות מעולים

לפרויקטים יחודיים בענף הפרסום
בעלי נסיון מוכח בשטח המכירות.

לפרטים נוספים נא לפנות לטל': 03-333107/041, 052-550182.

הנדסת התפלה לישראל (תהליך זרחין) בע"מ

חברה תעשייתית עתירת ידע המפתחת ומייצרת ציוד ייחודי לייצוא בתחום הנדסת התהליך, אזור התעשיה, הרצליה

ד ר ו ש י ם

מהנדס תכנון
★ מהנדס מכונות או כימיה בעל התמחות בתהליכים תרמיים ★ נסיון של 0 עד 3 שנים ★ לתכנון תהליך ותכנון מפורט של מתקני התפלה ★ למצטיינים בלימודי הנדסה תנתן עדיפות

מהנדס פרויקט
★ מהנדס מכונות או כימיה ★ נסיון של 3 עד 5 שנים בתכנון תהליך, תכנון מפורט ובתאום התכנון לפרויקטים של מערכות כימיות ותרמיות

מרכז מטה פרוייקטים
★ מהנדס ייצור או כימיה או מכונות ★ נסיון של 5 שנים בתכנון ומעקב הביצוע לפרויקטים הנדסיים מורכבים ★ דרוש ידע בניהול לוחות זמנים, דרוחות קידום ומעקבים תקציביים

לפנות בכתב בפרוט תולדות חיים, השכלה ונסיון ת.ד. 18041 תל־אביב מ. 61180

בקבוצת כימיקלים לישראל

סימטק
גיתם מערכות תדמית בע"מ

דרוש/ה

תקציבאי/ת

ייענו אך ורק מועמדים/ות עם נסיון עשיר ומגוון (שנתיים לפחות) במשרד פרסום ותנאי השכלה מתאימים.
לקביעת ראיון נא לפנות לטל. 03-250122

- סודיות מובטחת -

לעבודה באפריקה דרוש

כוכמנה לכדגה

● לפחות 7 שנים נסיון בכדגה, עם התמחות בגידול וריבוי דג אמנון.
● שליטה בשפה האנגלית ● רצוי ללא ילדים
● חוזה לשנתיים, עם אפשרות הארכה
● התחלה: בהקדם. על המעוניינים להתקשר ל„אגרידב" – 03-470984 בהקדם!

למפעל תעשייתי גדול
בענף ההלבשה

דרוש/ה

מנהל/ת שווק מכירות ארצי

על המועמדים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 50360, ת"א. בציון על גב המעטפה עבור מכירות.

בית ספר חקלאי
„כנות"
דרושים:

● **סדרן עבודה** – איש משק (רפת, גידולי שדה) רצוי בוגר בית־ספר חקלאי.
● **שבר, שבדת מטבח**
● **מורה לחשמל אלקטרוניקה ובקרה** חצי משרה.
● **רכז חינוך ותרבות** חצי משרה

בדבר פרטים נוספים נא לפנות לת.ד. 9 גדרה או בטלפון 055-74933 לקביעת ראיון.

למוסד ממלכתי
דרושים

עובדים

בעלי נסיון
בטיפול
במערכות תקשורת

דרושה השכלה של 12 שנות לימוד וכושר גופני תקין

המעוניינים יפנו לקבלת פרטים נוספים למר פנחס פולישוק, טלפונים 03-619265, 03-619275.

למשרד פרסום
דרושה
מזכירה מעולה

רצוי נסיון קודם במשרד פרסום
ידיעת השפות אנגלית ועברית על בוריין,
כולל הדפסה, הכרחית.
5 ימי עבודה בשבוע, מ-8.30 עד 16.00.
רח' אוסישקין 96, תל־אביב, טל. 03-454195

אוניברסיטת בר־אילן

מודיעה על משרה פנויה של

מהנדס אלקטרוניקה
מכרז 11/86

הכישורים הדרושים:
★ מהנדס אלקטרוניקה
★ בעל נסיון של 5 שנים לפחות בפתוח ואחזקת ציוד מדעי בתחום הדיגיטלי והאנלוגי.

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים, תעודות, המלצות ומס' המכרז אל: מחלקת המנגנון, אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן, או טלפונית 7-6-718585; 356035 לקביעת מועד לראיון.

לחברה תעשייתית גדולה באיזור תל־אביב

דרושים/ות

1. **מנהל חשבונות** סוג 3
הכישורים הדרושים:
★ סוג 3 בהנהלת־חשבונות.
★ נסיון בהנה"ח של 5 שנים לפחות.

2. **פקיד/ת חשבונות** סוג 2—1 בהנה"ח

מתאימים בלבד מתבקשים לפנות בכתב־יד ולפרט קורות־חיים ונסיון קודם לת.ד. 2144 תל־אביב, עבור „חשבונות".

די. אר. ג'ורדן
יצרנית אופנת עור בע"מ

דרושים תופרים/ות

לקביעת ראיון נא לפנות לטלפון: 053-39672.

לקונצרן תעשייתי גדול בת"א
דרוש/ה

רואה/ת חשבון צעיר/ה

לתפקיד סגן מנהל חשבונות ראשי
לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 33263 ת"א מיקוד 61332, עבור מס' 105

— סודיות מובטחת —

האם אתה סטאר?

אם אתה חושב שאתה שווה הרבה כסף, לעתון חדשני וצעיר, באיזור הדרום

דרושים 5 „סטארים"

לעבודת רכש מודעות

אולי אתה ביניהם?

העבודה היא בחברה דינמית וצעירה. התמורה שווה כל מאמץ.

לתיאום פגישה, נא להתקשר לטלפונים: 055-23361; 055-25569; 055-24521 — לבקש את שמעון

דרושים

איירטור, תור איר (ישראל) בע"מ
דרושים/ות

פקידי־הזמנות (כרמל)
לעבודה בשתי משמרות יום בתל־אביב

● בוגרי תיכון בעלי בגרות מלאה.
● עד גיל 30 לאחר שרות צבאי מלא.
● שליטה באנגלית.
● התחייבות לפחות ל־12 חודשי עבודה.

לפנות בכתב לת.ד. 26294 ת"א, עבור פקידי הזמנות בצרוף קורות חיים ומספר טלפון.
רק פניות בכתב של המתאימים תענינה.

VM Melia

חברה בינלאומית לתיירות
דרוש/ה

מנהל/ת לסניף תל־אביב

עם נסיון מוכח בניהול תיירות יוצאת
המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 3109 ת"א
— סודיות מובטחת —

לחברה לתובלה בינלאומית בת"א
דרושים:

פקידי/ות יבוא ים+אויר

★ ידע באנגלית טובה.
★ הדפסה באנגלית חובה.
★ שפת אם אנגלית ונסיון ביבוא יתרון.

לפנות לטל. 03-376121 החל מיום ראשון.

למפעל תעשייתי בפרדס־חנה
דרושים

מהנדס חשמל
עם נסיון בתעשיה

מנהל אחזקה
נסיון בניהול צוות אחזקה במפעל תעשייתי

לפנות בכתב־יד, בצרוף קורות־חיים ונסיון קודם, לת.ד. 28, פרדס־חנה, למנהל מדאורים.

לאגודת לב אל לב ישראל
שמרכזה בכפר סבא דרושה

מזכירה עצמאית

לשעות אחה"צ בלבד (50% משרה)
בדבר פרטים נא להתקשר
לטל. 052-24758, 052-31580.

חוטים מספרות העולם

באמנות

למעבדת מחקר ופיתוח באיזור ת"א
דרושים

1. כרסם / חרט (משרה 010)
– בוגר בי"ס תלת־שנתי מקצועי.
– נסיון של 5 שנים בכרסום והריטה.

2. פחח לזיווד אלקטרוני (משרה 020)
– בוגר בי"ס מקצועי תלת־שנתי לפחחות.
– נסיון של 5 שנים.
– יכולת עבודה עצמאית בתחום אבי־טיפוס.

3. מסגר רתך (משרה 030)
– בוגר בי"ס תלת־שנתי מקצועי.
– נסיון מעשי של 5 שנים בעבודות קונסטרוקציה קלות.

4. מסגרים מכניים (משרה 040)
– השכלה מקצועית של 4 שנים במגמה מסגרות מכנית.
– לאחר שרות צבאי.
– מיועד לצעירים המוכנים להשתלב בעבודה בתחומי עיסוק מגוונים.

5. מפעיל כרסומת CNC (משרה 050)
– בעל השכלה מקצועית ונסיון מוכח של 3 שנים בתחומים של כרסום והכנות.

6. מחסנאי טכני (משרה 060)
– בעל השכלה תיכונית/מקצועית.
– נסיון בעבודת מחסנים של 3 שנים.
– נסיון קודם והכרת רכיבים מכניים ו/או אלקטרוניים.
– יכולת קריאה והבנה של השפה האנגלית.
– נכונות לרכז קטלוג טכני בעזרת מחשב.

- על המועמדים להיות לאחר שרות צבאי.
- חיילים לקראת שחרור מוזמנים להציג מועמדותם גם אם מועד השחרור מרוחק.
- יש לשגר קורות חיים מלאים כולל נסיון מקצועי בצירוף הפרטים הבאים: מס' ת.ז., תאריך ומקום לידה, תאריך עליה, מס' אישי, שם האב, כתובת, מצב משפחתי – לת.ד. 33324 מיקוד 61332 (עבור עמוס).

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים — סודיות מובטחת

לבית אבות בכפר־שמריהו
דרושות
מרכזנית
דוברת גרמנית/יידיש אנגלית/עברית
בין השעות 15.00–10.00
אחות מעשית
דוברת גרמנית/יידיש לשעות הבקר
בי"ג השתלות עדיפות לפנסיונריות סבלניות ותושבות הרצליה
נא להתקשר לרינה 052-78829; 78820

דרושים
ליובל־גד אשקלון

1. מהנדס ביצוע
בעלי נסיון בביצוע של לפחות 5 שנים. לאזור הדרום והמרכז.

2. מנהלי עבודה בבניין
בעלי נסיון של 10 שנים לפחות לאזור אשדוד הדרום.

3. אחראי על משרד מכירות בתל־אביב
בעל נסיון של 5 שנים לפחות.

מועמדים יפנו בכתב־יד, בצירוף קורות־חיים ותיאור נסיון קודם, לאגף מינהל כוח־אדם.
סודיות מובטחת!
כתובת: ת.ד. 12 אשקלון, 78100
☎ 051-21621

לחברה מבוססת בתחום הפירסום
דרושים
אנשי מכירות / רוכשי מודעות
רציניים
★ בעלי נסיון והבנה בתחום הפירסום
★ בעלי חוש מסחרי
★ בעלי יחסי אנוש, חריצות והתמדה
העבודה במקומות: פתח־תקוה, תל־אביב, נתניה, באר־שבע.
תנאי שכר הולמים למתאימים
לפרטים – לפנות בכתב בצרוף קורות חיים והמלצות + טלפון להתקשרות לת.ד. 36944 תל־אביב.
סודיות מובטחת

מכון ויצמן למדע
דרושים/ות

● **לבורנט/ית**
בעל/ת תואר B.Sc. או M.Sc. בביוכימיה; נסיון בתרביות רקמה. העבודה ביוכימית (משרה 22/86).

● **לבורנט/ית**
בעל/ת תואר B.Sc. או M.Sc. רצוי נסיון עשיר בתרביות רקמה – להכנת מודלים מעקלוגיים. המשרה היא חלקית. (משרה 23/86).

● **לבורנט/ית**
לארגון ואחזקה של מעבדות לכימיה ופיסיקה במחלקה להוראת המדעים; הכנת קורסי השתלמויות למורים ובדיקת ניסויי מעבדה.
הכישורים הדרושים: בוגר/ת בי"ס ללבורנטים; בעל/ת ניסיון בביצוע והכנת ניסויים המופעלים בבתי ספר תיכוניים; ידיעת השפה אנגלית ועברית; רצוי נסיון בעבודה במיקרו־מחשבים ובמעבד תמלילים (משרה 24/86).

● **מזכירות־כתבניות**
דרושה ידיעת השפה האנגלית על בוריה (שפת אם); ידיעה טובה של השפה העברית; הדפסה מעולה בשפה האנגלית ובמעבד תמלילים; נסיון קודם בעבודות משרד (משרה 25/86).

נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם, אל מחלקת כח אדם, מכון ויצמן למדע, רחובות 76100 – בציון מספר המשרה.

ELECTRONIC DESIGN ENGINEER
(B.S. or M.S. in EE)
in Zurich, Switzerland

ALOS is medium-sized Swiss company in office automation with daughter companies in Germany and the U.S. The small development group has taken the commitment to integrate microfilm - still the cheapest storage means today - into electronic data processing environment. Outstanding features require advanced techniques to succeed in a competitive market.

Suitable candidates will have the following skills:
- at least 2 years of proven experience in software development, in C and assembly for Motorola 68000 and 6809
- familiarity with digital test equipment and micropro-cessor development systems
- good background in hardware

We look towards a long-term engagement.
English is a must, German an advantage. Residence and work permit in Switzerland will be provided.
To apply, send your resume to:
ALOS AG, Personalabteilung, P.O.Box 143, CH-8045 Zurich

טלרד
תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע"מ
דרוש/ה
ראש אגף שיווק
המועמד שייבחר יישא באחריות כוללת לניהול פעילות השיווק והמכירות של החברה בארץ ובחו"ל.
הכישורים הדרושים:
★ ידע מעמיק במוצרי וטכנולוגיות טלקומוניקציה.
★ נסיון רב בניהול מערכות־שיווק גדולות של מוצרים עתירי־טכנולוגיות בארץ ובחו"ל.
★ כושר לחשיבה אסטרטגית ולתכנון ארוך־טווח.
נא לפנות בכתב־יד, אל רמ"ח העסוקה, אגף כוח־אדם, ת.ד. 50 לוד, 71100.
– סודיות מלאה מובטחת –

נהג מחלק
לחברה לשיווק מזון באזור ת"א
דרוש
נהג מחלק עם המלצות
לכתוב לת"ד 13180 ת"א, 61131 (עבור נהג)

דרוש
טבח מנוסה
שומר תורה ומצוות
נא לפנות לאמרכל בי"ח ליכטנשטטר תל־אביב – יד אליהו, שד' החייל 4, 03-331414

פז
למשרדנו הראשי בחיפה
דרוש/ה
מהנדס/ת תעשיה וניהול
הכישורים הדרושים:
★ ותק של 4 שנים.
★ נסיון בבניית שיטות ותהליכי עבודה.
★ הכרת תהליכים ארגוניים.
★ ידע בנושא מיחשוב.
★ רשיון נהיגה.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 434 חיפה, 31003, עבור משרה מס' 14/86.
– סודיות מלאה מובטחת –
פז חברת נפט בע"מ

למפעל ליצוא
דרושה
מזכירה
מנוסה ואחראית
★ השכלה תיכונית
★ הדפסה עברית–אנגלית
ערו בע"מ
הגדוד העברי 31 ת"א, טל. 379492

אוניברסיטת תל־אביב
דרושים/ות

1. **אחראי/ת טכני**
על מעבדה לקרטוגרפיה אוטומטית
– בחוג לגיאוגרפיה
ידע טכני בנושאי מחשבים, המתמצאות בבדיקת תקשורת מחשבים, רצוים ידע בתוכנות ובכוונת השתלבות במחקרים.
פרטים נוספים: טל' 03-420064, 03-420895.

2. **טכנאי/ת תקשורת**
– מרכז המחשבים
אלקטרוני/טכנאי בוגר בי"ס מקצועי; נסיון של שנה לפחות במערכות תקשורת ובמסופים.

3. **אחראי/ת על מחשבים ומערכות־מידע**
– ביה"ס לחינוך
ידע כללי במחשבים וכושר ניהול; 50% משרה; השוב/ת יועסק ע"ח תקציב חיצוני.

על המעוניינים/ות לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, פרטים על נסיון בעבודה ושמות ממליצים, למדור השמה, יחידת המנגנון, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב.

למפעלי ד"ר פישר
Dr. Fischer
דרושים
1. **מנהל חשבונות ראשי**
בעל/ת נסיון לניהול צוות עובדים ועבודה מול מחשב
2. **תועמלנים רפואיים/ אנשי מכירות**
לאזור המרכז והדרום
לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים לת.ד. 39071 ת"א 61390

למגזין שבועי
המופץ בארץ ובחו"ל
דרושים
גרפיקאים ביצועיסתים מעולים
בעלי נסיון
למתאימים –
תנאי שכר הולמים
סיוע והדרכה מקצועית
● ● ●
המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים והמלצות + טלפון להתקשרות לת.ד. 36944 תל־אביב.
סודיות מובטחת

למשרד רואי חשבון בת"א
דרוש
בוחן ראשי
למשרה מלאה
בעלי סיום של לימודי ראיית חשבון, נסיון בעבודה – לפחות שנתיים במשרד רו"ח.
להתקשר ...

טכנאי "יצור"
בעל נסיון בענף המתכת
לפנות בכתב יד לת.ד. 25014 תל־אביב 61250

לצה"ל דרושים
קצינים
לעבודה יהודית, דינמית ובלתי שגרתית
כישורים נדרשים:
א. גיל 24 – 32.
ב. פרופיל 64 – 97.
ג. ידיעת השפה הערבית – יתרון.
– המעוניינים מתבקשים לפנות לת.ד. 37342 ת"א מיקוד: 61373, בצרוף קורות חיים ופרטים אישיים (מספר אישי, כתובת וטלפון).
– מועמדים שיימצאו מתאימים יוזמנו לתפקיד.
– פונים מתאימים ייענו.

מגדל
חברה לביטוח בע"מ
דרוש
מזכיר חברה
הכישורים הדרושים:
★ עורך דין
★ 3 שנים נסיון בעבודת מטה או עבודה משפטית
★ בעל כושר ארגוני
★ גיל עד 35
יש לפנות בכתב־יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 37633 תל־אביב 61375 עבור מחלקת כח אדם.

להחקלאי חדרה בע"מ
דרוש:
מנהל לאגודה
הכישורים הדרושים:
★ רקע בכלכלי חקלאי נרחב.
★ ידע והיכרות של המערכות החקלאיות בארץ
★ יכולת מוכחת בניהול מערכת מסחרית וכספית.
★ נסיון וכושר בניהול עובדים.
★ יחסי אנוש מעולים.
★ כושר ניהולי וארגוני רב.
★ כושר ביטוי מעולה בעברית בכתב ובעל־פה
★ הופעה נאה + רשיון נהיגה
★ מגורים באזור חדרה.
על המעוניינים העונים לדרישות הנ"ל במכלול, לפנות בכתב יד אל הדסטן אהוד, יו"ר האגודה, בהקדם לת.ד. 36 חדרה, ולפרט קורות חיים, נסיון עבודה, המלצות ודרישות שכר.
התחלת העבודה מיידית ● סודיות מובטחת

מחפש אתגר?
בוא לנהל את בי"ס שדה חצבה!
אם אתה צעיר ונמרץ, אך בשל מספיק בכדי לקחת על עצמך אחריות של מנהל בי"ס שדה, גיבוש והנחיית צוותי הדרכה ומינהלה;
אם הנוף המדברי קוסם לך, החינוך ושמירת הטבע קרובים לליבך ואתה רואה אתגר בהקניית אהבה זו גם לאחרים;
אם יש לך רקע בנושאי טבע וידיעת הארץ (לאקדמאים יתרון) ויכולת ארגונית–
אתה האיש שאנחנו מחפשים!
מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד, בפירוט קורות־חיים ושמות ממליצים: לחברה להגנת הטבע, מחלקת כח־אדם, רח' השפלה 4, ת"א 66183.
החברה להגנת הטבע

אסם
תעשיות מזון בע"מ
למפעלנו המתרחב בשדרות
דרוש/ה
עובד/ת אחזקה
✱ בעל נסיון בתחזוקה דחוי קישור
✱ בעל נסיון רב בעבודות נגרות תעשייתיות (מים, קיטור, אוויר דחוס וכו').
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים למנהל כוח־אדם ת.ד. 111 שדרות 80150.

נשר מפעלי מלט ישראליים בע"מ
למפעלנו ברמלה
דרוש
מנהל "יצור"
הכישורים הנדרשים:
★ מהנדס מכונות עם נסיון בתעשייה
★ כושר ניהול צוות עובדים
★ נכונות לעבודה במשמרות גם מעבר לשעות המקובלות
★ תנאים טובים למתאים ★
נא לפנות בכתב־יד עם פירוט קורות חיים ...
סודיות מלאה מובטחת

מה הכי קשה
אבל הכי קשה זה לגמור...

בית הספר החקלאי מקוה ישראל
דרושים לכניסה מיידית לעבודה במגזר הדתי
★ **מורים** לשיעורי עזר בשעות היום במשרה חלקית במקצועות: ★ מתמטיקה ★ תלמוד ★ אנגלית למגזרים הדתי והכללי
★ **מורה למשרדאות**
מועמדים מתאימים יפנו למזכירות ביה"ס טל. 853710; 843697; 03-842050 לקביעת ראיון.

לקופת חולים / למוסד רפואי באזור ת"א
דרוש/ה
רוקח/ת אחראי/ת
לניהול בית המרקחת בשעות אחר־הצהריים.
נא לפנות בכתב־יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 31296 ת"א "עבור רוקח/ת".

לחברת מחקר ופיתוח
דרוש
הנדסאי/ת אלקטרואופטיקה
בעל רקע ונסיון תאורטי ומעשי. 03-7513537

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה התשמ"א – 1981
לפי חוק זה אסור למעביד להפלות בין עובדיו או בין דורשי עבודה מחמת מינם או מעמדם האישי...

לניהול חברה קבלנית
העוסקת בקונסטרוקציות ומבנים מעץ
דרוש
מהנדס/ אדריכל
עם נסיון בתכנון, ייצור וביצוע
● ידע בשיווק ומסחר
● כושר ניהול צוות עובדים.
אפשרות לשותפות עם השקעה.
לכתוב, בצירוף קורות חיים, לת.ד. 2053, פ"ת.

מעבדה שרון בע"מ
דרוש
מנהל מחסן
★ לניהול מחסן חומרי גלם וחומרים מוגמרים
★ נסיון 5 שנים
★ אנגלית טובה
לפנות טלפונית לברוך גלעד
רח' הגושם אזור התעשיה אשדוד ת.ד. 832 אשדוד 77106
טלפון: 055-23227/35570/35955

לחברה לשיווק מזון קפוא, עצמאי, נמרץ ובעל כישורים מתאימים, שיוכל להשתלב (לאחר נסיון) כשותף בחברה.
מנהל איש שיווק
דרוש מיידי לחיפה
טל. 055-96710, 055-33255

לחברת אלטרום בע"מ בראשל"צ
דרוש
מנהל גביה/יבוא
נסיון בכספים ביבוא ויצוא
לפנות טל. 03-995111 לדבורה

דרושה במגדל־העמק
עובדת סוציאלית
לעבודה במרכז־שיקום
לתפקיד של איתור מקומות עבודה לנכים וטיפול השמתי.
לפנות לטלפונים: 065-41426, 065-40764

למשרד אדריכלים בחיפה דרושים בהות חזקים
אדריכל
מוכשר, בעל יוזמה ונסיון של 5 שנים לפחות בתכנון פרויקטים ציבוריים במשרדים גדולים
מזכירה
בעלת יוזמה, כושר ניהול משרד, שליטה מלאה בעברית ויכולת הדפסה בעברית ובאנגלית
5 ימי עבודה, תנאים טובים.
נא לפנות לטל. 245570(04). סודיות מובטחת!

אמקור
לאמקור בע"מ דרושה
מזכירה
למשרה מלאה
ידיעת השפה העברית והאנגלית – הכרחית, הדפסה בשתי השפות.
נא להתקשר טלפונית ל־03-339791, 03-627507 לאסתי.

לצה"ל דרושים
אקדמאים
באזור ת"א
במקצועות:
א. פוטוגרמטריה
ב. קרטוגרפיה
ג. גאודזיה
מועמדים מתאימים יפנו לת.ד. 14171 ת"א מיקוד 61141 עבור י.ג. בצירוף תולדות חיים והכישורים מקצועיים.

EXCITINGLY HYATT.

בקרוב תושלם בניתו של מלוננו המפואר, בן למעלה מ־500 חדרים, על מורדות הר הצופים. אנו מנסים לאתר אנשים יחודיים המעוניינים להצטרף לצוות הדינמי שלנו ולצמוח ביחד. אנשים שביכולתם להציג בפני אורחינו את ישראל במיטבה, אנשים השואפים להגיע לרמה מקצועית מושלמת תוך עבודה קשה.

בשלב הזה, דרושים לנו בעלי נסיון לתפקידי מפתח במחלקות אלה:

מזון ומשקאות

- RESTAURANT MANAGERS
- BANQUET MANAGER
- STEWARDING MANAGER
- SOUS-CHEFS
- MAITRE D'HOTEL
- TRAINING MANAGER

ראיונות ייערכו ביום ראשון, ה־21 בדצמבר 1986, בין השעות 9.00 בבוקר ל־ 6.00 בערב.

חדרים

- ASSISTANT FRONT OFFICE MANAGER
- RESERVATION MANAGER
- GUEST SERVICES MANAGER
- REGENCY CLUB SUPERVISOR
- BELL CAPTAIN
- ASSISTANT MANAGER
- TELEPHONE SUPERVISOR
- ASSISTANT EXECUTIVE HOUSEKEEPER
- HOUSEKEEPING FLOOR SUPERVISORS
- ASSISTANT LAUNDRY MANAGER

ראיונות ייערכו ביום שני, ה־22 בדצמבר 1986, בין השעות 9.00 בבוקר ל־ 6.00 בערב.

חשבונות

- ASSISTANT CONTROLLER
- ACCOUNTING SUPERVISORS:
  - / FOOD & BEVERAGE CONTROL
  - / FOOD & BEVERAGE CASHIER
  - / INCOME AUDIT
  - / PAYROLL
  - / CREDIT
- STOREKEEPER

ראיונות ייערכו ביום שלישי, ה־23 בדצמבר 1986, בין השעות 9.00 בבוקר ל־ 6.00 בערב.

מחלקת אחזקה

- ELECTRICIAN SUPERVISOR
- AIR CONDITION SUPERVISOR
- CONSTRUCTION SUPERVISOR

ראיונות ייערכו ביום שלישי, ה־23 בדצמבר 1986, בין השעות 9.00 בבוקר ל־ 6.00 בערב.

מחלקת כח אדם בהייאט ריג'נסי ירושלים תשמח לפגשכם!
הייאט זו ההזדמנות שלך להצלחה. נצל אותה!

HYATT REGENCY JERUSALEM
32, LEHI STREET
JERUSALEM 97665
TELEPHONE:(02)826811 TELEX:26174 HYTJR

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת"ד 92 ים 91920

סגן/ית מנהל/ת המדור לניתוח מערכות מינהל ופתוח ארגוני

במחלקה למנגנון

משרה מס' ח/318/86, מקום המשרה ירושלים

הגדרת תפקיד
- מבצע/ת בדיקות ארגוניות, שיפור שיטות, ניתוח תהליכי עבודה, קביעת תקנים וניתוח עיסוקים.
- מבצע/ת בדיקות ומחווה דעה לגבי צרכים איכותיים וכמותיים בתחום ציוד, ריהוט, עזרים משרדיים ומבצע ניתוחי כדאיות בהתאם לצרכים.
- מכין/ה הצעות לנהלים ועדכון נהלים קיימים ברמת האירגוניות השונות.

הכשורים הנדרשים
- תואר בוגר/ת – רצוי במינהל ציבורי, מדעי הניהול או פסיכולוגיה ארגונית.
- בוגר/ת קורס למנתחי מערכות מינהל או קורסים מקבילים בנושאי מינהל שונים.
- בעל/ת רקע בתחום מערכות ממוחשבות או בוגר/ת קורס ניתוח מערכות ע"א.
- בעל/ת נסיון של מספר שנים בתחום מערכות מינהל.
- ידיעת השפה העברית על בוריה וידיעה של השפה האנגלית כדי קריאת ספרות מקצועית.
- בעל/ת רשיון נהיגה ורכב.
- התפקיד מחייב נסיעות מחוץ למקום העבודה הקבוע ועבודה בשעות לא שגרתיות.

מתח דרגות: 6–8 בדירוג המח"ר.

המועד האחרון להגשת מועמדות 4.1.87.

אסם
תעשיות מזון בע"מ
למפעלנו המתרחב בשדרות
דרושים/ות

חשמלאי/ת תעשייה
- בעל/ת תעודת חשמלאי ראשי/ת, או מוסמך/ת
- בעל/ת ידע בפיקוד ובקרה
- בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות בתעשייה

טכנאי/ת מכונות אריזה
- בעל/ת הכשרה של הנדסאי/ת, או טכנאי/ת מכונות
- בעל/ת ידע בפיקוד ובקרה
- בעל/ת נסיון במכונות אריזה

נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים, למנהל כח־אדם, ת.ד. 111 שדרות 80150.

לצה"ל דרושים קצינים
לתפקידים באזור ת"א

הכישורים הדרושים:
א. קצינים בדרגת סגן, סרן, רס"ג.
ב. אקדמאים בתחום הכלכלה, חשבונאות או סטטיסטיקה.
ג. רצוי בעלי נסיון בתחום ניהול תקציב.

יש לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 7081 ת"א מיקוד 61070 (עבור ע"ג).

ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה
דרושים
מראיינות ומראיינים
לביצוע סקרי משפחות

בישובים –
1. **תל־אביב, בת־ים, חולון, הרצליה, בני־ברק, פתח תקוה, ראשון לציון, רחובות, רמלה ולוד.**
2. **נהריה, קרית שמונה ותדרה.**
3. **בירושלים**

- ★ העבודה כוללת ראיון אוכלוסיה מגוונת ביותר. את האנשים מראיינים בדירותיהם במטרת שאלונים בנושאים חשובים למשק ולחברה בישראל.
- ★ העבודה מתבצעת בשעות היום השונות (שעות הבוקר, אחה"צ והערב)
- ★ העבודה מתאימה בעיקר לעקרות בית.
- ★ ההעסקה היא על פי חוזה בהיקף של כחצי משרה, לפי צרכי העבודה.
- ★ השכר ישולם לפי שעות העבודה, ישולמו גם ההוצאות עבור שימוש ברכב פרטי לצרכי העבודה.

דרישות מיוחדות
- ★ הכרחית ידיעת השפה העברית, רצויה ידיעת שפות נוספות.
- ★ השכלה של 12 שנות לימוד לפחות.
- ★ גיל 22 עד 55

מועמדים מתאימים הגרים בישובים המצויינים למעלה, מתבקשים לפנות בכתב אל הכתובות שלהלן.

במכתב יש לציין: שם מלא, כתובת, מס' טלפון, שנת לידה, מצב משפחתי, השכלה, ידיעת שפות, עיסוק נוכחי וניסיון עבודה קודם.

1. תושבי איזור תל־אביב, בת ים, חולון, הרצליה, בני ברק, פתח תקוה, ראשון לציון, רחובות, רמלה ולוד מתבקשים לפנות אל: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תיבת דואר 7010 תל־אביב, מיקוד 61070.
2. תושבי נהריה, קרית שמונה ותדרה מתבקשים לפנות אל: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה תיבת דואר 1637 חיפה, מיקוד 31015.
3. תושבי ירושלים מתבקשים לפנות אל: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תיבת דואר 6379 ירושלים, מיקוד 91063.

לעבודה בטחונית בחו"ל
דרושים
קציני מילואים

- בישורים נדרשים:
- ★ גילאי 24–35.
- ★ שירות מלא ביחידות שדה כלוחמים ומפקדים. עדיפות לבעלי נסיון ניהולי.
- ★ השכלה תיכונית מלאה לפחות.
- ★ ידיעה טובה בשפה האנגלית ו/או בשפה אירופאית אחרת.
- ★ כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

המתאימים ייצאו לשליחות בת שנתיים־שלוש בחו"ל, בקיץ 87.

המעונינים העומדים בכל הדרישות לעיל יפנו לת.ד. 17224 ת"א מיקוד 61170 עבור א.א. ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון.
עונים מתאימים ייענו.

למעבדת מחקר ופיתוח באיזור ת"א
דרושים:

1. **מהנדס** (משרה 100)
הנדסאי (משרה 111)
לציוד אלקטרוני
- רצוי בוגרי בי"ס מקצועי.
- נסיון של 5 שנים.
- בקיאות בחישוב פגור חום ותזוק במארזים אלקטרוניים.
- עדיפות לבעלי נסיון בציוד אלקטרוני למערכות צבאיות.
- יצור אבי־טיפוס.

2. **מהנדס מכונות** (משרה 120)
- רצוי בוגר בי"ס מקצועי.
- נסיון של 5 שנים.
- תכנון ופתוח מערכות מכניות.
- בקי בחישובי חוזק ודינמיקה.
- יכולת ריכוז צוות עובדים.
- יצור אבי־טיפוס.

3. **הנדסאי מכונות** (משרה 130)
- בוגר בי"ס מקצועי.
- נסיון של 5 שנים.
- נסיון קודם בתכנון מערכות מכניות.
- יכולת תכנון מוצרים מגוונים בסדרות קטנות.

- על המועמדים להיות לאחר שרות צבאי מלא.
- יש לשגר קורות חיים מלאים – כולל נסיון מקצועי בצירוף הפרטים הבאים: מס' ת.ז., תאריך ומקום לידה, תאריך עליה, מספר אישי, שם האב, כתובת, מצב משפחתי, לת.ד. 33324 מיקוד 61332. (עבור עמוס).

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים — סודיות מובטחת

אסקור
למפעל אמנור בע"מ בית־שמש
לעבודות תיכנון ופיתוח מוצרי חשמל ביתיים, מתקני ייצור

דרושים
- ★ **מהנדס/ת מכונות**
  2–4 שנות נסיון רצוי בתחום עבודות פח מכבלטים.
  שליטה מלאה בשפות אנגלית עברית – הכרחית.
- ★ **הנדסאי/ת מכונות**
  2–5 שנות נסיון בתחום המתכת.
  ידיעת השפה העברית – הכרחית.
- ★ **טכנאי/ת מכונות**
  2–5 שנות נסיון בתחום המתכת.
  ידיעת השפה העברית – הכרחית.
  מקום העבודה בית שמש.

על המועמדים להתקשר מלפונית 02-913656/7 או בכתב לת.ד. 79 בית־שמש מיקוד 99100.

רשות ניירות ערך
לרשות לניירות ערך דרוש/ה
רואה/ת חשבון
בעל/ת נסיון בחשבונאות ובביקורת

תיאור המשרה
בדיקת דו"חות כספיים ואחרים המוגשים לרשות; ניתוח המידע בדיווחים; ניהול מו"מ עם מנפיקים.

הכישורים הדרושים
רשיון ישראלי לראיית חשבון. רצוי תואר ראשון בחשבונאות בצירוף ידע מעודכן בחשבונאות פיננסית בארץ, החשבונאות בחוק ניירות ערך תשכ"ח 1968 ובתקנותיו. נסיון בעריכה עצמאית של דו"חות כספיים בחברות גדולות. נסיון בביקורת בחברות ציבוריות. שליטה טובה בשפה האנגלית.

הדרגה והדרגה
הדרגה והמשכורת תקבע בהתאם לכישורי המועמד/ת

הערה: על פי החוק מוטלות על עובדי הרשות מגבלות מסויימות בקשר לרכישת ניירות ערך. מועמד/ת המעוניין/ת בפירוט המגבלות יקבל/תקבל בעת קבלת טפסי מועמדות כמפורט להלן.

המעוניינים/ות בהגשת מועמדות מתבקשים/ות לגשת למשרדי הרשות, רח' לינקולן 24, ירושלים, כל יום בין השעות 9 – 13 לשם קבלת טופס אותו יש למלא ולהגיש לא יאוחר מתאריך 31.12.86.

דיימקס בע"מ
להברתנו העוסקת בפיתוח וייצור מערכות ממוחשבות, דרושים:
מהנדס אלקטרוניקה
חומרה – תכנה:

חומרה – פתוח מעגלי מחשב וממשקים למערכות מיקרו מחשבים, הכרת רכיבי Z80, 8085 ומשפחותיהם.
תכנה – שפת אסמבלר של Z 80 ושפת "C", יתרון להכרת מערכת IBM PC

טל. 03-252718

לצה"ל דרוש
פיזיקאי
קצין בסדיר/מילואים
לעבודה בתחום האוקיאנוגרפיה הפיזיקאלית

טל' 03-692788

הודיות, כפר נוער דתי
ד.נ. גליל תחתון
דרושים
1. **מדריך חברתי/חינוכי**
2. **מחסנאי**
3. **עובד/ת משמרת ערב בחדר אוכל**

טלפונים: 067-97060, 067-94720, 067-96791.

לחברה ליבוא ושיווק דרוש
מפיץ ארצי עצמאי
בתחום כלי הבית
רכב העבודות לעבודה 238237

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א – 1981
לפי חוק זה אסור למעביד לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה. אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. המודעות צפויים לנסום על־פי החוק.

ELECTRONIC DESIGN ENGINEER
(B.S. or M.S. in EE) in Zurich, Switzerland

ALOS is medium-sized Swiss company in office automation with daughter companies in Germany and the U.S. The snall development group has taken the commotment to integrate microfilm - still the cheapest storage means today – into electronic data processing environment. Outstanding features require advanced techniques to succeed in a competitive market.

Suitable candidates will have the following skills:
- at least 2 years of proven experience in software development, in C and assembly for Motorola 68000 and 6809
- familiarity with digital test equipment and micropro-cessor development systems
- good background in hardware

We look towards a long-term engagement.

English is a must, German an advantage. Residence and work permit in Switzerland will be provided.

To apply, send your resume to:
ALOS AG, Personalabteilung, P.O.Box 143, CH-8045 Zurich

למגזין שבועי המופץ בארץ ובחו"ל
דרושים
גרפיקאים ביצועיסתים מעולים
בעלי נסיון

למתאימים – תנאי שכר הולמים סיוע והדרכה מובטחים

• • •

המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים והמלצות + טלפון להתקשרות לת.ד. 36944 תל־אביב.

סודיות מובטחת

אסם
תעשיות מזון בע"מ
למפעלנו המתרחב בשדרות
דרוש/ה
עובד/ת אחזקה
- בעל נסיון בתחזוקת דודי קיטור
- בעל נסיון רב בעבודות צנרת תעשייתית (מים, קיטור, אויר דחוס וכד').

בא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים למנהל כח־אדם ת.ד. 111 שדרות 80150.

נשר מפעלי מלט ישראלים בע"מ
למפעלנו ברמלה
דרוש
מנהל ייצור

הכישורים הנדרשים:
- ★ מהנדס מכונות עם נסיון בתעשייה
- ★ כושר ניהול צוות עובדים
- ★ נכונות לעבודה מאומצת גם מעבר לשעות המקובלות

★ **תנאים טובים למתאים** ★

נא לפנות בכתב בצירוף פירוט קורות חיים ונסיון קודם אל "נשר" ת.ד. 5, רמלה 72100 בציון: עבור "מנהל המפעל"

סודיות מלאה מובטחת

מה הכי קשה
לנהל – זה קשה!
לתכנן – זה קשה!
לזוום – זה קשה!

אבל הכי קשה זה למכור.

"בדרך"
יחנו החבורה הגדול בישראל

למפעלי ד"ר פישר
Dr. Fischer
דרושים
1. מנהל חשבונות ראשי
(בעל/ת נסיון לניהול צוות עובדים)
עבודה מול מחשב
2. תועמלנים רפואיים/ אנשי מכירות
לאזור המרכז והדרום

לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים לת.ד. 39071 ת"א 61390

• לבורנט/ית
• לבורנט/ית
• לבורנט/ית
• מזכירות־כתבניות

מחפש אתגר?
בא לנהל את בי"ס שדה חצבה!

החברה להגנת הטבע

מעבדות שרון בע"מ
דרוש
מנהל מחסן

רח' הפרסים איזור התעשיה אשדוד ת.ד. 632 אשדוד 77106

מנהל גביה/יבוא

هكذا من الأصل

هكذا من الاصل

לוד תפתיע את באר־שבע – הפועל תל־אביב תביס את בית"ר

טוען קשר מכבי נתניה, בני לם (בתצלום), המתנבא לגבי משחקי המחזור ה־13 בליגה הלאומית מחר • לם ועמיתיו יארחו את משחק המוקד השבת, נגד בית"ר ירושלים, אך בתחזית זו מעדיף הכדורגלן להיות זהיר והולך על משולש

בן כספית

ישחק או לא ישחק? תשובה סופית לשאלה זו יתן בני לם ממש ערב המשחק. כפי שזה נראה עכשיו לא יוותר הפעם לם לכיבי שריר רגלו הקרועים. לראשונה העונה מתכונן קשרה של מכבי נתניה לעלות לכר הדשא תחת השפעת זריקה ולהצטרף לחבריו בהתמודדות הגורלית מול הקטר הירושלמי הדוהר. להלן תחזיתו למשחקי השבת:

מכבי יפו – מכבי יבנה: יפו אינה משכנעת, יבנה יוצאת מהמשבר. תיקו.

הפועל באר שבע – הפועל לוד: ללוד שוער טוב, הגנה יציבה וחלוצים מוכשרים. אלה, בצרוף משחק לחיבה יאפשרו ללודאים לנצח בבאר־שבע!

הפועל כפר סבא – בית"ר נתניה: נצחון לכפר־סבא שתצא מהמשבר על גבם לכוד הסבל של הבית"רים מנתניה.

הפועל ת"א – בית"ר ת"א: 1 סולו בטוטו. הפועל תנצח, ובהפרש גדול.

מכבי ת"א – שמשון: כוחות שקולים. שמשון נוטה לצבורת, מכבי לא יכול להפסיד שוב. תיקו.

מכבי נתניה – בית"ר ירושלים: משולש, אלא מה. כל המדינה תלך על בית"ר, אבל בידינו כלים להפתיע. עבורי, אישית, זאת לא תהיה הפתעה.

הפועל פ"ת – מכבי חיפה: פ"ת נחמדה אך לא מספיק טובה לעבוד בפני החיפנים. נצחון למכבי חיפה.

מכבי פ"ת – בני יהודה: ראיתי את בני יהודה ביום ג'. קבוצה טובה ומאוזנת, גם אנחנו הוענו כהוגן מולם. נצחון לזהובים.

ארמלי – היום בדיקה

זאהי ארמלי, שנפגע בקרסולו בשבת החולפת, ייבדק היום בבית החולים רמב"ם בחיפה ורק לאחר מכן ייקבע אם יוכל לשחק מחר במדי מכבי חיפה נגד הפועל פ"ת. ארמלי נעדר מכל אימוני הקבוצה במהלך השבוע ורק אתמול השתתף באימון חלקי. ברוך ממן (מושעה) ורפי אוסמו (איבד את מקומו) ייעדרו מן ההרכב בפ"ת. יונתן הללי

ארסנל: ביקור הגברת התוקפנית

המשחק בין ארסנל ללוטון, הקבוצה בעלת החוד הפורה המדורגת חמישית, יעמוד בחור במרכז המחזור ה־20 בליגה האנגלית. לונדון תהיה בחזרות גם בשל שני משחקי דרבי בבירה, ווסטהאם – ק.פ.ר וצ'לסי – טוטנהאם, וגם משום שבדרום העיר תארח צ'רלטון את האלופה ליברפול. המחזור יתחיל כבר הערב במפגש ווטפורד – נוריץ'. שאר המשחקים מחר: נוטינגהאם – סאותהמפטון, אברטון – ויומבלדון, מנצ'סטר יונייטד – לסטר, אוקספורד – אסטון־וילה.

צ'אמה רוצה לחזור לשכונה

מאיר ריפמן

הכדורגלן היהודי־ארגנטיני לואיס צ'אמה, ששיחק בבני־יהודה ונעלם מהארץ לפני שנתיים וחצי, חי בארגנטינה, ולמרבה ההפתעה הודיע שהוא רוצה לחזור לארץ ולשחק אצל ה"זהובים".

צ'אמה (26) הגיע לישראל לפני כ־4 שנים יחד עם חבריו סרג'יו האוול ואנדריאס שור (שחזר לארגנטינה). צ'אמה שיחק שנתיים בשכונה וכשזו ירדה לארצית, חזר במפתיע לארגנטינה.

לפני זמן מה התקשר צ'אמה מארגנטינה, ליוסי אשכנזי, נציג "עלית" בהנהלת בני־יהודה, שבזמנו טיפל בקליטת הארגנטינים בארץ ואמר: "אני רוצה לחזור לבני־יהודה". צ'אמה ביקש כרטיס טיסה אך אשכנזי הודיע לו שיבוא על חשבונו, וכאן בארץ יסוכמו עימו התנאים הכספיים.

ספורט

יואינג היכה את השופט

במשחק ההפסד של הניקס לבוסטון שלשום • הפסד 4 רצוף ל־76' אתמול

רון הארפר, הרוקי המצויין של קליבלנד אמר: "הרגשתי כמו רוקסטר", כשהצעיד את קבוצתו לנצחון בפילדלפיה על ה־76' של ד"ר ג'יי 110–107. זה היה ההפסד הרביעי הרצוף של פילדלפיה. לשיאו הגיע הארפר כשקלע 6 נקודות ב־39 השניות האחרונות, כולל חטיפה מבריקה וקליעה אקרובטית מעל לראש. בסך הכל צבר 27 נקודות. צ'ארלס ברקלי קלע 32 וד"ר ג'יי 20 לפילדלפיה.

שאר התוצאות: בוסטון – אינדיאנה 113–107 (לארי בירד 34), דטרויט – יוטה 122–107 (אדריאן דנטלי ואייזיאה תומאס 20 כ"א), סאן אנטוניו – פניקס 94–81.

סרט וידיאו שנבדק אתמול הראה כי פטריק יואינג, כוכב הניקס, החליף מהלומות עם שופט, במשחק הליגה בו נוצחה ניו־יורק בידי בוסטון אור לאתמול.

מייקל ג'ורדן, עתה מלך הסלים של הליגה (ממוצע של 37.7) מוליך בהפרש ניכר במישאל בין חובבי הכדורסל בארה"ב, לבחירת משתתפי משחק השנה מזרח – מערב, ב־8 בפברואר בסיאטל. אלכס אינגליש מדנוור במקום השני (28.3 בממוצע). וויליאמס מניו ג'רסי הוא הריבאונדר מס. 1 עם ממוצע של 12.3 ומג'יק ג'ונסון מלך האסיסטים – 10.8 בממוצע.

לאן השבת

כדורגל
(השעה הראשית: 14.30)

ליגה לאומית
מכבי יפו – מכבי יבנה
הפועל ב"ש – הפועל לוד
הפועל כפ"ס – בית"ר נתניה
הפועל ת"א – בית"ר ת"א, בלומפילד, 13.00
מכבי ת"א – שמשון ת"א, בלומפילד 15.00
מכבי נתניה – בית"ר י־ם
הפועל פ"ת – מכבי חיפה
מכבי פ"ת – בני־יהודה, יום ו'

ליגה ארצית
הפועל טבריה – בית"ר נהריה
הפועל עכו – מכבי שעריים
הפועל חיפה – צפרירים חולון
מכבי עמידר – הפועל ר"ג
הכח ר"ג – הפועל בית־שאן
בית"ר רמלה – הפועל יהוד
הפועל מרמורק – הפועל דימונה

ליגה א' צפון
טירת־הכרמל – מכבי עפולה
הפועל טייבה – קרית־אתא, טוב־רוק, 10.30
הפועל טירה – אור־עקיבא
בית"ר חיפה – מכבי טמרה, קרית־אליעזר, 10.30
בני־טמרה – קרית־שמונה
מכבי חדרה – "עליה" כפ"ס
אחי־נצרת – הפועל רעננה, מגדל־העמק

ליגה א' דרום
הפועל אזור – בית"ר ב"ש 11.00
רמת־השרון – הפועל רמלה
הפועל בת־ים – קרית־מלאכי, לדרום, 13.00
הפועל אשקלון – קרית־אונו
אור־יהודה – קרית־גת 11.00
הפועל ירוחם – הפועל ראשל"צ
לודוס חולון – בית־שמש 11.00

כדורעף
משחק לאומי דחוי: הפועל כפר־סבא – הפועל בת־ים (מוצ"ש, 19.00). משחקי רבע גמר בגביע המדינה ייערכו במוצ"ש: מכבי פ"ת – קרית־אתא (18.30); העוגן – המעפיל (19.00); איחוד־עירוני – מטה־אשר (18.00); רמת־אביב – מכבי חיפה (19.00).

אתלטיקה
מחזור ראשון של תחרות פתיחת העונה לנוער/אליפות "הפועל", ייערך בשבת (16.15) באיצטדיון הדר־יוסף.

סיוף
אליפות "הפועל" ברומח ובדקר תיערך בשבת (10.00) במכון וינגייט.

קארטה
אליפות ישראל לנוער וילדים (מחר 10) במועדון אילן בר"ג.

הליגה הלאומית
(לאחר המחזור ה־12)

1.	בית"ר י־ם	12–27	27
2.	בני־יהודה	11–18	22
3.	הפועל פ"ת	9–17	20
4.	מכבי חיפה	9–12	20
5.	שמשון ת"א	6–12	19
6.	הפועל כפ"ס	12–16	19
7.	מכבי ת"א	10–15	16
8.	הפועל לוד	8–12	16
9.	מכבי פ"ת	12–13	15
10.	בית"ר ת"א	16–12	15
11.	הפועל ב"ש	10–8	14
12.	הפועל ת"א	10–8	13
13.	מכבי נתניה	15–9	13
14.	מכבי יבנה	15–9	11
15.	מכבי יפו	20–9	9
16.	בית"ר נתניה	28–6	7

הליגה הארצית
(לאחר המחזור ה־12)

1.	הפועל חיפה	8–18	22
2.	הפועל חדרה	12–19	22
3.	הפועל יהוד	14–17	20
4.	מכבי שעריים	7–13	19
5.	צפרירים חולון	7–12	19
6.	הפועל עכו	13–16	19
7.	הפועל ים	14–15	19
8.	הפועל טבריה	16–18	17
9.	מכבי עמידר	13–10	17
10.	בית"ר רמלה	14–12	16
11.	הפועל ר"ג	9–6	16
12.	בית־שאן	15–12	15
13.	מרמורק	20–13	11
14.	הכח ר"ג	16–8	11
15.	בית"ר נהריה	10–5	8
16.	הפועל דימונה	14–8	8

מילכוד 22 האיר ליאיר

במרתון ה־22 שלו זכה יאיר קרני (בתצלום) בנצחונו ה־22 והמשמח מכל • עכשיו נשואות עיניו לסיאול 88'

אלכס פרלסמן

אם האתלט יאיר קרני היה פותח שלשום בבוקר את יומן ההיסטוריה במחשב הפרטי שלו, ומתעכב על כמה מאורעות ספורטיביים שפקדו אותו בעשור האחרון, הוא היה מתקשה לרוות מהם נחת. עובדה מוזרה מעט לגבי מי שעד אז צבר 21 תארי אליפות ישראל בריצות מסלול וריצות שדה למרחקים מגוונים (החל מ־800 מטר, דרך 3,000 מכשולים ומירוצי כבישים וכלה במרתון). על פי תגובות השמחה שלו בתום מרתון הכנרת שלשום, הוא עתיד לאמץ את המספר 22 כמספר המזל שלו. תואר האליפות הפרטי ה־22 שלו הוענק לו במרתון ה־22 בחייו, והיוה גם את זכיית הבתולין שלו בכנרת, לא רק בין הישראלים, אלא גם במנצח כללי.

לפני 9 שנים, כשהיה בן 26, החליט יאיר להתמקד בריצת המרתון. "התברר לי כי אני מתאים יותר לריצות ארוכות. סיבולת הלב והריאות שלי מאפשרת לי לקיים מאמץ גופני גבוה למדי לאורך זמן ממושך. רצים ל־5000 מטר, למשל, מתקשים לעמוד במאמצים גדולים חצי שעה, ואילו אני מסוגל להמשיך שעתיים" – מסביר קרני.

יאיר למד מזון ותזונה באוניברסיטת אורגון בארה"ב. התמחה בתזונה לספורטאים. בנושא זה הוא משמש כיועץ במכון לספורט הישגי במכון וינגייט. ילדיו, הגר ותבל, מסתפקים בתבשיליה של אמא חמוטל במושב שער הפר שבשרון, לשם עקרה משפחת קרני מקבוץ העוגן.

ליאיר היתה הצלחה גדולה אחת בכנרת, ב־1982, כאשר הציב את תוצאתו הטובה ביותר, 2:17.34 שעות. לעומתה – שלושה מפחי נפש. "בשנת 1979 הוסיפו למסלול 863 מטר, והרצים כמובן לא ידעו מכך. באמצע הדרך התברר לי שאני בקצב של 3 דקות לאט מכפי שתיכננתי. המשכתי רק כדי לגמור. ב־1981 פרשתי מהריצה אחרי 35 ק"מ, כנראה בגלל שבאותה שנה זה היה המרתון השלישי שלי. יומיים לפני המירוץ ב־1985 נתקפתי בירדום, ולא רצתי".

היתה ליאיר גם עוגמת נפש גדולה באליפות העולם במרתון, הלסינקי 1983. הוא פתח בקצב מהיר מידי, בגלל עודף אמביציה, הפסיק את הריצה. ואיך אפשר שלא להזכיר את הכשלון שלו לקבוע מינימום השתתפות באולימפיאדת לוס־אנג'לס 1984, בגלל מזג האויר הקשה שהיה בבוסטון, והעדפת איגוד האתלטיקה לשלוח במקומו למשחקים את שם־טוב סבג.

לכן הוא הניף שלשום את ידיו בתנועת מנצחים, ופניו קרנו מאושר. "ביפצתי את הסטיגמה שהרצים הישראלים נחותים מהאורחים. הצלחתי להוציא לפועל את התיכנון שלי, להגביר את הקצב בחצי השני של המירוץ, דבר שהוא נדיר במרתון. לכן, כאשר תקפתי את הקנייתי מאחור בק"מ ה־36 היה לי יתרון עליו, והוא לא מצא תשובה לפריצה שלי".

ומה הלאה? בעוד שנה ירוץ יאיר בפוקוהאקה שביפאן. ינסה להשיג שם את הכרטיס לסיאול, להתקרב ל־2:15 שעות. בהצלחה.

קובלנץ: הלקח נלמד

שנתיים לאחר פרשת הגניבות של נבחרת הנוער במחנה אימון בגרמניה והעונשים הכבדים שהוטלו בעקבותיה – אפשר לקלוט תגובות של המעורבים ולהביט קדימה בתקוה שמה שהיה לא יהיה

דוד לביא

בשבוע שעבר בלאו שנתיים לפירסום מסקנות הוועדה שבדקה את האירועים החריגים במסע נבחרת הנוער לגרמניה ("פרשת קובלנץ"). הזיכרון בפצעים של קובלנץ היה כואב. גם למהסס. הכל התחיל בעניין בקבוק התשרים. מאיר חנוכה גנב, יחד עם אשר ששון, בקבוק בלא מכבעות במחנה אימון של הנוער בגרמניה. הם ניפצו אותו, והחליפו את המכבעות בשטרות. אח"כ הם הלכו לבלות.

אחרי גילוי המעשה, הוחזר הכסף למארחים. אולם עם הורת המשלחת לארץ, "יצאו ההוצה" גם דברים אחרים. נתוספה פרשת גניבות מחנויות, משחקי קלפים ויציאה למועדון סקס. ועדה המורכבת משני דייני בית הדין המשמעתי של ההתאחדות לכדורגל, עו"ד מיכה ויתקון ועו"ד חיים אלחדיף, ויזמנה את חברי המשלחת ולבסוף פרסמה את מסקנותיה. כולם הוכו בהלם.

8 שחקנים, 2 חברי הנהלת המשלחת והמאמן – הוענשו. 5 מהכדורגלנים הורחקו לצמיתות מהשתתפות בנבחרות ישראל: מאיר חנוכה ואז, מכבי ת"א, כיום בדנבברק), אשר ששון (אז בית"ר רמלה. כיום הפועל ירושלים), שמואל שמואל (הפועל חדרה), חי קרייף (מכבי ת"א) ועופר דגמי (מכבי יפו). שלושה נוספים הורחקו לשנה: מאיר קדוש (בית"ר ירושלים), יעקב בלדב (מכבי נתניה) ושחר בראל ואז מכבי ת"א, כיום הכח ר"ג). בנוסף לכך, הורחקו הכדורגלנים לתקופות שונות מהליגה.

גד גולינסקי ומשה פרנקים הושעו מהשתתפות במשלחות ההתאחדות למשך שנתיים, והמאמן דרור קשטן (כיום בית"ר ירושלים) הודח מאימון הנבחרת לשנה אחת.

משיחות עם המושעים, שנתיים אחרי, עולה שעבירות משמעת נעשו עוד בזמן שהותה של הנבחרת במחנה אימונים, כבר בישראל ערב היציאה. כך, לפי חות, טוענים שנים מהמורשעים. שחר בראל: "ביום שבת, לפני הנסיעה, כמה חבר'ה יצאו ממלון רמת־אביב כדי לבלות." יעקב בלדב: "לא זוכר אם זה היה ביום שבת, אבל אני זוכר שלקחו את המכונית של אלוני (אלון נתן) והלכו לטייל."

– דרור קשטן, כיום מאמן המובילה בית"ר ירושלים, ידוע לך שעבירות משמעת נעשו כבר בישראל?

– שכחתי מהפרשה הזו. זה לא מעניין אותי. אני מסתכל על ההווה והעתיד. לא מסתכל על העבר.

– אינך מעוניין להשיב?

– שמעת מה שאמרתי לך. אני לא חושב על הדבר.

לא רק מקשטן קשה להוציא משהו. שאר המורשעים שומרים גם הם על חותמת שתיקה. נסיונות לדובב אותם נתקלים בקשיים. פה ושם הם מוכנים להודות שמאיר חנוכה היה הדמות הדומיננטית. שחר בראל: "הוא היה כזה חברמ'ן. אחד שמסתובבים סביבו." יעקב בלדב (קפטן הנבחרת): "הוא אהב לצאת עם בחורות, וזה משך את החבר'ה."

פרט לחי קרייף שהפסיד במשחק קלפים, אף אחד מהמורשעים לא נקלע לפרשה בשל מחסור כספי. הרצון להיות כמו החבר'ה, ולהתפאר במעללים, היה חזק. רצו לעשות רושם.

– אברהם בנדורי, מנהל נבחרת הנוער, מה אתם עושים כדי שלא תהיה "קובלנץ שניה"?

– הסגל הנוכחי עובר הרצאות על הערך הייצוגי של הנבחרת. למדנו לקח אחרי קובלנץ.

– עו"ד חיים אלחדיף, 5 שחקנים מוכשרים לא יוכלו להשתתף עוד בנבחרות ישראל. אי אפשר לערער על העונש?

– אי־אפשר עוד להגיש ערעורים. מה שכן, ניתן להגיש בקשת חנינה למוסד החנינות של ההתאחדות.

– הייתם רק שניים בוועדה, זה לא מעט מדי?

– גם גזר־דין מוות יכול להיפסק ע"י שופט יחיד.